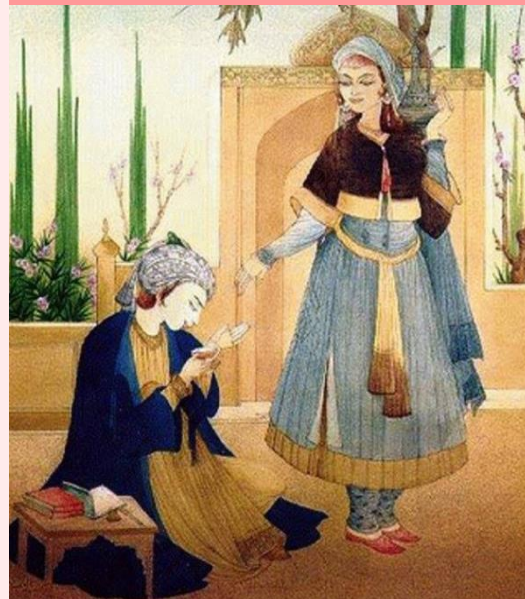

the Islamic Republic of PAKISTAN

The Islamic Republic of PAKISTAN

ชื่อภาพ: The Mughal Princess
ศิลปิน: Abdul Rahman Chughtai

เสนอต่อ

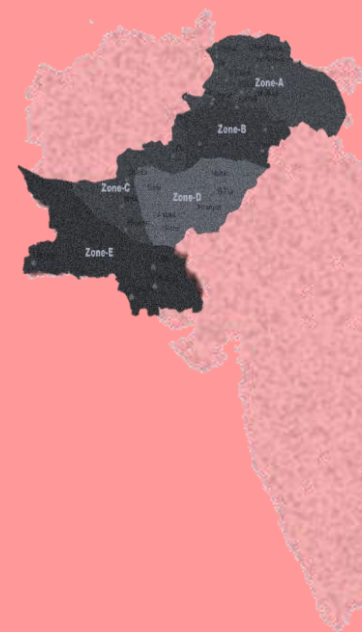
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จัดทำโดย

มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษา
ระเบียบการลงทุน การทำธุรกิจ
ในกลุ่มประเทศตลาดใหม่
ประจำปีงบประมาณ 2562

สารบัญ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ภาพรวมประเทศ	1-1
1.1 การเมืองและสังคม	1-1
1.1.1 การเมือง	1-1
1.1.2 สังคม	1-17
1.2 เศรษฐกิจ	1-26
1.2.1 ทิศทางและแนวโน้มเศรษฐกิจ	1-26
1.2.2 ขนาดตลาด	1-27
1.2.3 กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญ	1-29
1.2.4 การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจาก ต่างประเทศ	1-29
1.2.5 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	1-30
1.3 โครงสร้างพื้นฐาน	1-31
1.3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม	1-31
1.3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขูปโภคและโทรคมนาคม	1-37
1.4 โลจิสติกส์ภายในภูมิภาค	1-39
1.4.1 จุดผ่านแดนและการอำนวยความสะดวก	1-39
1.4.2 สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน	1-42
1.5 เทคโนโลยี	1-43
1.5.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	1-44
1.5.2 นโยบายด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	1-46
1.5.3 การสนับสนุนทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	1-47
1.6 สรุปภาพรวมประเทศ	1-48

	หน้า
บทที่ 2 ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน	2-1
2.1 ตลาดและราคาของสินค้าสำคัญ	2-1
2.1.1 ตลาดหลัก	2-1
2.1.2 ภาพรวมการค้า	2-2
2.1.3 สินค้าสำคัญ	2-4
2.2 กำลังการผลิตสินค้าสำคัญ	2-5
2.3 การวิเคราะห์ตลาดเบื้องต้น	2-9
2.4 ต้นทุนการทำธุรกิจ	2-10
2.5 โลจิสติกส์ระหว่างประเทศ	2-14
2.6 สรุปข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน	2-14
บทที่ 3 นโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	3-1
3.1 นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน	3-1
3.1.1 ทิศทางนโยบายรัฐบาลและมาตรการส่งเสริมการลงทุนในปากีสถาน	3-1
3.1.2 ประเภทกิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน	3-3
3.1.3 สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน	3-12
3.1.4 หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน	3-24
3.1.5 พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน/เขตเศรษฐกิจพิเศษ	3-25
3.2 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำธุรกิจ	3-30
3.2.1 กิจการต้องห้าม	3-30
3.2.2 สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ	3-30
3.2.3 สิทธิในการถือครองทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ	3-30
3.2.4 พิธีการศุลกากร	3-31
3.2.5 กฎหมายภาษีและการโอนเงินระหว่างประเทศ	3-33
3.3 ขั้นตอนการลงทุน	3-50
3.3.1 การจัดตั้งธุรกิจ	3-50
3.3.2 มาตรฐานสิ่งแวดล้อม	3-53

	หน้า
3.4 ความตกลงระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อการลงทุน	3-53
3.4.1 ความตกลงคุ้มครองการลงทุน	3-53
3.4.2 ความตกลงการค้าเสรี	3-54
3.4.3 ความตกลงอื่นๆ	3-55
3.5 สรุปนโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	3-55
บทที่ 4 สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	4-1
4.1 สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	4-1
4.2 สถิติการลงทุนยังต่างประเทศของปากีสถาน	4-3
4.3 สรุปสถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	4-4
4.4 สรุปการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	4-5
บทที่ 5 การวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ	5-1
5.1 การคัดเลือกอุตสาหกรรม	5-1
5.1.1 อุตสาหกรรมที่ไทยมีความพร้อมลงทุนยังต่างประเทศ	5-2
5.1.2 อุตสาหกรรมที่ประเทศเป้าหมายมีศักยภาพ	5-3
5.1.3 สรุปผลการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพระหว่างกัน	5-4
5.2 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม	5-6
5.2.1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	5-6
5.2.2 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป	5-46
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	6-1
6.1 ข้อเสนอต่อรัฐและเอกชนทั่วไป	6-2
6.1.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน	6-2
6.1.2 ตำแหน่งการลงทุนของไทยในประเทศเป้าหมาย	6-4
6.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรม	6-16
6.2.1 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมที่ 1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	6-16
6.2.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมที่ 2 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป	6-16

	หน้า
บรรณานุกรม	บ-1
ภาคผนวก ก สรุปประเด็นสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์ ณ ประเทศไทย	ก-1
ภาคผนวก ข สรุปประเด็นสัมภาษณ์จากการลงพื้นที่ภาคสนามปากีสถาน	ข-1
ภาคผนวก ค สรุปการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อมูล และเผยแพร่ผลการศึกษาของ	ค-1

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1-1	สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของปากีสถาน ในปี 2018	1-43
ตารางที่ 2-1	มูลค่าการค้าของปากีสถานปี 2018	2-2
ตารางที่ 2-2	มูลค่าการส่งออกของปากีสถานปี 2018	2-3
ตารางที่ 2-3	มูลค่าการนำเข้าของปากีสถานปี 2018	2-4
ตารางที่ 2-4	สินค้าส่งออกของปากีสถาน ปี 2018	2-4
ตารางที่ 2-5	สินค้านำเข้าของปากีสถาน ปี 2018	2-5
ตารางที่ 2-6	อัตราการค้าเสรีของภาคการเกษตร ปี 2018	2-7
ตารางที่ 2-7	ผลผลิตทางการเกษตรของพืชที่สำคัญ ปี 2018	2-8
ตารางที่ 2-8	กำลังการผลิตของการปศุสัตว์ ปี 2018	2-8
ตารางที่ 2-9	การส่งออกสินค้าประมงสู่สหภาพยุโรป ระหว่างปี 2019 (ไตรมาสที่ 2)	2-9
ตารางที่ 2-10	ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทาง ธุรกิจที่สำคัญในปากีสถาน	2-14
ตารางที่ 3-1	4 เขตเศรษฐกิจพิเศษ ภายใต้ CPEC สำหรับกิจการ เกษตรแปรรูป	3-5
ตารางที่ 3-2	พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต EPZ	3-26
ตารางที่ 3-3	พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต SEZ	3-28
ตารางที่ 3-4	พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต SEZ Under CPEC	3-28
ตารางที่ 3-5	ค่าแรงขั้นต่ำในปากีสถาน	3-32
ตารางที่ 3-6	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (กรณีทั่วไป)	3-36
ตารางที่ 3-7	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีมีเงินได้จากเงินเดือนเกิน กว่าร้อยละ 50 ของเงินได้รวม	3-36
ตารางที่ 3-8	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีมีเงินได้จากเงินเดือนเกิน กว่าร้อยละ 75 ของเงินได้รวม	3-36
ตารางที่ 3-9	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	3-37

		หน้า
ตารางที่ 3-10	ภาษีเงินได้จากเงินปันผล	3-37
ตารางที่ 4-1	5 อันดับประเทศที่มีการลงทุนในปากีสถานสูงสุด ปี 2018	4-2
ตารางที่ 4-2	การลงทุนในต่างชาติของปากีสถาน	4-5
ตารางที่ 5-1	การกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรม	5-1
ตารางที่ 5-2	อุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ	5-3
ตารางที่ 5-3	สรุปการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในปากีสถาน	5-5
ตารางที่ 5-4	ปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้และส่วนแบ่งในตลาดของหน่วยงานต่างๆ	5-59
ตารางที่ 5-5	เปรียบเทียบค่าแรงขั้นต่ำต่อปีของไทยและปากีสถาน	5-71
ตารางที่ 5-6	เขตเศรษฐกิจพิเศษในปากีสถาน	5-88
ตารางที่ 6-1	กำไรต่อการลงทุนการทำผลไม้แช่แข็งในปากีสถาน	6-3
ตารางที่ 6-2	ตารางสรุปจุดเด่น จุดด้อยในแต่ละด้านของปากีสถาน	6-4
ตารางที่ 6-3	สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของปากีสถาน	6-5
ตารางที่ 6-4	TOWS Matrix	6-5
ตารางที่ 6-5	แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ และข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่างๆ ที่สำคัญ	6-10
ตารางที่ 6-6	ขั้นตอนการลงทุนแนะนำของปากีสถาน (ต่อ)	6-21

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
รูปภาพที่ 1-1	อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ และภาพถ่ายทางอากาศ ซากเมืองฮาร์ปโป	1-1
รูปภาพที่ 1-2	อาณาจักรกุษาณะ พระพุทธรูปศิลปะคันธาระ และพระพุทธรูปแห่งบามิยาน (อัฟกานิสถาน)	1-4
รูปภาพที่ 1-3	ทัชมาฮาล (อินเดีย)	1-6
รูปภาพที่ 1-4	Benazir Bhutto และ Imran Khan	1-9
รูปภาพที่ 1-5	ศาลฎีกาแห่งปากีสถาน	1-11
รูปภาพที่ 1-6	ระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน	1-16
รูปภาพที่ 1-7	มัสยิดแบดชาฮี	1-22
รูปภาพที่ 1-8	การแต่งกายแบบกึ่งทางการของบุรุษ และ Salwar Kameez	1-25
รูปภาพที่ 1-9	แผนที่โคร่งข่ายทางหลวงในปากีสถาน	1-31
รูปภาพที่ 1-10	ทางรถไฟสายหลักของปากีสถาน	1-34
รูปภาพที่ 1-11	ท่าเรือกวาดาร์	1-35
รูปภาพที่ 2-1	พื้นที่การเพาะปลูกในปากีสถาน	2-6
รูปภาพที่ 3-1	กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	3-4
รูปภาพที่ 3-2	ภาพกิจการผลิตภัณฑ์สิ่งทอในปากีสถาน	3-9
รูปภาพที่ 3-3	การส่งเสริมการลงทุนในกิจการด้านยานยนต์	3-10
รูปภาพที่ 3-4	ประเภทการลงทุนในกิจการด้านเทคโนโลยีและไอที	3-11
รูปภาพที่ 3-5	พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเขต EPZ	3-26
รูปภาพที่ 3-6	พื้นที่ที่ได้รับการลงทุนในเขต SEZ และ SEZ Under CPEC	3-27
รูปภาพที่ 4-1	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในปากีสถาน	4-1
รูปภาพที่ 4-2	ประเทศที่มีการลงทุนในปากีสถานสูงสุด ปี 2017	4-2
รูปภาพที่ 4-3	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในปากีสถาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2018	4-3
รูปภาพที่ 4-4	ประเทศที่ปากีสถานมีการออกไปลงทุนสูงสุด ปี 2017	4-5

		หน้า
รูปภาพที่ 5-1	ดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI) ในด้านตลาด	5-4
รูปภาพที่ 5-2	เหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย ปี ค.ศ. 2015-2018	5-7
รูปภาพที่ 5-3	แสดงการเพิ่มขึ้นของรายได้จากภาคการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และ GDP (หน่วย PKR : รูปีปากีสถาน)	5-10
รูปภาพที่ 5-4	เปอร์เซ็นต์รายได้จากภาคการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวต่างประเทศและ GDP	5-11
รูปภาพที่ 5-5	คาดการณ์เปอร์เซ็นต์รายได้จากภาคการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและ GDP	5-11
รูปภาพที่ 5-6	คาดการณ์เปอร์เซ็นต์รายได้จากภาคการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและ GDP	5-12
รูปภาพที่ 5-7	เปอร์เซ็นต์การเพิ่มอัตราการลงทุนในสินทรัพย์ ปี 2018 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2017	5-13
รูปภาพที่ 5-8	จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 1994 -2018	5-14
รูปภาพที่ 5-9	นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในปากีสถาน	5-14
รูปภาพที่ 5-10	นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในปากีสถาน	5-15
รูปภาพที่ 5-11	วัตถุประสงค์ในท่องเที่ยวปากีสถาน	5-15
รูปภาพที่ 5-12	วัตถุประสงค์ในท่องเที่ยวปากีสถาน	5-16
รูปภาพที่ 5-13	การเติบโตการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ของปากีสถาน ปี ค.ศ. 2018	5-17
รูปภาพที่ 5-14	การคาดการณ์การเติบโตการจ้างงานในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของปากีสถาน	5-17
รูปภาพที่ 5-15	ตำแหน่งงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอดีต, ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในปี 2028 ของปากีสถาน	5-18

	หน้า	
รูปภาพที่ 5-16	การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ และ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในปากีสถานกับ GDP	5-19
รูปภาพที่ 5-17	การคาดการณ์การเติบโตของการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวในปากีสถาน	5-19
รูปภาพที่ 5-18	การเติบโตของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวใน ปากีสถาน และการคาดการณ์ในอนาคต	5-20
รูปภาพที่ 5-19	National Arts Gallery	5-26
รูปภาพที่ 5-20	Shakar Parian Park	5-27
รูปภาพที่ 5-21	มัสยิด Shah Faisal Mosque	5-27
รูปภาพที่ 5-22	Taxila	5-29
รูปภาพที่ 5-23	Tomb of Jahangir Lahore และ Lahore Fort	5-29
รูปภาพที่ 5-24	Lahore Museum	5-30
รูปภาพที่ 5-25	Wagah Border Ceremony	5-31
รูปภาพที่ 5-26	Badshahi Mosque	5-32
รูปภาพที่ 5-27	พระราชวัง Mohatta	5-33
รูปภาพที่ 5-28	สุสาน Chaukhandi และ Bhambore	5-34
รูปภาพที่ 5-29	การเติบโตของการใช้จ่ายของผู้บริโภคของปากีสถานในแต่ ละประเภทของอาหาร (หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	5-47
รูปภาพที่ 5-30	ประชากรในแต่ละช่วงอายุของปากีสถาน	5-48
รูปภาพที่ 5-31	ประชากรในแต่ละช่วงอายุของปากีสถาน	5-49
รูปภาพที่ 5-32	ธุรกิจที่สำคัญในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป	5-50
รูปภาพที่ 5-33	ปริมาณผลไม้ที่เพาะปลูกในปากีสถานระหว่างปี 2013-2018	5-54
รูปภาพที่ 5-34	ปริมาณมะม่วงที่เพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ของปากีสถาน ปี 2017-2018 (ตัน)	5-55
รูปภาพที่ 5-35	มูลค่าการส่งออกของพืชผักผลไม้และเครื่องเทศของ ปากีสถาน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ประจำปี 2017-2018	5-56
รูปภาพที่ 5-36	มูลค่าการนำเข้าของพืชผักผลไม้และเครื่องเทศของ ปากีสถาน (พันเหรียญสหรัฐฯ) ประจำปี 2017-2018	5-56

		หน้า
รูปภาพที่ 5-37	เส้นทางสายไหมใหม่ Belt and Road Initiative (BRI)	5-75
รูปภาพที่ 5-38	เส้นทางหลวงของ CPEC	5-75
รูปภาพที่ 5-39	เส้นทางรถไฟของ CPEC	5-76
รูปภาพที่ 5-40	ภาพรวมการขนส่งในปากีสถาน	5-79
รูปภาพที่ 5-41	การวิเคราะห์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปด้วย Five Forces Model	5-82

บทที่ 1

ภาพรวมประเทศ

บทที่ 1

ภาพรวมประเทศ

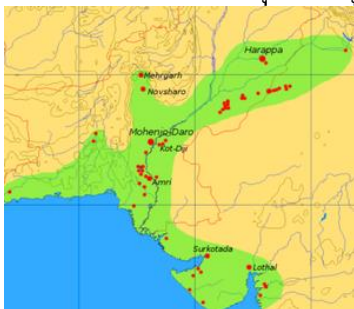
1.1 การเมืองและสังคม

1.1.1 การเมือง

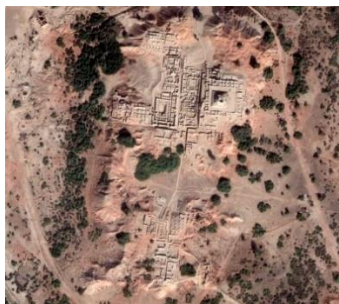
ประวัติศาสตร์

ดินแดนปากีสถานและดินแดนในอนุทวีปอินเดียทั้งหมดต่างมีประวัติความเป็นมาตลอดจนร่องรอยอารยธรรมร่วมกันอย่างไม่อาจแยกกันได้ การบรรยายประวัติศาสตร์ปากีสถานก่อนการเกิดเป็นรัฐชาติที่มีเอกราชจึงจำต้องบรรยายถึงพลวัตทางสังคมวัฒนธรรมของอนุทวีปอินเดียโดยรวม ก่อนที่จะเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์และความเป็นไปของปากีสถานในฐานะสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานที่ผ่านสถานการณ์ความขัดแย้งและสงครามมาหลายต่อหลายครั้ง เพื่อให้ทันลงทุนได้เข้าใจบริบทสังคมได้อย่างครบถ้วน

รูปภาพที่ 1-1: อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ และภาพถ่ายทางอากาศจากเมืองฮาร์ป้า

ที่มา: Wikipedia¹

ที่มา: harappa.com²

¹ <https://th.wikipedia.org/wiki/>

² <https://www.harappa.com/answers/why-have-western-and-indian-experts-studied-harappan-civilisation>

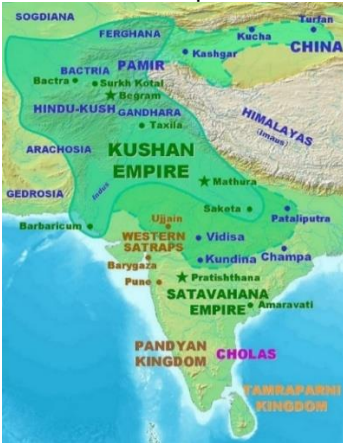
ดินแดนปากีสถานในปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ตั้งแต่ยุคหิน กล่าวคือพบหลักฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์บนที่ราบสูง Potohar และบริเวณหุบเขา Soan ทางตอนเหนือของแคว้นปัญจาบในปัจจุบันตั้งแต่บรรพกาลย้อนกลับไปกว่า 300,000 ปี ต่อมาการขุดค้นทางแหล่งโบราณคดีบริเวณที่ราบสูง Balochistan ทำให้ทราบว่าเมื่อ 4,000-2,000 ปีก่อนคริสตกาล เกิดพัฒนาการทางสังคมซึ่งทำให้ชุมชนดั้งเดิมก้าวไปสู่อารยธรรมที่สูงขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญบริเวณ Kot Diji ในเขต Khairpur ซึ่งสังคมนุคสมัยยุคแรกถูกพัฒนาขึ้นจนกลายมาเป็นอารยธรรมที่ทรงอิทธิพลและเป็นต้นแบบของอารยธรรมที่ตามมาในชมพูทวีปทั้งหมด นั่นคือ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ ซึ่งปรากฏเด่นชัดที่สุด ณ เมือง Harappa และเมือง Mohenjo-daro เมืองของชาวพื้นเมืองดราวิเดียน (Dravidian) ซึ่งมีความเป็นรัฐที่มีระบบการปกครองซับซ้อนทั้งยังมีการวางผังเมืองอย่างเป็นระเบียบและมีสุขภาพที่ดีเยี่ยม ทั้งนี้ยังพบว่าเมืองในแถบลุ่มน้ำสินธุในยุคสำริดนี้มีการติดต่อค้าขายและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับดินแดนเมโสโปเตเมีย ด้านความเชื่อชาวเมืองนับถือเทพเจ้าตามธรรมชาติ เช่น พระแม่ธรณี ซึ่งเป็นตัวแทนของความอุดมสมบูรณ์ แต่อนิจจังสิ่งที่เฟื่องฟูสูงสุดย่อมมีจุดเสื่อมสลาย ประมาณ 1,500 ปีก่อนคริสตกาล อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุเริ่มเสื่อมลง ซึ่งสาเหตุการเสื่อมนั้นยังคงเป็นที่ถกเถียงกันในแวดวงโบราณคดี บ้างก็ว่าเกิดจากการถูกภัยธรรมชาติอย่างน้ำท่วมหรือโรคระบาด บ้างก็ว่าเกิดจากการที่แม่น้ำสินธุเปลี่ยนเส้นทางไหล บ้างก็ว่าเกิดจากการรุกรานของชาวอารยันจากดินแดนเอเชียกลางทำให้ชาวดราวิเดียนถอยร่นไปแถบลุ่มน้ำคงคา กระนั้นไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ภายหลังก่ออารยธรรมของชนพื้นเมืองได้ผสมผสานเข้ากับชาวอารยันผู้มาใหม่จึงเกิดเป็นอารยธรรมพระเวทในศาสนาพราหมณ์นั่นเอง

ในปี 327 ก่อนคริสตกาล พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชแห่งมาซิโดเนียยกกองทัพผ่านอัฟกานิสถานและปากีสถานพร้อมกับรวบรวมกำลังเสริมจากตักสิลาเข้าทำสงครามกับอินเดีย ครั้นเมื่อถอนทัพกลับยังคงเหลือนายทหารกรีกบางส่วนเลือกที่จะตั้งถิ่นฐานในเอเชียใต้และเอเชียกลางและได้เป็นชนชั้นปกครองที่มีอิทธิพลในดินแดนบัคเตรีย ปัญจาบ และคันธาระ ต่อมาเมื่อจักรวรรดิโมริยะรุ่งเรืองตั้งแต่รัชสมัยพระเจ้าจันทรคุปต์เป็นต้นมาหรือราว 321 ปีก่อนคริสตกาล จักรวรรดิดังกล่าวได้แผ่อิทธิพลกว้างใหญ่ครอบคลุมดินแดนตั้งแต่อ่าวเบงกอลทอดมายังตะวันตกจรดอัฟกานิสถาน กาลครั้งหนึ่ง

ประมาณ 263 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งโมริยะทรงเคยเป็นอุปราชครองตักศิลาเมืองใหญ่ในแคว้นคันธาระ (ปัจจุบันคือเมือง Taxila ในปากีสถาน) จากนั้นเมื่อทรงขึ้นครองราชย์แคว้นดังกล่าวก็ตกเป็น 1 ใน 15 มหานครที่ได้การปกครองของพระองค์ ฉะนั้นในเมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกพระองค์สำคัญของพระพุทธศาสนาและทรงประดิษฐานพระศาสนาให้มั่นคงในอินเดียแล้วนั้น จึงทรงส่งสมณทูตเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบหินยานในดินแดนข้างเคียงซึ่งรวมถึงดินแดนปากีสถานในปัจจุบันด้วย ต่อมาเมื่อราชวงศ์โมริยะเสื่อมอำนาจลง คันธาระอยู่ใต้อิทธิพลของบักเตรียซึ่งได้รับอิทธิพลอินโด-กรีก ช่วงเวลานั้นเองทำให้เกิดการสร้าง “**พระพุทธรูปศิลปะคันธาระ**” ซึ่งมีพระพักตร์คล้ายเทวรูปกรีก ครั้นราวคริสต์ศตวรรษที่ 2 อาณาจักรกุษาณะรุ่งเรืองขึ้น ณ เมืองเปศวาร์ในปากีสถานปัจจุบัน กษัตริย์พระองค์สำคัญแห่งกุษาณะคือพระเจ้ากนิษกะได้ทรงแผ่อิทธิพลปกครองอินเดียตอนเหนือ ปากีสถาน และดินแดนจีนบางส่วนเหนือเทือกเขาฮินดูกูช นอกจากนี้ยังทรงแผ่พระพุทธศาสนาแบบมหายานให้กว้างไกลไปยังเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย เหตุผลตั้งนี้ทำให้แคว้นคันธาระกลายเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาซึ่งดึงดูดให้พระสงฆ์จากจีนและดินแดนไกลโพ้นเดินทางมาจาริกบุญ ดังปรากฏในบันทึกการเดินทางยังตักศิลาของพระธรรมทูตจีนฟาเหียน ในปี คริสต์ศักราชที่ 400 เป็นต้น ทั้งยังมีหลักฐานสำคัญอื่นๆ ที่ยืนยันการประดิษฐานพระพุทธศาสนาในดินแดนดังกล่าว อาทิ พระพุทธรูปแห่งบามิยาน (ในอัฟกานิสถาน) และพระพุทธรูปศิลปะคันธาระที่เป็นต้นแบบสำหรับการสร้างพระพุทธรูปในยุคต่อมา

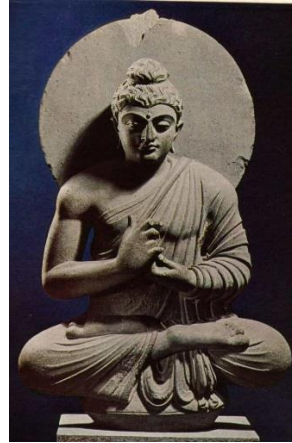
รูปภาพที่ 1-2: อาณาจักรกุษาณะ พระพุทธรูปศิลปะคันธาระ และพระพุทธรูปแห่งบามิยาน (อัฟกานิสถาน)

อาณาจักรกุษาณะ

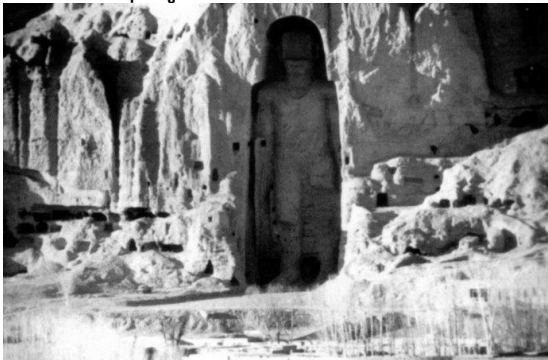
ที่มา: Wikipedia³

พระพุทธรูปศิลปะคันธาระ

ที่มา: มีธรรม⁴

พระพุทธรูปแห่งบามิยาน (อัฟกานิสถาน)

ที่มา: ศิลปะวัฒนธรรม⁵

³ <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kushanmap.jpg>

⁴ <http://www.meetham.com/P-r/w001.html>

⁵ https://www.silpa-mag.com/history/article_5711

ในที่สุดอาณาจักรกุษาณะถึงคราววสานเนื่องมาจากการรุกรานของจักรวรรดิแซสซานิดจากเปอร์เซีย แต่ภายหลังอาณาจักรคุปตะจากอินเดียได้ขยายอิทธิพลเข้าแทนที่จักรวรรดิดังกล่าว หลังจากนั้นดินแดนปากีสถานหรืออาณาจักรสินธุก็ไม่ใช่อุศูนย์กลางอำนาจอีกต่อไป หากแต่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรที่รุ่งเรืองในช่วงเวลานั้นๆ กล่าวคือ คุปตะ ฮั่นขาว ทรุชชวรรณะ และปาละ ตามลำดับ โดยที่อาณาจักรทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองในอินเดียและเป็นชนท้องถิ่นอนุทวีปอินเดียที่นับถือพุทธศาสนาหรือศาสนาฮินดู ยกเว้นแต่เพียงพวกฮั่นขาวเชื้อสายเติร์ก (Hephthalites) ซึ่งปกครองโดยใช้ความรุนแรงอีกทั้งยังเป็นปฏิปักษ์กับพระพุทธศาสนา

คริสต์ศักราช 711 มุฮัมหมัด บิน กอสิม (Muhammad bin Qasim) ขุนพลของรัฐอุมัยยะห์ (Umayyad) ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่เคาะลีฟะฮ์ของอิสลาม ได้กรีธาทัพเข้ารุกรานและเอาชนะอาณาจักรสินธุกินบริเวณตั้งแต่มุลตัน (Multan) ยาวลงมาตลอดแม่น้ำสินธุ หลังจากนั้นจึงมีการเผยแพร่ศาสนาอิสลามให้ชาวเมืองหันมานับถือจากเดิมที่เคยนับถือพุทธศาสนาหรือศาสนาฮินดู นับแต่นั้นมามุสลิมจึงเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลในอนุทวีปอินเดียนี้โดยเฉพาะในดินแดนปากีสถาน โดยรัฐอิสลามที่เข้ามามีบทบาทต่อมาได้แก่ จักรวรรดิกาสนาวีเยห์ (Ghaznavid Empire) อาณาจักรกูริดส์ (Ghurid) สุลต่านแห่งเดลี (Delhi Sultanate) นับแต่นั้นมาผู้ปกครองชาวมุสลิมกษัตริย์และบุตรธิดาซึ่งจากศาสนิกชนในต่างศาสนาทำให้เกิดความขัดแย้งที่ยังรากลึกระหว่างอิสลามและฮินดู มาจนถึงปัจจุบัน ในที่สุดเมืองอาณาจักรสุลต่านแห่งเดลีอ่อนแอจากการรุกรานของมองโกล ทำให้ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา อนุทวีปดังกล่าวตกอยู่ใต้อำนาจของจักรวรรดิโมกุลที่ขึ้นมายิ่งใหญ่ โดยจักรวรรดิดังกล่าวรุ่งเรืองที่สุดในรัชสมัยพระเจ้าอักบาร์มหาราช (Akbar the Great) ซึ่งทรงให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแต่กระนั้นก็ยังคงมีการให้สิทธิพิเศษแก่ชาวมุสลิม ในรัชสมัยของพระองค์มีการทำการค้ากับต่างประเทศทั้งในเอเชียและชาติตะวันตกทำให้ราชสำนักมั่งคั่ง นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่ายุคโมกุลเป็นอีกยุคหนึ่งที่มีความเฟื่องฟูทางศิลปะ พยานหลักฐานที่ยืนยันความเฟื่องฟูดังกล่าว คือ ทัชมาฮาล ซึ่งพระเจ้าชาห์ชะฮันที่ 1 ทรงสร้างเป็นสุสานเก็บพระศพพระมเหสี ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 17 นั้นเอง การเปิดการค้ากับตะวันตก ประกอบกับความขัดแย้งภายในทำให้ชาติตะวันตกเข้ามาแทรกแซงการบริหารราชการในแคว้นต่างๆ ได้

รูปภาพที่ 1-3: ทัชมาฮาล (อินเดีย)

ที่มา: Britannica⁶

ชาติตะวันตกชาติแรกที่เข้ามาบุกเบิกการค้ากับภูมิภาคอินเดียคือโปรตุเกส แต่ชาติที่เข้ามาลงหลักปักฐานเป็นการมั่นคงและขยายอิทธิพลเหนือดินแดนดังกล่าวคือ อังกฤษ โดยในระยะแรกประมาณคริสต์ศักราชที่ 1600 อังกฤษเข้ามาทำการค้าในนาม บริษัทอินเดียตะวันออกซึ่งได้อำนาจผูกขาดจากสมเด็จพระนางเจ้าเอลิซาเบธที่ 1 สถานี การค้าของอังกฤษถูกตั้งขึ้นในเมืองสำคัญอย่างสุราต บอมเบย์ และกัลกัตตา ต่อมาจึงเริ่ม ขยายอำนาจทางการเมืองจากการรบชนะทหารเบงกอล ณ เมืองปลาซี (Battle of Plassey) และสะสมกำลังทหารรับจ้างเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบริษัท จวบจนคริสต์ศักราชที่ 1773 รัฐบาลอังกฤษได้ออกกฎหมายเพื่อควบคุมบริษัทอินเดียตะวันออก โดยการแยก การปกครองออกเป็นเขตและตั้งข้าหลวงใหญ่จากอังกฤษมาปกครองดินแดนในอาณัติของ บริษัทอินเดียตะวันออก ซึ่งศูนย์กลางอำนาจการปกครองจากรัฐบาลอังกฤษในดินแดน ดังกล่าวตั้งอยู่ที่เมืองกัลกัตตา อิทธิพลของอังกฤษที่เพิ่มมากขึ้นนั้นทำให้เกิดความ ไม่พอใจให้กับประชากรท้องถิ่นจึงนำไปสู่การจลาจลและการต่อต้านอังกฤษที่เรียกว่า กบฏซีปอยในช่วงคริสต์ศักราชที่ 1857-1858 จากนั้นอังกฤษจึงใช้ทหารเข้าปราบปราม และเข้าปกครองดินแดนอินเดียในคริสต์ศักราชที่ 1858 นั้นเอง จนในที่สุดคริสต์ศักราชที่ 1877 อินเดียกลายเป็นอาณานิคมของอังกฤษอย่างสมบูรณ์โดยมีอุปราชชาวอังกฤษ เป็นตัวแทนของกษัตริย์เข้ามาทำหน้าที่เป็นประมุขของอินเดียแทนกษัตริย์ราชวงศ์โมกุล

⁶ <https://www.britannica.com/topic/Taj-Mahal>

ภายใต้การปกครองของอังกฤษสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิมและชาวฮินดูไม่ได้ลดน้อยลง ในช่วงทศวรรษที่ 1920 และ 1930 เกิดการเรียกร้องอย่างหนักเพื่อสร้างรัฐมุสลิมอิสระ ซึ่งแกนนำการเรียกร้องดังกล่าว อาทิ โมฮัมหมัด อาลี จินนาห์ (Mohammad Ali Jinnah) แห่งสันนิบาตมุสลิม (Muslim League) และกวีโมฮัมหมัด อิบคาล (Mohammad Iqbal) ประกอบกับระยะเวลาที่มีการเรียกร้องอิสรภาพอย่างสันติวิธีของอินเดียอันโด่งดังที่นำโดยมหาตมะ คานธี และชวาหะร์ลาล เนห์รู จึงทำให้ในที่สุดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อังกฤษยอมให้อิสรภาพแกดินแดนในอนุทวีปอินเดียบนภาคพื้นทวีปที่เคยอยู่ใต้อำนาจ โดยแบ่งออกเป็นสองประเทศ อันได้แก่ปากีสถานซึ่งประกาศเอกราชในวันที่ 14 สิงหาคม 1947 มีอาณาบริเวณครอบคลุมแคว้นทางตะวันตกเฉียงเหนือ 4 แคว้น กับแคว้นเบงกอลตะวันออก 1 แคว้น และอีกประเทศหนึ่งคืออินเดียซึ่งประกาศเอกราชในวันที่ 15 สิงหาคม 1947 และปกครองดินแดนที่เหลือจากปากีสถานทั้งหมด แต่การแบ่งแยกประเทศครั้งนั้นหาได้เป็นด้วยความราบรื่นไม่ แต่กลับก่อให้เกิดความวุ่นวายและการนองเลือดอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติศาสนาครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ ในเหตุการณ์ครั้งนั้นมีผู้เสียชีวิตถึง 600,000 คน มีชาวซิกข์และฮินดูอพยพจากปากีสถานสู่อินเดียราว 6 ล้านคน และในทางกลับกันมีชาวมุสลิมอพยพจากอินเดียไปยังปากีสถานราว 8 ล้านคน นอกจากนี้ผลจากการแยกประเทศอีกประการหนึ่งคือสงครามแคชเมียร์ซึ่งเป็นแคว้นที่ทั้งสองประเทศต่างอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าว ซึ่งสงครามแคชเมียร์รวมถึงการปะทะตามแนวชายแดนครั้งย่อยๆ ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและความขัดแย้งระหว่างอินเดียและปากีสถานรวมถึงความขัดแย้งทางศาสนาในดินแดนอนุทวีปดังกล่าวยังไม่มีทีท่าว่าจะสงบลงแต่อย่างใด

หลังจากได้รับเอกราชและแยกตัวจากอินเดีย ปากีสถานยังคงอยู่ในฐานะเครือจักรภพ ผู้นำคนสำคัญคือ โมฮัมหมัด อาลี จินนาห์ ประธานสันนิบาตมุสลิม ได้เข้ามาบริหารประเทศในฐานะผู้สำเร็จราชการ แต่เคราะห์ร้ายบุคคลดังกล่าวถึงแก่อสัญกรรมในปีถัดมา ส่งผลให้ Liaquat Ali Khan เลขานุการสันนิบาตได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของปากีสถาน (ภายหลัง Ali Khan ถูกลอบสังหาร) ปากีสถานถูกปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนตลอดมาจนในคริสต์ศักราชที่ 1958 Iskander Mirza ผู้นำกองทัพได้ก่อการรัฐประหารและประกาศกฎอัยการศึก และดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดี ต่อมา

นายพล Ayub Khan เข้ามารับช่วงต่อและต้องการมอบประชาธิปไตยคืนแก่ประชาชน แต่การที่เขานำทัพพ่ายแพ้แก่อินเดียพร้อมกับข้อกล่าวหาต่างๆ ทำให้อำนาจถูกสั่นคลอน คริสต์ศักราช 1969 นายพล Yahya Khan ก้าวขึ้นมาบริหารประเทศ และจัดให้มีการเลือกตั้งครั้งแรกในเดือนธันวาคมปีต่อมา การเลือกตั้งครั้งนั้น Shekh Mujibur Röhman ผู้นำสันนิบาตอวามีจากปากีสถานตะวันออกได้เสียงข้างมาก หากแต่รัฐบาลทหารห้ามมิให้จัดตั้งรัฐบาล จึงนำไปสู่สงครามปลดปล่อยบังกลาเทศในปี 1971 ซึ่งทัพปากีสถานตะวันออกที่ได้รับการสนับสนุนจากอินเดียได้รับชัยชนะ ทำให้ปากีสถานยินยอมให้เอกราชแก่บังกลาเทศ ปลายคริสต์ศักราช 1971 Zulfikar Ali Bhutto จากพรรคประชาชนปากีสถาน (Pakistan Peoples Party) ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีและได้ผลักดันการร่างรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานเพื่อนำพาประเทศสู่ความเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งนำประเทศถอนตัวออกจากเครือจักรภพ (เข้าร่วมเครือจักรภพอีกครั้งคริสต์ศักราช 1989) หลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้ Bhutto ได้ลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีไปดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีผู้นำรัฐบาลในระบบรัฐสภา

ประชาธิปไตยในปากีสถานดำรงอยู่ได้ไม่นานนัก เนื่องจากในคริสต์ศักราช 1977 เกิดการรัฐประหาร อำนาจจึงผลัดมาสู่มือพลเอก Zia-ul-Haq ส่วนชื่ออำนาจเก่าอย่าง Bhutto ถูกประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ รัฐบาลใหม่ผลักดันโครงการพัฒนาระเบิดปรมาณูในปากีสถานและนโยบายอนุรักษ์นิยมอิสลามานูวัตน์ รวมทั้งการต่อต้านโซเวียตในสงครามโซเวียต-อัฟกานิสถาน ทั้งนี้ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารดังกล่าว เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและผ่นปรนกฎระเบียบบางประการทำให้เศรษฐกิจปากีสถานเจริญเติบโตรวดเร็วที่สุดในเอเชียใต้ เมื่อประเทศกลับสู่ประชาธิปไตยอีกครั้งในคริสต์ศักราช 1988 พรรคสำคัญที่มีบทบาททางการเมืองคือพรรคประชาชนปากีสถาน และพรรคสันนิบาตมุสลิม ซึ่งสองพรรคนี้ต่างห้าหนทางการเมืองและผลัดกันขึ้นสู่อำนาจ อาจพูดได้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองรวมถึงเศรษฐกิจปากีสถานตั้งแต่นั้นมาไม่สู้ดีนัก เนื่องจากมีแรงกดดันจากฝ่ายทหารรวมถึงการที่นักการเมืองหลายคนถูกคุกคาม อาทิ Benazir Bhutto อดีตนายกรัฐมนตรีและผู้นำพรรคประชาชนปากีสถานที่ถูกลอบสังหารในปี 2007 ในที่สุดคริสต์ศักราช 2018 พรรค Pakistan Tehreek-e-Insaf นำโดย Imran Khan อดีตนักกรีกเก็ตชนะเลิศทางการเมืองได้ขึ้นสู่อำนาจและได้จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศมาจนถึงปัจจุบัน แต่การจัดตั้งรัฐบาลชุดนี้ยังคงเป็น

ที่เคลือบแคลงสงสัยของฝ่ายค้านและประชาชนบางส่วนในเรื่องความโปร่งใสในการเลือกตั้ง

รูปภาพที่ 1-4: Benazir Bhutto และ Imran Khan
Benazir Bhutto Imran Khan

ที่มา: BBC⁷

ที่มา: Gulfnews⁸

ระบบการปกครอง

สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีการกระจายอำนาจในลักษณะสหพันธรัฐ โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 4 รัฐ (หรือจังหวัด) ได้แก่ สินธุ (Sindh) ปัญจาบ (Punjab) บาลอจิสถาน (Balochistan) รัฐตะวันตกเฉียงเหนือ (North West Frontier Province) และอีก 1 เขตปกครอง เรียกว่าเขตชนเผ่า (Tribal Area) ซึ่งปกครองตนเองแต่อยู่ภายใต้อำណัติของรัฐบาลกลาง ส่วนแคว้นแคชเมียร์ (Kashmir) ที่ทั้งปากีสถานและอินเดียต่างอ้างสิทธิในการปกครองนั้น ในทางปฏิบัติแคว้นดังกล่าวแบ่งเขตปกครองเป็นสองส่วน คั่นกลางด้วยเส้นควบคุม (Line of Control) ทั้งนี้อำนาจบริหารของปากีสถานถูกแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ รัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่นของแต่ละรัฐที่มีอำนาจบริหารราชการภายในรัฐของตน

⁷ <https://www.bbc.co.uk/programmes/b0bksd3l>

⁸ <https://gulfnews.com/world/asia/pakistan/>

ปากีสถานปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา กล่าวคือตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ประธานาธิบดีซึ่งมีฐานะเป็นประมุขของรัฐนั้นจะต้องเป็นชาวมุสลิมที่ได้รับเลือกจากคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral College) ซึ่งประกอบด้วยวุฒิสมาชิก สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ และสมาชิกสภาจังหวัด หน้าที่ของประธานาธิบดีคือทำตามคำแนะนำของรัฐมนตรี ทั้งนี้การถอดถอนประธานาธิบดีสามารถทำได้โดยใช้เสียงสองในสามของรัฐสภา ส่วนนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ซึ่งนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกของสมัชชาแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีที่มีอำนาจบริหารงานกระทรวงต่างๆ จะมาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดีโดยอาศัยคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี

ทางฝ่ายนิติบัญญัติของปากีสถานประกอบด้วยสองสภาอันได้แก่ วุฒิสภาหรือสภาสูงซึ่งสมาชิกสภาดังกล่าวจะมาจากการลงคะแนนของสภาจังหวัด และสมัชชาแห่งชาติหรือสภาล่างที่ได้นับเลือกตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป ทั้งนี้ทั้งสองสภามีอำนาจเสนอกฎหมายและผ่านกฎหมายหากแต่วุฒิสภาไม่สามารถผ่านกฎหมายงบประมาณได้ นอกจากนี้ยังมีข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งคือประธานาธิบดีมีอำนาจยุบสมัชชาแห่งชาติได้แต่ไม่สามารถยุบวุฒิสภา

รัฐสภาแห่งปากีสถาน ณ กรุงอิสลามาบัด

ที่มา: Pakistantoday⁹

⁹ <https://www.pakistantoday.com.pk/2018/09/11/president-alvi-to-address-parliaments-joint-session/>

ส่วนฝ่ายอำนาจตุลาการของปากีสถานนั้นถูกใช้ผ่านทางศาล ซึ่งมีศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุด และศาลอื่นๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ลดหลั่นลงมา ทั้งนี้ในทางกฎหมายการทำงาน of ศาลเป็นอิสระจากอำนาจอื่นเนื่องจากประธานาธิบดีและคณะกรรมการตุลาการที่ได้รับการอนุมัติจากสภา จะมีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาเท่านั้น แต่หลังจากนั้น การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามดุลพินิจของตัวผู้พิพากษาเองผู้อื่นไม่สามารถแทรกแซงได้

ระบบยุติธรรม

กฎหมายของปากีสถานตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบกฎหมายอิสลามที่สืบทอดมาจากยุคอาณานิคมและระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณีจากอังกฤษ รวมทั้งกฎหมายอิสลามชะรีอะฮ์ที่ถูกผนวกเข้าไปในกฎหมายของประเทศในสมัยพลเอก Muhammad Zia-ul-Haq นอกจากนี้ยังมีเขตปกครองหนึ่งที่ยังคงใช้ระบบกฎหมายดั้งเดิมคือเขตชนเผ่า (Tribal Areas) ที่อำนาจการวินิจฉัยข้อพิพาทอยู่กับสภาผู้อาวุโสของชนเผ่า

ระบบศาลยุติธรรมของปากีสถานแบ่งออกเป็นสองระดับคือระดับสูงและระดับล่าง โดยระบบศาลยุติธรรมระดับสูงประกอบด้วยศาลฎีกา (Supreme Court) ศาลสูง (High Court) และศาลชะรีอะฮ์กลาง (Federal Shariat Court) แต่ละศาลมีบทบาทอำนาจหน้าที่ดังนี้ ศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุด มีอำนาจพิจารณาคดีที่ถูกอุทธรณ์จากศาลสูงเพื่อเป็นที่สิ้นสุดกระบวนการยุติธรรมทางศาลและมีหน้าที่ชี้ขาดข้อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ดังนั้นคำตัดสินของศาลฎีกาย่อมผูกพันทุกศาล ส่วนศาลสูงเป็นศาลที่มีอำนาจพิพากษาคดีที่อยู่นอกเหนืออำนาจของศาลในระดับล่างอย่างศาลแขวงรวมถึงคดีที่ถูกอุทธรณ์ขึ้นมาจากศาลระดับล่างนั้นด้วย โดยศาลสูงมีทั้งหมด 5 ศาล ประจำจังหวัดทั้ง 4 และเมืองหลวงอิสลามาบัด ซึ่งแต่ละศาลมีอำนาจพิจารณาคดีภายใต้เขตพื้นที่ของตน และศาลสุดท้ายคือศาลชะรีอะฮ์กลางซึ่งเป็นศาลที่ตัดสินคดีตามหลักกฎหมายอิสลามที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมในระดับปัจเจกชนตลอดจนสาธารณชน

รูปภาพที่ 1-5: ศาลฎีกาแห่งปากีสถาน

ที่มา: Supreme Court of Pakistan¹⁰

การอำนวยความสะดวกในระดับท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของศาลที่อยู่ในระบบยุติธรรมในระดับล่างซึ่งได้แก่ศาลแขวง (District Court) และศาลชำนาญพิเศษอื่นๆ โดยศาลแขวงเป็นศาลที่มีอำนาจพิพากษาคดีแพ่งและอาญาตามที่มีอัตราโทษหรือค่าเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดภายในแขวงหรือตำบลนั้น ทั้งนี้แต่ละพื้นที่ยังมีศาลเซสชัน (Sessions Court) ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิพากษาคดีอาญาร้ายแรง เช่น คดีฆ่า เป็นต้น ส่วนศาลชำนาญพิเศษอื่นๆ จะพิจารณาคดีเฉพาะอย่าง เช่น ศาลคดียาเสพติด (Criminal Court) และศาลคดีสิ่งแวดล้อม (Environmental Court) ศาลแรงงาน (Labour Court) นอกจากนี้คดีความทางปกครองที่เป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชนอันมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในระดับไม่เท่าเทียมกัน จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต้นน้ำที่ศาลปกครอง (Administrative Tribunal) แล้วจึงอุทธรณ์ขึ้นไปสู่ศาลระดับสูงขึ้นเมื่อเป็นประสงฆ์คู่ความ

อีกช่องทางหนึ่งที่นักลงทุนควรรับทราบสำหรับการเข้าถึงความยุติธรรมคือ การใช้อินญาโตตุลาการ ซึ่งการใช้อินญาโตตุลาการนั้นแบ่งได้เป็นสองวิธี ได้แก่ การใช้อินญาโตตุลาการภายนอกประเทศ และการใช้อินญาโตตุลาการภายในประเทศ การบังคับใช้คำตัดสินในวิธีแรกในแผ่นดินปากีสถานนั้นสามารถทำได้โดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติทั้งสองคือ The Arbitration Act 1940 (AA) และ The Arbitration (Protocol and Convention) Act, 1937 (APC) แต่ในทางปฏิบัติคู่ความฝ่ายหนึ่งมักอ้าง

¹⁰ <http://www.supremecourt.gov.pk/web/>

กฎหมายฉบับแรก (AA) ที่ให้อำนาจศาลในปากีสถานในการปฏิเสธคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ ข้อนี้จึงเป็นปัญหาที่นักลงทุนพึงระวัง ส่วนการใช้อนุญาโตตุลาการภายในประเทศนั้นสามารถทำได้โดยยื่นข้อพิพาทให้องค์กรอนุญาโตตุลาการภายในปากีสถานตัดสิน ซึ่งทำให้มั่นใจได้มากขึ้นว่าคำตัดสินจะมีผลบังคับในปากีสถาน

พรรคการเมืองและนโยบายประเทศ

สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีระบบพรรคการเมืองแบบหลายพรรค กล่าวคือในปากีสถานพรรคการเมืองหลายพรรคที่มีบทบาททางการเมืองและได้รับเลือกเป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ดังนั้นการจัดตั้งรัฐบาลของปากีสถานจึงเป็นเป็นรัฐบาลผสมที่อาศัยการรวบรวมเสียงพรรคการเมืองหลายพรรค พรรคการเมืองสำคัญที่มีบทบาททางการเมืองในปัจจุบัน มีดังนี้

- **Pakistan Muslim League-Nawaz (PML-N)**

เป็นพรรคใหญ่ฝ่ายกลางขวาที่สืบทอดแนวทางจากพรรคสันนิบาตมุสลิมดั้งเดิม ซึ่งพรรคนี้ชนะการเลือกตั้งปี 2013 อย่างถล่มทลายและได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ส่งผลให้ Nawaz Sharif ได้เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น แต่ปัจจุบันอดีตนายกรัฐมนตรี Nawaz Sharif แกนนำพรรคถูกศาลพิพากษาจำคุกในคดีทุจริตและอยู่ระหว่างการอุทธรณ์

- **Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI)**

เป็นพรรคฝ่ายกลางขวาซึ่งแต่เดิมไม่ได้ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งเท่าใดนัก แต่ด้วยอุดมการณ์ที่ใกล้เคียงกับพรรค PML-N ประกอบกับความนิยมของพรรคดังกล่าว สูญเสียคะแนนนิยมจากคดีการทุจริตนั้น ทำให้พรรค PTI ช่วงชิงความได้เปรียบและชนะนโยบายต่อต้านการทุจริตจนสามารถชนะการเลือกตั้งในปี 2018 และได้จัดตั้งรัฐบาลชุดปัจจุบัน โดยที่ผู้นำรัฐบาลคือนายกรัฐมนตรี Imran Khan ผู้นำของพรรคอดีตนักรักบี้

- **Pakistan Peoples Party (PPP)**

เป็นพรรคฝ่ายกลางซ้ายที่เคยประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งและเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลหลายต่อหลายครั้งในสมัยผู้นำพรรคคือ Zulfikar Ali Bhutto และ Benazir Bhutto แต่ปัจจุบันพรรคดังกล่าวซึ่งนำโดย Bilawal Bhutto ทายาทตระกูล Bhutto ได้ที่นั่งในสมัชชาแห่งชาติเป็นพรรคอันดับสามเท่านั้น

- **Muttahida Majlis e Amal (MMA)**

เป็นพรรคการเมืองฝ่ายขวาจัดที่เคยเป็นทั้งพรรคฝ่ายค้านและพรรคร่วมรัฐบาล แนวทางของพรรคยึดโยงกับความเป็นอนุรักษนิยม ชาตินิยม และศาสนาอิสลาม โดยฐานเสียงของพรรคดังกล่าวอยู่บริเวณตะวันตกของประเทศ หัวหน้าพรรคคนปัจจุบันคือ Fazal-ur-Rehman

อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคใหญ่ในปากีสถาน

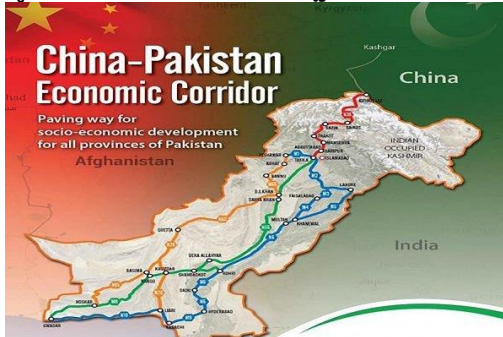
ที่มา: Al Jazeera¹¹

¹¹ <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2018/07/pakistan-elections-2018-major-political-parties-180711093002581.html>

การเลือกตั้งทั่วไปในปี 2018 แม้พรรค PTI จะได้ที่นั่งในสมัชชาแห่งชาติมากที่สุด แต่ยังไม่เพียงพอจะตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ ดังนั้นจึงต้องรวบรวมเสียงจากพรรคเล็ก พรรคต่างๆ มาเป็นพรรคร่วมรัฐบาล เช่น พรรค MQM-P (Muttahida Qaumi Movement-Pakistan) และ พรรค PML-Q (Pakistan Muslim League (Quaid e Azam Group)) ส่วนพรรคใหญ่อย่าง พรรค PML-N พรรค PPP และ พรรค MMA รวมตัวกันเป็นฝ่ายค้าน พร้อมกับประณามการเลือกตั้งครั้งนี้ว่าฝ่ายทหารเข้ามาแทรกแซงและทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อให้พรรค PTI ได้เป็นรัฐบาล

นโยบายที่รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของ Imran Khan ให้ความสำคัญมากที่สุด คือการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ทางพรรคได้ใช้ในการหาเสียงเพื่อโจมตีรัฐบาลเก่าอย่างดุเดือดทำให้ได้คะแนนจากกลุ่มวัยรุ่นและชนชั้นกลาง อีกนโยบายหนึ่งที่รัฐบาลปากีสถานชุดนี้ให้ความสำคัญคือการรัดเข็มขัดการใช้จ่ายภาครัฐ เนื่องจากปากีสถานมีหนี้สาธารณะที่กู้จากต่างประเทศจำนวนมากและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงต้องพยายามควบคุมการใช้จ่ายอย่างเข้มงวดและตัดงบประมาณที่ไม่จำเป็น แต่ในความเป็นจริงรัฐบาลไม่สามารถทำนโยบายให้สัมฤทธิ์ผลได้ ข้ำรายการเติบโตทางเศรษฐกิจของปากีสถานที่นับว่าต่ำโดยเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านประกอบกับการปรับโครงสร้างกระทรวง ทำให้ไม่สามารถลดการใช้จ่ายได้แต่กลับต้องเผชิญกับภาวะขาดดุลงบประมาณอย่างน่าวิตก ทั้งนี้สถานการณ์การส่งผ่านนโยบายของรัฐบาลปากีสถานมิได้จะล้มเหลวและก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อการลงทุนไปเสียทั้งหมด เนื่องจากมีนโยบายอีกไม่น้อยที่รัฐบาลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การลงทุนในปากีสถานยังคงน่าสนใจ กล่าวคือ รัฐบาลแสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการพัฒนาความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาและประเทศเพื่อนบ้านอย่างอินเดีย เพื่อคลี่คลายปัญหาข้อพิพาทเหนือดินแดนแคชเมียร์ที่เคยตึงเครียด นอกจากนี้ยังพัฒนาความสัมพันธ์กับจีนพร้อมทั้งสานต่อโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน ซึ่งคาดว่าหากโครงการดังกล่าวสำเร็จเศรษฐกิจของปากีสถานตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนจะดีขึ้นโดยทั่วกัน โครงการดังกล่าวเป็นรู้จักในชื่อ China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) หรือระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานนั่นเอง

รูปภาพที่ 1-6: ระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน

ที่มา: Countercurrents¹²

ความโปร่งใสในการบริหารราชการ

หากพิจารณาความโปร่งใสในการบริหารประเทศจาก Corruption Perception Index (CPI) ที่จัดทำโดย Transparency International เพื่อเป็นดัชนีบ่งชี้การทุจริตในภาครัฐ โดยจะให้คะแนนเต็ม 100 สำหรับประเทศที่ปราศจากการทุจริตอย่างสมบูรณ์ และจะลดหลั่นลงไปหากพบการทุจริต พบว่าในปี 2018 ปากีสถานได้คะแนน 33 คะแนน และถูกจัดอันดับความโปร่งใสไว้ที่อันดับ 117 ของโลก ในขณะที่ไทยได้คะแนนมากกว่าพอสมควร ไทยได้ 36 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 99 ในปีเดียวกัน ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีดังกล่าวระหว่างปากีสถานกับประเทศข้างเคียงในภูมิภาค พบว่าสถานการณ์การทุจริตในปากีสถานนั้นแย่กว่าอินเดียและศรีลังกาแต่ดีกว่าอัฟกานิสถานและบังคลาเทศ

ดังนั้นการบริหารราชการแผ่นดินปากีสถานภายใต้รัฐบาลปัจจุบันของ Imran Khan มีแนวโน้มว่าจะมีการทุจริตลดลงและมีความโปร่งใสมากขึ้น เพราะการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเป็นนโยบายที่พรรครัฐบาลให้ความสำคัญสูงสุด และเมื่อพิจารณาว่า CPI เปรียบเทียบข้ามช่วงเวลาจะเห็นว่านับตั้งแต่รัฐบาลนี้เข้ามาบริหารประเทศในปี 2018 คะแนนดังกล่าวเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จากในปี 2017 ภายใต้การบริหารประเทศของรัฐบาลชุดเก่า

¹² <https://countercurrents.org/2018/12/china-pakistan-economic-corridor-takes-a-military-turn>

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัญหาการทุจริตในภาครัฐของปากีสถาน แม้มีแนวโน้มดีขึ้นแต่ก็ยังคงอยู่ในขั้นน่าเป็นห่วง ดังนั้นปัญหานี้จึงเป็นสิ่งที่นักลงทุน ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและหาวิธีการหลีกเลี่ยงไม่ให้เข้าไปพัวพันกับวังวนดังกล่าว เมื่อจำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับภาครัฐ

1.1.2 สังคม

โครงสร้างประชากร

ปากีสถานเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับที่ 5 ของโลก โดยปัจจุบัน ปากีสถานมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 216,565,318 คน¹³ และมีแนวโน้มที่ประชากร จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อ้างอิงจากอัตราการเติบโตของประชากรที่สูงถึง ร้อยละ 2.04 ในขณะที่ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรเพียงร้อยละ 0.28 เท่านั้น ทั้งนี้ เมื่อนับรวมประชากรกับประเทศอื่นในอนุทวีปอย่างอินเดียและบังคลาเทศจะทำให้ จำนวนประชากรของสามประเทศนี้คิดเป็นกว่า 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมดในโลก

ประชากรส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณเมืองใหญ่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ อย่าง การาจิ ลากฮอร์ และไฟซาลาบัด ทั้งสามเมืองข้างต้นเป็นเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดเป็นสามอันดับแรกของปากีสถาน โดยการาจิมิประชากร 14,916,456 คน ลากฮอร์มีประชากร 11,126,285 คน และไฟซาลาบัดมีประชากร 3,204,726 คน นอกจากนี้ยังมีอีก 7 เมืองในปากีสถานที่มีประชากรเกินกว่าหนึ่งล้านคน **ปรากฏการณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการ Urbanization และการย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมือง** ซึ่งเป็นธรรมดาของประเทศกำลังพัฒนา

¹³ <http://worldpopulationreview.com/countries/> สืบจาก ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2019

ส่วนยอดพีระมิดประชากรที่แหลมขึ้นนั้นแสดงถึงการเสียชีวิตของประชากรในช่วงบั้นปลายของชีวิต สังเกตได้ว่าชาวปากีสถานจำนวนมากเสียชีวิตก่อนถึงวัยสูงอายุ โดยอายุคาดเฉลี่ยของชาวปากีสถานอยู่ที่ 67.17 ปี ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว และมีอายุเฉลี่ยสูงถึง 77.01 ปี นอกจากนี้พบว่าปากีสถานมีอัตราการเกิดที่สูงและอายุคาดเฉลี่ยที่ต่ำ ทำให้อัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยเด็กสูงถึงร้อยละ 57.9 หมายความว่า ประชากรวัยงาน 100 คน ต้องทำงานเพื่อเลี้ยงดูเด็กเฉลี่ย 57.9 คน แต่กลับกันอัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยสูงอายุต่ำเพียงร้อยละ 7.4 หมายความว่า ประชากรวัยงาน 100 คน ต้องทำงานเพื่อเลี้ยงดูผู้สูงอายุเฉลี่ย 7.4 คน

ข้อมูลโครงสร้างประชากรข้างต้นมีนัยต่อการลงทุนทั้งทางด้านแรงงานและตลาดสินค้า กล่าวคือ **ปากีสถานจะเป็นประเทศที่มีแรงงานจำนวนมากและจะเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งโดยส่วนมากเป็นแรงงานค่าจ้างต่ำ** ทำให้ประเทศนี้สามารถเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่จำต้องพึ่งพาการใช้แรงงานจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาทางฝั่งอุปสงค์จะพบว่าปากีสถานเป็นตลาดขนาดใหญ่สำหรับสินค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นวัยเด็กและวัยรุ่นที่มีรายได้ไม่สูงเท่าไรนัก นักลงทุนที่สนใจลงทุนในปากีสถานจึงต้องพิจารณาประเภทของสินค้าที่จะผลิตให้ประหยัดทางด้านต้นทุนทั้งแรงงานและปัจจัยอื่นๆ รวมทั้งชนิดของผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับอุปสงค์ของตลาดจึงจะสามารถทำกำไรได้อย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

เชื้อชาติ

ตั้งแต่อดีตปากีสถานเป็นประเทศที่ร่ำรวยอารยธรรมอันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนถ่ายเทข้ามดินแดนและชาติพันธุ์ ดังนั้นปากีสถานจึงมิได้เป็นประเทศที่มีความเป็นเอกภาพทางด้านเชื้อชาติ หากแต่เป็นดินแดนที่คนหลายเผ่าพันธุ์มาตั้งรกรากอยู่อาศัย โดยเชื้อชาติสำคัญที่มีประชากรจำนวนมากในปากีสถานมีทั้งสิ้น 6 เชื้อชาติดังนี้

- Punjabi

เป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในปากีสถานโดยมากอาศัยอยู่บริเวณรัฐปัญจาบและดินแดนทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งมีประชากรคิดเป็นร้อยละ 44.7 ของประชากรทั้งหมด ชาติพันธุ์ดังกล่าวสืบเชื้อสายมาจากชาวอินโด-อารยันที่เริ่มตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณหุบเขาสินธุ

ตั้งแต่ครั้งก่อนประวัติศาสตร์ และมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีรวมถึงภาษาของตนเอง ปัจจุบันชาวปัญจาบนับถือหลายศาสนาแตกต่างกันไป

- **Pashtun**

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พบมากในปากีสถานและอัฟกานิสถาน ในปากีสถานประชากรชาติพันธุ์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 15.4 ของประชากรทั้งหมด นิยามอย่างกว้างของผู้ที่อยู่ในขอบข่ายเผ่าพันธุ์นี้คือคนเชื้อสายอิหร่านตะวันออกที่ใช้ภาษา Pashto โดยทั่วไปชาว Pashtun จะเป็นมุสลิมและมีชนบทปกครองประจำเผ่าตนเอง

- **Sindhi**

เป็นชนพื้นเมืองรัฐสินธ์ (Sindh) ที่เดิมนับถือศาสนาฮินดูแต่ภายหลังได้รับอิทธิพลจากระลอกการเข้ามาของศาสนาอิสลาม สังเกตได้จากคำนำหน้าชื่อที่เป็นไปตามประเพณีของชาวมุสลิม เมื่อครั้งปากีสถานแยกออกจากอินเดียชาว Sindhi จำนวนมากอพยพไปอยู่ในอินเดีย กระนั้นในปัจจุบันประชากรชาติพันธุ์ดังกล่าวยังคงคิดเป็นอัตราส่วนมากถึงร้อยละ 14.1 ของประชากรทั้งหมด

- **Saraiki**

เป็นชาติพันธุ์กลุ่มย่อยในกลุ่มชาวปัญจาบ (Punjabi) พร้อมทั้งได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากชาวปัญจาบอย่างสนิทแนบแน่น ชนกลุ่มนี้ใช้ภาษาของตน และส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามแต่กระนั้นก็มีกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ ปัจจุบันประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวคิดเป็น ร้อยละ 8.4 ของประชากรทั้งหมด

- **Muhajir**

เป็นการรวมกลุ่มของชาวมุสลิมที่สืบเชื้อสายมาจากหลากหลายถิ่นกำเนิด โดยมากอพยพมาจากอินเดียหลังการแยกประเทศเพื่อมาตั้งถิ่นฐานบริเวณรัฐสินธ์ ชนกลุ่มนี้ใช้ภาษาอูรดูในการสื่อสารระหว่างกัน และปัจจุบันประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวคิดเป็น ร้อยละ 7.6 ของประชากรทั้งหมด

- **Balochi**

เป็นชาติพันธุ์ที่สืบเชื้อสายมาจากชาวอิหร่าน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐ Balochistan รวมทั้งชายขอบที่ราบสูงอิหร่านทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ อัฟกานิสถาน อินเดีย ตลอดจนบางส่วนของที่พลัดถิ่นไปยังคาบสมุทรอาหรับ ภาษาประจำกลุ่มคือภาษา Balochi ปัจจุบันประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 3.6 ของประชากรทั้งหมด

นอกจากนั้นปากีสถานยังมีชนกลุ่มน้อยอยู่ประปราย เช่น Kashmiris Kalash และ Burusho เป็นต้น เมื่อนับรวมชนกลุ่มน้อยทั้งหมดจะคิดเป็นร้อยละ 6.2 ของประชากรทั้งประเทศ

ศาสนา

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ประชาชนและให้สิทธิขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าปัจเจกบุคคลนั้นจะเลือกนับถือศาสนาใด แต่กระนั้นด้วยมรดกทางวัฒนธรรมทำให้ในปัจจุบันชาวปากีสถานเกือบทั้งหมดหรือคิดเป็นอัตราส่วนประมาณร้อยละ 93.6 ของประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้หากแบ่งตามนิกายจะพบว่าชาวมุสลิมปากีสถานส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี (ร้อยละ 82.8 ของประชากรทั้งหมด) และส่วนน้อยที่นับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะฮ์ (ร้อยละ 11.8 ของประชากรทั้งหมด) แต่ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิมทั้งสองนิกายนั้นหาได้เป็นไปด้วยความราบรื่นไม่ เพราะความบาดหมางต่อกันยังคงเป็นรอยร้าวที่ยากจะสมาน ไม่ต่างจากความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิมและศาสนิกชนอื่นดูที่มีได้เลื่อนรางลงไปเลยนับแต่การนองเลือดครั้งใหญ่คราวแบ่งแยกประเทศ ปัจจุบันในดินแดนปากีสถานยังคงมีชาวฮินดูอยู่ร้อยละ 1.85 ของประชากรทั้งหมดและมีส่วนร่วมกับการบริหารนิติบัญญัติผ่านที่นั่งพิเศษของตัวแทนชาวฮินดูในวุฒิสภา

รูปภาพที่ 1-7: มัสยิดแบดชาฮิ

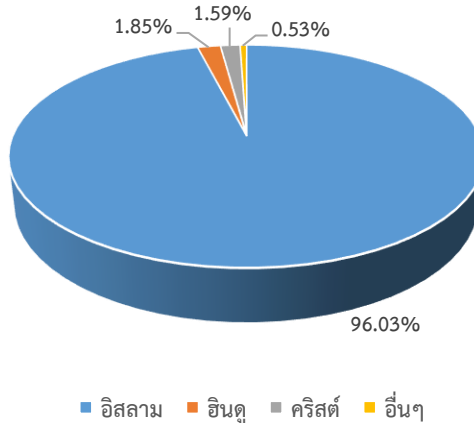

ที่มา: Wonderlist¹⁵

อนึ่งปี 1877 Thomas Valpy French บาทหลวงได้เดินทางมาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในดินแดนปากีสถาน หลังจากนั้นชาวคริสต์จากยุโรปก็เข้ามาสร้างโบสถ์ โรงเรียน ตลอดจนโรงพยาบาล ทำให้ชาวมุสลิมบางส่วนหันมานับถือศาสนาคริสต์ ปัจจุบันจึงมีชาวปากีสถานประมาณร้อยละ 1.59 ของประชากรทั้งหมดที่นับถือศาสนาดังกล่าว นอกจากนี้ในปากีสถานยังมีผู้นับศาสนาหรือลัทธิความเชื่ออื่นๆ ประปราย เช่น ศาสนาโซโรอัสเตอร์ ศาสนาบาไฮ รวมถึงศาสนาอิสลามนิกายอามาห์ดียะห์ (Ahmadi) ซึ่งถูกโจมตีอย่างหนักจากชาวมุสลิมปากีสถานว่ามีคำสอนที่เป็นเท็จ

¹⁵ <https://www.wonderslist.com/10-famous-mosques-pakistan/>

สัดส่วนการนับถือศาสนาของประชากรปากีสถาน

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ภาษา

ภาษาที่ชาวปากีสถานใช้เจรจาสื่อสารกันมีมากมายหลายภาษา เนื่องจากจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่แต่ละเผ่าแต่ละชุมชนมักมีภาษาประจำกลุ่มในการสื่อสารกับภายในกลุ่มของตน เพราะฉะนั้นภาษาที่ถูกใช้อย่างแพร่หลายหรือมีผู้ใช้มากกว่าหนึ่งล้านคนจึงเป็นภาษาประจำชาติพันธุ์ที่มีประชากรในกลุ่มจำนวนมากนั่นเอง ซึ่งภาษาสำคัญเหล่านั้นมีดังนี้

1. Punjabi มีผู้ใช้ประมาณ 76,367,360 คน โดยมากมักพบการใช้ภาษาดังกล่าวบริเวณแคว้นปัญจาบและกรุงอิสลามาบัด
2. Pashto มีผู้ใช้ประมาณ 26,692,890 คน โดยมากมักพบการใช้ภาษาดังกล่าวบริเวณแคว้นไคเบอร์ปัคตูนควา
3. Sindhi มีผู้ใช้ประมาณ 24,410,910 คน โดยมากมักพบการใช้ภาษาดังกล่าวบริเวณชนบทของรัฐสินธ์
4. Saraiki มีผู้ใช้ประมาณ 18,019,610 คน โดยมากมักพบการใช้ภาษาดังกล่าวบริเวณรัฐปัญจาบ

5. Urdu มีผู้ใช้ประมาณ 13,120,540 คน โดยมากมักพบการใช้ภาษาดังกล่าว บริเวณเขตเมืองสินธ์และเขตเมืองใหญ่ในปากีสถาน
6. Balochi มีผู้ใช้ประมาณ 6,204,540 คน โดยมากมักพบการใช้ภาษาดังกล่าว บริเวณรัฐบาลูจิสถาน

ส่วนภาษาที่เป็นภาษาประจำชาติปากีสถานนั้นคือภาษาอูรดู (Urdu) นอกจากนี้ภาษาอูรดูยังถูกใช้เป็นภาษาราชการร่วมกับภาษาอังกฤษอีกด้วย

วัฒนธรรมทางธุรกิจ

เพื่อความราบรื่นในการดำเนินธุรกิจในประเทศปากีสถาน นักลงทุนควรทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมทางธุรกิจในสังคมที่จำต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วย วัฒนธรรมทางธุรกิจของชาวปากีสถานประการแรกที่ต้องรับทราบคือการแต่งกาย สำหรับหน่วยงานราชการ บริษัทข้ามชาติ ธนาคาร ฯลฯ พนักงานชายจะแต่งกายด้วยชุดสุภาพปกติตามแบบตะวันตก ส่วนหน่วยงานอื่นๆ นั้นพนักงานชายมักแต่งแบบกึ่งทางการ (Business casual) โดยสวมกางเกงขายาวและเสื้อเชิ้ต และสำหรับการประชุมอย่างเป็นทางการ ผู้เข้าร่วมจะต้องสวมเสื้อนอกหรือแจ็กเก็ตเพื่อเพิ่มความเป็นทางการ ทั้งนี้พึงคำนึงว่าวัฒนธรรมการแต่งกายของปากีสถานนั้นคล้ายคลึงกับประเทศอังกฤษจึงสามารถประยุกต์การแต่งกายแบบอังกฤษได้ตามโอกาส และสิ่งที่สำคัญคือพึงหลีกเลี่ยงเครื่องแต่งกายที่มีสีสันฉูดฉาดเกินไป ส่วนเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีที่ได้รับความนิยมคือชุด Salwar Kameez ซึ่งเป็นผ้าปักพร้อมผ้าคลุม และไม่ได้บังคับว่าจะต้องสวมผ้าคลุมผมหรือไม่ หากแต่เมื่อเข้าไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา สตรีพึงสวมผ้าคลุมผมเพื่อแสดงความเคารพต่อสถานที่ ในขณะที่ต้องการความเป็นทางการมากขึ้นสตรีจะสวมใส่เครื่องแต่งกายอย่างตะวันตกคือเสื้อเชิ้ตแขนยาวและกระโปรงยาวหรือกางเกงขายาว

รูปภาพที่ 1-8: การแต่งกายแบบกึ่งทางการของบุรุษ และ Salwar Kameez การแต่งกายแบบกึ่งทางการของบุรุษ Salwar Kameez

ที่มา: Lifetailored¹⁶

ที่มา: Wishbook¹⁷

ในการทักทายสำหรับชาวปากีสถานที่ใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการก็มีได้ แตกต่างจากการทักทายแบบสากลทั่วไป กล่าวคือ กล่าวคำทักทาย เช่น Hello แล้วตามด้วย ชื่อผู้ที่ปฏิบัติสนทนาด้วย จากนั้นทำการ Handshake ด้วยมือขวา โดยชายกับหญิง สามารถจับมือกันได้ตามแต่สถานการณ์ที่เหมาะสม นอกจากนี้ในการรับประทานอาหาร และเครื่องดื่มพึงระลึกว่าอาหารทุกอย่างผ่านกระบวนการที่ต้องตามหลักฮาลาลและ จะต้องงดเว้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เว้นแต่ในสถานที่มิดชิดในโรงแรมที่พัก ระดับมาตรฐานสากลเท่านั้นที่จะมีบริการเครื่องดื่มดังกล่าว

อนึ่งในโลกธุรกิจการลงทุนหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเข้าร่วมการประชุมหรือเจรจา ดังนั้นนักลงทุนพึงทราบธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับการประชุมในปากีสถาน เริ่มแรก การประชุมมักเริ่มขึ้นหลังสิบโมงเช้า เพราะเป็นเวลาที่ผู้ประชุมจะตื่นตัวมากที่สุด การประชุมแต่ละครั้งจะต้องนัดหมายอย่างน้อยสามถึงสี่สัปดาห์เพื่อให้ผู้ร่วมประชุม มีเวลาเตรียมความพร้อมก่อนการประชุม หากต้องการสานความสัมพันธ์คู่สนทนา อาจแลกเปลี่ยนนามบัตรภายหลังการแนะนำตัว ทั้งนี้เหนือสิ่งอื่นใดผู้มาเยือนควรปฏิบัติ อย่างระมัดระวังคือการให้ความเคารพต่อขนบประเพณีของศาสนาอิสลามและการแสดงความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่และผู้อาวุโส

¹⁶ <https://lifetailored.com/style/what-is-mens-business-casual/>

¹⁷ <https://www.wishbook.io/5-pakistani-salwar-kameez-patterns-garnering-eyeballs/>

ทัศนคติต่อชาวไทย

ชาวปากีสถานมองว่าไทยเป็นประเทศที่มีเทคโนโลยีสูงกว่า เช่น การผลิตสินค้าประมงที่แม้ปากีสถานจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์หากแต่ไม่มีเทคโนโลยีการแปรรูปขั้นสูงดังเช่นที่ไทยมี ทั้งยังมองว่าไทยเป็นผู้ผลิตสินค้าประเภทอาหารที่มีคุณภาพ โดยชาวปากีสถานนิยมบริโภคสินค้าเกษตรจำพวกเครื่องเทศ ข้าวโพด ผักผลไม้กระป๋องและแปรรูป รวมถึงถั่วประเภทต่างๆ เป็นต้น ในเมืองใหญ่อย่างลาฮอร์และอิสลามาบัดก็มีร้านอาหารไทยหรือภัตตาคารที่มีรายการอาหารไทยให้เลือกสรรอยู่บ้าง แต่แล้วล้วนเป็นภัตตาคารที่มีราคาค่อนข้างสูงทั้งสิ้น

นอกจากนี้จากการคาดการณ์ พบว่าในปี 2017 จะมีชาวปากีสถานประมาณ 65,000 คน พำนักอยู่ในประเทศไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวปากีสถานเห็นไทยเป็นแหล่งที่ทำงานที่มีรายได้สูงกว่างานในปากีสถานจึงย้ายถิ่นฐานมาเพื่อแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.2 เศรษฐกิจ

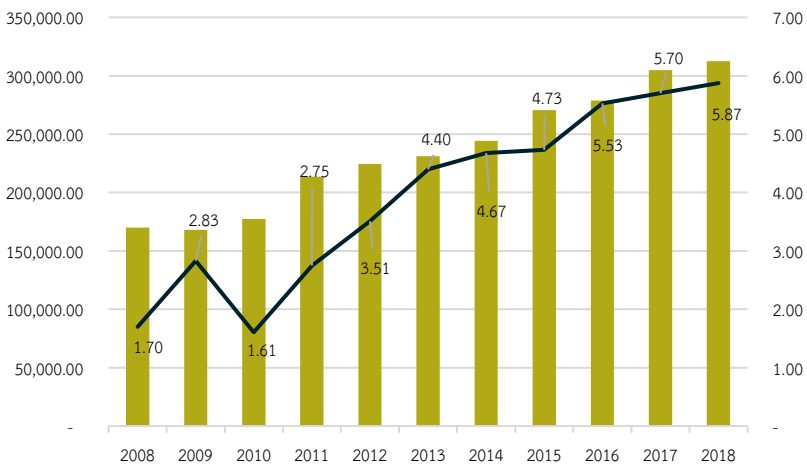
1.2.1 ทิศทางและแนวโน้มเศรษฐกิจ

ขนาดเศรษฐกิจของปากีสถานอยู่ในระดับขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 42 ของโลก ในปี 2018 ปากีสถานมีขนาด GDP อยู่ที่ 312,570 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ¹⁸ ปากีสถานมีประชากรมากกว่า 200 ล้านคน เมื่อพิจารณารายได้ของประชากรต่อคนของ GDP อยู่ที่ 1,473 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี อย่างไรก็ตามอัตราการเติบโตของปากีสถานยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในปี 2018 อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 5.87 ต่อปี มากกว่าเดิมปี 2017 อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจอยู่ที่ ร้อยละ 5.7 ต่อปี

¹⁸<https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/weorept.aspx?pr.x=57&pr.y=6&sy=2018&ey=2019&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=564&s=NGDPD%2CPPPGDP%2CNGDPDPC%2CPPPPC&grp=0&a=>

ตั้งแต่ปี 2012-2018 พบว่าปากีสถานมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในอนาคตคาดการณ์ว่า ปากีสถานจะมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้น จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เศรษฐกิจขยายตัว โดยการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมในปากีสถานได้พัฒนามากขึ้น รวมถึง โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค โทรคมนาคม ที่อยู่อาศัย

มูลค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจของปากีสถาน

ที่มา: World Bank (2019) ประมวลโดย มูลนิธิ สวศ.

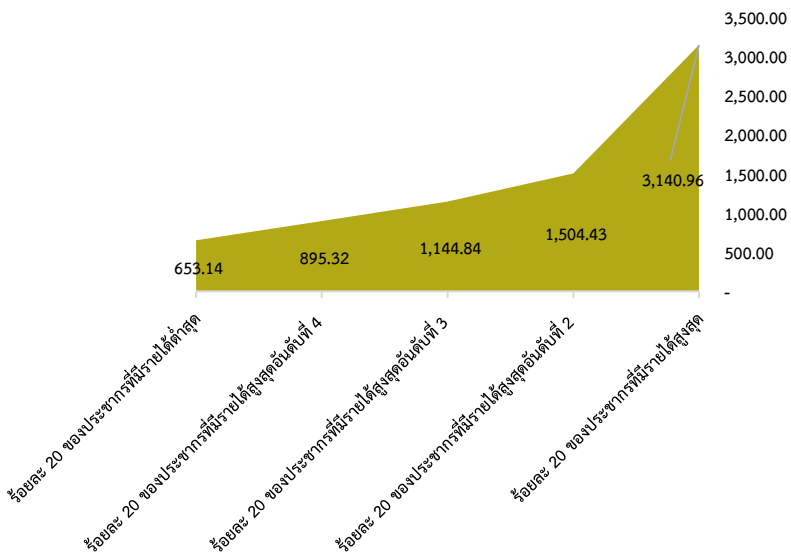
1.2.2 ขนาดตลาด

ปากีสถานเป็นประเทศที่มีขนาดตลาดใหญ่ด้วย GDP กว่า 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ด้วยจำนวนประชากรที่มากเป็นอันดับ 5 ของโลก จำนวนกว่า 200 ล้านคน ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวอยู่ที่ 1,473 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี

สำหรับการกระจายตัวของรายได้ในแต่ละระดับ เมื่อแบ่งสัดส่วนประชากรเป็น 5 ช่วงชั้น (ช่วงชั้นละร้อยละ 20 ของประชากรหรือประมาณช่วงชั้นละ 40 ล้านคน) พบว่า

- ▶ ช่วงชั้นที่มีรายได้สูงสุด มีรายได้เฉลี่ย 3,140.96 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี
- ▶ ช่วงชั้นที่มีรายได้สูงสุดอันดับที่สอง มีรายได้เฉลี่ย 1,504.43 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี
- ▶ ช่วงชั้นที่มีรายได้สูงสุดอันดับที่สาม มีรายได้เฉลี่ย 1,144.84 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี
- ▶ ช่วงชั้นที่มีรายได้สูงสุดอันดับที่สี่ มีรายได้เฉลี่ย 895.32 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี
- ▶ ช่วงชั้นที่มีรายได้ต่ำสุด มีรายได้เฉลี่ย 653.14 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคนต่อปี

สัดส่วนรายได้ในแต่ละช่วงประชากรของปากีสถาน

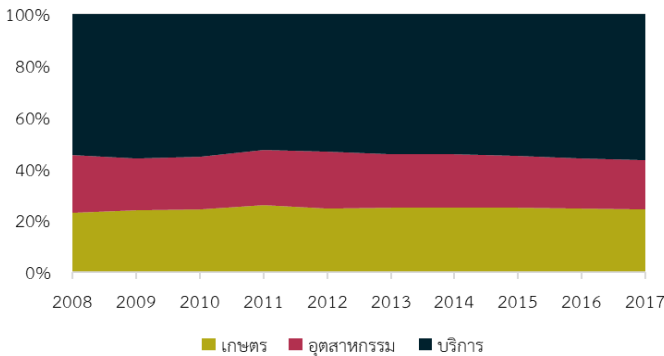

ที่มา: World Bank (2019) ประมวลโดย มูลนิธิ สวค.

1.2.3 กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญ

ธนาคารโลกได้รวบรวมข้อมูลมูลค่าเพิ่มในกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจ 3 ด้านของปากีสถาน ได้แก่ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ พบว่า ระหว่างปี 2014-2018 โดยเฉลี่ย เศรษฐกิจปากีสถานขับเคลื่อนโดยภาคบริการร้อยละ 23.49 ต่อ GDP อุตสาหกรรม ร้อยละ 19.10 ต่อ GDP และภาคบริการ ร้อยละ 52.34 ต่อ GDP โดยสังเกตได้ว่าภาคบริการเป็นภาคที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลัก

: สัดส่วนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของปากีสถาน

ที่มา: World Bank (2019)

1.2.4 การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

การสะสมทุนถาวรสามารถบ่งบอกได้ถึงโอกาสการลงทุนระยะยาวในปากีสถาน ซึ่งจะเห็นว่าช่วงปี 2013-2017 ปากีสถานมีการสะสมทุนถาวร ประมาณร้อยละ 18 ต่อ GDP อัตราส่วนใกล้เคียงกับไทย ส่วนอัตราการเปิดเสรีทางการค้าของปากีสถานสะท้อนจากมูลค่าการค้ารวมต่อ GDP พบว่าอยู่ที่ประมาณร้อยละ 16 และด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ 0.7 ต่อ GDP หรือคิดเป็นมูลค่า 234.14 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนการออกไปลงทุนยังต่างประเทศของปากีสถานยังคงต่ำมาก (ร้อยละ 0.034 ต่อ GDP)

1.2.5 เกลียวภาพทางเศรษฐกิจ

การส่งออกของปากีสถานติดลบมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนจากดุลบัญชีเดินสะพัดที่ติดลบเฉลี่ยระหว่างปี 2013-2017 ที่ติดลบ 6,836 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีหนี้ภายนอกระยะสั้นที่ระดับประมาณร้อยละ 42 ต่อ GDP ซึ่งถือว่าสูงเมื่อเทียบกับไทยที่ประมาณร้อยละ 35 ต่อ GDP อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการชำระค่านำเข้าสินค้าของปากีสถานอยู่ในระดับ 3 เดือน

ตารางสรุปตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจของปากีสถาน

ตัวชี้วัด	หน่วย	ปี						เฉลี่ย 2013-2017
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	
ด้านอุปสงค์								
GDP	USD mn	231,219	244,361	270,556	278,655	304,952	312,570	273,718.83
GDP growth	%YoY	4.40	4.67	4.73	5.53	5.70	5.43	5.08
ประชากร	ล้านคน	181.71	18555	189.38	193.20	197.02	212.21	200.03
รายได้ต่อหัว	USD	1,272	1,317	1,429	1,442	1,548	1,473	1,364.71
ด้านอุปทาน								
เกษตรต่อ GDP	% to GDP	23.83	23.74	23.82	23.22	22.88	22.57	23.34
อุตสาหกรรมต่อ GDP	% to GDP	20.22	20.03	19.09	18.26	17.94	18.17	18.95
บริการต่อ GDP	% to GDP	52.01	51.70	52.16	52.77	53.09	53.47	52.53
ด้านการค้าและการลงทุน								
การสะสมทุนถาวรต่อ GDP	% to GDP	13.36	13.04	14.11	14.09	14.49	14.82	13.99
การค้าต่อ GDP	% to GDP	33.33	30.90	27.65	25.31	25.79	27.97	28.49
FDI ขาเข้า	USD mn	1,333	1,868	1,621	2,488	2,815	2,354	2,149.33
FDI ขาเข้า	% to GDP	0.58	0.76	0.60	0.89	0.92	0.75	0.77
FDI ขาออก	USD mn	212	122	25	52	52	9	78.67
FDI ขาออก	% to GDP	0.09	0.05	0.01	0.02	0.02	0	0.03
ด้านเสถียรภาพ								
Current A/C	USD mn	-4,416	-3,642	-2,776	-7,094	-16,251	-19,191	-9,007.72
Current A/C	% to GDP	-1.91	-1.49	-1.03	-2.55	-5.33	-6.14	-3.11
Month of Import Cover	เดือน	1.71	3.07	4.43	4.59	3.18	1.92	3.15
หนี้สินระยะสั้นต่อทุนสำรอง	% ทุนสำรอง	60.80	38.35	32.32	32.33	46.52	70.13	46.85
อัตราแลกเปลี่ยน	PKR/USD	101.63	101.10	102.77	104.77	105.46	121.82	106.26
อัตราเงินเฟ้อ	%YoY	7.69	7.19	2.53	3.77	4.09	5.08	5.06

ที่มา: World Bank (2019)

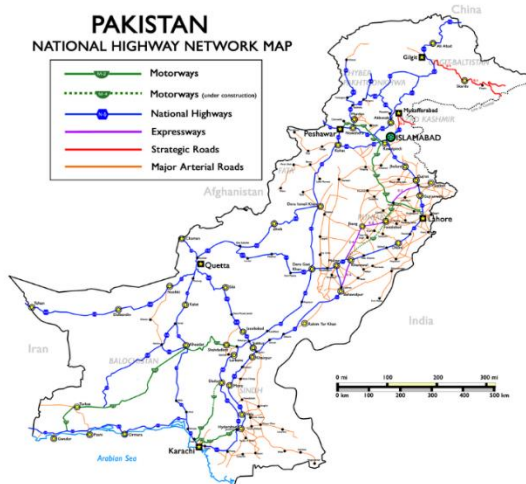
1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

1.3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม

การขนส่งทางบก

ในปากีสถานถนนถือเป็นสิ่งสำคัญที่รองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและยังเป็นเครื่องมือช่วยลดปัญหาความยากจนอีกด้วย เนื่องจากการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารภายในประเทศแทบทั้งหมดใช้รถยนต์เป็นยานพาหนะหลัก ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารสาธารณะ หรือรถบรรทุก ดังนั้นรัฐบาลปากีสถานจึงลงทุนในการปรับปรุงและสร้างถนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

รูปภาพที่ 1-9: แผนที่โครงข่ายทางหลวงในปากีสถาน

ที่มา: Logistics Capacity Assessments ¹⁹

จากแผนที่ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการคมนาคมทางถนนที่สำคัญและเป็นถนนสายหลักระดับชาติของปากีสถาน ทั้งนี้สามารถจำแนกถนนสายหลักเหล่านี้

¹⁹ <https://dlca.logcluster.org/display/public/DLCA/LCA+Homepage>

ได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. ทางหลวง (National Highways) 2. มอเตอร์เวย์ (Motorways) (โดยทางหลวงและมอเตอร์เวย์นั้นอยู่ภายใต้การดูแลของ National Highway Authority กระทรวงคมนาคมเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่การใช้บริการ โดยมอเตอร์เวย์นั้นจะถูกจำกัดการเข้าถึงด้วยค่าผ่านทางและชนิดของรถยนต์เพื่อให้สามารถใช้ความเร็วได้สูงในการขนส่งระหว่างเมือง) และ 3. ทางหลวงยุทธศาสตร์ (Strategic Highways) อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหมเนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีความสำคัญทางการทหาร

นอกจากนี้ปากีสถานยังมีถนนสายรองอีกหลายสายที่เชื่อมโยงการคมนาคมในระดับจังหวัด ซึ่งถนนเหล่านั้นจะอยู่ภายใต้การดูแลของส่วนราชการในแต่ละจังหวัดตามแต่พื้นที่ปกครอง

สำหรับระยะทางในการเดินทางระหว่างเมืองสำคัญเมืองต่างๆ ในประเทศปากีสถานสามารถนำมาแสดงผ่าน Distance Matrix ได้ดังนี้

ตารางแสดงระยะทางระหว่างเมืองในปากีสถาน

ระยะทางจากเมืองหลวงสู่เมืองต่างๆ (กิโลเมตร)								
	Islamabad	Karachi	Lahore	Peshawar	Quetta	Multan	Mingora	Gwadar
Islamabad		1,350	300	180	800	480	170	1,600
Karachi	1,350		1,030	1,300	700	850	1,450	550
Lahore	300	1,030		450	860	370	480	1,600
Peshawar	180	1,300	450		700	700	140	1,550
Quetta	800	700	860	700		500	850	850
Multan	480	850	370	700	500		620	1,250
Mingora	170	1,450	480	140	850	620		1,700
Gwadar	1,600	550	1,600	1,550	850	1,250	1,700	

ที่มา: Logistics Capacity Assessments²⁰

²⁰ อ้างแล้ว

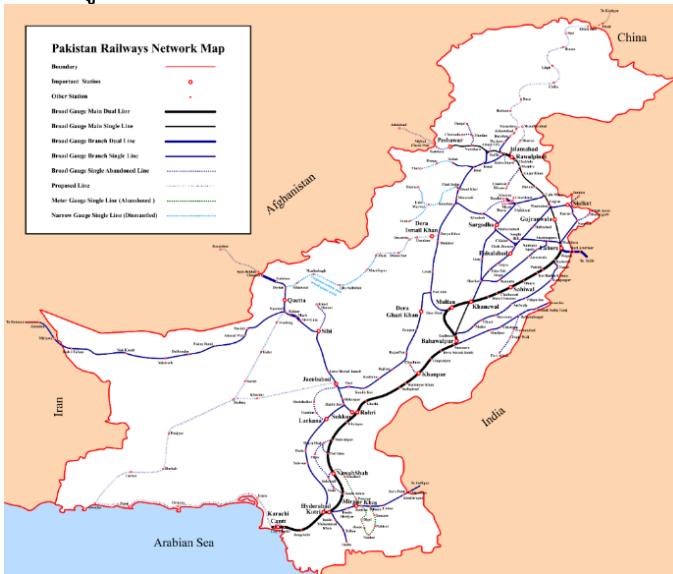
อนึ่งโครงการสำคัญที่เกิดจากความร่วมมือของจีนและปากีสถานซึ่งจะช่วยยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชาวปากีสถานในระยะยาวคือโครงการ China Pakistan Economic Corridor (CPEC) โครงการดังกล่าวครอบคลุมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนเพื่อมุ่งเน้นการเชื่อมโยงประเทศจีนสู่มหาสมุทรอินเดีย ณ ท่าเรือการจี และท่าเรือกวาดาร์ ดังนั้นถนนหลายสายจึงถูกปรับปรุง ขยายช่องทางจราจร และตัดเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นที่เชื่อมทางหลวงหมายเลข 314 ของจีนเข้าสู่ตอนเหนือของปากีสถาน ทางหลวงหมายเลข 35 (N-35) ถนนตามเส้นทางที่ทอดตามแนวตะวันตกของประเทศอย่างทางหลวงหมายเลข 30 (N-30) รวมทั้งถนนที่ทอดตามเส้นทางตะวันออกของประเทศอย่างมอเตอร์เวย์หมายเลข 4 (M-4) ถือได้ว่าปากีสถานได้รับประโยชน์จากโครงการ CPEC ค่อนข้างมาก

รถไฟ กิจการรถไฟในปากีสถานเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงรถไฟ (Ministry of Railways) โดยความยาวของเส้นทางรถไฟเมื่อนับรวมกันทั้งประเทศจะมีความยาวถึง 11,881 กิโลเมตร ความเร็วสูงสุดของรถไฟคือให้ 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เว้นแต่การเดินทางเส้นทาง Karachi–Peshawar ที่ได้รับอนุญาตแล่นด้วยความเร็วสูงสุดถึง 130 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ทั้งนี้ปัจจุบันปากีสถานกำลังพัฒนาปรับปรุงรถไฟและรางรถไฟเพื่อให้รถไฟสามารถแล่นด้วยความเร็วสูงสุดถึง 160 กิโลเมตรต่อชั่วโมงในทุกเส้นทาง

ทางรถไฟสายหลักของปากีสถานประกอบด้วย 5 เส้นทางด้วยกัน อันได้แก่

1. เส้นทางหลัก 1 (Main Line 1: ML-1) Karachi–Peshawar
2. เส้นทางหลัก 2 (Main Line 2: ML-2) Kotri–Attock
3. เส้นทางหลัก 3 (Main Line 3: ML-3) Rohri–Chaman
4. เส้นทางหลัก 4 (Main Line 4: ML-4) Quetta–Taftan
5. เส้นทางหลัก 5 (Main Line 5: ML-5) Taxila–Khunjerab

รูปภาพที่ 1-10: ทางรถไฟสายหลักของปากีสถาน

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Railway_lines_in_Pakistan

จากสถิติพบว่าปริมาณสินค้าที่ขนส่งทางรถไฟเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2016 มีการขนส่งสินค้า 4.77 ล้านตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 5.63 ล้านตันในปี 2017 เป็นผลมาจากการเชื่อมต่อทางรถไฟระหว่างอิสลามาบัดในปากีสถาน เตหะรานในอิหร่าน และอิสตันบูลในตุรกี นอกจากนี้ทางรถไฟของปากีสถานยังเชื่อมต่อกับอินเดีย และยังมี การดำเนินการสร้างเส้นทางรถไฟให้เชื่อมต่อกับจีนและอัฟกานิสถานเพิ่มเติม โดยเฉพาะ การเชื่อมต่อเส้นทางรถไฟกับจีนประกอบกับการสร้างทางรถไฟไปถึงท่าเรือกวาดาร์ ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งทางรางที่สำคัญในโครงการ China Pakistan Economic Corridor (CPEC) หากการดำเนินการดังกล่าวแล้วเสร็จจะทำให้การขนส่งสินค้าจากจีนสู่มหาสมุทรอินเดียโดยผ่านประเทศปากีสถานเพิ่มขึ้นเป็นประโยชน์ตลอดแนวเส้นทาง

การขนส่งทางน้ำ²¹

รูปภาพที่ 1-11: ท่าเรือกวาดาร์

ที่มา: Pakistan Today²²

การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของปากีสถานราวร้อยละ 95 จะขนส่งผ่านทางเรือ โดยปากีสถานมีทางออกสู่ทะเลอาหรับ (Arabian Sea) ทางตอนใต้ของประเทศ ซึ่งท่าเรือสำคัญที่ใช้ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมีดังนี้

1. ท่าเรือกาจาร์ตั้งอยู่ในเมืองกาจาร์ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญ ท่าเรือกาจาร์เป็นท่าเรือน้ำลึกที่เก่าแก่ที่สุดและมีความสำคัญมากที่สุดของปากีสถานอีกทั้งยังเป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดในประเทศสามารถรองรับการขนถ่ายสินค้าได้ถึงร้อยละ 55 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของปากีสถาน โดยมีท่าหน้ากว้าง 11.5 กิโลเมตร มีพื้นที่ราว 100 เฮกตาร์ อีกทั้งยังมีพื้นที่สำหรับพักสินค้าขนาด 60 เฮกตาร์ตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือด้วย โดยท่าเรือแห่งนี้มีทั้งท่าเทียบเรือบรรทุกสินค้าเทกอง (Bulk Carriers) และเรือบรรทุกสินค้าทั่วไป (General Cargo Ships) ปัจจุบันสามารถรองรับการขนถ่ายสินค้าได้ราว 26 ล้านตันต่อปี สินค้าที่มี

²¹ ระบบคมนาคมขนส่ง, ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/6031.pdf

²² <https://www.pakistantoday.com.pk/2018/06/09/gwadar-port-symbol-of-development-prosperity/>

การขนถ่ายผ่านท่าเรือแห่งนี้มากที่สุดคือสินค้าเทกองชนิดเหลว รองลงมาคือสินค้าทั่วไป และสินค้าเทกองชนิดแห้ง ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลปากีสถานใช้เงินราว 85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อพัฒนาระบบการขนถ่ายสินค้าภายในท่าเรือการาจี้ให้มีความทันสมัยมากขึ้น และยังมีโครงการที่จะสร้างถนนและสะพานเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณใกล้กับท่าเรือ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือการาจี้กับเมืองต่างๆ ทั้งนี้รัฐบาลปากีสถานมีเป้าหมายที่จะพัฒนาท่าเรือการาจี้ให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งและกระจายสินค้าที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียใต้ (โดยมีลักษณะเป็นเมืองท่าเสรีคล้ายฮ่องกง) เพื่อเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียกลาง และตะวันออกกลางต่อไป โดยอาศัยความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ของปากีสถานที่ตั้งอยู่ติดกับอินเดีย จีน อัฟกานิสถาน และอิหร่าน

2. ท่าเรือคอมซิมตั้งอยู่ในเมืองการาจี้เป็นท่าเรือน้ำลึกอเนกประสงค์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อบรรเทาความแออัดของท่าเรือการาจี้ มีหน้าท่ากว้างถึง 45 กิโลเมตรรองรับการขนส่งสินค้าได้ราว 17 ล้านตันต่อปีคิดเป็นร้อยละ 35 ของการขนส่งทั้งหมดในประเทศ และสามารถรองรับเรือที่มีน้ำหนักได้กว่า 75,000 เดทเวทตัน ท่าเรือนี้มีขนาดประมาณ 12,000 เอเคอร์ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. พื้นที่ท่าเรือ ประมาณ 3,520 เอเคอร์ และ 2. พื้นที่นิคมอุตสาหกรรม กว่า 8,700 เอเคอร์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีมาถึงร้อยละ 80 ของอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งปากีสถาน นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมอื่น อาทิ โรงเหล็ก Pakistan Steel Mills (PSM) โรงไฟฟ้า KESC Bin Qasim Power Plant ตั้งอยู่ในเมืองการาจี้

3. ท่าเรือกวาดาร์ปัจจุบันรัฐบาลปากีสถานยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง ท่าเรือกวาดาร์ ในรัฐ Balochistan ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองการาจี้ราว 460 กิโลเมตร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นท่าเรือสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าเพื่อกระจายต่อไปยังอัฟกานิสถานและประเทศในแถบเอเชียกลาง ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล อาทิ ทาจิกิสถาน และคีร์กีซสถาน เป็นต้น ที่สำคัญท่าเรือดังกล่าวยังเป็นจุดหมายสำคัญของประเทศจีนในการขนถ่ายสินค้าจากมณฑลซินเจียงสู่ทะเลเพื่อกระจายต่อสู่ตลาดอื่นอีกด้วย

ทางอากาศ

ในประเทศปากีสถานมีท่าอากาศยานทั้งหมด 151 แห่ง โดยท่าอากาศยานนานาชาติที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญ ได้แก่ ท่าอากาศยาน Islamabad International Airport กรุงอิสลาหมาบัต ท่าอากาศยาน Karachi Jinnah International Airport กรุงการาจี และท่าอากาศยาน Lahore Allama Iqbal International Airport กรุงลาฮอร์ นอกจากนี้ยังมีท่าอากาศยานนานาชาติอีกหลายแห่งตามเมืองใหญ่ อาทิ ท่าอากาศยาน Faisalabad International Airport เมืองไฟซาลาบัต ท่าอากาศยาน Gwadar International Airport เมืองกวาดาร์ และท่าอากาศยาน Peshawar Bacha Khan International Airport เมืองเปชวาร์ จะเห็นได้ว่าปากีสถานเป็นประเทศที่มีท่าอากาศยานนานาชาติจำนวนมากสามารถรองรับผู้โดยสารและสินค้าได้จำนวนมากทั้งจากในและนอกประเทศ ไม่เพียงเท่านั้นปากีสถานยังมีท่าอากาศยานภายในประเทศทั้งของรัฐและเอกชนอีกหลายแห่ง ทั้งยังมีท่าอากาศยานทางการทหารและลานจอดเฮลิคอปเตอร์อีกจำนวนมากตามจุดยุทธศาสตร์ของประเทศ

1.3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม

ไฟฟ้า ทศวรรษที่ผ่านมาปากีสถานประสบกับสภาวะการขาดแคลนไฟฟ้าอย่างหนักทำให้ภาคการผลิตชะลอตัวลง ทั้งยังมีประชาชนประมาณร้อยละ 27 ที่ไม่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้ ดังนั้นจึงมีการดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้ารวมถึงการขยายกำลังการผลิตไฟฟ้าเพิ่มเติมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงไฟฟ้าที่ไม่ใช้น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาด้านราคาเชื้อเพลิงเหล่านั้นเป็นอุปสรรคในการผลิตไฟฟ้าดังที่เป็นอยู่ เพราะขณะนี้สถานการณ์หนี้สาธารณะของปากีสถานอยู่ในภาวการณ์วิกฤต อีกทั้งการขยายกำลังการผลิตไฟฟ้านี้เป็นหนึ่งในโครงการ China Pakistan Economic Corridor (CPEC) เป็นการลงทุนในสาธารณูปโภคด้วยเม็ดเงินประมาณ 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หากแล้วเสร็จคาดว่าจะกำลังการผลิตไฟฟ้าของปากีสถานจะเพิ่มขึ้นประมาณ 12,334 ล้านวัตต์ และสามารถรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในอนาคต

กิจการการผลิตไฟฟ้ามีทั้งที่รัฐเป็นเจ้าของและที่เอกชนเป็นเจ้าของ รวมกำลังการผลิตไฟฟ้าทั้งประเทศในปี 2018 มีขนาด 33,836 ล้านวัตต์ โดยผลิตจากน้ำมันเตา (ร้อยละ 16) พลังน้ำ (ร้อยละ 27) ก๊าซธรรมชาติ (ร้อยละ 12) LNG (ร้อยละ 26) ถ่านหิน (ร้อยละ 9) พลังงานทดแทน (พลังงานแสงอาทิตย์และลม ร้อยละ 5) และพลังงานนิวเคลียร์ (ร้อยละ 5) ส่วนด้านการแจกจ่ายกระแสไฟฟ้าในประเทศทั้งหมด รัฐบาลปากีสถานให้อำนาจการผูกขาดการแก่บริษัทซึ่งรัฐบาลเป็นเจ้าของนั่นคือ National Transmission Distribution Company (NTDC)

น้ำ ปากีสถานเป็นประเทศที่มีระบบชลประทานขนาดใหญ่ ทรัพยากรน้ำส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับภาคการเกษตร แต่ด้วยภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำสินธุลดต่ำลง จึงมีแนวโน้มว่าปากีสถานจะต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในอนาคต

นอกจากนี้ปัญหาสำคัญที่ดำรงอยู่กับปากีสถานมาอย่างยาวนานและยังเป็นเครื่องบั่นทอนคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของชาวปากีสถานเสมอมา คือ การที่ประชากรกว่า 21 ล้านคนไม่สามารถเข้าถึงน้ำสะอาด น้ำส่วนใหญ่มีสารพิษเจือปน ทั้งนี้หากมองเข้าไปในเนื้อหาของปัญหาจะเห็นว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ส่งผลต่อการเข้าถึงน้ำสะอาด กล่าวคือ คนรวยกว่าร้อยละ 98 สามารถเข้าถึงน้ำสะอาดได้ ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยอีกจำนวนมากไม่ได้รับโอกาสดังกล่าว

โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ประชากรกว่าครึ่งของปากีสถานใช้โทรศัพท์มือถือและมีแนวโน้มที่จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากประชากรกว่าร้อยละ 90 อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่สัญญาณโทรศัพท์ครอบคลุมถึง แต่ในทางกลับกันการใช้โทรศัพท์บ้านและสำนักงานลดลงอย่างต่อเนื่องในทศวรรษที่ผ่านมา รหัสที่ควรทราบสำหรับการโทรศัพท์ภายในประเทศ เข้าสู่ประเทศ และออกจากประเทศปากีสถาน มีดังนี้

- รหัสประเทศ: +92
- โทรศัพท์ระหว่างประเทศจากปากีสถาน: 00
- รหัสสนาหน้าภายในประเทศ (Trunk Prefix) : 0
- รหัสกรุงอิสลามาบัด: 51

- รหัสศรุกรารจี: 21
- รหัสศรุกรลาฮอร์: 42

ปากีสถานมีการให้บริการอินเทอร์เน็ตมาตั้งแต่ปี 1990 ปัจจุบันในปี 2019 ชาวปากีสถานร้อยละ 33.14 ของประชากรทั้งหมด ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ ซึ่งผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในรูปแบบดังกล่าวมีหลายราย อาทิ บริษัท PTCL บริษัท Storm Fiber และบริษัท Wi-Tribe นอกจากนี้สำหรับการใช้บริการอินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือ ผู้บริโภคยังสามารถเลือกบริษัทผู้ให้บริการได้หลายราย อันได้แก่ บริษัท Jazz บริษัท Telenor บริษัท Zong บริษัท Ufone และบริษัท PTCL โดยผู้ให้บริการสามรายแรกให้บริการทั้งในรูปแบบ 2G GSM รูปแบบ 3G UMTS และรูปแบบ 4G LTE เว้นแต่บริษัท PTCL รายเดียวที่ให้บริการแต่เพียงรูปแบบ 4G LTE เท่านั้น

1.4 โลจิสติกส์ภายในภูมิภาค

1.4.1 จุดผ่านแดนและการอำนวยความสะดวก

ปากีสถานมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ได้แก่ อัฟกานิสถาน อิหร่าน อินเดีย และจีน ซึ่งการเดินทางข้ามพรมแดนดังกล่าวสามารถทำได้ผ่านช่องทางดังต่อไปนี้

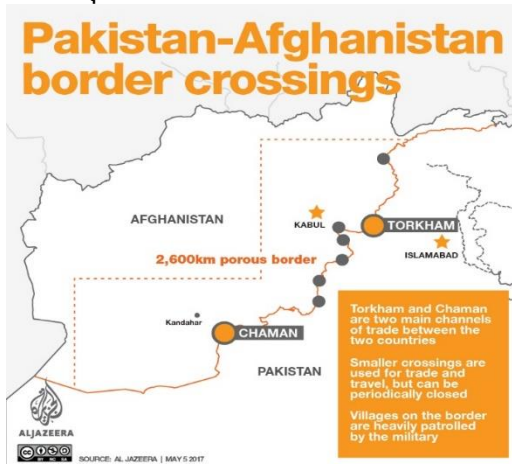
อิหร่าน เป็นที่ทราบกันดีว่ามีการก่อเหตุการฉ้อโกงความรุนแรงและความไม่สงบบริเวณชายแดนปากีสถาน-อิหร่านอยู่เนืองๆ ดังนั้นผู้เดินทางควรใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษสำหรับการเดินทางข้ามประเทศ ทั้งนี้ปัจจุบันมีจุดผ่านแดนเพียงจุดเดียวที่อำนวยความสะดวกการเดินทางและการค้าระหว่างสองประเทศนี้ คือ จุดผ่านแดน Taftan-Mirjaveh โดยเมือง Taftan นั้นตั้งอยู่ฝั่งปากีสถานและเมือง Mirjaveh ตั้งอยู่ฝั่งอิหร่าน จุดผ่านแดนดังกล่าวไม่เพียงเชื่อมโยงประเทศทั้งสองด้วยถนนสายหลักเท่านั้น หากแต่ยังเชื่อมโยงด้วยทางรถไฟสาย Quetta-Zahedan อีกด้วย นอกจากนี้เนื่องจากรัฐบาลของปากีสถานและอิหร่านต่างก็ต้องการยกระดับการความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกัน

ทำให้เกิดความพยายามที่จะเปิดจุดผ่านแดนอีกสองจุดเพิ่มเติม ได้แก่ จุดผ่านแดน Mand-Pishin และจุดผ่านแดน Gabd-Rimdan

อินเดีย เนื่องด้วยสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างปากีสถานกับอินเดียไม่สู้ดีนัก ทำให้จุดผ่านแดนหลายจุดถูกปิดลง ปัจจุบันจึงมีจุดผ่านแดนที่เป็น Integrated Check Posts (ICP) อยู่เพียงสองแห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดน Wagah-Attari ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและจุดหมายสำคัญของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เนื่องจากทุกวันจะมีการทำพิธีปิดพรมแดนที่น่าตื่นตา ทั้งนี้บริเวณดังกล่าวเป็นทางผ่านสำคัญระหว่างการขนส่งทางถนนรางบนเส้นทางระหว่างเมือง Amritsar ในอินเดียกับ Lahore ในปากีสถาน อีกหนึ่งจุดผ่านแดนที่สำคัญระหว่างสองประเทศ คือ เมือง Khokrapar-Munabao มีรถไฟสาย Thar Express ให้บริการ

อัฟกานิสถาน จุดผ่านแดนอย่างเป็นทางการระหว่างปากีสถานและอัฟกานิสถาน มีทั้งหมด 8 แห่ง ได้แก่ 1. จุดผ่านแดน Torkham 2. จุดผ่านแดน Chaman 3. จุดผ่านแดน Arandu 4. จุดผ่านแดน Gursal 5. จุดผ่านแดน Nawa Pass 6. จุดผ่านแดน Khartlachi 7. จุดผ่านแดน Ghulam Khan และ 8. จุดผ่านแดน Angoor Adda แต่จุดผ่านแดนหลักสำหรับการค้าที่เปิดอย่างถาวรมีเพียง 2 แห่งเท่านั้น คือ จุดผ่านแดน Torkham ข้ามไปยังจังหวัด Nangarhar ในอัฟกานิสถาน และจุดผ่านแดน Chaman ข้ามไปยัง Wesh ใน Spin Boldak อัฟกานิสถาน ซึ่งแห่งหลังนี้ไม่เปิดให้บริการแก่ชาวต่างชาติ

จุดผ่านแดนปากีสถาน-อัฟกานิสถาน

ที่มา: ALJAZEERA²³

จีน จุดผ่านแดนระหว่างปากีสถานกับจีนที่รู้จักกันในชื่อ Khunjerab Pass เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในการเชื่อมต่อการขนส่งสินค้าจากประเทศจีนผ่านปากีสถานสู่มหาสมุทรในโครงการ China Pakistan Economic Corridor (CPEC) ปัจจุบันจุดผ่านแดนดังกล่าวตั้งอยู่บนเส้นทางถนนบนเขาสูง และจุดผ่านแดนดังกล่าวจะทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคตหากการสร้างทางรถไฟเชื่อมต่อการเดินทางของทั้งสองประเทศเข้าด้วยกันแล้วเสร็จสมบูรณ์

²³ <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2017/05/pakistan-afghanistan-border-crossings-170505113720654.html>

จุดผ่านแดนปากีสถาน-จีน Khunjerab Pass

ที่มา: Apna Kohat²⁴

1.4.2 สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

ปากีสถานทำกิจกรรมการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านเป็นมูลค่าสูงพอสมควร กล่าวคือ ในปี 2018 มีการค้าสินค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมูลค่าประมาณ 20,551 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.67 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด

²⁴ <http://www.apnakohat.com/khunjerab-pass/>

ตารางที่ 1-1: สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของปากีสถาน ในปี 2018

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

คู่ค้า	มูลค่าการส่งออก	มูลค่าการนำเข้า	มูลค่าการค้า	ดุลการค้า
โลก	23,191.17	60,130.41	83,321.58	-36,939.24
จีน	1,844.39	14,213.44	16,057.82	-12,369.05
อินเดีย	377.08	1,992.46	2,369.54	-1,615.38
อัฟกานิสถาน	1,229.52	505.29	1,734.81	724.22
อิหร่าน	21.33	367.53	388.87	-346.20

ที่มา: IMF DATA

ทั้งนี้ จะเห็นว่าปากีสถานมีดุลการค้ารวมติดลบ รวมถึงขาดดุลการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านเกือบทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและอินเดียที่ปากีสถานขาดดุลการค้าอย่างหนัก เว้นแต่เพียงประเทศอัฟกานิสถานเท่านั้นที่ปากีสถานได้ดุลการค้า

อนึ่งสินค้าที่ปากีสถานส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ ด้ายฝ้าย และน้ำตาล ในขณะที่สินค้าสำคัญที่ปากีสถานนำเข้ามาจากกลุ่มประเทศดังกล่าว ได้แก่ อุปกรณ์กระจายเสียง และอุปกรณ์วัสดุสารกึ่งตัวนำ อาจสังเกตได้ว่าปากีสถานมักส่งออกสินค้าและวัตถุดิบที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตต่ำและนำเข้าสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีชั้นกลางหรือสูงมาใช้ภายในประเทศ

1.5 เทคโนโลยี

เป็นที่ทราบกันดีว่านอกจากทุนและแรงงานแล้วปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงในทิศทางต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในฝั่งอุปทาน คือ เทคโนโลยี ซึ่งเมื่อพินิจปากีสถานแล้วจะพบว่าแม้ปัจจุบันระดับเทคโนโลยีในประเทศดังกล่าวยังไม่สูงนัก การผลิตภายในประเทศส่วนใหญ่ยังคงใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่กระนั้นพบว่าปากีสถานเป็นประเทศที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเทคโนโลยีต่อไปในอนาคต หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกวิธีและมีเงินทุนเพียงพอ

จากข้อเท็จจริงข้างต้นยังไม่เพียงพออนุมานได้ว่าปากีสถานเป็นประเทศที่มีเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน เนื่องจากปากีสถานเป็นประเทศที่สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากประเทศดังกล่าวครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และสามารถผลิตหัวรบเหล่านั้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นประเทศที่มีนักวิทยาศาสตร์คนสำคัญที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ นั่นคือ Mohammad Abdus Salam และนักวิทยาศาสตร์ผู้นี้ยังดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศปากีสถาน (Ministry of Science and Technology: MoST) อีกด้วย

การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปากีสถานเริ่มเห็นเป็นรูปธรรมหลังจากการก่อตั้งสำนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific and Technological Research Division: STR) ในปี 1964 โดยหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่ส่งผ่านนโยบายทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์และอาวุธปรมาณู ต่อมาในปี 1972 หน่วยงานนี้ถูกยกขึ้นเป็นกระทรวงคือ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงมีบทบาทที่กว้างขวางมากขึ้นโดยครอบคลุมนโยบายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจรวมถึงการยกระดับทักษะของชาวปากีสถานและส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมอีกด้วย

1.5.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

ในปากีสถานมีหลายหน่วยงาน สถาบัน ตลอดจนสมาคม ที่มีบทบาทส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี อาทิ

1. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(Ministry of Science and Technology: MoST)

กระทรวงดังกล่าวดำเนินการเพื่อให้บรรลุพันธกิจคือเพื่อให้เกิดสวัสดิภาพ ความมั่งคั่ง และความร่วมมือร่วมใจกันภายในสังคม ผ่านการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อันนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและเท่าเทียม สำหรับวาระหลักของกระทรวงดังกล่าวในศตวรรษนี้คือการสร้างความสามารถทางเทคโนโลยีให้แก่ประเทศ เข้าสู่ตลาดใหม่ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำนวนมากให้มี

ความรู้ความสามารถหรือให้เกิดภาวะสมองไหลย้อนกลับ (Reverse Brain Drain) ทั้งยังผลักดันให้เกิดการสอดประสานของทักษะเชิงอารมณ์และทักษะเชิงการทำงานเพื่อให้ก้าวทันพลวัตของโลก พร้อมกันนั้นยังมุ่งเน้นการส่งเสริมการวิจัยและผลิตรายการนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งปากีสถานมีหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็มีหน้าที่ของตนที่ครอบคลุมการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่ด้านสมุทรศาสตร์ งานและบ้าน ไฟฟ้าพลังงาน ทรัพยากรน้ำ วิศวกรรม รวมถึงอาหารฮาลาล

2. คณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

(National Commission for Science and Technology: NCST)

คณะกรรมการดังกล่าวนำโดยนายกรัฐมนตรีมีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของปากีสถาน โดยคณะกรรมการนี้มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติโดยตรงดังนี้

- ตรวจสอบความคืบหน้าของแต่ละโครงการทุกครึ่งปี และระบุว่าโครงการดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าที่ตั้งไว้ได้หรือไม่
- ประสานงานโครงการเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับต่างกระทรวงและต่างจังหวัด
- สร้างความมั่นใจสำหรับการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเข้ากับการผลิตและการพัฒนาประเทศ
- พิจารณาโครงการสำคัญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- เชื่อมโยงองค์ความรู้และการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ
- ส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายในประเทศ โดยการให้ทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

3. สภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งปากีสถาน

(Pakistan Council for Science and Technology: PCST)

สภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งปากีสถานเป็นองค์กรในกำกับของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยองค์กรดังกล่าวได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่

ให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับชาตินอกจากนี้สภาพดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับการออกนโยบาย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ และการติดตามผล พร้อมกันนั้นยังทำหน้าที่เป็นสำนักเลขธิการให้แก่คณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติอีกด้วย ปัจจุบันประเด็นที่องค์กรนี้ให้ความสนใจในการทำวิจัยนั้นครอบคลุมหลายแขนง อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ทุนยอนต์ และเทคโนโลยีอวกาศ

นอกจากนี้ในปากีสถานมีสถาบันวิจัยอีกจำนวนมากที่ต่างก็มีบทบาทในการยกระดับองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีภายในประเทศตามขอบข่ายที่สถาบันนั้นสนใจ ตัวอย่างเช่น สถาบัน International Center for Chemical and Biological Sciences สถาบัน National Institute for Biotechnology and Genetic Engineering และสถาบัน Technology Resource Mobilization Unit เป็นต้น

1.5.2 นโยบายด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

นโยบายสำคัญที่จะก่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของปากีสถานคือนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ (National Science, Technology and Innovation Policy) ซึ่งนโยบายดังกล่าวถูกเผยแพร่และนำไปปฏิบัติตั้งตั้งแต่ปี 2012 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งผ่านนโยบายได้แก่ คณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และหน่วยงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจังหวัด

นโยบายดังกล่าวให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจำต้องถูกยกระดับให้มีความรู้ความสามารถผ่านระบบการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา หรือแม้กระทั่งการศึกษานอกภาคทางการ ต่อมานโยบายนี้ได้ให้ความสำคัญกับต้นตอที่นำไปสู่เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า กล่าวคือ การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนา การมอบทุนให้เพื่อการสร้างนวัตกรรม รวมถึงแนวทางการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา นอกเหนือจากนั้นยังให้

แนวทางสำหรับการดูดซับและถ่ายทอดเทคโนโลยี และการแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

สำหรับขอบข่ายที่นโยบายดังกล่าวมุ่งเน้นผลักดันอย่างเป็นรูปธรรมมีทั้งสิ้น 16 ด้าน อันประกอบด้วย มาตรฐาน สิ่งแวดล้อม สุขภาพและยา พลังงาน เทคโนโลยีชีวภาพ และพันธุวิศวกรรม เกษตรและปศุสัตว์ น้ำ แร่ ทรัพยากรทางทะเล ไฟฟ้า สารสนเทศ เทคโนโลยีอวกาศ วัสดุศาสตร์ นาโนศาสตร์และนาโนเทคโนโลยี แสงและเลเซอร์ และสุดท้ายคือวิศวกรรมศาสตร์

อนึ่งวิสัยทัศน์ปากีสถานในปี 2025 (Vision 2025) ที่ระบุถึงเสาหลักของประเทศ ทั้ง 8 ด้าน เช่น การพัฒนามนุษย์ น้ำ พลังงาน และความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้น ซึ่งการจะนำพารัฐให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตจำต้องพึ่งพาเทคโนโลยีให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ดังนั้นหากพิจารณาจากนโยบายด้านเทคโนโลยีของปากีสถานที่ว่ามานี้ อาจกล่าวได้ว่า ปากีสถานเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเข้มข้น บ่งบอกถึงศักยภาพการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้โอกาสการลงทุนในการผลิตสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีภายในปากีสถานเริ่มแจ่มใสยิ่งขึ้น

1.5.3 การสนับสนุนทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

การจัดการเงินทุน (Funding) สำหรับการพัฒนาประเทศ

รัฐบาลปากีสถานตระหนักดีว่าเทคโนโลยีเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ดังนั้นมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งปากีสถาน (Pakistan Science Foundation) ภายใต้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงแบกรับภาระอันสำคัญยิ่งนี้ กล่าวคือ องค์กรดังกล่าวทำหน้าที่ระดมทุนเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยังสนับสนุนเงินทุนแก่พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์ธรรมชาติและศูนย์ข้อมูลวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งนี้มูลนิธิดังกล่าวยังทำหน้าที่เชื่อมต่อองค์ความรู้และงานวิจัยระหว่าง มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่างๆ รวมถึงสนับสนุนทุนวิจัยและทุนการศึกษาจำนวนมาก

ยิ่งไปกว่านั้นทางองค์กรมีนโยบายการแลกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์กับต่างประเทศเพื่อให้เกิดพลวัตในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันมูลนิธิวิทยาศาสตร์ให้ทุนแก่โครงการวิจัยไปแล้ว 1,031 โครงการ ซึ่งนำไปสู่การจดสิทธิบัตร 5 ฉบับ และนำไปสู่การตีพิมพ์ในวารสารชั้นนำมากมาย ทั้งนี้องค์กรดังกล่าวเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการนำงานวิจัยเหล่านี้ไปต่อยอดหาใช้เพียงชุดหนึ่งในภาวะวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์เท่านั้น จึงพยายามผลักดันให้เกิดการประยุกต์งานวิจัยไปเป็นประโยชน์แก่อุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อเพิ่มผลิตภาพและยกระดับเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

1.6 สรุปภาพรวมประเทศ

ในภาพรวมทั้งด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีของปากีสถาน สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

การเมือง (Politics)	ประวัติประเทศ	ปากีสถานเคยเป็นรัฐหนึ่งในอาณานิคมของอังกฤษ แต่เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ ปัญหาข้อขัดแย้งมาจากส่วนใหญ่ในอินเดียจะมีชาวฮินดูมาก แต่ปากีสถานและบังกลาเทศมีชาวมุสลิมมากกว่า ซึ่งสองศาสนานี้ขัดแย้งกันจึงเกิดการแยกประเทศกันเป็นปากีสถานตะวันตก (ปากีสถานปัจจุบัน) และปากีสถานตะวันออก (บังกลาเทศ) ภายหลังพื้นที่ปากีสถานตะวันออกซึ่งไม่ได้ถูกดูแลพัฒนาจากรัฐบาลนักจึงได้ประกาศเอกราชเป็นบังกลาเทศ ในปี 1971
	ระบบการเมือง	ปากีสถานปกครองแบบสาธารณรัฐอิสลาม มีประธานาธิบดีเป็นประมุข นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร
	ระบบยุติธรรม	ระบบศาลยุติธรรมของปากีสถานแบ่งออกเป็นสองระดับคือ ระดับสูง และระดับล่าง โดยระบบศาลยุติธรรมระดับสูงประกอบด้วยศาลฎีกา (Supreme Court) ศาลสูง (High Court) และศาลชะรีอะฮ์กลาง (Federal Shariat Court)
เศรษฐกิจ (Economics)	ขนาดตลาด	GDP (2018) 312,570 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
	โครงสร้าง GDP	เกษตรร้อยละ 23.49 อุตสาหกรรมร้อยละ 19.10 บริการร้อยละ 52.34
	การเปิดเสรี	การค้าระหว่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 25.79 ของ GDP
	การลงทุนจากต่างประเทศ	เฉลี่ย 5 ปีย้อนหลังอยู่ที่ 2,025 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี
	การค้ากับเพื่อนบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> ส่วนใหญ่สินค้าที่ปากีสถานส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ด้ายฝ้ายและน้ำตาล ในขณะที่สินค้าสำคัญที่ปากีสถานนำเข้า ได้แก่ อุปกรณ์กระจายเสียง และอุปกรณ์วัสดุสารกึ่งตัวนำ

	เสถียรภาพ	เงินเพื่อเฉลี่ยร้อยละ 5.05
สังคม (Social)	ทรัพยากรมนุษย์	ประชากรประมาณ 212 ล้านคน อันดับ 5 ของโลก
	เชื้อชาติ	6 เชื้อชาติ 1. Punjabi คิดเป็นร้อยละ 44.7 ของประชากรทั้งหมด 2. Pashtun คิดเป็นร้อยละ 15.4 ของประชากรทั้งหมด 3. Sindhi คิดเป็นร้อยละ 14.1 ของประชากรทั้งหมด 4. Saraiki คิดเป็นร้อยละ 8.4 ของประชากรทั้งหมด 5. Muhajir คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของประชากรทั้งหมด 6. Balochi คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของประชากรทั้งหมด
	ศาสนา	อิสลามร้อยละ 93.6 ฮินดูร้อยละ 1.85 คริสต์ร้อยละ 1.59
	ภาษา	ภาษาอูรดู (ภาษาประจำชาติปากีสถาน) และภาษาอังกฤษ (ภาษาราชการ)
	วัฒนธรรมธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> หลีกเลี่ยงเครื่องแต่งกายที่มีสีสันฉูดฉาดเกินไป การรับประทานอาหารในเชิงธุรกิจผ่านกระบวนการที่ถูกต้องตามหลักฮาลาลและจะต้องงดเว้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การประชุมมักเริ่มขึ้นหลังสิบโมงเช้า
	โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	<p>การขนส่งทางถนน</p> <p>ทางหลวง (National Highways) มอเตอร์เวย์ (Motorways) และทางหลวงยุทธศาสตร์ (Strategic Highways)</p> <p>การขนส่งทางราง</p> <p>ระหว่างการพัฒนา เพื่อให้รถไฟสามารถแล่นด้วยความเร็วสูงสุดถึง 160 กิโลเมตรต่อชั่วโมงในทุกเส้นทาง</p> <p>การขนส่งทางน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> ท่าเรือ कराจี ท่าเรือชิม ท่าเรือกวาดารี <p>การขนส่งทางอากาศ</p> <p>ท่าอากาศยาน 151 แห่ง ท่าอากาศยานนานาชาติที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> Islamabad International Airport กรุงอิสลาหมาบัต Karachi Jinnah International Airport กรุง कराจี Lahore Allama Iqbal International Airport กรุงลาฮอร์ <p>ไฟฟ้า</p> <p>ประชาชนประมาณร้อยละ 27 ที่ไม่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้</p> <p>ประปา</p> <p>ประชากรกว่า 21 ล้านคนไม่สามารถเข้าถึงน้ำสะอาดได้</p> <p>ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>ประชากรกว่าร้อยละ 90 อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่สัญญาณโทรศัพท์ครอบคลุมถึง</p>
เทคโนโลยี (Technology)	<ul style="list-style-type: none"> ระดับเทคโนโลยีไม่สูงนัก การผลิตภายในประเทศส่วนใหญ่ยังคงใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามเป็นประเทศที่สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากประเทศดังกล่าวครอบครองอาวุธนิวเคลียร์และสามารถผลิตหัวรบเหล่านั้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักวิทยาศาสตร์คนสำคัญที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ Mohammad Abdus Salam 	

ที่มา: สรุปจากการศึกษา โดย มูลนิธิ สวค.

บทที่ 2

ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน

บทที่ 2

ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน

2.1 ตลาดและราคาของสินค้าสำคัญ

2.1.1 ตลาดหลัก

ในปี 2018 ดุลการค้าในปากีสถานอยู่ในสภาวะขาดดุล อยู่ที่ 36,531,969 เหรียญสหรัฐฯ โดยมีมูลค่าการค้ารวม 83,793,755 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งกระจุกอยู่ใน 10 ประเทศคู่ค้าหลัก คิดเป็นร้อยละ 64 ของมูลค่าการค้ารวมทั้งหมด

ประเทศที่เป็นประเทศคู่ค้าอันดับต้น 3 อันดับแรกของปากีสถาน ได้แก่ จีน มีสัดส่วนการค้าอยู่ที่ร้อยละ 19.53 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด รองลงมาคือ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีสัดส่วนการค้าอยู่ที่ร้อยละ 11.52 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด และสหรัฐอเมริกา มีสัดส่วนการค้าอยู่ที่ ร้อยละ 8.05 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด โดยจะเห็นว่าการค้าระหว่างปากีสถานกับจีน และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีมูลค่าการนำเข้ามากกว่าการส่งออก ทำให้ดุลการค้าเป็นลบ สำหรับการค้าระหว่างปากีสถานกับสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออกมากกว่าการนำเข้า ดังตารางที่ 2-1

สำหรับไทยเป็นประเทศคู่ค้าอันดับที่ 12 ของปากีสถาน มีมูลค่าการค้าระหว่างปากีสถานกับไทยอยู่ 1,656,224 เหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 1.98 ของมูลค่าการค้ารวมทั้งหมดของปากีสถาน สำหรับการค้าระหว่างปากีสถานกับไทย มีมูลค่าการนำเข้ามากกว่าการส่งออก ทำให้ดุลการค้าเป็นลบ ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1: มูลค่าการค้าของปากีสถานปี 2018

หน่วย: เหรียญสหรัฐ

	ประเทศ	มูลค่าการค้า	การส่งออก	การนำเข้า	ดุลการค้า	สัดส่วน
	มูลค่าการค้าโลก (ทั้งหมด)	83,793,755.00	23,630,893.00	60,162,862.00	(36,531,969.00)	100.00
1	จีน	16,362,756.00	1,818,069.00	14,544,687.00	(12,726,618.00)	19.53
2	สหรัฐอเมริกา	9,652,212.00	983,575.00	8,668,637.00	(7,685,062.00)	11.52
3	สหรัฐอเมริกา	6,749,215.00	3,802,500.00	2,946,715.00	855,785.00	8.05
4	ซาอุดีอาระเบีย	3,558,671.00	316,322.00	3,242,349.00	(2,926,027.00)	4.25
5	อินโดนีเซีย	2,805,271.00	302,899.00	2,502,372.00	(2,199,473.00)	3.35
6	เยอรมนี	2,609,383.00	1,310,444.00	1,298,939.00	11,505.00	3.11
7	สหราชอาณาจักร	2,593,868.00	1,728,637.00	865,231.00	863,406.00	3.10
8	ญี่ปุ่น	2,489,032.00	216,008.00	2,273,024.00	(2,057,016.00)	2.97
9	กาตาร์	2,488,392.00	102,209.00	2,386,183.00	(2,283,974.00)	2.97
10	อินเดีย	2,311,511.00	383,046.00	1,928,465.00	(1,545,419.00)	2.76
11	อัฟกานิสถาน	1,856,295.00	1,347,934.00	508,361.00	839,573.00	2.22
12	ไทย	1,656,224.00	225,497.00	1,430,727.00	(1,205,230.00)	1.98

ที่มา: Trademap ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

สำหรับการค้าระหว่างปากีสถานกับประเทศคู่ค้าอื่นๆ มีมูลค่าใกล้เคียงกัน พบว่าได้ดุลการค้าและขาดดุลการค้าสลับกันไป สำหรับสัดส่วนมูลค่าการค้าของประเทศคู่ค้าอื่นๆ โดยรวมจะอยู่ที่ร้อยละ 1-2 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของประเทศ

2.1.2 ภาพรวมการค้า

มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของปากีสถานอยู่ที่ 23,630,893 เหรียญสหรัฐฯ สำหรับประเทศที่เป็นตลาดหลักของปากีสถาน 5 อันดับแรก คือ สหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 16.09 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือ จีน มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 7.69 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด สหราชอาณาจักร อัฟกานิสถาน และ เยอรมนี มีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 7.32 ร้อยละ 5.7 และ ร้อยละ 5.55 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ ดังตารางที่ 2-2

สำหรับไทย เป็นประเทศตลาดหลักอันดับที่ 24 ของปากีสถาน ด้วยมูลค่าการส่งออกสินค้าจากปากีสถานเข้าไทยอยู่ 225,497 เหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.95 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของปากีสถาน ดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2: มูลค่าการส่งออกของปากีสถานปี 2018

หน่วย: เหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2014	2015	2016	2017	2018	สัดส่วน
มูลค่าส่งออกโลก (ทั้งหมด)	24,722,182.00	22,089,018.00	20,533,793.00	21,877,787.00	23,630,893.00	100.00
1 สหรัฐอเมริกา	3,646,509.00	3,661,588.00	3,429,743.00	3,560,301.00	3,802,500.00	16.09
2 จีน	2,252,900.00	1,934,926.00	1,590,858.00	1,508,080.00	1,818,069.00	7.69
3 สหราชอาณาจักร	1,654,645.00	1,572,801.00	1,557,630.00	1,634,955.00	1,728,637.00	7.32
4 ออสเตรเลีย	1,879,143.00	1,722,216.00	1,369,768.00	1,390,081.00	1,347,934.00	5.70
5 เยอรมนี	1,215,478.00	1,146,261.00	1,186,247.00	1,286,491.00	1,310,444.00	5.55
# ไทย	118,460.00	120,342.00	110,168.00	142,851.00	225,497.00	0.95

ที่มา: Trademap ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

มูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของปากีสถานอยู่ที่ 60,162,862 เหรียญสหรัฐฯ สำหรับประเทศที่เป็นคู่ค้าหลักของปากีสถาน 5 อันดับแรก คือ จีน มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 24.18 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาคือ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 14.41 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ซาอุดีอาระเบีย มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 5.39 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด สหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 4.9 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด และอินโดนีเซีย มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 4.16 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของปากีสถาน ดังตารางที่ 2-3

สำหรับไทย เป็นประเทศคู่ค้าหลัก อันดับที่ 9 ของปากีสถาน ด้วยมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากไทยเข้าปากีสถาน 1,430,727 เหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.38 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของปากีสถาน ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3: มูลค่าการนำเข้าของปากีสถานปี 2018

หน่วย: เหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2014	2015	2016	2017	2018	สัดส่วน
มูลค่านำเข้าโลก (ทั้งหมด)	47,544,889.00	43,989,645.00	46,998,269.00	57,440,013.00	60,162,862.00	100.00
1 จีน	9,588,418.00	11,019,005.00	13,680,153.00	15,383,398.00	14,544,687.00	24.18
2 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	7,077,180.00	5,734,688.00	6,202,090.00	7,523,994.00	8,668,637.00	14.41
3 ซาอุดีอาระเบีย	4,417,354.00	3,006,751.00	1,843,133.00	2,730,371.00	3,242,349.00	5.39
4 สหรัฐอเมริกา	1,799,568.00	1,916,775.00	2,006,823.00	2,842,547.00	2,946,715.00	4.90
5 อินโดนีเซีย	2,107,232.00	2,041,765.00	2,088,831.00	2,583,267.00	2,502,372.00	4.16
9 ไทย	730,062.00	852,735.00	920,023.00	1,279,321.00	1,430,727.00	2.38

ที่มา: Trademap ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

2.1.3 สินค้าสำคัญ

จากมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของปากีสถานอยู่ที่ 23,630,893 เหรียญสหรัฐฯ มาจำแนกตามประเภทสินค้า โดยสินค้าที่ส่งออก 5 อันดับแรกคือ สิ่งทอ และเสื้อผ้า สำหรับสวมใส่ มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 17.14 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือ ฝ้าย มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 14.81 ตามด้วย เสื้อผ้าถัก หรือโครเชต์ มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 12.11 เครื่องหนัง มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 10.93 และ ัญพิช มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ร้อยละ 9.84 ดังตารางที่ 2-4 โดยสินค้าส่งออกทั้งหมดพบว่าสินค้ากว่าร้อยละ 44 เป็นสินค้าในอุตสาหกรรมในสิ่งทอและเสื้อผ้า

ตารางที่ 2-4: สินค้าส่งออกของปากีสถาน ปี 2018

หน่วย: เหรียญสหรัฐฯ

Code	สินค้า	2014	2015	2016	2017	2018	สัดส่วน
	มูลค่าการส่งออกทั้งหมด	24,722,182.00	22,089,018.00	20,533,793.00	21,877,787.00	23,630,893.00	100.00
1	'63 สิ่งทอ เสื้อผ้า สำหรับสวมใส่	3,906,465.00	3,759,721.00	3,803,987.00	3,955,808.00	4,051,510.00	17.14
2	'52 ฝ้าย	4,731,369.00	4,040,271.00	3,497,374.00	3,497,689.00	3,498,997.00	14.81
3	'61 เสื้อผ้าถัก หรือโครเชต์	2,402,619.00	2,359,608.00	2,347,471.00	2,515,943.00	2,860,768.00	12.11
4	'62 เครื่องหนัง	1,984,656.00	2,127,462.00	2,253,021.00	2,465,340.00	2,583,733.00	10.93
5	'10 ัญพิช	2,211,315.00	1,942,267.00	1,717,085.00	1,751,542.00	2,325,637.00	9.84

ที่มา: Trademap ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

จากมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของปากีสถานอยู่ที่ 60,162,862 เหรียญสหรัฐฯ มาจำแนกตามประเภทสินค้า โดยสินค้าที่นำเข้า 5 อันดับแรกคือ เชื้อเพลิง ปิโตรเลียม มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 28.51 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาคือ เครื่องจักรกล และชิ้นส่วน มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 10.38 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด อุปกรณ์ไฟฟ้า มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 7.14 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด เหล็ก มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 6.11 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด และสารเคมีอินทรีย์ มีมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ 4.59 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5: สินค้านำเข้าของปากีสถาน ปี 2018

หน่วย: เหรียญสหรัฐฯ

Code	สินค้า	2014	2015	2016	2017	2018	สัดส่วน
	มูลค่าการนำเข้าทั้งหมด	47,544,889.00	43,989,645.00	46,998,269.00	57,440,013.00	60,162,862.00	100.00
1	'27 เชื้อเพลิงปิโตรเลียม	14,821,807.00	10,030,526.00	9,528,766.00	13,712,114.00	17,153,086.00	28.51
2	'84 เครื่องจักรกลและชิ้นส่วน	3,927,057.00	4,068,682.00	5,831,518.00	6,863,137.00	6,243,032.00	10.38
3	'85 อุปกรณ์ไฟฟ้า	3,346,273.00	3,801,815.00	4,431,285.00	4,745,358.00	4,295,941.00	7.14
4	'72 เหล็ก	2,301,833.00	2,551,754.00	2,756,017.00	3,418,871.00	3,673,490.00	6.11
5	'29 สารเคมีอินทรีย์	1,964,338.00	1,863,989.00	1,944,043.00	2,372,435.00	2,758,734.00	4.59

ที่มา: Trademap ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

2.2 กำลังการผลิตสินค้าสำคัญ

ผลผลิตทางการเกษตร การปศุสัตว์ และการประมงของปากีสถาน สามารถแบ่งได้ตามความแตกต่างกันในแต่ละสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

ตารางที่ 2-6: อัตราการเติบโตของภาคการเกษตร ปี 2018

หน่วย: ร้อยละ

ภาค	2014	2015	2016	2017	2018
1. การเกษตร	2.5	2.13	0.15	2.18	3.94
2. ปศุสัตว์	2.48	3.99	3.36	2.99	3.62
3. ป่าไม้	1.88	-12.45	14.31	-2.33	2.58
4. ประมง	0.98	5.75	3.25	1.23	1.63

ที่มา: Pakistan Bureau of Statistic

ผลผลิตทางการเกษตรสำคัญในปากีสถานได้แก่ ฝ้าย อ้อย ข้าว ข้าวโพด และข้าวสาลี โดยในปี 2018 กำลังการผลิตฝ้ายอยู่ที่ 11,946 พันก้อน มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอยู่ที่ ร้อยละ 11.9 พื้นที่สำหรับเพาะปลูกฝ้าย 2,700 พันเฮกตาร์ มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก 753 กิโลกรัมต่อเฮกตาร์ กำลังการผลิตอ้อยอยู่ที่ 83,333 พันตัน มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.4 พื้นที่สำหรับเพาะปลูกอ้อย 1,343 พันเฮกตาร์ มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูก 62,050 กิโลกรัมต่อเฮกตาร์ กำลังการผลิตข้าวอยู่ที่ 7,450 พันตัน มีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอยู่ที่ ร้อยละ 8.8 พื้นที่สำหรับเพาะปลูกข้าว 2,901 พันเฮกตาร์ มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูกอยู่ 2,568 กิโลกรัมต่อเฮกตาร์ กำลังการผลิตข้าวโพดอยู่ที่ 5,902 พันตัน มีอัตราการเจริญเติบโตลดลงอยู่ที่ ร้อยละ 3.8 พื้นที่สำหรับเพาะปลูกข้าวโพด 1,251 พันเฮกตาร์ มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูกอยู่ 4,718 กิโลกรัมต่อเฮกตาร์ และกำลังการผลิตข้าวสาลีอยู่ที่ 25,076 พันตัน มีอัตราการเจริญเติบโตลดลงอยู่ที่ ร้อยละ 6 ที่สำหรับเพาะปลูกข้าวสาลี 8,797 พันเฮกตาร์ มีผลผลิตต่อพื้นที่เพาะปลูกอยู่ 2,851 กิโลกรัมต่อเฮกตาร์ ดังตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2-7: ผลผลิตทางการเกษตรของพืชที่สำคัญ ปี 2018

ผลผลิตของพืชสำคัญ (หน่วย: พันกอน) (หน่วย อื่นๆ: พันตัน)					
ปี	ฝ้าย	อ้อย	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวสาลี
2017	10,671	75,842	6,849	6,134	26,674
ร้อยละ	7.6	15.3	0.7	16.4	4.1
2018	11,946	83,333	7,450	5,902	25,076
ร้อยละ	11.9	10.4	8.8	(3.8)	(6.0)
พื้นที่สำหรับปลูกพืชสำคัญ (หน่วย: พันเฮกตาร์)					
ปี	ฝ้าย	อ้อย	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวสาลี
2017	2,489	1,218	2,724	1,348	8,972
2018	2,700	1,343	2,901	1,251	8,797
อัตรา ผลผลิต (หน่วย: กิโลกรัม) : พื้นที่เพาะปลูก (หน่วย: เฮกตาร์)					
ปี	ฝ้าย	อ้อย	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวสาลี
2017	730	61,972	2,514	4,550	2,973
2018	753	62,050	2,568	4,718	2,851

ที่มา: Pakistan Bureau of Statistics ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

กำลังการผลิตของการปศุสัตว์ในปากีสถาน พบว่าในปี 2018 จำนวนสัตว์ที่กำลังการผลิตมากที่สุด 4 อันดับแรกได้แก่ แพะ มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 74 ล้านตัว รองลงมาคือ วัว มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 46 ล้านตัว กระบือ มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 38 ล้านตัว และแกะ มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 30 ล้านตัว สำหรับสัตว์ปีก กำลังการผลิตมากที่สุดคือ ไก่เทศเมีย มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 42 ล้านตัว ดังตารางที่ 2-8

ตารางที่ 2-8: กำลังการผลิตของการปศุสัตว์ ปี 2018

หน่วย: ล้านตัว

ชนิดสัตว์	2017	2018
วัว	44.4	46.1
กระบือ	37.7	38.8
แกะ	30.1	30.5
แพะ	72.2	74.1
อูฐ	1.1	1.1
ม้า	0.4	0.4
ลา	5.2	5.3
ล่อ	0.2	0.2
สัตว์ปีก	2017	2018
ไก่เทศผู้	11.55	11.86
ไก่เทศเมีย	41.64	42.39
ลูกไก่	32.67	32.91

ที่มา: Ministry of National food Security & Research ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

ด้านประมง กำลังการผลิตของการประมงในระหว่างปี 2019 (ไตรมาสที่ 2) พบว่า มีการส่งออกปลาและผลิตภัณฑ์ประมง รวม 130,830 ตัน มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 294 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตลาดหลักของการประมงในปากีสถาน 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน ไทย มาเลเซีย ฮองกง และเกาหลีใต้ เมื่อเทียบมูลค่าการส่งออกของปลาและผลิตภัณฑ์ประมง ในปี 2018 (ไตรมาสที่ 2) พบว่ามีการส่งออกอยู่ที่ 137,819 ตัน มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 315 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สำหรับการส่งออกสินค้าประมงสู่สหภาพยุโรป พบว่า มีการส่งออกไปยัง สเปน มากที่สุด จำนวนการส่งออกอยู่ที่ 236 ตัน มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 1,197 พันเหรียญสหรัฐฯ โดรนสินค้าการประมงที่ส่งออกไปสเปนมากที่สุดคือ หมึกกระดอง จำนวนการส่งออกอยู่ที่ 215 ล้านตัน มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 1,123 พันเหรียญสหรัฐฯ ดังตารางที่ 2-9

ตารางที่ 2-9: การส่งออกสินค้าประมงสู่สหภาพยุโรป ระหว่างปี 2019 (ไตรมาสที่ 2)

หน่วย: ล้านตัน/พันเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	ปลา		หมึกกระดอง		กุ้ง		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เบลเยียม	72	210	28	102	32	142	134	454
ไซปรัส	24	61	74	274	-	-	98	335
สเปน	21	74	215	1,123	-	-	236	1,197
อิตาลี	38	71	-	-	-	-	38	71
สหราชอาณาจักร	148	901	-	-	29	159	177	1,060
รวม	305	1,203	317	1,499	49	301	683	2,872

ที่มา: Marine Fisheries Department ประมวลโดยมูลนิธิ สวค.

2.3 การวิเคราะห์ตลาดเบื้องต้น

ปากีสถานเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 24 ของโลก โดยมีจำนวนประชากรกว่า 200 กว่าล้านคน โดยมีขนาดผลิตภัณฑ์รวมในประเทศอยู่ที่ 312 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 5.43 และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว 1,473 เหรียญสหรัฐฯ เมื่อจำแนกขนาดอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามรายภาค ภาคการเกษตร อยู่ที่ร้อยละ 22.57 ภาคอุตสาหกรรม อยู่ที่

ร้อยละ 18.17 และภาคการบริการ อยู่ที่ร้อยละ 53.47 จำนวนแรงงานในประเทศอยู่ 73 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 34 ของจำนวนประชากรในประเทศ และมีอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 5.7 อุตสาหกรรมหลักในปากีสถานได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ฝ้าย อ้อย ข้าว ข้าวโพด และข้าวสาลี

2.4 ต้นทุนการทำธุรกิจ

ต้นทุนในการจัดตั้งธุรกิจของปากีสถาน

ประเภทในการจัดตั้งธุรกิจในปากีสถานแบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลัก ได้แก่ บริษัทจำกัด กิจการเจ้าของคนเดียว บริษัทมหาชนจำกัด และบริษัทสาขาหรือตัวแทน โดยมีรายละเอียดสรุปดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งธุรกิจในปากีสถาน

ประเภทการจัดตั้ง	หุ้นส่วนขั้นต่ำ (คน)	เงินลงทุนขั้นต่ำ (รูปีปากีสถาน)	ระยะเวลาในการจัดตั้ง (สัปดาห์)
บริษัทจำกัด	2	100,000	6
กิจการเจ้าของคนเดียว	1	100,000	4
บริษัทมหาชนจำกัด listed	7	200,000,000	6
บริษัทมหาชนจำกัด Unlisted	3	100,000	6
สาขา	-	N/A	7
หน่วยงานตัวแทน	-	N/A	7

ที่มา: <https://emerhub.com/pakistan/guide-to-company-registration-in-pakistan/>

ขั้นตอนในการจัดตั้งธุรกิจ มีรายละเอียดสรุปดังนี้

1. การอนุมัติชื่อบริษัท
2. การส่งเอกสารการอนุมัติชื่อบริษัทไปยังสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของปากีสถาน (SECP)
3. หนังสือรับรองการจดทะเบียน เพื่อขอการรับรองจาก National Institutional Facilitation Technologies (NIFT)
4. การลงทะเบียนผู้ถือหุ้นและการฝากหุ้นกับบัญชีธนาคารของบริษัท
5. การลงทะเบียนภาษี กับ Federal Board of Revenue (FBR) และการออกหมายเลขภาษี (NTN) รวมถึงการลงทะเบียนหมายเลขภาษีด้วย

ต้นทุนในการทำธุรกิจของปากีสถาน ได้แก่ ค่าที่ดิน ค่าแรงงาน ค่าสาธารณูปโภค ค่าคมนาคม ค่าน้ำมัน และค่าอินเทอร์เน็ต โดยรายละเอียดมีดังนี้

ค่าที่ดิน ใน EPZ Risalpur

ต้นทุน	ราคา	หน่วย
1. ค่าที่ดิน <i>แรกเริ่ม</i>		
- โรงงานอุตสาหกรรม	6.5	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร
- คลังสินค้า	16	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร
2. ค่าที่ดิน <i>รายปี</i>		
- โรงงานอุตสาหกรรม	0.50	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร
- คลังสินค้า	1.25	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร

ที่มา: <https://epza.gov.pk/project/epz-risalpur/>

ค่าที่ดิน EPZ Karachi

ต้นทุน	ราคา	หน่วย
1. ค่าที่ดิน <i>แรกเริ่ม</i>		
- ภาคอุตสาหกรรม	10	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร
- ภาคการบริการ	30	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร
2. ค่าที่ดิน <i>รายปี</i>		
- ภาคอุตสาหกรรม	2.5	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร
- ภาคการบริการ	1.25	เหรียญสหรัฐต่อตารางเมตร

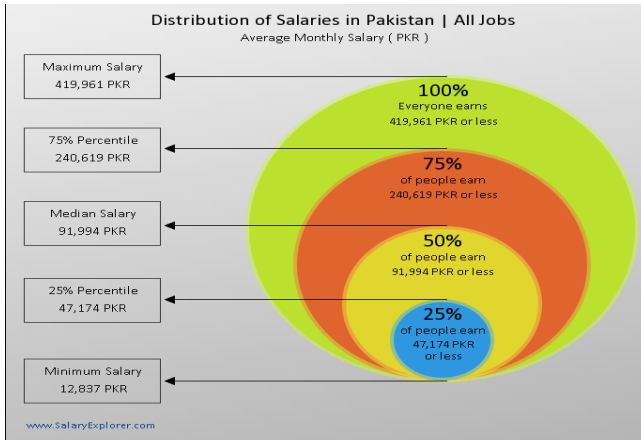
ที่มา: <https://epza.gov.pk/project/epz-karachi/>

ค่าแรงงานขั้นต่ำ

เมือง	แรงงานไร้ทักษะ (รูปปากีสถานต่อเดือน)	ชั่วโมงในการทำงาน(ขั้นต่ำ)
Balochistan	17,500	48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
Islamabad		
Khyber Pakhtunkhwa		
Punjab		
Sindh	17,000	

ที่มา: <https://paycheck.pk/salary/minimum-wages>

ค่าแรงงานโดยเฉลี่ย

ที่มา: <http://www.salaryexplorer.com/salary-survey.php?loc=164&loctype=1>

ค่าไฟฟ้าในโซลาร์เซลล์ ลายอร์ และอิสลามาบัต

ค่าไฟทั่วไป	
ประเภท	ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำ
- Single Phase	75 รูปีปากีสถาน/ เดือน
- Three Phase	150 รูปีปากีสถาน/เดือน
ค่าไฟเชิงพาณิชย์	
- Single Phase	175 รูปีปากีสถาน/เดือน
- Three Phase	350 รูปีปากีสถาน/เดือน
ค่าไฟภาคบริการ	
- Single Phase	175 รูปีปากีสถาน/เดือน
- Three Phase	350 รูปีปากีสถาน/เดือน
ค่าไฟภาคอุตสาหกรรม	
- ไม่เกิน 25 กิโลวัตต์	350 รูปีปากีสถาน/ เดือน
- 26-500 กิโลวัตต์	2,000 รูปีปากีสถาน/ เดือน
- 501-5000 กิโลวัตต์	50,000 รูปีปากีสถาน/ เดือน
- 5001 กิโลวัตต์	500,000 รูปีปากีสถาน/ เดือน
ค่าไฟภาคเกษตรกรรม	
	2,000 รูปีปากีสถาน/ เดือน

ที่มา: มูลนิธิ สวค. รวบรวมจาก

<http://www.fesco.com.pk/newtariff.asp>, <https://iesco.com.pk/index.php/customer-services/tariff-guide> และ <http://www.lesco.gov.pk/3000063>

ค่าประปา

	15 m ³	50 m ³	100 m ³
Karachi		0.94	
Peshawar		0.58	
Faisalabad	2.15	7.40	16.22
Gujranwala		1.19	
Lahore		6.42	
Multan		1.20	
Rawalpindi	1.46	6.27	16.58

หน่วย: ลูกบาศก์เมตร/เหรียญสหรัฐ

ที่มา: <https://tariffs.ib-net.org/sites/IBNET/TariffTable?countryId=0#>

ค่าขนส่งมวลชน

	Average Cost
monthly bus/transport pass	900 PKR
bus ticket, single use	20 PKR
Taxi Start (Normal Tariff)	100 PKR
Taxi 1km (Normal Tariff)	30 PKR
Taxi 1hour Waiting (Normal Tariff)	200 PKR
Toyota Corolla, new	2,329,425

ที่มา: <https://transferwise.com/gb/blog/cost-of-living-in-pakistan>

ค่าน้ำมัน

	Average Cost
gasoline (1 litre / 0.25 gallon)	100.35 PKR

ที่มา: <https://transferwise.com/gb/blog/cost-of-living-in-pakistan>

2.5 โลจิสติกส์ระหว่างประเทศ

บริษัทโลจิสติกส์ในปากีสถาน (Top 9 Logistics Companies in Pakistan)

รายชื่อบริษัท 9 อันดับแรกในปากีสถาน

	ที่ตั้ง	เมือง
1	SILK Trade & Logistics	อิสลามาบัด
2	Khuram Brothers	การาจี้
3	Buzyb Shipping Agencies Private Limited	อิสลามาบัด
4	Eastern Shipping Co. (Pvt) Ltd.	การาจี้
5	Omer Logistics	ลาฮอร์
6	Damco Pakistan (Pvt Ltd)	การาจี้
7	SILVER SEA SHIPPING & TRADING CO	การาจี้
8	Prime Telecommunication Engineering Services Pvt Ltd	ลาฮอร์
9	Askari Enterprises	ราวัลปินดี

ที่มา: https://companylist.org/Pakistan/Keywords/Top_10_Logistics_Companies/

2.6 สรุปข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน

ตารางที่ 2-10: ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในปากีสถาน

รายการ	คำอธิบาย
ตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ	ตลาดหลัก 1. จีน 2. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ 3. สหรัฐอเมริกา สินค้าส่งออกสำคัญ 1. ฝ้ายและสิ่งทอ 2. ธัญพืช ซีเรียล 3. เครื่องหนัง 4. น้ำตาล 5. เกลือ
กำลังการผลิต	ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ● ฝ้าย 10,671 พันก้อน/ปี

รายการ	คำอธิบาย
	<ul style="list-style-type: none"> ● อ้อย มีอัตราการผลิตรายปี 83,333 พันตัน/ปี ● ข้าว 7,450 พันตัน/ปี ● ข้าวโพด มีอัตราการผลิตรายปี 5,902 พันตัน/ปี ● ข้าวสาลี มีอัตราการผลิตรายปี 25,076 พันตัน/ปี <p>ปศุสัตว์ที่สำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แพะ 74.1 ล้านตัว ● วัว 46.1 ล้านตัว ● กระบือ 38.8 ล้านตัว
ค่าจัดตั้งธุรกิจ	ค่าใช้จ่ายขั้นต้นอยู่ที่ 3,100 รูปีปากีสถาน
ราคาที่ดิน	<p>EPZ การารจี</p> <p>ค่าเช่าพื้นที่แรกเริ่ม อยู่ที่ 10 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเมตร</p> <p>ค่าเช่าพื้นที่ต่อปี อยู่ที่ 2.5 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเมตร</p> <p>EPZ Risalpur</p> <p>ค่าเช่าพื้นที่แรกเริ่ม</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงงานอุตสาหกรรม อยู่ที่ 6.5 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเมตร - คลังสินค้า ที่ 16 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเมตร <p>ค่าเช่าพื้นที่ต่อปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงงานอุตสาหกรรม อยู่ที่ 0.50 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเมตร - คลังสินค้า ที่ 1.25 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเมตร
ค่าไฟฟ้า	<p>ค่าไฟฟ้าสำหรับพื้นที่การเกษตรมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำต่อเดือนอยู่ที่ 2,000 รูปีปากีสถาน</p> <p>ค่าไฟฟ้าสำหรับพื้นที่อุตสาหกรรม (0-25KW) มีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำต่อเดือนอยู่ที่ 350 รูปีปากีสถาน</p>
ค่าก๊าซ	gasoline (1 litre / 0.25 gallon) ราคาเฉลี่ย 100.35 รูปีปากีสถาน
ค่าน้ำ	การจ่ายอยู่ที่ 0.94 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลูกบาศก์เมตร

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

บทที่ 3

นโยบายและกฎระเบียบสำคัญ
ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

บทที่ 3

นโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

3.1 นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน

3.1.1 ทิศทางนโยบายรัฐบาลและมาตรการส่งเสริมการลงทุนในป่ากีสถาน

นโยบายการลงทุนส่งเสริมการลงทุนของป่ากีสถาน เริ่มทิศทางของการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 1997 ปากีสถานได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนแบบเสรี ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบของป่ากีสถาน เมื่อเทียบกับการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และในปี 2013 ได้มีการปรับปรุงนโยบายการลงทุนอีกครั้ง ซึ่งยังคงมีนโยบายการลงทุนแบบเสรีอยู่ แต่เพิ่มการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ในสาขากิจการอื่นเพิ่มเติม โดยเป้าหมายการลงทุนของนโยบายส่งเสริมการลงทุนปี 2013 คือ ต้องการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการลงทุนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อบรรลุเป้าหมายของนโยบายชาติป่ากีสถานภายในปี 2030

การดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนแบบเสรี ทางรัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในป่ากีสถานได้โดยไม่มีข้อกำหนดจำนวนขั้นต่ำในการลงทุน นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้ร้อยละ 100 ยกเว้น ในสาขาธุรกิจการบิน ธนาคาร และสื่อ นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองที่ดินในป่ากีสถานได้ มีสิทธิที่จะเช่าซื้อที่ดินโดยไม่มีข้อจำกัด และไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอนย้ายที่ดิน ซึ่งต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของรัฐบาลท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ด้านการเงินและการธนาคารนักลงทุนต่างชาติได้รับอนุญาตให้กู้ยืมเงินภายในประเทศได้ สามารถแลกเปลี่ยนเงินท้องถิ่นป่ากีสถานไปเป็นเงินตราประเทศอื่น และได้รับอนุญาตในการโอนเงินกลับประเทศได้อย่างเสรี แต่ทุกอย่างจะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบการแลกเปลี่ยนเงินตราของธนาคารแห่งชาติป่ากีสถาน

ในปี 2018 ปากีสถานได้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ และนายอิมร่าน คาน เป็นผู้ชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยนโยบายการลงทุนต่างประเทศภายใต้รัฐบาลอิมร่าน ต้องการที่จะกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนมากขึ้น อาทิ อิหร่าน อัฟกานิสถาน อินเดีย และจีน นอกจากนี้ จุดเด่นของปากีสถาน คือระเบียงเศรษฐกิจ China-Pakistan Economics Corridors ซึ่งเป็นหนึ่งโครงการใน One belt One Road ของจีน โดยจุดเด่นของโครงการนี้จะเชื่อมโยงการคมนาคมทั้งประเทศตั้งแต่พื้นที่ซินเจียงออกไปทางท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่กว่าดาร์ นอกเส้นทางการคมนาคมจะเชื่อมโยงกับเส้นทางเศรษฐกิจอื่นอีก 5 แห่ง ใน One belt One Road ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสการลงทุนในปากีสถาน ด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษใหม่พร้อมด้วยสิทธิประโยชน์การลงทุนที่เกิดขึ้นภายใต้ CPEC

มาตรการส่งเสริมการลงทุนในปากีสถาน ปากีสถานเน้นการลงทุนจากต่างประเทศใน 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ เกษตรแปรรูป โลจิสติกส์ สิ่งทอ ยานยนต์ และเทคโนโลยี ไอที ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อต่อไป ปากีสถานมีศักยภาพในการใช้แหล่งพลังงานทางเลือก ได้แก่ พลังงานความร้อนใต้พิภพ (Geothermal) พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล และเชื้อเพลิงชีวภาพ โดยมีพระราชบัญญัติ Alternative Energy Development Board Act 2011 ช่วยกำกับการออกนโยบายที่จะช่วยอำนวยความสะดวกการดำเนินโครงการด้านพลังงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำด้านเทคนิคเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงานทางเลือก โดยปากีสถานมีเป้าหมายที่จะใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานหมุนเวียนในประเทศให้ได้ร้อยละ 5 ภายในปี 2030 และยังมีนโยบายที่จะให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในสาขาพลังงานทางเลือกและพลังงานหมุนเวียน

โอกาสการลงทุนของไทย

สินค้านำเข้าและอะไหล่เป็นสินค้าที่ปากีสถานนำเข้าจากไทยจำนวนมาก ซึ่งชาวปากีสถานนิยมสินค้านำเข้าเหล่านี้บางส่วน และอะไหล่จากประเทศไทยมากเพราะมีคุณภาพดี สินค้ารองทำเป็นสินค้าที่ปากีสถานนำเข้าจากไทยที่มีอัตราการเติบโตที่สูงและรวดเร็วมาก โดยเฉพาะรองเท้าแตะยี่ห้อ Aerosoft และ KITO เป็นที่นิยมในปากีสถานและชายฝั่งมาก ซึ่งนอกจากจำหน่ายในปากีสถานแล้วยังได้ส่งไปจำหน่ายในอัฟกานิสถานด้วย

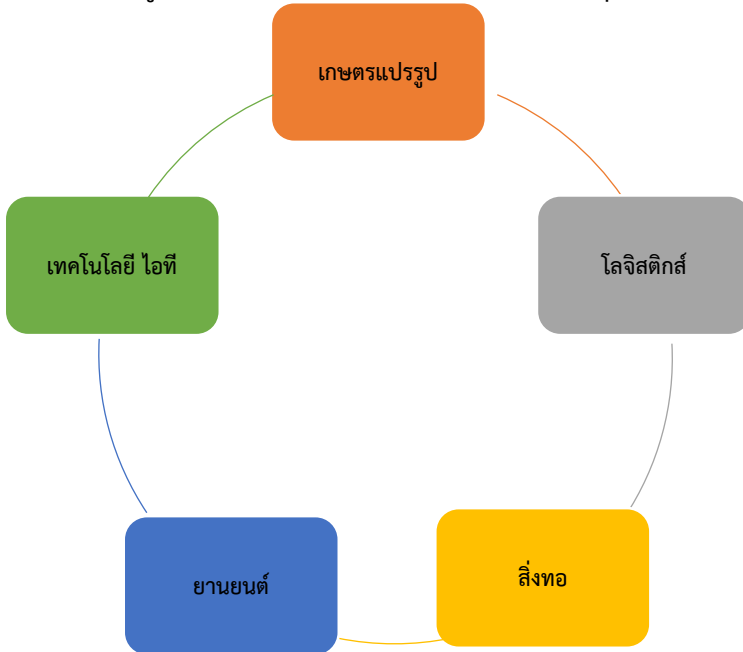
สินค้าที่มีโอกาสในปากีสถานคือ สินค้าผลิตภัณฑ์ผลไม้กระป๋องน้ำผลไม้และอาหารฮาลาลไทย สินค้าประเภทผลไม้กระป๋องและน้ำผลไม้กระป๋องจากไทยมีจำหน่ายทั่วไปตามร้านค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตแต่ยังมีปริมาณไม่มากนัก น้ำผลไม้กระป๋องที่นำเข้าจากไทยมาวางขายในปากีสถาน ได้แก่ Malee และ Chaba ซึ่งสามารถเพิ่มปริมาณการนำเข้าสินค้าดังกล่าวได้อีก นอกจากนี้ สินค้าอาหารฮาลาลของไทยยังมีศักยภาพในตลาดปากีสถาน

ที่มา: ข้อมูลจากการลงพื้นที่ ณ ปากีสถาน วันที่ 15-22 มิถุนายน 2562

3.1.2 ประเภทกิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในปากีสถาน หรือ The board of Investment in Pakistan ได้สนับสนุนกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน 5 อันดับแรก ได้แก่ เกษตรแปรรูป โลจิสติกส์ สิ่งทอ ยานยนต์ และเทคโนโลยี ไอที

รูปภาพที่ 3-1: กิจกรรมที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

โดยรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน มีดังนี้

1. กิจกรรมด้านเกษตรแปรรูป

นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในกิจการที่เกี่ยวกับเกษตรแปรรูปได้ในปากีสถาน โดยสามารถใช้ประโยชน์จากเส้นทางการค้าและการลงทุน CPEC (China-Pakistan Economic Corridor) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดต้นทุนการขนส่งสินค้าลง อีกทั้งการใช้ประโยชน์จากเส้นทาง CPEC จะสามารถขยายตลาดการส่งออกไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีตลาดประชากรใหญ่อย่างจีน

โดยทาง BOI ปากีสถาน ได้จัดสรรพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภายใต้ CPEC สำหรับกิจกรรมเกษตรแปรรูป จำนวน 4 เขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1: 4 เขตเศรษฐกิจพิเศษ ภายใต้ CPEC สำหรับกิจกรรมเกษตรแปรรูป

เขตเศรษฐกิจพิเศษ	ขนาดพื้นที่ (หน่วย: เฮกเตอร์)	กิจการที่ส่งเสริม
Rashakai Economic Zone, M1, Nowshera	1,000	ผักและผลไม้ การบรรจุภัณฑ์
Bostan Industrial Zone	1,000	การเกษตรแปรรูป เครื่องจักรทางการเกษตร น้ำมันพืช การทำเครื่องเย็บ เครื่องแซ่แข็ง อาหารฮาลาล
Allama Iqbal Industrial City, M3, Faisalabad	3,000	การเกษตรแปรรูป การเพาะปลูก การบรรจุภัณฑ์
ICT Model Industrial Zone, Islamabad	500	การเกษตรแปรรูป การบรรจุภัณฑ์

ที่มา: <https://invest.gov.pk/food-processing>

สินค้าการเกษตรและสินค้าแปรรูปทางการเกษตรที่สนับสนุนหลัก อาทิ

- **การสกัดน้ำมันมะกอก** ชาวปากีสถานนิยมนาน้ำมันมะกอก ซึ่งปากีสถานเป็นประเทศที่มีกำลังการผลิตต้นมะกอกกว่า 3.16 ล้านตันในจังหวัด Punjab ปากีสถานจึงต้องการส่งเสริมในการปลูกต้นมะกอกและผลิตน้ำมันมะกอกเพื่อส่งออก

- **การนำผลไม้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม** ผลไม้ดังกล่าวคือ ส้มและมะม่วง เนื่องจากปากีสถานมีกำลังการผลิตส้มเป็นอันดับที่ 11 ของโลก โดยพื้นที่เพาะปลูกส้มหลักคือจังหวัด Punjab ด้วยกำลังการผลิตส้มกว่า 2.34 ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 97 ของการเพาะปลูกส้มทั่วประเทศ สำหรับมะม่วง ถือเป็นผลไม้ประจำชาติของปากีสถาน ด้วยพื้นที่เพาะปลูกมะม่วง 167.5 พันเฮกเตอร์ มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 1,732,000 ตันต่อปี โดยมะม่วงของปากีสถานมีประมาณ 250 ชนิด

- **การทำผลิตภัณฑ์นม** ปากีสถานเป็นประเทศที่มีการผลิตนมเป็นอันดับ 4 ของโลก ด้วยกำลังการผลิตประมาณ 54 พันล้านลิตรต่อปี นมเป็นหนึ่งในสินค้าที่ได้รับความนิยมในปากีสถาน รายจ่ายสำหรับการบริโภคของครัวเรือนกว่าร้อยละ 30 ใช้จ่ายไปกับผลิตภัณฑ์นม โดยปากีสถานต้องการเพิ่มศักยภาพในการทำผลิตภัณฑ์นมเพิ่มขึ้นด้วยการจัดตั้งโรงงานผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ และระบบทำความเย็นให้มีประสิทธิภาพในการเก็บรักษามากขึ้น

- **การทำอาหารแช่แข็ง** มูลค่าของตลาดอาหารแช่แข็งในปากีสถานประมาณ 489.51 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2017 โดยปากีสถานมีการขยายการทำอาหารแช่แข็งมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น ถั่ว ผัก ผลไม้ อาหารทะเล)

- **ผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง** การบริโภคมันฝรั่งในปากีสถาน นอกจากจะบริโภคจากผลสดแล้วยังมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารจากมันฝรั่ง การแปรรูปอาหารสัตว์โดยการทำเป็นแ่ง ปากีสถานเป็นอีกประเทศที่มีกำลังการผลิตมันฝรั่ง และต้องการยกระดับการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากมันฝรั่ง เพื่อลดการนำเข้าจากประเทศอื่นด้วย

สินค้าการเกษตรและสินค้าแปรรูปทางการเกษตรที่สนับสนุนอื่นๆ อาทิ

- **อินทผลัม** ปากีสถานมีกำลังการผลิตอินทผลัมเป็นอันดับ 5 ของโลก โดยสามารถผลิตได้ 550,050 พันตันต่อปี ตลาดส่งออกหลักคืออินเดีย และสหภาพยุโรป พื้นที่ที่สนับสนุนการปลูกอินทผลัมหลักคือ จังหวัด Sindh ในเขต Khaipur และ Sukkur

- **ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป** ปากีสถานมีการประมงที่ใหญ่มาก โดยส่วนใหญ่ส่งออกไปยัง จีน อินเดีย และบังกลาเทศ แต่ปากีสถานยังขาดศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากทะเล ทาง BOI ปากีสถานจึงอยากสนับสนุนกิจการด้านนี้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปต่อไป

- **ถั่วเม็ดสน** ปากีสถานเป็นประเทศที่มีกำลังการผลิตถั่วเม็ดสน เป็นอันดับ 3 ของโลก โดยพื้นที่สนับสนุนการเพาะปลูกถั่วเม็ดสน ได้แก่ จังหวัด Khyber Pakhunkwa จังหวัด Balochistan พื้นที่ในสวนภาคเหนือ แคชเมียร์ และกิลกิต โดยกำลังการผลิตประมาณ 3,400 เมตริกตันต่อปี

- **อาหารฮาลาล** ปากีสถานเป็นประเทศที่มีตลาดประชากรขนาดใหญ่ กว่า 200 ล้านคน และประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม จึงถือเป็นโอกาสดีในการขยายอาหารฮาลาลในพื้นที่ปากีสถาน

2. กิจการด้านโลจิสติกส์

ปากีสถานเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีประชากรมากสุดเป็นอันดับ 5 ของโลก ด้วยจำนวนประชากรกว่า 200 ล้านคน และอัตราการเจริญเติบโตของประชากรร้อยละ 2.06 (ข้อมูลจาก worldbank,2018) ต่อปี ซึ่งการคมนาคมในประเทศและนอกประเทศจะช่วยให้เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และช่วยเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ดังนั้นการขนส่งระหว่างประเทศที่เป็นจุดเชื่อมต่อของคมนาคมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้ปากีสถานต้องการเพิ่มศักยภาพการขนส่งให้ถึงขีดสุดความสามารถ กิจการที่เกี่ยวกับโลจิสติกส์จึงเป็นอีกหนึ่งกิจการที่ได้รับการสนับสนุนจาก BOI ปากีสถาน

โดยกิจการด้านโลจิสติกส์ที่สนับสนุน มีดังนี้

- **การจัดการห่วงโซ่อุปทาน** เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการแข่งขันที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แต่ละองค์กรในปากีสถาน การจัดการห่วงโซ่อุปทานจึงเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่มีความสำคัญ โดยการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดต้นทุน สร้างกำไร การจัดการจัดซื้อ การผลิต รวมถึงการจัดจำหน่าย ด้วยอุตสาหกรรมต่างๆในปากีสถาน ไม่ว่าจะเป็น อุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องหนัง การส่งออกและนำเข้าสินค้า ต้องการบริษัทโลจิสติกส์เข้ามาช่วยในเรื่องการขนส่ง ปากีสถานจึงสนับสนุนการสร้างบริษัทโลจิสติกส์ในประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศอื่น
- **คลังสินค้า** ปากีสถานต้องการพัฒนาโครงสร้างคลังสินค้าในประเทศให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการในอนาคต ที่มีการขยายการผลิตและการส่งออกมากขึ้น
- **ระบบการทำความเย็น การแช่แข็ง** ปากีสถานต้องการพัฒนาระบบการทำความเย็นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อรักษาคุณภาพของผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล เพื่อป้องกันสินค้าเน่าเสียในการขนส่ง

- **การคมนาคม** ปากีสถานต้องการการพัฒนาด้านคมนาคมสำหรับการขนส่งในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การคมนาคมทางบก การลงทุนในเรื่อง รถยนต์ รถบรรทุก รถไฟทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อเพิ่มรูปแบบการคมนาคมให้หลากหลายต่อความต้องการของฝับริโภค และเพิ่มการเข้าถึงในการใช้บริการขนส่ง อีกทั้งเป็นการเชื่อมโยงทั้งในและนอกประเทศให้ได้ดียิ่งขึ้น

3. กิจการด้านสิ่งทอและเสื้อผ้า

ปากีสถานเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นอันดับ 8 ในเอเชีย โดยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่อันดับ 4 และเป็นผู้บริโภคฝ้ายเป็นอันดับ 3 โดยการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีการส่งออกมากกว่าร้อยละ 50 ของการผลิตทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้เกิดการจ้างงานกว่าร้อยละ 40 ของแรงงานทั้งหมดในประเทศ ทำให้ปากีสถานเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีศักยภาพและมีฐานการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของวัตถุดิบในการผลิต ทำให้เป็นข้อได้เปรียบในการมาลงทุนกิจการผลิตภัณฑ์สิ่งทอในปากีสถาน

รูปภาพที่ 3-2: ภาพกิจการผลิตภัณฑ์สิ่งทอในปากีสถาน

Value Chain Point of Interest in Balochistan

- 2 locations working cotton
- 1 location working leather
- 2 locations working woolen
- 1 locations working silk & rayon

Value Chain Point of Interest in KPK

- 7 locations working cotton
- 3 locations working leather
- 2 locations working woolen
- 2 location working silk & rayon

Value Chain Point of Interest in Sindh

- 9 locations working cotton
- 4 locations working leather
- 4 locations working woolen
- 5 locations working silk & rayon
- 4 locations working jute

Value Chain Point of Interest in Punjab

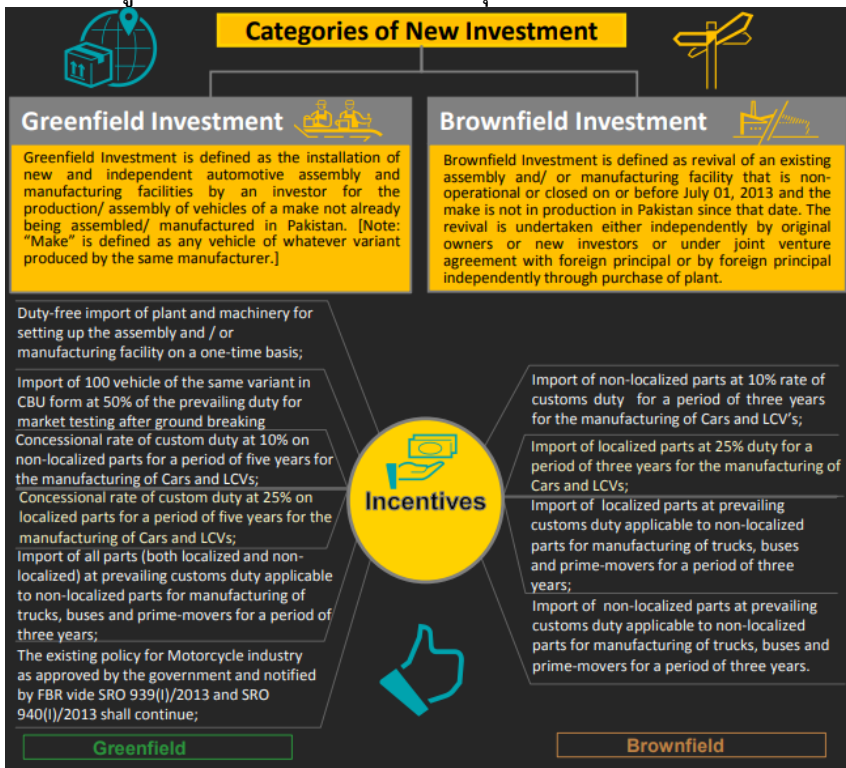
- 18 locations working cotton
- 6 locations working leather
- 7 locations working woolen
- 5 locations working silk & rayon
- 2 locations working jute

ที่มา: <https://invest.gov.pk/textile>

4. กิจการด้านยานยนต์

อุตสาหกรรมยานยนต์ของปากีสถานเติบโตเร็วที่สุดในเอเชีย การผลิตและการขายมีการเติบโตทั้งร้อยละ 171 และร้อยละ 172.5 ตามลำดับ (ระหว่าง 2014 และ 2018) ซึ่งทั้งหมดได้รับการขับเคลื่อนโดยนโยบายการพัฒนาที่ยานยนต์ที่เปิดตัวในปี 2016 ซึ่งเสนอสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ผลิตรถยนต์ใหม่เพื่อสร้างโรงงานผลิต

รูปภาพที่ 3-3: การส่งเสริมการลงทุนในกิจการด้านยานยนต์

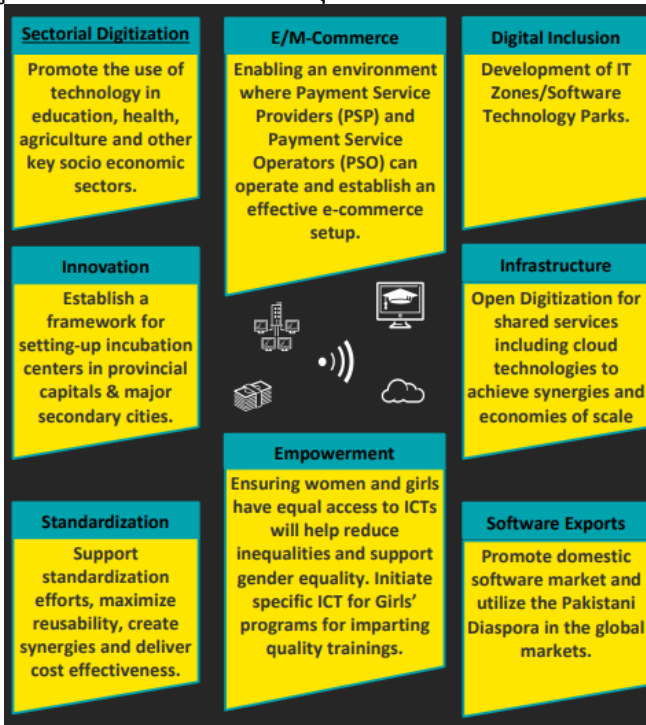

ที่มา: <https://invest.gov.pk/automobiles>

5. กิจการด้านเทคโนโลยีและไอที

ประชากรในปากีสถานประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั้งประเทศ อยู่ในกลุ่มอายุ 15 ถึง 29 ปากีสถานมีบริษัทไอทีและศูนย์บริการมากกว่า 2,000 แห่ง และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ปากีสถานมีผู้เชี่ยวชาญด้านไอทีที่พูดภาษาอังกฤษมากกว่า 300,000 คน โดยเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีด้านไอทีในปัจจุบันและที่เกิดขึ้นใหม่ ตามวิสัยทัศน์ของปากีสถานในปี 2025 และนโยบายดิจิทัลของปากีสถานปี 2018 อนาคตของอุตสาหกรรมไอทีนั้นมีเป้าหมายที่จะเข้าถึง 20 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2025

รูปภาพที่ 3-4: ประเภทการลงทุนในกิจการด้านเทคโนโลยีและไอที

ที่มา: <https://invest.gov.pk/it-ites>

3.1.3 สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน

ตารางแสดงนโยบายการส่งเสริมการลงทุนฉบับปี 2013

หัวข้อ	กลุ่มกิจการผลิต	กลุ่มกิจการไม่ใช้การผลิต		
		เกษตรกรรม	โครงสร้างพื้นฐานและสังคม	บริการ รวมถึงบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม
การอนุญาตโดยรัฐ	ไม่ต้องได้รับอนุญาต เว้นแต่ใน 4 กลุ่มอุตสาหกรรมที่กำหนดไว้	ไม่ต้องได้รับอนุญาต เว้นแต่ในกรณีที่ต้องได้รับใบอนุญาตโดยเฉพาะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
การส่งเงิน เช่น ทุน กำไร เงินปันผล เป็นต้น	ได้รับอนุญาต	ได้รับอนุญาต	ได้รับอนุญาต	ได้รับอนุญาต
สัดส่วนการถือหุ้นสูงสุดที่สามารถถือได้	100%	100%	100%	100%
ภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์	5%	0%	5%	0-5%
การบรรเทาภาระภาษี โดยค่าลดหย่อนของค่าเสื่อมเบื้องต้น (คิดเป็นร้อยละของค่าเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์)	25%	25%	25%	25%
ค่าสิทธิและค่าธรรมเนียมด้านเทคนิค	ไม่มีข้อจำกัดการจ่าย ค่าสิทธิและค่าธรรมเนียมด้านเทคนิค	อนุญาตตามแนวทางที่กำหนด -อัตราเหมาจ่ายสูงสุด 100,000 USD -อัตราสูงสุด 5% ของยอดขายสุทธิ -ระยะเวลาเบื้องต้น 5 ปี		

*4 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ อารุชยุทภัณฑ์ วัสดุนะเบต สารกัมมันตรังสี และการพิมพ์ธนบัตร เงินตรา และโรงกาษาปณ์ รวมถึงการเพิ่มหน่วยการผลิตแอลกอฮอล์ใหม่ เว้นแต่แอลกอฮอล์เชิงอุตสาหกรรม

การส่งเสริมการลงทุนโดยให้สิทธิประโยชน์เฉพาะกิจการ

1. กิจการยานยนต์

โดยเป็นไปตามมติคณะกรรมการให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Economic Coordination Committee (ECC)) แห่งคณะรัฐมนตรี กระทรวงอุตสาหกรรมและการผลิต (Ministry of Industry and Production) ได้ออกประกาศกำหนดสิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจกลุ่มยานยนต์ (Automobiles) ดังนี้

1.1 การลงทุนประเภท Greenfield Investment

Greenfield Investment คือ การตั้งโรงงานประกอบและผลิตยานยนต์ชิ้นใหม่ และโดยตนเองของผู้ลงทุน ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ ดังนี้

- ยกเว้นภาษีนำเข้าจำนวน 1 ครั้ง สำหรับการนำเข้า เครื่องจักร และ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดตั้งโรงงานประกอบหรือผลิตรถยนต์
- อนุญาตให้นำเข้ารถยนต์ จำนวน 100 คัน ในรูปแบบ CBU โดยมีกรณีลดหย่อนภาษีนำเข้า ร้อยละ 50 เพื่อใช้สำหรับการทดสอบตลาด ภายหลังจากตั้งโรงงานเรียบร้อยแล้ว
- อัตราภาษีศุลกากร ร้อยละ 10 (ตามอัตราที่ตกลงกันไว้เบื้องต้น Concessional Rate) สำหรับ Non-Localized parts เป็นระยะเวลา 5 ปีที่ใช้สำหรับการผลิตรถยนต์ และรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ขนาดเล็ก
- อัตราภาษีศุลกากร ร้อยละ 25 (ตามอัตราที่ตกลงกันไว้เบื้องต้น Concessional Rate) สำหรับ Localized parts เป็นระยะเวลา 5 ปีที่ใช้สำหรับการผลิตรถยนต์ และรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ขนาดเล็ก
- อนุญาตให้นำเข้าชิ้นส่วนทั้ง Non-Localized parts และ Localized parts ตามกฎหมายและระเบียบของศุลกากร สำหรับ Non-Localized part สำหรับโรงงานผลิตรถบรรทุก รถบัส และรถขับเคลื่อนชนิดอื่นๆ เป็นระยะเวลา 3 ปี
- นโยบายที่มีอยู่ของอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ ซึ่งได้รับการอนุมัติโดย ECC (the Economic Coordination Committee) ใน Case No. ECC-121/14/2013 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2556 และ Case No. ECC-129/15/2013 ลงวันที่ 7 กันยายน 2556 และได้ประกาศโดยกระทรวงอุตสาหกรรมและการผลิต (the Ministry of Industries and Production) โดย Notification No.4-1/2013/LED-II (Vol-III) ลงวันที่ 26 กันยายน 2556 จะดำเนินต่อไป

1.2 การลงทุนประเภท Brownfield Investment

Brownfield Investment คือ การฟื้นฟูโรงงานประกอบและ/หรือผลิตที่มีอยู่แล้ว ซึ่งไม่ได้ดำเนินงานหรือปิดก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ดังนี้

- อัตราภาษีศุลกากร ร้อยละ 10 (ตามอัตราที่ตกลงกันไว้เบื้องต้น Concessional Rate) สำหรับ Non-Localized parts เป็นระยะเวลา 3 ปีที่ใช้สำหรับการผลิตรถยนต์ และเพื่อการรถยนต์พาณิชย์ขนาดเล็ก
- อัตราภาษีศุลกากร ร้อยละ 25 (ตามอัตราที่ตกลงกันไว้เบื้องต้น Concessional Rate) สำหรับ Localized parts เป็นระยะเวลา 3 ปีที่ใช้สำหรับการผลิตรถยนต์ และเพื่อการรถยนต์พาณิชย์ขนาดเล็ก
- การนำเข้าชิ้นส่วนทั้งหมด (ทั้งชิ้นส่วนที่ไม่เป็นชิ้นส่วนท้องถิ่น (non-localized parts) และชิ้นส่วนท้องถิ่น (localized parts)) ในอัตราภาษีศุลกากรกรณีทั่วไป (prevailing customs duty) ที่ใช้กับชิ้นส่วนที่ไม่เป็นชิ้นส่วนท้องถิ่น (non-localized parts) สำหรับการผลิตรถบรรทุกโดยสาร และรถบรรทุก prime-mover (trucks, buses and prime-movers) เป็นระยะเวลาสามปี

สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนในพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริม

EPZ		
Tax Incentive	Non Tax Incentive	เงื่อนไข
<ul style="list-style-type: none"> - ยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร และอุปกรณ์ เพื่อใช้ในอุตสาหกรรม - ไม่มีกฎหมายบังคับสำหรับการนำเข้า - ไม่มีภาษีขาย สำหรับปัจจัยการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ โดยให้ราคาที่สามารถแข่งขันได้ เป็นระยะเวลา 30 ปี - ระเบียบการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนในปากีสถาน ไม่มีผลบังคับใช้ใน EPZ 	<ul style="list-style-type: none"> - สินค้าที่ผลิตได้ในพื้นที่ EPZ ต้องส่งออกอย่างน้อยร้อยละ 80

EPZ		
Tax Incentive	Non Tax Incentive	เงื่อนไข
<p>รวมทั้ง ค่าไฟฟ้าและค่าก๊าซ ด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับยานพาหนะภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด - การคืนภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร และภาษีและค่าธรรมเนียมใด ๆ แก้วัตถุดิบ เครื่องจักร และสินค้าที่นำเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมส่งออก - สินค้าที่ส่งออกจากเขตอุตสาหกรรมส่งออกจะถูกจัดเก็บเงินเพิ่มในอัตรา 1% ของมูลค่า F.O.B. และเป็น final tax 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถโอน กำไรเงินปันผล เงินเดือน เงินทุน ข้ามประเทศได้อย่างเสรี - สามารถขายเครื่องจักรเก่า (ที่ใช้ในพื้นที่ EPZ) ให้กับตลาดภายในประเทศภายหลังชำระค่าภาษีอากรเรียบร้อยแล้ว - สินค้าที่ผลิตไม่ได้มาตรฐานของผู้สั่งซื้อ / ส่วนสูญเสีย สามารถเอามาขายได้ในตลาดในประเทศ แต่ไม่เกินร้อยละ 3 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดภายหลังชำระค่าภาษีอากรเรียบร้อยแล้ว - อนุญาตให้ขายสินค้าที่ผลิตใน EPZ กับตลาดภายในประเทศไม่เกิน ร้อยละ 20 	

EPZ		
Tax Incentive	Non Tax Incentive	เงื่อนไข
กิจการ	Tax Incentive	Non Tax Incentive
SEZ และ SEZ under CPEC	<ul style="list-style-type: none"> - ยกเว้นภาษีนำเข้า เครื่องจักร และ อุปกรณ์ เพื่อใช้ใน อุตสาหกรรม - ยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับ Developer ยกเว้น 5 ปี สำหรับ Enterprise ยกเว้น 10 ปี (สำหรับผู้ที่เริ่มธุรกิจ ภายใน 30/6/20) 	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อำนวยความสะดวก สะดวกการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติ - อนุญาตให้ผลิตพลังงานใช้ใน อุตสาหกรรมเองได้

ที่มา : มุลนิธิ สวค.

2. กิจการ IT & ITeS¹

2.1 การส่งเสริมการลงทุนในปัจจุบัน

ปัจจุบัน ปากีสถานให้สิทธิประโยชน์และการสนับสนุนการลงทุนในกิจการประเภท IT ดังนี้

- นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้ร้อยละ 100
- สามารถถอนเงินทุนและเงินปันผลได้ร้อยละ 100 (กรณีที่ได้รับควายินยอมจาก SBP)
- การยกเว้นภาษีเงินได้จากการส่งออก IT & ITeS จนถึงเดือนมิถุนายน 2020
- การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับบริษัทร่วมทุนหรือกองทุน ภายใต้กฎหมายบริษัทร่วมทุนและการจัดการกองทุน ปี ค.ศ.2000 (Venture Capital Companies and Funds Management Rules, 2000) จนถึงเดือนมิถุนายน 2024

นอกจากนั้น กลุ่มกิจการ Startups ซึ่งได้รับงบประมาณ (FY 2017-2018) เพื่อสนับสนุนในด้าน นวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม ดังนี้

- การยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีขั้นต่ำและภาษีหัก ณ ที่จ่ายเป็นระยะเวลาสามปี สำหรับผู้ประกอบการ Startups ทางด้าน IT ที่ทำผลิตภัณฑ์และบริการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ซึ่งได้ลงทะเบียนและรับรองโดย PSEB
- การยกเว้นภาษีการขายสำหรับการส่งออกบริการ IT จากอิสลามาบัต และดินแดนของรัฐบาลกลางอื่น ๆ
- บริษัท IT ได้รับอนุญาตให้เปิดบัญชีอัตราแลกเปลี่ยนในปากีสถาน

2.2 นโยบายส่งเสริมการลงทุนในอนาคต

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายดิจิทัล กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม วางแผนที่จะสร้างแรงจูงใจให้ภาคไอทีด้วยสิทธิประโยชน์ทางการเงินและสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ทางการเงินเพื่อกระตุ้นการลงทุนดังนี้

¹ [http://moib.gov.pk/Downloads/Policy/DIGITAL_PAKISTAN_POLICY\(22-05-2018\).pdf](http://moib.gov.pk/Downloads/Policy/DIGITAL_PAKISTAN_POLICY(22-05-2018).pdf)

สิทธิประโยชน์เป็นตัวเงิน²

- การขยายระยะเวลาเวลาเกษียณภาษี การยกเลิกภาษีเงินได้จากการส่งออกตามมาตรา 133 ของ the Second Schedule of the Income Tax Ordinance ได้ขยายระยะเวลา จากปี 2001 จนถึงปี 2025 สำหรับบริษัท IT/ITeS ซึ่งได้ลงทะเบียนกับ คณะกรรมการการส่งออกซอฟต์แวร์ของปากีสถาน(Pakistan Software Export Board) (PSEB)
- เงินสนับสนุน ร้อยละ 5 สำหรับการโอนเงินจากการส่งออก ธนาคารแห่งชาติ ได้ออกกฎสำหรับภาคกิจการ IT&ITeS โดยจะมอบเงินสนับสนุน ร้อยละ 5 ของยอดโอนเงินส่งออกสุทธิของบริษัท IT&ITeS ที่ได้ลงทะเบียนกับPSEBและ ศูนย์บริการ(Call center)PSEB ภายใต้เงื่อนไขการตกลงระหว่างธนาคารแห่งชาติ, FBR, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม (PASHA);
- ภาษีขาย ร้อยละ 5 สำหรับการให้บริการ(ภายในประเทศ) ลดภาษีการขายที่ลดลงเหลือ 5% ของรายได้จากการให้บริการภายในประเทศสำหรับบริษัท IT / ITeS ที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองหลวงของกรุงอิสลามาบัด (นอกจากนี้ MoIT จะปรับลดภาษีตามอัตราที่เหมาะสมในจังหวัดอื่น)
- การให้สินเชื่อของธนาคารสำหรับอุตสาหกรรม IT / ITeS หน่วยงานทางการเงิน, ธนาคารแห่งชาติได้ร่วมมือกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม เพื่อลดอัตราเงินกู้ระยะยาวให้เหลือ ร้อยละ 5 สำหรับ บริษัท IT / ITeS รวมถึงธุรกรรมทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับ หนี้ทางการค้า สัญญา และทรัพย์สินทางปัญญาเช่นเครื่องหมายการค้าลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร
- Tech SEZs (เขตเศรษฐกิจพิเศษ) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) สร้างแรงจูงใจในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีในประเทศ ผ่านแนวคิดของเขตเศรษฐกิจพิเศษเทคโนโลยี โดยพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ 2012
- การเพิ่มจำนวนของสวนสาธารณะIT แห่งใหม่ ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น อิสลามาบัด และการาจี, PSEB จะจัดสรรที่ดินให้เช่าระยะยาวแก่ บริษัท IT / ITeS โดยข้อกำหนดและเงื่อนไขของการเช่าที่ดินจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ เพื่อการพัฒนา และการสร้างการจ้างงาน

² ผู้ขอรับการส่งเสริมการลงทุนในกิจการ IT ควรหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน

สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงิน

- เสริมสร้างสถานะของอุตสาหกรรมภาคไอทีในทุกกระดับของรัฐบาล ตามการประกาศของรัฐบาล ตาม Digital Pakistan Policy Page 20
- รัฐบาลได้ให้สัตยาบันในข้อตกลงเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์การการค้าโลก (ITA) โดย-MoIT จะร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เพื่อเข้าร่วม ITA Regime เพื่อจัดอุปสรรคด้านภาษีในการนำเข้าผลิตภัณฑ์ ICT
- เพิ่มกรอบเวลาของการลงทะเบียนเริ่มต้นของศูนย์บริการ(Call center)PSEB เป็น 5 ปี จากเดิม 1 ปีในปัจจุบัน และการลงทะเบียนต่ออายุศูนย์บริการจะเป็นเวลา 5 ปีแทนที่ระบบการต่ออายุรายปีที่มียอยู่ และระยะเวลาพิจารณาการลงทะเบียนเริ่มต้นและกรณีต่ออายุ 3 วัน
- อนุญาตให้ศูนย์บริการ(Call center)ซึ่งมีบุคคลเป็นเจ้าของเพียงหนึ่งคนสามารถเปิดใช้งานการสื่อสารโทรคมนาคมจากสถานประกอบการที่เป็นที่พักอาศัยได้
- รัฐบาลปากีสถานให้การสนับสนุนคณะผู้แทนการค้าด้าน IT / ITeS-BPO ไปยังตลาดรายใหญ่ต่างประเทศและสร้างแบรนด์พร้อมด้วยการประชาสัมพันธ์ระดับสากลเพื่อแสดงถึงความพร้อมในการเป็นผู้นำด้านการจ้างงานสำหรับบริการด้าน IT & ITeS-BPO

3. กิจการ Logistics

ปัจจุบัน รัฐบาลปากีสถานได้ลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการขนส่งอย่างบูรณาการเพื่อส่งเสริมการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนต่างชาติผ่านโครงการ China Pakistan Economic Corridor (CPEC) โครงการ Central Asia Regional Economic Corridor (CAREC) และโครงการความช่วยเหลือต่างประเทศอื่น ๆ และตามแผนประจำปี 2019-2020 ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการวางแผน (Planning Commission) กระทรวงวางแผน พัฒนาและปฏิรูป (Ministry of Planning, Development and Reform) แห่งรัฐบาลปากีสถาน ได้วางแผนนโยบายเกี่ยวกับกิจการขนส่งและโลจิสติกส์โดยรัฐบาลจะพิจารณาการปรับสมดุลย์การขนส่งทาง

ถนนและทางรถไฟ โดยให้ใช้ประโยชน์ถนนสำหรับการขนส่งสินค้ามูลค่าสูงในระยะทางไกล และใช้ประโยชน์รถไฟสำหรับการขนส่งของหนักในระยะทางไกล

ในการดำเนินการปรับโครงสร้างพื้นฐานจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงจะศึกษาการลงทุนร่วมกับเอกชน (Public Private Partnership) หรือให้เอกชนสร้างและดำเนินการและโอนคืนให้รัฐบาล (Build Operate Transfer)³

จากแนวนโยบายข้างต้น ผู้ประกอบการกลุ่มกิจการโลจิสติกส์อาจได้รับประโยชน์จากโอกาสลงทุนร่วมกับรัฐบาลเพื่อการจัดโครงสร้างพื้นฐาน และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งผ่านเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ⁴

³ Chapter 18 Annual Plan 2019-20, Government of Pakistan Planning Commission, Ministry of Planning, Development and Reform

⁴ Sector Profile Logistics

4. กิจการสิ่งทอ

4.1 สิทธิประโยชน์สำหรับกลุ่มกิจการสิ่งทอ

กระทรวงอุตสาหกรรมสิ่งทอ (Ministry of Textile Industry) ประเทศปากีสถาน ได้ออกนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปี 2014-19 (Textile Policy 2014-19) เพื่อผลักดันให้สิทธิประโยชน์ที่ได้อนุมัติให้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอตามพระราชบัญญัติการเงิน 2014-15 (The Finance Bill 2014-15) ยังคงต่ออายุไปสำหรับปี 2014-19 อาทิ⁵

- การคืนภาษีและค่าธรรมเนียมสำหรับผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอบนมูลค่า การส่งออกตามราคา FOB ที่เพิ่มขึ้นมากกว่า ร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออกปีก่อนหน้า ในอัตราที่กำหนดต่อไปนี้
 - เสื้อผ้า ร้อยละ 4
 - ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ร้อยละ 2
 - ผ้าแปรรูป ร้อยละ 1
- การเข้าถึงแหล่งเงิน โดยลดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งชาติ ปากีสถานสำหรับสินเชื่อรีไฟแนนซ์เพื่อการส่งออกจากร้อยละ 9.4 เหลือ ร้อยละ 7.5 ในเดือนกรกฎาคม 2014 นอกจากนั้นผู้ประกอบการสิ่งทอในกลุ่มอุตสาหกรรมที่เพิ่มมูลค่า (value added sector) จะได้รับสิทธิกู้ยืมเงินระยะยาวจากธนาคารแห่งชาติปากีสถานในอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 9 สำหรับระยะเวลา 3-10 ปี
- ภาษีการขาย มีการกำหนดนโยบายการคืนภาษีขายภายใน 3 เดือน
- การยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักรเพื่อกิจการสิ่งทอ

4.2 การแทรกแซงเชิงนโยบาย

- นโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปี 2014-19 ได้กำหนดแนวทางการพิจารณาการกำหนดอัตราอากรนำเข้าสินค้าสิ่งทอ โดยจะพิจารณาความสมดุลระหว่างการคุ้มครองประโยชน์ที่จะได้ผู้ประกอบการภายในประเทศกับการเสียประโยชน์ของผู้ส่งออกจากการตั้งอัตราอากรสูง

- ห่วงโซ่แห่งคุณค่าของกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอจะได้รับความคุ้มครองตามผลการศึกษาของคณะกรรมการพิกัดแห่งชาติ (The National Tariff Commission (NTC)) ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ของพิกัดที่สามารถคาดหมายได้ ซึ่งจะแล้วเสร็จในอนาคตอันใกล้
- มีการสนับสนุนการใช้เส้นใยประดิษฐ์ (manmade fibres) และ คຸ້ມครອງกลุ่มอุตสาหกรรมเส้นใยโพลีเอสเตอร์สังเคราะห์เส้น (Polyester Staple Fiber (PSF)) ภายในประเทศ จึงได้มีการวางแผนงานในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำเข้า ระบบการทดสอบการเป็นของแท้ และการรับรองจึงได้เกิดมีขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ส่วนประกอบของเส้นใยประดิษฐ์สำหรับการส่งออก มีการกำหนดอัตราของเงินคืนสำหรับผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ (manmade) ที่ส่งออก โดยหน่วยงาน IOCO (the Input-Output Coefficient Organization) โดยหลักเกณฑ์จะได้รับการพัฒนาขึ้นภายใต้การปรึกษาผู้มีส่วนได้เสีย และการชำระเงินจะดำเนินการโดยธนาคารแห่งชาติของปากีสถาน (the State Bank of Pakistan) ทั้งนี้ในขั้นต้นนั้นเงินคืนสำหรับกรณีส่งออกจะให้สิทธิแก่ผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์ก่อน
- มีการดำเนินการให้หลักเกณฑ์การนำเข้าง่ายขึ้น เช่น การที่ DTRE (the duty and tax remission for exporters) ภายใต้การปรึกษากับผู้มีส่วนได้เสียได้สนับสนุนกลุ่มที่มีมูลค่าเพิ่ม ได้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาแนวโน้มทิศทางการส่งออกโดยใช้ข้อมูลจาก FBR (the Federal Board of Revenue)

4.3 การพัฒนา SMEs

กระทรวงอุตสาหกรรมสิ่งทอ (The Ministry of Textile Industry) ได้นำ 3 ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้ มาใช้แก้ปัญหาความไม่เป็นระบบของกลุ่มเครื่องทอผ้าและแรงงานไม่มีฝีมือ

- 1) การสำรวจและการศึกษาวิจัยกลุ่มธุรกิจที่มีอยู่ สำหรับกลุ่มธุรกิจย่อยต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มขนสัตว์, ผ้าไหม, ทอมือ, เย็บปักถักร้อย, ทอผ้า, ถักและเย็บ โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินทุนสำหรับการศึกษาวินิจฉัยและติดต่อผู้บริจาคต่างประเทศในการพัฒนาากลุ่มดังกล่าว และจัดให้มีการอำนวยความสะดวก

ในเรื่องต่าง ๆ เช่น สหกรณ์เพื่อการตลาด ห้องปฏิบัติการทดสอบ ศูนย์ฝึกอบรม การรับรองระหว่างประเทศและในประเทศ โรงบำบัดน้ำเสียรวม เป็นต้น รวมทั้งมีการริเริ่มการเปิดวิทยาเขตวิศวกรรมของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับและ / หรือมหาวิทยาลัยใหม่ในกลุ่มธุรกิจใหญ่ (mega clusters)

- 2) จะมีการเปิดตัวพอร์ทัลธุรกิจ (Business Portal) เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการขายและการร่วมลงทุนทางธุรกิจบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะช่วยให้ SME ให้สามารถเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และการจัดการที่ทันสมัยได้
- 3) SME 50 อันดับแรกในแต่ละปีด้านการส่งออกจะได้รับการระบุตัวและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การปรับโครงสร้างองค์กร การพัฒนาธุรกิจ การตลาดในส่งออก การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อการเติบโตของการส่งออกและเพื่อให้กลายเป็นบริษัทจดทะเบียน

การส่งเสริมการลงทุนแก่กิจการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)

โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ 2012 (และซึ่งได้แก้ไขล่าสุดท้ายวันที่ 31 ธันวาคม 2015) ผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับสิทธิประโยชน์ ดังนี้

- 1) สิทธิได้รับการยกเว้นอากรและภาษีนำเข้าโรงงานและเครื่องจักรเข้าสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (ยกเว้นสินค้าบางรายการที่ระบุในตอนที่ 87 แห่งพิกัดอัตราศุลกากรปากีสถาน) เพื่อติดตั้งและใช้ในสถานประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- 2) สิทธิได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ทั้งปวงของกิจการ เป็นระยะเวลา 10 ปี สำหรับกิจการที่เริ่มประกอบกิจการการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษภายในวันที่ 13 มิถุนายน 2020 หรือเป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับกิจการที่เริ่มประกอบกิจการการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษหลังจากวันดังกล่าว

3.1.4 หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน

Government of Pakistan เป็นหน่วยงานในกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นศูนย์กลางในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ในปากีสถาน

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.pakistan.gov.pk/index.html>

Pakistan Board of Investment เป็นหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนในปากีสถาน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติ เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ให้ข้อมูลต่างๆในการลงทุนเบื้องต้น เป็นศูนย์กลางในติดต่อกับนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://invest.gov.pk>

Pakistan doing Business เป็นหน่วยงานที่ทำเว็บไซต์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติ ให้ข้อมูลในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการลงทุนในปากีสถานโดยละเอียด และข้อมูลส่วนใหญ่ใช้อ้างอิงในเว็บไซต์ของ BOI ปากีสถาน

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://pakistandoingbusiness.com>

Emerging Pakistan เป็นโครงการของหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ของปากีสถาน ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลการลงทุนจากหน่วยงานต่างๆในปากีสถาน

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://emergingpakistan.gov.pk/>

Punjab Industrial Estates Development & Management Company (PIEDMC) เป็นหน่วยงานอิสระ ภายใต้รัฐบาลปัญจาบ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการพัฒนา บริหาร และจัดการอุตสาหกรรมของทุกอำเภอในปัญจาบ

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://pie.com.pk/>

China Pakistan Economic Corridor เป็นหน่วยงานที่ดูแลในเรื่อง China-Pakistan Economic Corridors ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้ Ministry of Planning, Development & Reform เพื่อเชื่อมโยงในทุกระดับภูมิภาคของปากีสถานกับจีน โดย CPEC จะช่วยทำให้เศรษฐกิจของปากีสถานขยายตัวมากขึ้น ทำการค้าทั้งในและระหว่างประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ยังสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ด้วยการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษภายใต้ CPEC และมอบสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนให้แก่นักลงทุนต่างชาติ

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://cpec.gov.pk/>

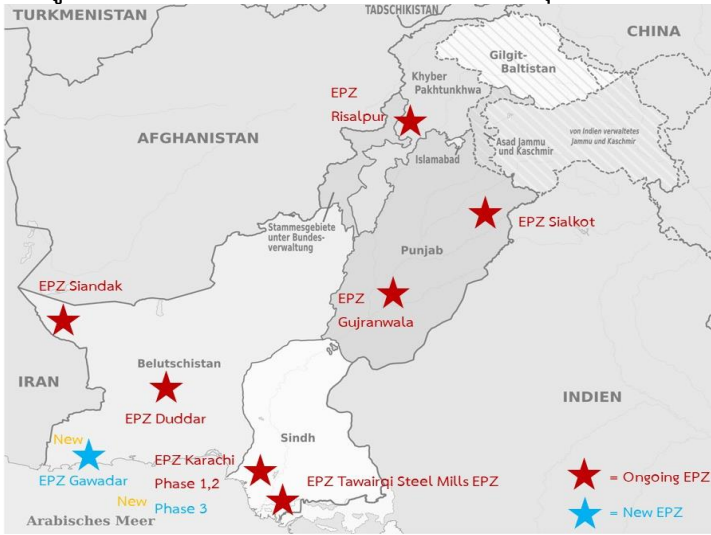
Export Processing Zones Authority เป็นหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องเขตอุตสาหกรรมส่งออกในปากีสถาน และช่วยสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศด้วยการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อดึงดูดนักลงทุนมาทำอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกในประเทศและระหว่างประเทศ

สามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://epza.gov.pk/>

3.1.5 พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน/เขตเศรษฐกิจพิเศษ

จากที่กล่าวสิทธิประโยชน์ในการลงทุนเบื้องต้น รายละเอียดพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเขต Export Processing Zones (EPZ) ดูแลโดยหน่วยงาน Export Processing Zones Authority (EPZA) มีดังนี้

รูปภาพที่ 3-5: พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเขต EPZ

ที่มา: มุลนิฮิสวค.

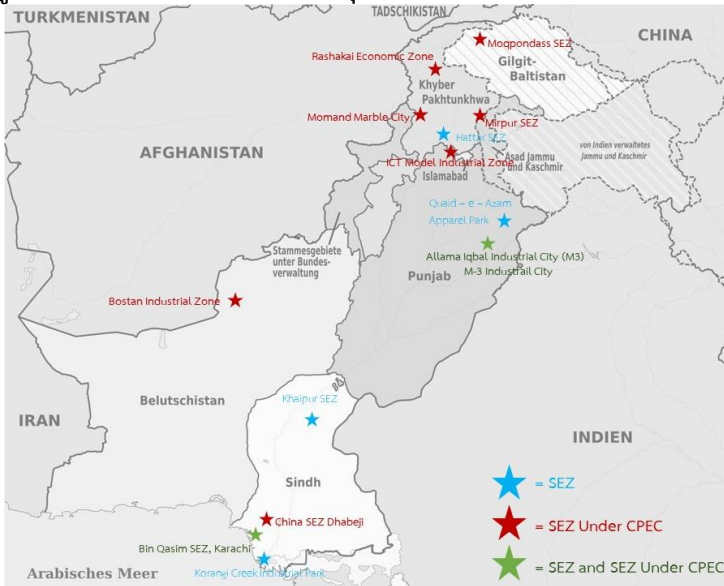
ตารางที่ 3-2: พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต EPZ

EPZ		Total area (Acres)	Sector
EPZ Karachi	Phase 1	211	<ul style="list-style-type: none"> - Garment - Food Processing - Chemical - Plastic and Packaging products - Used Clothing - Stuff Toys
	Phase 2	94	
EPZ Tawaqi Steel Mills		-	
EPZ Sandak		-	
EPZ Duddar		-	
EPZ Sialkot		-	
EPZ Gujranwala		-	
EPZ Risalpur		-	
EPZ Gwadar	Western end of Baluchistan coast	1,000	
EPZ KARACHI	Phase 3	200	

ที่มา: มุลนิฮิสวค.

จากที่กล่าวสิทธิประโยชน์ในการลงทุนเบื้องต้น รายละเอียดพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต Export Processing Zones (EPZ) ดูแลโดยหน่วยงาน Export Processing Zones Authority (EPZA) พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต Special Economic Zones (SEZ) ดูแลโดยหน่วยงาน Pakistan Board of Investment และ พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต Special Economic Zones Under China-Pakistan Economic Corridors (SEZ Under CPEC) ดูแลโดยหน่วยงาน Ministry of Planning, Development & Reform มั่งดังนี้

รูปภาพที่ 3-6: พื้นที่ที่ได้รับการลงทุนในเขต SEZ และ SEZ Under CPEC

ที่มา: มุลนิอิสวค.

ตารางที่ 3-3: พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต SEZ

SEZ		Sector	Area (Acres)	Total Plot	Plot Size	Plot Available	Project Cost
Bin Qasim SEZ	Karachi, Sindh		930	651 Acres	N/A	424 Acres	9.8 Billion PKR.
Khairpur SEZ	Sindh		140	85 Plots	0.25-4 Acres	51 Units	1,987 Million PKR
M-3 Industrial City	Faisalabad, Punjab		4,356	557 Plots	1-12 Acres	64 Units	38.2 Billion PKR
Hattar SEZ	Khyber Pakhtunkhwa		424	318 Plots	1 Acre	44 Units	2100 Million PKR
Quaid - e - Azam Apparel Park	Sheikhupura, Punjab		1,536	521 Plots	0.5-4 Acres	N/A	21 Billion PKR
Korangi Creek Industrial Park	Karachi, Sindh		250	85 Plots	N/A	18 Units	2,700 Million PKR

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

หมายเหตุ: สีแดงคือเขต SEZ และ SEZ Under CPEC

ตารางที่ 3-4: พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมในเขต SEZ Under CPEC

SEZ under CPEC		Sector	Area (Acres)	connectivity
First stage				
Mirpur SEZ	Mirpur, Azad Jammu Kashmir	Agri-business	1,078	<ul style="list-style-type: none"> ● 22 Km from Main GT Road Dina-Jhelum- 130 Km from air port ● 02 Km from In-active Railway Track ● 5 Km from proposed Dry Port at Mirpur ● 140 Km from Sialkot.
Momand Marble City	Warsak, Khyber Pakhtunkhwa	Marble industry	N/A	N/A
Bostan Industrial Zone	Balochistan	Fruit processing, mining, livestock, ceramics, logistic service providers	1,000	<ul style="list-style-type: none"> ● Airport 23KM (Quetta) ● Seaport 713KM (Karachi) & 976KM (Gwadar) ● Dry Port (Quetta) 32KM ● Highway (N-50) 0KM
Moqpondass SEZ	Gilgit-Baltistan	Fruit processing, mining, livestock	250	<ul style="list-style-type: none"> ● Airport 35KM (Gilgit) & 160KM (Skardu) ● Sust Dryport 200KM ● CPEC Route 4KM

SEZ under CPEC		Sector	Area (Acres)	connectivity
				<ul style="list-style-type: none"> On Gilgit-Skardu Road
Second stage				
Allama Iqbal Industrial City (M3)	Faisalabad, Punjab	The city has strong industrial footprints in sectors such as textile, apparel, agriculture machinery	3,000	<ul style="list-style-type: none"> Adjacent to existing SEZ of M-3 Industrial City, Faisalabad. Sahianwala Interchange Motorway M-3
Bin Qasim SEZ, Karachi	Karachi, Sindh	Better connectivity via port and surrounded by industries ranging from auto & allied, food processing, light engineering.	1,500	Land has been earmarked. PSM will transfer the land to NIP
China SEZ Dhabeji	Thatta, Sindh	Steel-Foundries, Automotive and Auto part, Chemical & Pharmaceuticals, Consumer Electronics Engineering, Textile & Garments, Warehousing, Building Material, FMCG	1,530	<ul style="list-style-type: none"> Airport 80KM Seaport 85KM Railway Station 5KM Highway 4.5KM (N-5)
Rashakai Economic Zone	Mardan, Khyber Pakhtunkhwa	Better connectivity via M1 motorway and surrounded by marble industry footprints, sugarcane	1,000	<ul style="list-style-type: none"> Airport 50 KM Dry port 65 KM Railway Station 25 KM Motorway 0 KM Highway 5 KM City Center 15 KM
Third stage				
ICT Model Industrial Zone	Islamabad	Agglomeration of universities, research institutes and industry	200-500	Identification of land under process

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

หมายเหตุ: สีแดงคือเขต SEZ และ SEZ Under CPEC

3.2 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำธุรกิจ

3.2.1 กิจการต้องห้าม

ปากีสถาน*ไม่อนุญาต*ให้นักลงทุนต่างชาติลงทุนในอุตสาหกรรมอาวุธ กระสุน ระเบิด สารกัมมันตรังสี เงินตรา เหยี่ยว และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.2.2 สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ

นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้ร้อยละ 100 ยกเว้น การลงทุนที่เกี่ยวกับการเกษตร นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้ร้อยละ 60 แต่หากเป็นการลงทุนใน Corporate Agriculture Farming (CAF) สามารถถือครองหุ้นได้ร้อยละ 100⁶

3.2.3 สิทธิในการถือครองทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ

นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองที่ดินในปากีสถานได้ *มิลิทีที่ จะเข้าซื้อที่ดินโดยไม่มีข้อจำกัด* และ *ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอนย้ายที่ดิน* ซึ่งต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของรัฐบาลท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ โดยการเข้าซื้อจะมีระยะเวลาตั้งแต่ 30- 99 ปี เพื่อสนับสนุนให้ชาวต่างชาติมาจัดตั้งโรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรัฐบาลปากีสถานจะมอบสิทธิประโยชน์ภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ อาทิ การยกเว้นภาษีเงินได้ การยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าเครื่องจักรเพื่อการผลิต

⁶ Investment Policy 2013 <https://invest.gov.pk/investment-regime#gallery-2>

3.2.4 พิธีการศุลกากร

สินค้าต้องห้ามนำเข้ามาในปากีสถาน

เงินสด	เครื่องประดับ
สินค้าอันตรายตามที่ระบุไว้โดย IATA	ยาสูบ
ขนสัตว์	ยาไวอะกร้า
ของโบราณ	ยาที่ไม่มีใบสั่งยากำกับ (วิตามิน และสมุนไพร)
น้ำแข็ง (เปียก)	ผลิตภัณฑ์หนังสำเร็จรูป
โลหะมีค่า	แร่และผลิตภัณฑ์แร่
สีทาภายนอกและภายใน	หนังสือเดินทาง
สินค้าใช้แล้ว	หินมีค่า
แอสแตมปีสะสม	

สินค้าต้องห้ามส่งออกสินค้าจากปากีสถาน

สินค้าอันตราย	สัตว์ที่มีชีวิต
อวัยวะมนุษย์	ระเบิด
เงิน	เครื่องตีแม่เหล็กฮอลล์
ของโบราณ	ทองคำ
สินค้าปลอม	สินค้าใช้แล้ว

ทั้งนี้การส่งออกสินค้าจากปากีสถานจะต้องดำเนินการตามระเบียบข้อตรา แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ขั้นตอนและระเบียบของธนาคารแห่งชาติปากีสถาน

ค่าแรงขั้นต่ำและชั่วโมงการทำงาน

ค่าแรงขั้นต่ำของปากีสถานจำแนกเป็น 5 ประเภท ตามแคว้นในปากีสถาน โดยค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานไร้ฝีมือของ แคว้นบาลูจิสถาน แคว้นอิสลามาบัต แคว้นโคเบอร์ปัดตูนควา และแคว้นปัญจาบ มีค่าแรงขั้นต่ำเท่ากันอยู่ที่ 17,500 รูปีปากีสถานต่อเดือน สำหรับค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานไร้ฝีมือของแคว้นสินธ์ มีค่าแรงขั้นต่ำอยู่ที่ 17,000 รูปีปากีสถานต่อเดือน

สำหรับชั่วโมงการทำงานในทุกแคว้นจะมีชั่วโมงการทำงานทำงานขั้นต่ำคือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ตารางที่ 3-5: ค่าแรงขั้นต่ำในปากีสถาน

	Unskilled Workers Per Month (รูปีปากีสถาน)	Working Hours
Balochistan	17,500	48 Hrs/week
Islamabad	17,500	48 Hrs/week
Khyber Pakhtunkhwa	17,500	48 Hrs/week
Punjab	17,500	48 Hrs/week
Sindh	17,000	48 Hrs/week

ที่มา: <https://paycheck.pk/salary/minimum-wages>

สิทธิและสวัสดิการของแรงงาน

- **วันหยุดประจำปี** เมื่อแรงงานทำงานครบ 1 ปี สามารถลาพักร้อนต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา 14 วัน หากไม่ได้ใช้สิทธิ์ในปีแรก สามารถนำไปนับกับปีต่อไปได้ แต่ห้ามรวมเกิน 30 วันต่อปี ทั้งนี้แรงงานชั่วคราวจะไม่ได้รับสิทธิ์นี้
- **วันหยุดนักขัตฤกษ์** ตามพระราชบัญญัติแรงงาน แรงงานทุกคนจะได้รับสิทธิในทุกวันหยุดนักขัตฤกษ์ตามปฏิทินของประเทศ หากแรงงานต้องมาทำงานชดเชยในวันหยุดนักขัตฤกษ์ จะได้รับค่าตอบแทน 3 เท่า ของอัตราจ้างส่วนบุคคล
- **การทำงานล่วงเวลา** ตามข้อกำหนดแรงงานจะต้องทำงานอย่างน้อย 9 ชั่วโมงต่อวัน และ 48 ชั่วโมง หากแรงงานทำงานมากกว่าตามที่กำหนดจะได้รับค่าแรงเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าของอัตราจ้างส่วนบุคคล
- แรงงานจะได้รับความคุ้มครองด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากนายจ้างตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองแรงงานปี 2006 และแรงงานทุกคนจะต้องได้รับการอบรมว่าด้วยเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยก่อนในการทำงาน

การเลิกจ้าง

- หากแรงงานถูกเลิกจ้าง ด้วยเหตุผลอื่นที่ไม่ใช่ความประพฤติผิดมิชอบ แรงงานจะได้รับเงินชดเชย เป็นจำนวน 30 วัน ตามอัตราจ้างส่วนบุคคล

3.2.5 กฎหมายภาษีและการโอนเงินระหว่างประเทศ

กฎหมายภาษีประเทศปากีสถาน

1. ภาษีเงินได้

1.1. หลักการจัดเก็บภาษี

ประเทศปากีสถานจัดเก็บภาษีเงินได้บนหลักถิ่นที่อยู่ (Worldwide Income) หมายความว่าผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถานจะต้องถูกจัดเก็บภาษีในประเทศปากีสถานไม่ว่าจะมีรายได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศหรือนอกประเทศ

สำหรับนิติบุคคลต่างประเทศ หากมีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน เช่น มีสาขาอยู่ในประเทศปากีสถาน ก็อาจต้องถูกจัดเก็บภาษีจากเงินได้ที่เกิดขึ้นในประเทศปากีสถานเช่นเดียวกัน

1.2. ผู้มีถิ่นที่อยู่

บุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดาต่อไปนี้ ถือว่ามีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน

- (ก) เป็นผู้อยู่ในประเทศปากีสถานในระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลาซึ่งรวมกันตั้งแต่ 183 วัน ในปีภาษีหนึ่ง
- (ข) เป็นผู้อยู่ในประเทศปากีสถานในระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลาซึ่งรวมกันตั้งแต่ 120 วัน ในปีภาษีหนึ่ง และได้อยู่ในประเทศปากีสถานในระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลารวมกันตั้งแต่ 165 วันในปีภาษี 4 ปีก่อนหน้าปีภาษีนั้น หรือ
- (ค) เป็นลูกจ้างหรือเจ้าหน้าที่รัฐของประเทศปากีสถานในปีภาษีนั้น

คณะบุคคลถือว่ามีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน ถ้าหากมีการควบคุมและจัดการเพื่อประโยชน์แห่งกิจการนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนในประเทศปากีสถานไม่ว่าในเวลาใดระหว่างปี

คณะบุคคล หมายถึง บุคคล 2 คนที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่บุคคลหนึ่งควรถูกคาดหวังว่าจะกระทำการโดยสอดคล้องกับเจตนาของบุคคลอีกคนหนึ่ง หรือบุคคลทั้งสองควรถูกคาดหวังว่าจะกระทำการโดยสอดคล้องกับเจตนาของบุคคลที่สาม

คณะบุคคลต้องถูกจัดเก็บภาษีแยกต่างหากจากสมาชิกของคณะบุคคล เมื่อคณะบุคคลได้เสียภาษีแล้ว รายได้ของสมาชิกที่ได้จากเงินได้ของคณะบุคคลได้รับยกเว้นภาษี อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สมาชิกของคณะบุคคลเป็นนิติบุคคลรายได้ของคณะบุคคลที่คำนวณเป็นประโยชน์พึงได้ของสมาชิคนิติบุคคลนั้นจะไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อการเสียภาษีเงินได้ของคณะบุคคล และนิติบุคคลที่เป็นสมาชิกจะต้องนำเงินได้ส่วนดังกล่าวไปรวมคำนวณเพื่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

นิติบุคคล

นิติบุคคลต่อไปนี้เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปาเกีสถาน

- (ก) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งและประกอบกิจการภายใต้กฎหมายของประเทศปาเกีสถาน
- (ข) เป็นนิติบุคคลที่มีการควบคุมและจัดการเพื่อประโยชน์แห่งกิจการนั้นทั้งหมดในประเทศปาเกีสถานไม่ว่าในเวลาใดระหว่างปี หรือ
- (ค) เป็นหน่วยงานราชการของประเทศปาเกีสถาน

1.3. ประเภทเงินได้ที่ถูกจัดเก็บภาษี (Head of Income)

- (ก) เงินเดือน
- (ข) เงินได้จากทรัพย์สิน
- (ค) เงินได้จากธุรกิจ
- (ง) เงินได้จากทุน
- (จ) เงินได้จากแหล่งเงินได้อื่น

1.4. วิธีการคำนวณภาษี

ปีภาษี ได้แก่ ระยะเวลา 12 เดือน ซึ่งสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน ของปีปฏิทิน

หลักเกณฑ์การรับรู้เงินได้ บุคคลธรรมดาจะต้องเสียภาษีตามประเภทเงินได้ที่ถูกจัดเก็บภาษี และอาจใช้วิธีการรับรู้เงินได้โดยใช้เกณฑ์เงินสด (cash basis) หรือเกณฑ์สิทธิ (accrual basis) ก็ได้ นิติบุคคลจะต้องเสียภาษีเงินได้ประเภทเงินได้จากธุรกิจ และใช้วิธีการรับรู้เงินได้โดยใช้เกณฑ์สิทธิ (accrual basis)

ค่าใช้จ่ายที่หักภาษีได้

- (ก) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจที่ถูกจัดเก็บภาษี สามารถนำมาหักออกจากเงินได้จากธุรกิจเพื่อการคำนวณภาษี
- (ข) ค่าใช้จ่ายดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากการซื้อสินทรัพย์ที่มีการเสื่อมค่าตามการใช้งาน ให้หักค่าใช้จ่ายเป็นค่าเสื่อม
- (ค) **ธุรกิจอาจได้รับค่าลดหย่อนสำหรับสินทรัพย์ (โรงงานและเครื่องจักร) ที่ใช้สำหรับกิจการโรงงานที่ใช้งานเป็นครั้งแรกในอัตราร้อยละ 25 ของมูลค่าสินทรัพย์ หรือร้อยละ 90 สำหรับสินทรัพย์ที่ใช้ในกิจการโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่กำลังพัฒนา หรือโรงงานผลิตโทรศัพท์เซลล์ตามเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือเครื่องจักรที่ติดตั้งเพื่อผลิตพลังงานทดแทน (ปกติหักได้ 10%)⁷**
- (ง) สินทรัพย์ไม่มีรูปร่างที่ใช้ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อการประกอบกิจการที่เป็นแหล่งเงินได้ และมีอายุการใช้งานโดยทั่วไปเกินกว่า 1 ปี สามารถหักค่าเสื่อมราคาได้
- (จ) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนเริ่มประกอบกิจการ สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในปีภาษีที่เริ่มประกอบกิจการได้โดยคำนวณด้วยวิธีเส้นตรงในอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่ไม่เกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปีภาษีที่เกี่ยวข้อง
- (ฉ) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยที่เกิดขึ้นเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจที่ถูกจัดเก็บภาษีสามารถนำมาหักออกจากเงินได้จากธุรกิจเพื่อการคำนวณภาษี
- (ช) ค่าใช้จ่ายเพื่อการฝึกอบรมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับพนักงาน
- (ซ) กำไรจากหนี้ ต้นทุนทางการเงิน และค่าเช่า
- (ณ) หนี้เสีย

⁷ <https://invest.gov.pk/index.php/investment-regime>

การคำนวณภาษี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3-6: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (กรณีทั่วไป)

เงินได้	ภาษี
0 – 400,000	0
400,001 – 800,000	1,000
800,001 – 1,200,000	2,000
1,200,001 – 2,400,000	5% ของจำนวนที่เกิน 1,200,000
2,400,001 – 3,000,000	60,000 + 15% ของจำนวนที่เกิน 2,400,000
3,000,001 – 4,000,000	150,000 + 20% ของจำนวนที่เกิน 3,000,000
4,000,001 – 5,000,000	350,000 + 25% ของจำนวนที่เกิน 4,000,000
From 5,000,001	600,000 + 29% ของจำนวนที่เกิน 5,000,000

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตารางที่ 3-7: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีมีเงินได้จากเงินเดือนเกินกว่า ร้อยละ 50 ของเงินได้รวม

เงินได้	ภาษี
0 – 400,000	0
400,001 – 800,000	1,000
800,001 – 1,200,000	2,000
1,200,001 – 2,500,000	5% ของจำนวนที่เกิน 1,200,000
2,500,001 – 4,000,000	65,000 + 15% ของจำนวนที่เกิน 2,500,000
4,000,001 – 8,000,000	290,000 + 20% ของจำนวนที่เกิน 4,000,000
From 8,000,001	1,090,000 + 25% ของจำนวนที่เกิน 8,000,000

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตารางที่ 3-8: ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีมีเงินได้จากเงินเดือนเกินกว่า ร้อยละ 75 ของเงินได้รวม

เงินได้	ภาษี
0 – 600,000	0
600,001 – 1,200,000	5% ของจำนวนที่เกิน 600,000
1,200,001 – 1,800,000	30,000 + 10% ของจำนวนที่เกิน 1,200,000
1,800,001 – 2,500,000	90,000 + 15% ของจำนวนที่เกิน 1,800,000
2,500,001 – 3,500,000	195,000 + 17.5% ของจำนวนที่เกิน 2,500,000
3,500,001 – 5,000,000	370,000 + 20% ของจำนวนที่เกิน 3,500,000

เงินได้	ภาษี
5,000,001 – 8,000,000	670,000 + 22.5% ของจำนวนที่เกิน 5,000,000
8,000,001 – 12,000,000	1,345,000 + 25% ของจำนวนที่เกิน 8,000,000
12,000,001 – 30,000,000	2,345,000 + 27.5% ของจำนวนที่เกิน 12,000,000
30,000,001 – 50,000,000	7,295,000 + 30% ของจำนวนที่เกิน 30,000,000
50,000,001 – 75,000,000	13,295,000 + 32.5% ของจำนวนที่เกิน 50,000,000
From 75,000,001	21,420,000 + 35% ของจำนวนที่เกิน 75,000,000

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตารางที่ 3-9: ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ประเภทกิจการ	ปีภาษี	อัตรากำไร
กิจการที่ไม่ใช่ธนาคาร	2019 เป็นต้นไป	29%
กิจการขนาดเล็ก	2019	24%
	2020	23%
	2021	22%
	2022	21%
กิจการธนาคาร	2019	4%
	2020	4%
	2021	4%
	2022	4%
บุคคลที่ไม่ใช่ธนาคาร ที่มีเงินได้ตั้งแต่ 500 ล้านบาท	2019	3%
	2020	2%
	2021	0%
	2022	0%

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ตารางที่ 3-10: ภาษีเงินได้จากเงินปันผล

ผู้จ่ายเงินปันผล	อัตรากำไร
ผู้ซื้อไฟฟ้าภายใต้สัญญาซื้อขายไฟฟ้า	7.5%
กองทุนรวม	15%
นิติบุคคลซึ่งไม่มีภาษีต้องชำระเนื่องจากการยกเว้นภาษี ขาดทุนสะสม หรือเครดิตภาษี	25%

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

ผลขาดทุน

ผลขาดทุนเกิดขึ้นเมื่อค่าใช้จ่ายที่หักภาษีได้สำหรับประเภทเงินได้ใดเกินกว่ารายได้ที่บุคคลนั้นได้รับจากเงินได้ประเภทดังกล่าว

ผู้มีเงินได้สามารถนำผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในเงินได้ประเภทหนึ่งมาหักออกจากเงินได้ประเภทเดียวกัน ในกรณีที่มีผลขาดทุนของเงินได้จากธุรกิจและเงินได้ประเภทอื่น ให้หักผลขาดทุนของเงินได้จากธุรกิจเป็นประเภทสุดท้าย และผลขาดทุนของเงินได้จากธุรกิจสามารถสะสมไปใช้ได้ภายใน 6 ปี

ค่าลดหย่อน

บุคคลมีสิทธิได้รับค่าลดหย่อนต่อไปนี้

- (ก) ซะกาต (Zakat) ที่ได้จ่ายไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (ข) จำนวนเงินที่ได้จ่ายเข้ากองทุนสวัสดิการแรงงาน (Worker's Welfare Fund)
- (ค) จำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Worker's Participation Fund)
- (ง) ค่าลดหย่อนสำหรับกำไรจากตราสารหนี้ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด
- (จ) ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

เครดิตภาษี

บุคคลอาจได้เครดิตภาษีจากค่าใช้จ่ายต่อไปนี้

- (ก) เงินบริจาค
- (ข) การลงทุนในหุ้นหรือประกันภัย
- (ค) เงินลงทุนในประกันสุขภาพ
- (ง) การจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนบำนาญที่ได้รับการรับรอง
- (จ) ค่าใช้จ่ายจากการจ้างแรงงานในโรงงาน (ตามนโยบาย)
- (ฉ) ค่าใช้จ่ายจากการจ้างงานผู้จบการศึกษาใหม่
- (ช) ค่าใช้จ่ายจากการลงทุนในเครื่องจักรใหม่
- (ข) เครดิตภาษีสำหรับการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศปากีสถาน
- (ฉ) เงินลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่

เงินได้ที่ต้องคำนวณภาษีด้วยวิธีการเฉพาะ

เงินได้ต่อไปนี้จะต้องคำนวณกำไรขาดทุนเพื่อเสียภาษีด้วยวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

- (ก) กำไรและส่วนเกินทุนที่ได้จากการประกอบกิจการประกันภัย
- (ข) กำไรและส่วนเกินทุนที่ได้จากการประกอบกิจการการค้า (trading) ได้แก่ ผู้ที่ซื้อสินค้าและจำหน่ายสินค้านั้นโดยไม่มีชั้นการผลิต ซึ่งไม่เคยยื่นภาษีเงินได้ภายใน 10 ปีก่อนวันที่ 31 ธันวาคม 2558
- (ค) กิจการเฉพาะ ได้แก่ ผู้ค้ารายย่อย กิจการขนาดเล็ก กิจการก่อสร้าง ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ โรงพยาบาล สถานศึกษา และกิจการอื่นที่กำหนดโดยรัฐบาลกลาง
- (ง) กำไรและส่วนเกินทุนจากกิจการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และการสำรวจและสกัดสินแร่อื่น ได้แก่
 - (1) การสำรวจและผลิตปิโตรเลียม รวมถึงก๊าซธรรมชาติ โรงกลั่น Dhodak และ Bobi
 - (2) การจัดการท่อนำส่งของบริษัทผู้สำรวจและผลิต
 - (3) การผลิตและจำหน่ายปิโตรเลียมเหลว ก๊าซ หรือก๊าซธรรมชาติอัด (Compressed Natural Gas)
- (จ) กำไรและส่วนเกินทุนจากกิจการสถาบันการเงิน
- (ฉ) เงินได้ส่วนที่เกินกว่าทุนที่ได้จากการจำหน่ายหลักทรัพย์จดทะเบียน เว้นแต่กรณีผู้มีเงินได้เป็นกองทุนรวม ธนาคาร สถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร หรือเงินได้ของบริษัทจากการจำหน่ายตราสารหนี้
- (ช) เงินได้ของกิจการไม่แสวงกำไร ทรัสต์ หรือสถาบันสวัสดิการ อาจได้รับเครดิตภาษีเท่ากับร้อยละ 100 ของภาษีที่พึงชำระ

วิธีการชำระภาษี

การยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี

กฎหมายภาษีของประเทศปาปัวนิวกินีกำหนดให้ผู้มีเงินได้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้ด้วยวิธีการประเมินตนเอง

การจัดเก็บภาษีส่วงหน้า (Advance Tax)

กฎหมายภาษีของประเทศปากีสถานกำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีส่วงหน้า ดังนี้

- (ก) ผู้มีเงินได้ซึ่งมีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีในปีก่อนตั้งแต่ 1 ล้านรูปีปากีสถาน จะต้องนำส่งภาษีส่วงหน้าเป็นรายไตรมาส โดยคำนวณจากภาระภาษีที่ต้องชำระในปีก่อนหักด้วยเครดิตภาษีที่นำมาหักออกจากภาษีที่ต้องชำระในปีปัจจุบัน ภาษีส่วงหน้าที่ได้ชำระไปนี้สามารถนำมาเป็นเครดิตภาษีเพื่อการเสียภาษีเมื่อสิ้นปีภาษีได้
- (ข) ผู้จดทะเบียนภาษีการขายจะต้องนำส่งภาษีส่วงหน้าในอัตราร้อยละ 3 ของเงินได้ที่สำแดงต่อสรรพากรพื้นที่ (provincial revenue authority) และสามารถใช้เป็นเครดิตภาษีเพื่อการเสียภาษีเมื่อสิ้นปีภาษีได้
- (ค) ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีศุลกากรมีหน้าที่หักภาษีส่วงหน้าจากมูลค่าสินค้าที่นำเข้าในอัตราที่กฎหมายกำหนด

ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Deduction of Tax at Source)

ผู้จ่ายเงินได้ต่อไปนี้ มีหน้าที่หักและนำส่งภาษีตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

- (ก) เงินเดือน
- (ข) เงินปันผล
- (ค) เงินได้จากการลงทุนในตราสารศุกุก
- (ง) กำไรจากตราสารหนี้
- (จ) การจ่ายเงินให้ผู้ที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน
- (ฉ) การจ่ายค่าโฆษณาหรือสื่ออื่นที่ผลิตในต่างประเทศ
- (ช) การทำสัญญาซื้อสินค้าหรือบริการล่วงหน้า
- (ซ) การจ่ายค่าสิทธิให้ผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน
- (ฌ) การส่งออก (เมื่อได้รับเงินตราต่างประเทศ)
- (ญ) เงินได้จากทรัพย์สิน
- (ฎ) เงินรางวัล
- (ฏ) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม
- (ฐ) การถอนเงินจากกองทุนบำนาญ

Final Tax

ภาษีล่วงหน้า หรือภาษีหัก ณ ที่จ่าย ที่จ่ายจากเงินได้บางประเภทอาจถือเป็น Final Tax โดยไม่สามารถนำค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนมาหัก และไม่ต้องนำไปคำนวณรวมเพื่อเสียภาษีเงินได้ประจำปี เช่น เงินได้จากการส่งออก เงินได้จากเงินรางวัล เงินได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

นอกจากนี้ เงินได้บางประเภทจะต้องเสียภาษีในอัตราและด้วยวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และไม่ต้องนำไปคำนวณรวมกับเงินได้ประเภทอื่นเพื่อเสียภาษีเงินได้ประจำปี อาทิ

- (ก) เงินได้จากเงินปันผล
- (ข) เงินได้จากกำไรที่ยังไม่จัดสรร บริษัทมหาชนที่ได้รับกำไรแต่ไม่ได้จัดสรรกำไรอย่างน้อย 20% ของกำไรหลังหักภาษีภายใน 6 เดือนนับจากวันสิ้นสุดปีภาษี จะต้องถูกจัดเก็บภาษีบนกำไรที่ได้จัดสรรในอัตราร้อยละ 5 (ใช้บังคับในปี ภาษี 2017 ถึง 2019)
- (ค) เงินได้จากการลงทุนในตราสารศุกก
- (ง) เงินได้ที่จ่ายให้ผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่ในปารีสถาน เป็นค่าสิทธิ ค่าบริการดิจิทัลในต่างประเทศ ค่าบริการทางเทคนิค
- (จ) เงินได้ที่จ่ายให้ผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่ในปารีสถาน เป็นค่าขนส่งและค่าขนส่งทางอากาศยาน
- (ฉ) เงินได้ที่จ่ายให้ผู้มีถิ่นที่อยู่ในปารีสถาน เป็นค่าขนส่ง ต้องถูกจัดเก็บภาษี ดังนี้
 - (1) ข้อ 7A
- (ช) เงินได้จากกำไรจากตราสารหนี้
- (ซ) เงินได้ของผู้ประกอบกิจการสร้างและจำหน่ายที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ หรืออาคารอื่น (เฉพาะโครงการที่ได้รับอนุมัติในปี 2017)
- (ฌ) เงินได้ของผู้ประกอบกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (เฉพาะโครงการที่ได้รับอนุมัติในปี 2017)

1.5. การยกเว้นภาษี

เงินได้ต่อไปนี้ ได้รับยกเว้นภาษี

- (ก) เงินได้จากการทำเกษตรกรรม รวมถึงการให้เช่าที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำเกษตรกรรม
- (ข) เงินได้ของผู้ได้รับสิทธิทางการทูตและสิทธิของสหประชาชาติ
- (ค) เงินได้ของเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ
- (ง) เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตามข้อตกลงระหว่างประเทศ
- (จ) รางวัลจาก President
- (ฉ) เงินได้ของผู้ที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถานจากตราสารหนี้
- (ช) ทุนการศึกษา
- (ซ) ค่าเลี้ยงดูของคู่สมรส
- (ณ) เงินได้ของรัฐบาลกลาง รัฐบาลเขต หน่วยงานท้องถิ่น
- (ญ) เงินได้จากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศของผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน เนื่องจากการจ้างงานเป็นระยะเวลารวมกันไม่เกิน 3 ปี และมีได้นำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศปากีสถาน
- (ฎ) เงินได้จากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศของพลเมืองประเทศปากีสถานซึ่งมิได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถานในช่วงระยะเวลา 4 ปีก่อนปีภาษีที่กลับมาเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถาน ให้ได้รับยกเว้นภาษีในปีภาษีที่กลับมาเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถานและปีภาษีถัดไป
- (ฏ) เงินได้จากเงินเดือนที่ได้รับในต่างประเทศของพลเมืองประเทศปากีสถานซึ่งมิได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศปากีสถานในปีภาษีนั้น
- (ฐ) เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตาม Second Schedule

1.6. อนุสัญญาภาษีซ้อน

อนุสัญญาระหว่างราชอาณาจักรไทย กับ สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงการรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้ กำหนดความตกลงและมาตรการเพื่อขจัดภาษีซ้อนสำหรับเงินได้ที่อาจถูกจัดเก็บภาษีได้ในประเทศไทยและประเทศปากีสถาน และปากีสถานได้รับรองความผูกพันในอนุสัญญาดังกล่าวไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายภาษีของประเทศปากีสถาน

- ปากีสถานได้ลงนามสนธิสัญญา Bilateral Investment กับ 47 ประเทศ (ยังไม่มีประเทศไทย) และอยู่ระหว่างการเจรจาทำความตกลงกับ 27 ประเทศ ทั้งนี้ BOI อยู่ระหว่างการร่าง text สนธิสัญญาดังกล่าวขึ้นมาใหม่ และจะใช้เป็นร่างมาตรฐานในการเจรจาจัดทำสนธิสัญญากับประเทศอื่นๆ ต่อไป

Sales Tax หรือ Value-added tax (VAT)

ประเภท Transaction ที่ถูกจัดเก็บ

- ในกรณีทั่วไปภาษีขายนั้นจะจัดเก็บในอัตราร้อยละ 17 ของมูลค่า (1) การจำหน่ายที่ต้องเสียภาษี (taxable supply) หรือ (2) สินค้าที่นำเข้ามาในปากีสถาน โดยไม่คำนึงว่าสินค้านั้นมีจุดหมายปลายทางที่ปากีสถาน
- ภาษีมูลค่าเพิ่มในสินค้าประเภท การค้าและการบริการ จะถูกเรียกเก็บใน 4 เมืองของปากีสถาน ได้แก่ อิสลามาบัต, กิลกิตบัลติสถาน, อาซาดจัมมูและแคชเมียร์ ในอัตราร้อยละตั้งแต่ ร้อยละ 13 ถึง ร้อยละ 16 สำหรับภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าของรัฐบาลสามารถปรับลดการเก็บภาษีได้ตามเงื่อนไขบางประการ
- ทั้งนี้ การจำหน่ายที่ต้องเสียภาษีคือการจำหน่ายสินค้าทุกชนิด เว้นแต่ สินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีตาม Section 13 และสินค้าภาษีร้อยละ 0 ตาม Section 4

ผู้ที่ถูกจัดเก็บ

- ความรับผิดชอบในภาษีขาย (Sales Tax) จะเกิดขึ้นแก่บุคคลดังต่อไปนี้
 1. ผู้ผลิตสินค้า เมื่อมีการจำหน่ายสินค้า
 2. ผู้นำเข้าสินค้า เมื่อมีการนำเข้าสินค้าเข้ามาในปากีสถาน
- โดยทั่วไปแล้วภาษีขายสำหรับสินค้าทั่วไปจะถูกหักไว้เพื่อการนำส่งและจัดเก็บ โดยตัวแทนในการหัก เช่น ผู้ขายสินค้า
- อย่างไรก็ตาม สินค้าบางประเภทซึ่งมีลักษณะในการจำหน่ายแตกต่างจากสินค้าทั่วไป จะมีวิธีในการจัดเก็บโดยเฉพาะขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้านั้น เช่น ก๊าซ ไฟฟ้า เป็นต้น

การยกเว้น

- สินค้าที่ระบุไว้ใน Sixth Schedule รัฐอาจกำหนดให้ได้รับยกเว้นภาษีขายหากเป็นไปตามเงื่อนไข
- รัฐอาจออกกฎหมายกำหนดยกเว้นภาษีขายสำหรับสินค้าบางรายการ เพื่อวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ ทรัพยากร เศรษฐกิจ และสถานการณ์ภัยพิบัติ เป็นต้น

ทั้งนี้ สินค้าใน Sixth Schedule จะแบ่งออกเป็น 3 ตาราง(กลุ่ม) ดังนี้

- Table 1 (สำหรับการนำเข้าและการจัดหา) ซึ่งประกอบด้วยสินค้าหลายชนิด เช่น สินค้าเกี่ยวกับสัตว์หรือพืช เช่น สัตว์ที่ยังมีชีวิต เนื้อสัตว์ ไก่ ไข่ไก่ พืชที่ยังมีชีวิต ผักและผลไม้ที่รับประทานได้ หนังสือพิมพ์และวารสาร ธนบัตร พันธบัตร ทอง สินค้าบางรายการที่นำเข้ามาโดยมีเหตุผลพิเศษ เช่น เพื่อการบริจาค เพื่อการรักษาพยาบาล เพื่อการช่วยเหลือสังคม อวัยวะเทียมบางรายการ เครื่องแต่งกายส่วนบุคคลและสัมภาระที่นำเข้ามาโดยสุจริต (bona fide) เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในเขตอุตสาหกรรมส่งออก เป็นต้น
- Table 2 (สำหรับการจัดหายภายในท้องถิ่นเท่านั้น) ซึ่งประกอบด้วยสินค้าหลายชนิด เช่น เมล็ดฝ้ายสำหรับเพาะปลูก น้ำมันพืชดิบ วัตถุดิบสำหรับผลิตหรือการให้บริการ อาหารสำหรับการเตรียมในโรงอาหารคนงาน อาหารสำหรับเตรียมเพื่อบริโภคในเครื่องบินท้องถิ่น อิฐ หลอดไฟฟ้าประหยัดพลังงาน เป็นต้น
- Table 3 ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ รวมถึงสินค้าที่เป็นต้นทุนต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของแต่ละกรณีตามรายละเอียดใน Table 3

อัตราภาษีขาย

- ในกรณีที่ทั่วไปภาษีขายนั้นจะจัดเก็บในอัตราร้อยละ 17 ของมูลค่า (1) การจำหน่ายที่ต้องเสียภาษี (taxable supply) หรือ (2) สินค้าที่นำเข้ามาในปากีสถาน โดยไม่คำนึงว่าสินค้านั้นมีจุดหมายปลายทางที่ปากีสถาน
- สินค้าบางรายการ ใน EIGHTH SCHEDULE [See clause (aa) of sub-section (2) of section 3] มีการกำหนดอัตราไว้เป็นพิเศษ (ส่วนมากน้อยกว่าร้อยละ 17) ในอัตราร้อยละ 1 - 17 ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า

- สินค้าบางรายการ ใน TENTH SCHEDULE [See sub-section (1B) of section 3] มีการกำหนดอัตราไว้เป็นพิเศษ เป็นรายเดือน ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า และท้องถิ่นของสินค้า
- สินค้าบางรายการ 1[The ELEVENTH SCHEDULE [see sub-section (7) of section 3] มีการกำหนดอัตราและวิธีการจัดเก็บไว้เป็นพิเศษ
- สินค้าบางประเภทมีอัตราภาษีร้อยละ 0 เช่น
 - สินค้าส่งออก หรือสินค้าบางรายการที่กำหนดไว้เฉพาะเจาะจงใน Fifth Schedule เช่น สินค้าดังต่อไปนี้
 - สินค้าสำหรับการจัดหา ซ่อมแซม และบำรุงรักษาเรือและอากาศยาน สินค้าที่จัดหาให้นักการทูต ภารกิจทางการทูต บุคคลที่ได้รับสิทธิพิเศษ และองค์กรที่ได้รับสิทธิพิเศษ สินค้าที่จัดหาให้แก่ร้านค้าปลอดภาษี การจัดหาวัตถุติดเครื่องจักรและเครื่องมือที่ผลิตในท้องถิ่น เป็นต้น
 - สินค้าเพื่อการบริโภคในยานพาหนะขนส่งที่ออกไปนอกปากีสถาน ตามที่ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจงในกฎหมายศุลกากร as specified in section 24 of the Customs Act, 1969 (IV of 1969)
 - สินค้าที่ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจงตามกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ ทรัพยากร เศรษฐกิจ สนธิสัญญาระหว่างประเทศ และสถานการณ์ภัยพิบัติ เป็นต้น
 - การนำเข้าสินค้าเชิงพาณิชย์จะต้องชำระภาษีขาย ในอัตราร้อยละ 3 นอกเหนือจากภาษีการขายที่ต้องชำระในอัตรามาตรฐานในขั้นตอนการนำเข้า
 - สำหรับเครื่องใช้ในท้องถิ่นที่ดำเนินการโดยบุคคลที่ดำเนินงานในห้าภาคการส่งออก (สิ่งทอ, เครื่องหนัง, รองเท้า, สินค้าราคาประหยัด, สินค้ากีฬา) จะต้องชำระภาษีการขายในอัตราร้อยละ 17 และในอัตราที่ลดลงในบางกรณี

ภาษีสรรพสามิต

ประเภท Transaction ที่ถูกจัดเก็บ

- โดยหลักการแล้วสินค้าที่ผลิตหรือนำเข้ามาในปากีสถาน และบริการที่กระทำในปากีสถาน จะต้องถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราร้อยละ 15 ของราคาสินค้าและบริการ อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าและบริการดังกล่าวไว้ ดังนั้นจึงทำให้สินค้าและบริการโดยทั่วไปไม่ตกอยู่ภายใต้ภาษีสรรพสามิต
- กฎหมายได้กำหนดประเภทของสินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตไว้โดยเฉพาะเจาะจง (เช่น ใน First Schedule Third Schedule และ Forth Schedule ของ The Federal Excise Act) โดยกำหนดอัตราและเงื่อนไขของแต่ละสินค้าและบริการไว้ต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและบริการ
- สินค้าที่กำหนดไว้ใน First Schedule ตัวอย่างเช่น น้ำมันเนยและน้ำมันสำหรับทำอาหาร น้ำอัดลม ซิการ์ บุหรี่ ผลิตภัณฑ์ทดแทนยาสูบ เชื้อเพลิงเหลว ก๊าซธรรมชาติ ยานยนต์ เป็นต้น
- บริการที่กำหนดไว้ใน First Schedule ตัวอย่างเช่น การโฆษณาทางโทรทัศน์ การขนส่งทางอากาศภายในประเทศ ตัวแทนสายเดินเรือ บริการโทรคมนาคม บริการที่กระทำโดยสถาบันการเงินบางประเภท เทียบวินเช่าเหมาลำ นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น

ผู้ที่ถูกจัดเก็บ

ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีสรรพสามิตได้แก่

1. ผู้ผลิตสินค้า ในกรณีที่สินค้าผลิตในปากีสถาน
2. ผู้นำเข้าสินค้า ในกรณีที่สินค้าถูกนำเข้ามาในปากีสถาน
3. ผู้ให้บริการที่ได้กระทำในปากีสถาน
4. ผู้ที่นำหรือเป็นเหตุให้นำสินค้าเข้ามาในเขตจัดเก็บภาษี ในกรณีมีการนำสินค้าที่ผลิตในเขตปลอดภาษีเข้ามาในเขตจัดเก็บภาษีเพื่อการขายหรือการบริโภค

การยกเว้นภาษี

- ดั้งที่กล่าวข้างต้น โดยทั่วไปแล้วกฎหมายได้กำหนดยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าและบริการไว้ ดังนั้นจึงทำให้สินค้าและบริการโดยทั่วไปไม่ตกอยู่ภายใต้ภาษีสรรพสามิต เว้นแต่สินค้าและบริการที่กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจงให้ต้องเสียภาษี (เช่น สินค้าใน First Schedule Third Schedule และ Forth Schedule ของ The Federal Excise Act)
- สินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตไว้โดยเฉพาะเจาะจง อาจจะได้รับยกเว้นภาษีสรรพสามิต หากมีกฎหมายออกมากำหนดให้ได้รับยกเว้น รวมทั้งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน Third Schedule เช่น น้ำมันพืชดิบหากเป็นการปลูกในท้องถิ่นยกเว้นน้ำมันปรุงอาหาร โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการอื่นใด นอกจากกระบวนการล้าง ซิการ์ บุหรี่ และผลิตภัณฑ์ทดแทนยาสูบ ที่ใช้ในกาบริโภคโดยกองทัพเรือปากีสถาน เป็นต้น

กรณีภาษีสรรพสามิตร้อยละ 0 และการคืนภาษี

- รัฐอาจออกกฎหมายกำหนดให้สินค้าบางรายการที่ส่งออกนอกปากีสถาน ให้มีอัตราภาษีเป็นร้อยละ 0 ได้
- รัฐอาจออกกฎหมายให้สิทธิในการขอคืนภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าบางรายการที่ใช้ในการผลิตสินค้า โดยสินค้าที่ผลิตนั้นได้ผลิตในปากีสถานและส่งออกนอกปากีสถาน หรือขนหรือเก็บไว้เพื่อการบริโภคในเรือหรืออากาศยานที่มุ่งสู่ปลายทางนอกปากีสถาน
- รัฐอาจกำหนดให้สินค้าที่มีจุดหมายปลายทางในบางประเทศ ไม่ให้ได้รับอนุมัติการคืนหรือปรับอัตราภาษีได้

อัตราภาษีสรรพสามิต

- โดยทั่วไปภาษีสรรพสามิตโดยทั่วไปมีอัตราร้อยละ 15 ของราคาสินค้าและบริการ เว้นแต่สินค้าและบริการบางประเภทจะมีกำหนดอัตราไว้โดยเฉพาะเจาะจง

ภาษีศุลกากร

ประเภท Transaction ที่ถูกจัดเก็บ

ภาษีศุลกากรจะถูกจัดเก็บจากกรณีดังต่อไปนี้

- สินค้าที่นำเข้ามาในปากีสถาน
- สินค้าที่นำมาจากต่างประเทศเข้ามาสู่สถานที่ซึ่งเป็นเขตอำนาจศุลกากร (เช่น สนามบิน ท่าเรือ สถานี และสถานที่อื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้) โดยไม่ได้ชำระภาษีศุลกากร และได้ถูกส่งผ่านหรือย้ายไปที่สถานที่ซึ่งเป็นเขตอำนาจศุลกากรอื่น
- สินค้าที่นำเข้ามาโดยมีการวางประกันจากสถานที่ซึ่งเป็นเขตอำนาจศุลกากรหนึ่งไปสู่สถานที่ซึ่งเป็นเขตอำนาจศุลกากรอื่น

ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรสำหรับการส่งออกสินค้าจากปากีสถาน

ผู้ที่ถูกจัดเก็บ

- ตัวการ ซึ่งหมายถึงเจ้าของสินค้าหรือผู้ที่รับผิดชอบแรกเริ่มในการชี้แจงต่อศุลกากร รวมถึงผู้ที่รับผิดชอบของการขนส่ง ผู้ขนส่ง ผู้ดูแลคลังสินค้า และผู้ประกอบการท่า รวมถึงตัวแทนในการดำเนินพิธีการศุลกากร

การยกเว้น

- รัฐอาจออกกฎหมายกำหนดยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการนำเข้าสินค้าบางรายการ เพื่อวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ ทรัพยากร เศรษฐกิจ และสถานการณ์ภัยพิบัติ เป็นต้น

อัตราภาษีศุลกากร

- อัตราภาษีศุลกากรร้อยละ 0 – 100 ของมูลค่าสินค้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า ตามที่ระบุไว้ใน tariff code และ First Schedule ของ Customs Act
- รัฐอาจออกกฎหมายให้เก็บภาษีศุลกากรเพิ่มเติมสำหรับสินค้าใน First Schedule ในอัตราไม่เกินร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้า
- มีการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่ระบุใน Fifth Schedule ไว้เป็นพิเศษ หากสินค้านั้นๆเป็นไปตามเงื่อนไข ข้อจำกัด และข้อห้ามที่ได้ กำหนดไว้

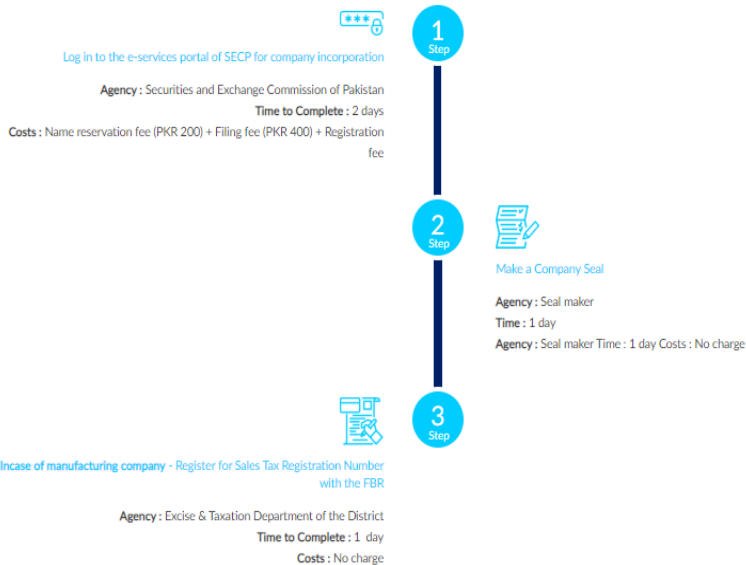
การธนาคารและการโอนเงินระหว่างประเทศ

- ธนาคารแห่งชาติของปากีสถาน และคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ปากีสถาน อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติ **สามารถถือครองสินทรัพย์ของบริษัทได้ไม่จำกัด** ในการจดทะเบียนจัดตั้งธนาคาร ธุรกิจการประกันชีวิต และที่ไม่ใช่การประกันชีวิต
- นักลงทุนต่างชาติ**สามารถแลกเปลี่ยนเงินท้องถิ่นปากีสถานไปเป็นเงินตราประเทศอื่นได้** แต่ต้องขึ้นกับระเบียบการแลกเปลี่ยนเงินตราของธนาคาร แห่งชาติปากีสถาน
- นักลงทุนต่างชาติ**ได้รับอนุญาตกักเงินภายในประเทศ** แต่ต้องขึ้นกับ ระเบียบการแลกเปลี่ยนเงินตราของธนาคารแห่งชาติปากีสถาน

3.3 ขั้นตอนการลงทุน

3.3.1 การจัดตั้งธุรกิจ

ขั้นตอนในการจัดตั้งธุรกิจ⁸

ที่มา: <https://invest.gov.pk/starting-business>

⁸ <https://invest.gov.pk/starting-business>

1. ลงทะเบียนบริษัทแบบออนไลน์ ผ่าน
<https://eservices.secp.gov.pk/eServices>
หน่วยงานรับผิดชอบ: Securities and Exchange Commission of Pakistan
ระยะเวลา 2 วัน
ค่าใช้จ่าย
 - ค่าธรรมเนียมจองชื่อบริษัท 200 รูปีปากีสถาน
 - ค่าธรรมเนียมการยื่นจดทะเบียน 400 รูปีปากีสถาน
 - ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน 9,600 รูปีปากีสถาน (ขั้นต่ำ 1550 รูปีปากีสถาน สำหรับบริษัทขนาดเล็ก และทุนจดทะเบียนไม่เกิน 100,000)⁹
2. จัดทำตราบริษัท
หน่วยงานรับผิดชอบ : Seal maker
ระยะเวลา 1 วัน
ไม่มีค่าใช้จ่าย
3. ลงทะเบียนภาษี
หน่วยงานรับผิดชอบ : Excise & Taxation Department of the District
ระยะเวลา 1 วัน
ไม่มีค่าใช้จ่าย

ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง

สำหรับขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างในปากีสถานได้แบ่งออกเป็น 2 แห่ง โดยใช้เกณฑ์ในเรื่องของพื้นที่ในการขออนุญาตก่อสร้าง โดยรายละเอียดดังนี้

⁹ <https://pakistandoingbusiness.com/business-registration-procedure-2/>

1. ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างในการาจี¹⁰ แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน

	ขั้นตอน	ระยะเวลา (วัน)	ค่าใช้จ่าย (รูปีปากีสถาน)
1	รับจดหมายจากหน่วยงานเจ้าของที่ดิน เพื่อยืนยันการเป็นเจ้าของที่ดิน	14 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
2	ขอรับใบอนุญาตก่อสร้างจาก SBCA	30 วัน	224,000
3	แจ้งผู้มีอำนาจควบคุมอาคาร Sindh (SBCA) เป็นลายลักษณ์อักษร	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
4	รับการตรวจสอบงานพื้นฐานจาก Sindh Building Control Authority (SBCA) และรอกการอนุมัติ	15 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
5	ยื่นขอใบอนุญาตและขอการตรวจสอบขั้นสุดท้ายจาก SBCA	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
6	รับการตรวจสอบขั้นสุดท้ายจาก SBCA	1 วัน	ไม่มีค่าใช้จ่าย
7	รับใบรับรองเสร็จสมบูรณ์จาก Sindh Building Control Authority (SBCA)	30 วัน	224,000

ที่มา: <https://pakistandoingbusiness.com/procedure-for-getting-construction-permits/>

2. ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างในลาฮอร์¹¹

แบ่งออกเป็น 12 ขั้นตอน ใช้เวลารวมประมาณ 50 วัน

1. ส่งเอกสาร ที่ Customer Facilitation Centre
2. ดาวน์โหลดเอกสารที่
<http://lahore.gop.pk/assets/uploads/files/projects/TENDER%20BANK%20CHALAN.pdf> และชำระค่าธรรมเนียมที่ Bank of Punjab
3. Customer Facilitation Centre ส่งข้อความตอบรับ
4. ขออนุญาต Metropolitan Corporation Lahore (MCL) หรือ Lahore Development Authority (LDA) เป็นลายลักษณ์อักษร
5. รับการตรวจสอบงานพื้นฐานจาก MCL หรือ LDA
6. ส่งแบบฟอร์มใบรับรองขั้นหนึ่งไปที่ MCL หรือ LDA
7. รับการตรวจสอบการขึ้นรูปแผ่นพื้นครั้งแรกจาก MCL หรือ LDA
8. ส่งแบบฟอร์มใบรับรองขั้นสองไปที่ MCL หรือ LDA
9. รับการตรวจสอบการขึ้นรูปแผ่นพื้นชั้นสองจาก MCL หรือ LDA
10. ขอการตรวจสอบขั้นสุดท้าย

¹⁰ <https://pakistandoingbusiness.com/procedure-for-getting-construction-permits/>

¹¹ <https://pakistandoingbusiness.com/procedure-for-getting-construction-permits/>

11. รับการตรวจสอบขั้นสุดท้าย
12. รับใบรับรองจาก MCL หรือ LDA

ขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้งระบบไฟฟ้า¹²

- การارجิ ใช้เวลาประมาณ 125 วัน ค่าใช้จ่ายประมาณ 2,711,621 รูปีปากีสถาน
- ลาสอร์ ใช้เวลาประมาณ 96 วัน ค่าใช้จ่ายประมาณ 877,350 รูปีปากีสถาน

3.3.2 มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

- พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งแวดล้อมปี 1997 Pakistan Environmental Protection Act (Pepa) 1997¹³

3.4 ความตกลงระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อการลงทุน

3.4.1 ความตกลงคุ้มครองการลงทุน

สิทธิขั้นพื้นฐานของนักลงทุน

- นักลงทุนต่างชาติในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดตั้งและการขยายกิจการ การบริหาร การดำเนิน ธุรกิจ และการคุ้มครองการลงทุน จะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยก และจะได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติ Foreign Private Investment 1976 และพระราชบัญญัติ Protection of Economic Reform 1992 นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติจะได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกับนักลงทุนปากีสถาน

สิทธิในกระบวนการทางกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติ Commercial Arbitration 2011 ให้สิทธินักลงทุนฟ้องร้องกับศาลได้ นอกจากนี้ นักลงทุนยังสามารถไปฟ้องร้องกับอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้หากมีการระบุไว้ในสัญญาและหากศาลปากีสถานไม่สามารถระงับข้อพิพาทได้ภายในเวลา 6 เดือน

¹² <https://pakistandoingbusiness.com/getting-electricity-procedure/>

¹³ https://www.who.int/fctc/reporting/Pakistan_annex2_environmental_protection_act1997.pdf

ความปลอดภัย

BOI ร่วมกับหน่วยงาน Provincial Investment Promotion จะจัดการรักษาความปลอดภัยให้กับนักลงทุนต่างชาติตั้งแต่เดินทางออกจากสนามบินจนถึงเดินทางกลับประเทศ ทั้งนี้ นักลงทุนต่างชาติต้องยื่นเรื่องขอรับบริการดังกล่าวโดยต้องแจ้งล่วงหน้า และแจ้งรายละเอียดกำหนดการในปากีสถาน โดย BOI จะประสานกับ จนท. ตำรวจเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและให้คำแนะนำในเรื่องที่พักรวมทั้งจัดเตรียมยานพาหนะ

การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

มีการลงทะเบียนตามกฎหมายหากมีการละเมิดสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ และมีการจัดตั้งหน่วยงานที่จะอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติในการขอรับสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ รวมถึงการร้องเรียนในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิบัตร

3.4.2 ความตกลงการค้าเสรี

ปากีสถานได้ทำความตกลงเขตการค้าเสรีและความตกลงการให้สิทธิพิเศษกับประเทศต่างๆ

- ความตกลงการค้าเสรีเอเชียใต้ (Agreement on South Asian Free Trade Area)
- ความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน - มาเลเซีย (Pakistan - Malaysia Trade Agreement)
- ความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน - จีน (Pakistan - China Free Trade Agreement)
- ความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน - ศรีลังกา (Pakistan - Sri Lanka Free Trade Agreement)
- ความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าปากีสถาน - อิหร่าน (Pakistan - Iran Preferential Trade Agreement)
- ความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าปากีสถาน - มอริเชียส (Pakistan - Mauritius Preferential Trade Agreement)
- ความตกลงว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าปากีสถาน - อินโดนีเซีย (Pakistan - Indonesia Preferential Trade Agreement)
- ความตกลงการค้าผ่านแดนปากีสถาน - อัฟกานิสถาน (Pakistan - Afghanistan Transit Trade Agreement)

ความตกลงอื่นๆ เช่น GSP

สหภาพยุโรปให้สิทธิ GSP Plus แก่ปากีสถาน ซึ่งเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557

3.5 สรุปนโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

การดำเนินการ	แรงงาน	ค่าแรงขั้นต่ำ 17,500 รูปีปากีสถานต่อเดือน ทำงานไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
	ภาษีนำเข้า	ภาษีศุลกากรทั่วไป ร้อยละ 20 (ยกเว้น ยานพาหนะ)
	VAT	ร้อยละ 17 สำหรับสินค้า ร้อยละ 13-16 สำหรับการบริการ
	ภาษีอื่นๆ	ภาษีสรรพสามิต ร้อยละ 15
	นิติบุคคล	ร้อยละ 29
	บุคคลธรรมดา	อัตราก้าวหน้า ร้อยละ 0-20
	การโอนเงินกลับประเทศ	โอนเงินได้เสรีภายใต้ระเบียบการแลกเปลี่ยน เงินตราของธนาคารแห่งชาติปากีสถาน
มาตรการส่งเสริมการลงทุน	รูปแบบการส่งเสริม	<ul style="list-style-type: none"> นโยบายการลงทุนแบบเสรี Priority sector : เกษตรแปรรูป โลจิสติกส์ ยานยนต์ ไอที และสิ่งทอ
	Tax Incentive	ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษยกเว้นภาษีศุลกากร สำหรับโรงงานและเครื่องจักร และยกเว้นภาษีเงิน ได้ 5 ปี
	Non Tax Incentive	หากนักลงทุนต่างชาตินำเทคโนโลยีใหม่เข้ามา จะ ได้รับสถานะผู้บุกเบิกอุตสาหกรรม และได้รับสิทธิ ประโยชน์เทียบเท่าเขตเศรษฐกิจพิเศษ
ความตกลงระหว่างประเทศ	FTA	เอเชียใต้, มาเลเซีย, จีน, ศรีลังกา, อิหร่าน, มอริเชียส, อินโดนีเซีย
	Others	สหภาพยุโรปให้สิทธิ GSP Plus แก่ปากีสถาน

บทที่ 4

สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

บทที่ 4

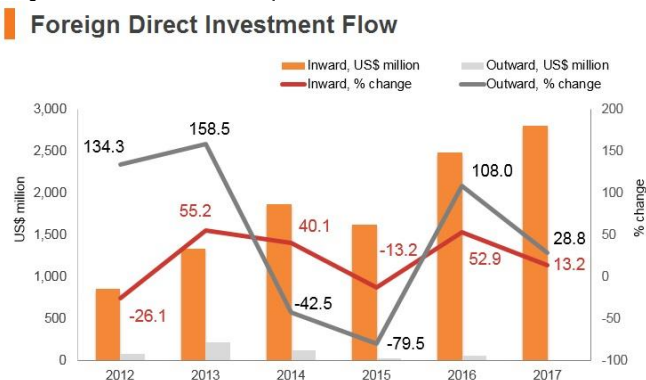
สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

4.1 สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

4.1.4 การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในปากีสถาน

เศรษฐกิจของปากีสถานมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายเปิดประเทศและได้รับการสนับสนุนจากประเทศตะวันตก ทำให้อุตสาหกรรมในประเทศเติบโตขึ้นโดยเฉพาะระบบสาธารณสุข โภคเภสัชกรรม บริการและภาคการเกษตร แต่ในปี 2010-2011 เกิดปัญหาการรั่วไหลและปัญหาการผลิตกระแสไฟฟ้าที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งานในอุตสาหกรรมทำให้รัฐบาลไม่สามารถดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศทำให้ในปี 2012 การไหลเข้าของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเหลือ 859 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (รูปภาพที่ 4-1)

รูปภาพที่ 4-1: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในปากีสถาน

ที่มา: UNCTAD (2019)

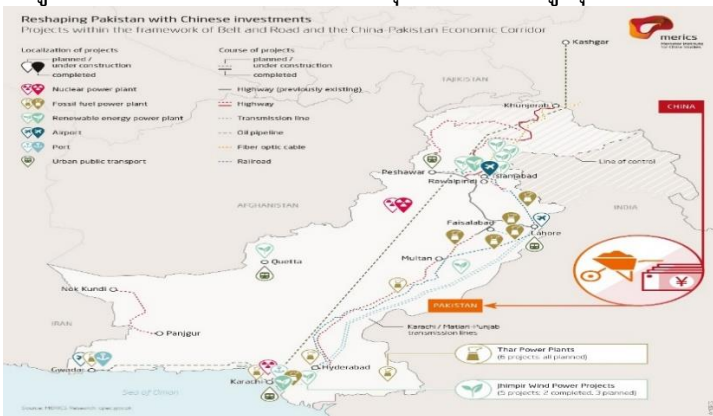
ตารางที่ 4-1: 5 อันดับประเทศที่มีการลงทุนในปากีสถานสูงสุด ปี 2018

อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้าน USD)	ร้อยละ
	FDI ในปากีสถานทั้งหมด	3,092	100.00
1	จีน	1,813	58.63
2	สหราชอาณาจักร	308	9.96
3	สหรัฐอเมริกา	136	4.39
4	เนเธอร์แลนด์	100	3.23
5	สวิสเซอร์แลนด์	79	2.55

ที่มา: Board of Investment of Pakistan

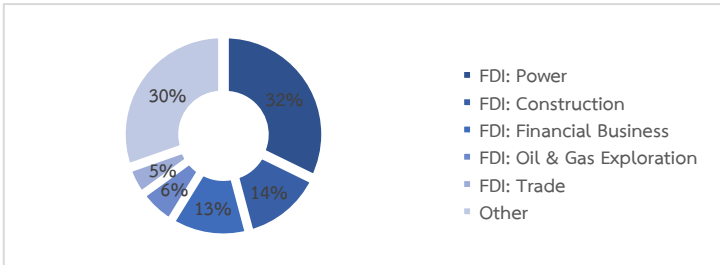
เมื่อพิจารณาถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติของปากีสถานที่มีมูลค่าทั้งหมด 3,092 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยจำแนกออกเป็นแต่ละประเทศในปี 2018 อันดับหนึ่ง คือ จีน ซึ่งมีโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor – CPEC) ปากีสถานมีความสนใจดึงบริษัทจีนเข้าร่วมลงทุนเพื่อเพิ่มภาคอุตสาหกรรม โดยจีนเข้าไปลงทุนมูลค่า 1,813 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 59 ของเงินลงทุนทั้งหมด รองลงมาคือ สหราชอาณาจักร ลงทุนมูลค่า 308 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.96 ตามมาด้วย สหรัฐอเมริกา ฮังกั๋ง และมาเลเซีย (ตารางที่ 4-1)

รูปภาพที่ 4-2: ประเทศที่มีการลงทุนในปากีสถานสูงสุด ปี 2017

ที่มา: www.merics.org

รูปภาพที่ 4-3: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในปากีสถาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2018

ที่มา: Board of Investment of Pakistan

สำหรับการลงทุนที่เกิดขึ้นในปี 2018 พบว่า อุตสาหกรรมที่ได้รับการลงทุนสูงที่สุดเรียงจากมากไปน้อย คือ ธุรกิจพลังงานมูลค่า 997 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ธุรกิจก่อสร้างมูลค่า 421 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และธุรกิจการเงิน 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ธุรกิจสำรวจและผลิตน้ำมันและธุรกิจการค้า โดยทั้งสามอุตสาหกรรมหลักมีสัดส่วนการลงทุนรวมกันถึง ร้อยละ 60 ของการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติทั้งหมด (รูปภาพที่ 4-3)

4.2 สถิติการลงทุนยังต่างประเทศของปากีสถาน

ตั้งแต่ปี 2013 การลงทุนในต่างประเทศของปากีสถานมีมูลค่าลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2018 การลงทุนในต่างประเทศของปากีสถานหดตัวอย่างรุนแรง อัตราการเติบโตติดลบ ร้อยละ 84.61 มีมูลค่าการลงทุนคงเหลือ 9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตารางที่ 4-2)

เป้าหมายการออกไปลงทุนในต่างประเทศของปากีสถาน คือ สหรัฐอเมริกาหรืออเมริกาซึ่งเป็นที่ตลาดนำเข้าที่สำคัญ รองลงมา คือ บังกลาเทศ สหราชอาณาจักร บาห์เรน และเคนยา (รูปภาพที่ 4-4)

ตารางที่ 4-2: การลงทุนในต่างชาติของปากีสถาน

YEAR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ECONOMY									
Pakistan	47	35	82	212	122	25	52	52	9

ที่มา: Unctadstat

รูปภาพที่ 4-4: ประเทศที่ปากีสถานมีการออกไปลงทุนสูงสุด ปี 2017

ที่มา: Coordinated Direct Investment Survey (CDIS), IMF (2017)

4.3 สรุปสถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

โดยสรุป ด้านสถิติการลงทุนในประเทศ ปากีสถานเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศเป็นหลักโดยมีการออกไปลงทุนยังต่างประเทศต่ำ เมื่อเปรียบเทียบแล้ว FDI Inward มีมูลค่ามากกว่า FDI Outward ถึง 367 เท่า ดังข้อมูลที่ได้แสดงไว้ข้างต้น

สำหรับประเทศที่เขามาลงทุนสอดคล้องกับสถิติด้านการค้า ซึ่งจีนและสหราชอาณาจักรเป็นผู้เข้ามาลงทุนด้วยมูลค่าการลงทุนที่มากเป็นอันดับ 1 และ 2 อย่างไรก็ตาม โครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (CPEC) สะท้อนให้เห็นว่า นักลงทุนหลักของปากีสถานคือ **จีน** ส่วนใหญ่ลงทุนไปที่ธุรกิจพลังงานและธุรกิจก่อสร้าง ซึ่งจีนสามารถใช้ประโยชน์อื่นๆ จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน CPEC

อย่างไรก็ตาม สังเกตว่าปาปัวนิวกินียังขาดการลงทุนในธุรกิจ พลาสติก และเหล็กกล้า ซึ่งเป็นสินค้านำเข้าที่สำคัญของปาปัวนิวกินีและจำเป็นต้องใช้ในหลายอุตสาหกรรม ดังนั้น การเข้าไปลงทุนในปาปัวนิวกินีมีโอกาสและเปิดกว้างสำหรับการพัฒนา

4.4 สรุปการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

โดยสรุป ประเทศที่ลงทุนในปาปัวนิวกินีมากที่สุดคือ จีน โดยคิดเป็นมูลค่าการลงทุนเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.3) สาขาที่มีการลงทุนสูงสุดคือ สาขาพลังงาน และการก่อสร้าง สะท้อนว่าโอกาสในการลงทุนสาขาอื่นๆ ในปาปัวนิวกินียังคงเปิดกว้าง

สรุปประเทศและสาขาที่ลงทุนในปาปัวนิวกินี

ประเทศหลักที่เข้ามาลงทุน	3 อันดับแรก ได้แก่ จีน สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา
สาขาอุตสาหกรรมที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน	ธุรกิจพลังงาน ธุรกิจก่อสร้าง

ที่มา: มุลนิธิ สวค. (2019)

บทที่ 5

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ

บทที่ 5

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ

5.1 การคัดเลือกอุตสาหกรรม

การคัดเลือกอุตสาหกรรมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การคัดเลือกอุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ และ (2) การจัดทำดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI) แล้วจึงนำไปสู่ขั้นตอนที่ (3) คือการคัดเลือกอุตสาหกรรม ด้วยการพิจารณาจากคะแนนและความเหมาะสมจากสภาพความเป็นจริง และปัจจัยแวดล้อมอื่น

ทั้งนี้ ทีมวิจัยได้ทำการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อให้การพิจารณาคัดเลือกสะดวกยิ่งขึ้นรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5-1: การกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	Harmonized Code
ปศุสัตว์	01 23
ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	41 42 43
ประมง	03 16
เกษตร	06 07 08 09 10 12 18 24 31
อาหารและเครื่องดื่ม	02 04 05 11 13 14 15 17 19 20 21 22
หิน สินแร่ และพลังงาน	25 26 27 68 69 70
โลหะ	72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83
เคมีภัณฑ์	28 29 32 35 36 38
แก๊สภัณฑ์	30
น้ำหอมและเครื่องประดับ	33 34
อุปกรณ์ถ่ายภาพและวิดีโอ	37 90
พลาสติก	39
ยาง	40
ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้	44 45 46
กระดาษ	47 48 49
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67
อัญมณีและเครื่องประดับ	71

อุตสาหกรรม	Harmonized Code
เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักร	84 85 91
ยานยนต์	87
รถไฟ	86
เครื่องบิน	88
เรือ	89
เครื่องดนตรี	92
อาวุธและเครื่องกระสุน	93
เฟอร์นิเจอร์	94
ของเล่น เกม และอุปกรณ์กีฬา	95
ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	96
งานศิลปะ ของสะสม และของโบราณ	97
สินค้าที่ขนส่งร่วมกับสัมภาระระหว่างการเดินทาง	98

ที่มา: มุลนิธิ สวค. ประมวลจาก UNCTAD (2019)

5.1.1 อุตสาหกรรมที่ไทยมีความพร้อมลงทุนยังต่างประเทศ

การคัดเลือกอุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ

ในขั้นตอนที่ 1 ทีมวิจัยได้มีการจัดทำคะแนนดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ของภาคการส่งออกของไทย ภายใต้สมมติฐานที่ว่า RCA ของภาคการส่งออกของอุตสาหกรรมใดมีค่าสูง อุตสาหกรรมนั้นของไทยมีนัยสำคัญต่อตลาดโลก ซึ่งภายหลังจากที่ได้รับค่า RCA การส่งออกแล้ว แต่ละอุตสาหกรรมจะถูกนำมาจัดเรียงจากค่า RCA การส่งออกมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีค่า RCA ที่มากกว่า 0.80 โดยผลลัพธ์จากกระบวนการดังกล่าว พบว่ามีอุตสาหกรรมที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 14 อุตสาหกรรมดังนี้

ตารางที่ 5-2: อุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ

ลำดับที่	อุตสาหกรรม	คะแนน RCA การส่งออก
1	ยาง	6.95
2	ประมง	3.96
3	พลาสติก	1.69
4	ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้	1.62
5	ยานยนต์	1.55
6	อัญมณีและเครื่องประดับ	1.54
7	อาหารและเครื่องดื่ม	1.47
8	ปศุสัตว์	1.40
9	เกษตร	1.28
10	เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักร	1.27
11	น้ำหอมและเครื่องสำอาง	1.04
12	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	1.01
13	เรือ	0.91
14	ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	0.81

ที่มา: มุลนิธิ สวค. ประมวลจาก UNCTAD (2019)

5.1.2 อุตสาหกรรมที่ประเทศเป้าหมายมีศักยภาพ

ในการคัดสรรอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในประเทศเป้าหมาย กระทำโดยการจัดทำดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI)

ดัชนี PICI เป็นดัชนีที่พิจารณาข้อมูลจาก 3 ส่วน ได้แก่ (1) ตลาด (2) ทรัพยากร และ (3) นโยบายการส่งเสริมของประเทศเป้าหมาย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมารวมเป็นคะแนน PICI ในลักษณะของดัชนีถ่วงน้ำหนัก (Weight Index)

⇒ ในส่วนที่ (1) ตลาด

รูปภาพที่ 5-1: ดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI) ในด้านตลาด

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

คะแนน PICI ในด้านตลาด ที่มิวิจัยได้พิจารณาจาก 2 ส่วนคือ ตลาดภายในประเทศ ซึ่งสะท้อนจาก RCA การนำเข้าของอุตสาหกรรมต่าง ในประเทศเป้าหมาย และตลาดส่งออกซึ่งสะท้อนจาก RCA การส่งออกของอุตสาหกรรมต่าง ในประเทศเป้าหมาย ซึ่ง RCA การนำเข้าและส่งออกของอุตสาหกรรมต่าง จะถูกนำมาจัดทำค่าเฉลี่ยร่วมเป็น คะแนน PICI ในด้านตลาด มีค่าระหว่าง 0-1 คะแนน

⇒ ในส่วนที่ (2) ทรัพยากร

คะแนน PICI ในด้านทรัพยากรของแต่ละอุตสาหกรรม ที่มิวิจัยจะพิจารณาให้คะแนนตามความเหมาะสม โดยกำหนดให้คะแนนระหว่าง 0-1

⇒ ในส่วนที่ (3) นโยบายการส่งเสริมของประเทศเป้าหมาย

คะแนน PICI ในด้านนโยบายการส่งเสริมของประเทศเป้าหมาย ที่มิวิจัยกำหนดให้อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมในประเทศเป้าหมายได้รับคะแนนเท่ากับ 1 และไม่ได้รับการส่งเสริมได้รับคะแนนเท่ากับ 0

5.1.3 สรุปผลการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพระหว่างกัน

เมื่อพิจารณาให้คะแนน PICI ครบทั้ง 3 ส่วนแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นดัชนีถ่วงน้ำหนัก (Weight Index) เฉลี่ยเท่ากัน และคัดกรองเฉพาะอุตสาหกรรมที่ผ่านเกณฑ์ในขั้นตอนที่ 1 ได้ผลลัพธ์ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 5-3: สรุปการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในปากีสถาน

ลำดับที่	อุตสาหกรรม	ตลาด	ทรัพยากร	นโยบาย	คะแนน PICI
1	สิ่งทอ	0.65	1.00	1.00	0.83
2	อาหารและเครื่องดื่ม	0.22	1.00	1.00	0.61
3	ปศุสัตว์	0.15	1.00	1.00	0.58
4	เครื่องนุ่งห่ม	0.65	1.00		0.58
5	ยานยนต์	0.06	1.00	1.00	0.53
6	ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	0.34	1.00		0.42
7	พลาสติก	0.15	1.00		0.33
8	ประมง	0.09	1.00		0.30
9	เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักร	0.08	1.00		0.29
10	อัญมณีและเครื่องประดับ	-	-	1.00	0.25
11	เกษตร	0.39	-		0.20
12	ไม้และเฟอร์นิเจอร์	0.06	0.50		0.16
13	ยาง	0.13	-		0.07

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

โดยอุตสาหกรรมที่มีค่า PICI สูงคือ กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาหารและเครื่องดื่ม และยานยนต์ ทั้งนี้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่ปากีสถานมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว มีช่องทางให้ไทยเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย ดังนั้น อุตสาหกรรมที่ถูกคัดเลือกนำมาทำการศึกษาคือ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากอุตสาหกรรม ภาคบริการเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ คิดเป็นมูลค่าต่อเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 53 ประกอบด้วย ปากีสถานมีแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพที่หลากหลาย กระจายทั่วประเทศ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรม การเดินทางเพื่อกิจกรรมทางศาสนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อผจญภัย และอื่น ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาศึกษาเป็นอุตสาหกรรมที่สอง

5.2 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่ 1

5.2.1 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ภาพรวมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของปากีสถานเริ่มเป็นที่รู้จักและนิยมของนักท่องเที่ยวมากขึ้น นักท่องเที่ยวจากทั่วโลก รวมถึงนักท่องเที่ยวท้องถิ่นนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์ใหม่ในประเทศที่ยังคงมีธรรมชาติที่สวยงาม วัฒนธรรมที่หลากหลาย พร้อมทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่หลากหลายไปตามในแต่ละภูมิภาคซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพที่ตั้ง มีตั้งแต่อากาศร้อนจัดจนถึงอากาศหนาวจัดในตอนเหนือของประเทศ ในตอนกลางของประเทศเป็นที่ราบมีอากาศร้อนในฤดูร้อนและเย็นลงในฤดูหนาวส่วนทางตอนเหนือจะมีอากาศต่ำกว่าจุดเยือกแข็งในฤดูหนาวจึงมีหิมะปกคลุมอยู่ทั่วไปปริมาณน้ำฝนที่ตกค่อนข้างมากยกเว้นทางตอนใต้ของประเทศติดกับทะเลอาหรับและมหาสมุทรอินเดียแต่มีฝนตกน้อยเนื่องจากพื้นที่เป็นทะเลทรายไม่ได้รับอิทธิพลลมมรสุม

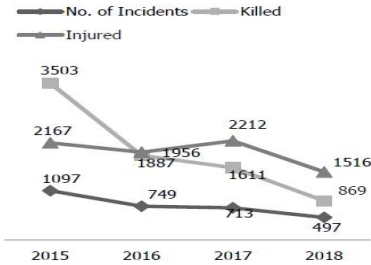
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของปากีสถานมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ปี 2019 นิตยสาร **Forbes** ได้จัดให้ปากีสถานเป็นประเทศ 1 ใน 10 ของประเทศที่น่าท่องเที่ยวที่สุดของปี 2019 ในปี 2010 Lonely Planet ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ด้านการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกได้ยกย่องให้ปากีสถานเป็น “..tourism's ‘next big thing’ for more years than we care to remember. [But] world media headlines [always] send things off the rails” นั้นหมายถึงว่าการท่องเที่ยวภายในปากีสถานจะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และน่าจดจำต่อไป ในปี 2018 **the British Backpacker Society** จัดให้ปากีสถานเป็นจุดหมายสูงสุดสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัย และกล่าวว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเป็นมิตรมากที่สุดในโลก มีวิวภูเขาที่สวยงามเหนือจินตนาการ มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และเชื้อชาติ รวมถึงมีสถานที่ที่เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถิติของเหตุการณ์ความ

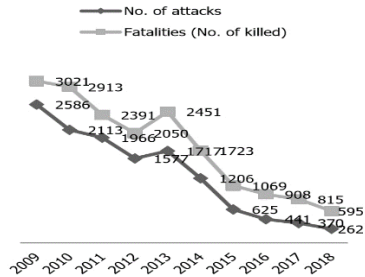
รุนแรงและการก่อการร้ายของปากีสถานมีจำนวนลดลงจากปี 2015 เป็นอย่างมากและมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้นักธุรกิจที่จะเข้าไปดำเนินกิจการในปากีสถานสามารถคลายความกังวลในด้านความไม่สะดวกในการดำเนินธุรกิจลงได้เป็นอย่างมาก

รูปภาพที่ 5-2: เหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้ายปี 2015-2018

เหตุการณ์ความรุนแรงทั้งหมด

การก่อการร้าย

ที่มา : Pak Institute for Peace Studies. (2018).

World Economic Forum 2017 ได้รายงานความสามารถในการแข่งขัน การท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวของปาเลสไตน์ในปี 2015 ว่ามีมูลค่า 328.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP ทั้งหมด และในปี 2016 สภาการท่องเที่ยวโลก และการท่องเที่ยว (World Travel and Tourism Council) รายงานมูลค่าการท่องเที่ยวของปาเลสไตน์สูงถึง 793.0 พันล้านรูปีปาเลสไตน์ (7.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.7 ของ GDP ทั้งหมด และภายในปี 2025 รัฐบาลปาเลสไตน์คาดการณ์ว่า การท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยเศรษฐกิจของปาเลสไตน์สูงถึง 1 ล้านล้านรูปีปาเลสไตน์ (7.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ)

สถานที่ท่องเที่ยวปาเลสไตน์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลกขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ซึ่งปัจจุบันมี 6 แห่งซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

- 1) ซากโบราณคดีที่โมอินโซโทรที่แคว้นสินธ์ ปี 1980
- 2) ซากพุทธสถานแห่งดัตต์ภาอีและซากนครโกล์เคียงที่ซาร์บีราห์ลอล ปี 1980
- 3) ดักศิลาที่แคว้นปัญจาบ ปี 1980
- 4) ป้อมและสวนชาลามาาริโนลาฮอร์ที่แคว้นปัญจาบ ปี 1981
- 5) โบราณสถานที่มีกลี รัฐฎาที่แคว้นสินธ์ ปี 1981
- 6) ป้อมโรห์ตาสที่แคว้นปัญจาบ ปี 1997

1. โบราณคดีที่โมฮินโฮทโร

Mohenjo-daro หรือ "เนินของคนตาย" ในภาษา Sindha นั้น เป็นสถานที่ใหญ่โตที่อารยธรรมแห่งหุบเขาอินดัสเข้ามาฝังรกรากที่นี้ราว 2,600 ปีก่อนคริสต์ศักราช อันเป็นยุคแรก ของผู้คนที่มียารยธรรมเท่าที่มีการรู้จักกันมา การขุดค้นทางโบราณคดี ณ สถานที่แห่งนี้ได้เปิดเผยให้เราเห็นว่า ที่นี้เป็นเมืองที่รุ่งเรืองแห่งหนึ่งในเอเชียใต้ ตัวเมืองเองเป็นสิ่งมหัศจรรย์ทางการก่อสร้าง และการวางผังเมืองก็เป็นการดำเนินการที่ซับซ้อน แต่ทำได้เป็นอย่างดี เมือง Mohenjo-daro เป็นอีกเมืองหนึ่งที่ได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลก ว่ากันว่า รูปปั้น "dancing girl" หรือเด็กหญิงเต้นระบำ เป็นรูปปั้นที่เก่าแก่ที่มีอายุถึง 4,500 ปี และเป็นใบหน้าที่มีชื่อเสียงที่สุดใน Mohenjo-daro ที่ได้รับการขุดพบในปี 1926

2. ซากพุทธสถานแห่งตักศิลาและซากนครใกล้เคียงที่ซาหรีบาห์ลอล

ตักศิลาและซากนครใกล้เคียงที่ซาหรีบาห์ลอล ได้รับการพิจารณาว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดแห่งหนึ่งของพระพุทธศาสนาในสมัยคันธาระ พุทธอารามก่อตั้งขึ้นในศตวรรษที่ 1 และใช้งานจนถึงศตวรรษที่ 7 ได้รับการยกย่องจากนักโบราณคดีว่าเป็นตัวแทนของสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาแห่งยุค และถูกจัดให้ว่าเป็นมรดกโลกในปี 1980 โดยองค์การยูเนสโก

3. ตักศิลา

ตักศิลา เป็นศูนย์กลางที่สำคัญของการศึกษาของชาวฮินดูและชาวพุทธ ที่ดึงดูดนักศึกษาจากที่ห่างไกล อาจจะเป็นนักศึกษาที่เป็นชาวพุทธ กรีก และเปอร์เซีย ตักศิลาได้ชื่อว่าเป็นสถานศึกษาและมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ของอินเดีย ได้รับชื่อมาจากคำว่า ทักษะ ซึ่งเป็นเหลนคนโตของ ภารตะ ตักศิลาได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกโดยองค์การ ยูเนสโก ตั้งอยู่ห่างจากกรุงอิสลามาบาดประมาณ 30 กิโลเมตร เมืองตักศิลานี้เป็นเมืองหลวงของ Buddhist kingdom of Gandhara และตกอยู่ภายใต้การปกครองของเปอร์เซียในปี 326 ก่อนคริสต์ศักราช และต่อมาถูกปกครองโดยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช พวกฮั่นทำลายล้างเมืองนี้ราวศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสต์ศักราช

4. ป้อมและสวนชาลามาร์ในลาฮอร์

สวนชาลิมาร์ หรือ สวนชาลามาร์ (Shalamar Gardens) เป็นกลุ่มสวนเปอร์เซีย ตั้งอยู่ที่เมืองลาฮอร์ แคว้นปัญจาบ ปากีสถาน เริ่มสร้างในปี 1637 และสร้างเสร็จในปี 1641 ควบคุมการสร้างโดยคาลิลูเลาะห์ ข่าน ขุนนางในราชสำนักจักรพรรดิชาห์ชะฮัน แห่งจักรวรรดิโมกุล ร่วมกับอาลี มาร์दान ข่านและมุลละ อะลอล มอลก์ ตูนิ แต่เดิมที่ดินที่สร้างสวนเป็นของตระกูลเมียนแห่งเมืองบักบันปุระ ภายหลังจากจักรพรรดิชาห์ชะฮัน พระราชทานพระราชานุญาตให้ตระกูลนี้เป็นผู้ดูแลสวนเป็นการตอบแทนที่ถวายที่ดิน สวนชาลิมาร์อยู่ในการดูแลของตระกูลเมียนนานกว่า 350 ปี จนกระทั่งในปี 1962 โมฮัมหมัด อัยยุบข่าน อดีตประธานาธิบดีปากีสถานประกาศให้สวนชาลิมาร์อยู่ในการดูแลของรัฐ

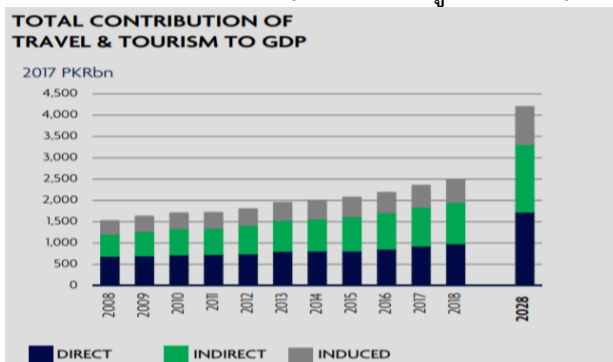
สวนชาลิมาร์มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมด้านขนาน มีกำแพงสูงที่มีลวดลายวิจิตร ล้อมรอบ จากด้านทิศเหนือถึงทิศใต้ยาว 658 เมตรและจากด้านทิศตะวันออกถึงทิศ ตะวันตกยาว 258 เมตร มีสามชั้น แต่ละชั้นสูง 4-5 เมตร ชั้นล่างสุดมีชื่อว่า "ผู้มอบชีวิต" (Hayat Baksh) ชั้นกลางชื่อว่า "ผู้มอบความดีงาม" (Faiz Baksh) และชั้นบนสุดมีชื่อว่า "ผู้มอบความพึงใจ" (Farah Baksh) ภายใตสวนมีน้ำพุที่หกหกหกหกหกหกหกหกหกหกหกหก 410 แห่ง (ชั้นล่าง 153 แห่ง ชั้นกลาง 152 แห่งและชั้นบนสุด 105 แห่ง) นอกจากนี้ยังมี พื้นที่ใช้สอยอื่น เช่น ศาลา สระน้ำ โถง หอสูงและหลุมฝังศพ ในปี 1981 สวนชาลิมาร์ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมร่วมกับป้อมลาฮอร์

ป้อมลาฮอร์ เป็นป้อมปราการอิฐ ตั้งอยู่ในเมืองลาฮอร์ แคว้นปัญจาบ ปากีสถาน ป้อมปราการแห่งนี้ตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของเมืองลาฮอร์ที่มีกำแพงล้อมรอบและแผ่ กระจายไปทั่วพื้นที่มากกว่า 20 เฮกตาร์ ป้อมลาฮอร์นั้นมีความโดดเด่นเพราะเกือบ ทั้งหมดสร้างขึ้นใหม่ในศตวรรษที่ 17 ในยุคจักรวรรดิโมกุลที่มีความมั่งคั่ง สมัยศตวรรษที่ 11 สร้างขึ้นในปี 1566 ระหว่างรัชสมัยของจักรพรรดิอัครบาร์ ผู้ที่ออกแบบให้ป้อมมี รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบขอนติกที่ให้ความสำคัญกับศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดู ประดับด้วยหินอ่อนที่หรูหราและลวดลายดอกไม้เปอร์เซีย และตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับมัสยิด Badshahi ที่มีชื่อเสียง ในปี 1982 ป้อมปราการถูกจารึกให้เป็นมรดกโลกของยูเนสโก

5. รายรับจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ภาคการท่องเที่ยวของปากีสถานมีศักยภาพสูงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในช่วงปี 2008-2009 รายได้จากภาคการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีมูลค่า 0.3% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product GNP) ในขณะที่มีมูลค่าการส่งออกมีมูลค่าร้อยละ 1.2 ของ GNP และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2017 ภาคการท่องเที่ยวของปากีสถานมีมูลค่าร้อยละ 7.4 ของ GDP หรือประมาณ 15 พันล้านเหรียญสหรัฐ (2,349 พันล้านรูปีปากีสถาน) ส่วนในปี 2018 ภาคการท่องเที่ยวมีอัตราการเติบโตร้อยละ 5.8 ของ GDP และคาดการณ์ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4 ต่อปี และจะเติบโตสูงถึง 4,200.4 พันล้านรูปีปากีสถานหรือร้อยละ 7.4 ของ GDP ในปี 2028

รูปภาพที่ 5-3: แสดงการเพิ่มขึ้นของรายได้จากภาคการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และ GDP (หน่วย PKR : รูปีปากีสถาน)

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-4: เปอร์เซ็นต์รายได้จากภาคการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและ GDP

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO GDP		2018 % growth
6	India	7.5
9	Thailand	7.4
	South Asia	7.2
21	China	6.6
23	Bangladesh	6.4
38	Pakistan	5.8
45	Indonesia	5.4
47	Myanmar	5.4
49	Nepal	5.2
56	Sri Lanka	5.1
79	Malaysia	4.3
	World	4.0

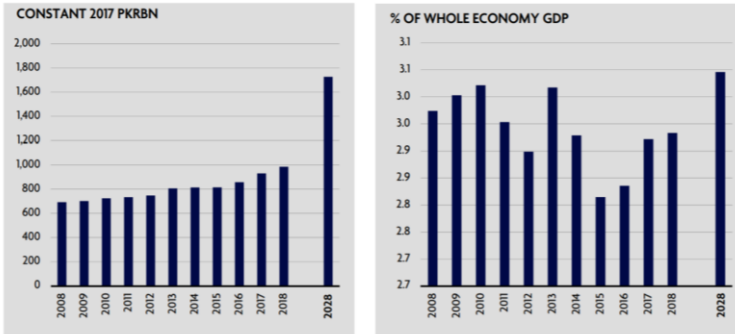
ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-5: คาดการณ์เปอร์เซ็นต์รายได้จากภาคการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและ GDP

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO GDP		2018 - 2028 % growth pa
3	Myanmar	7.0
4	India	6.9
5	Bangladesh	6.8
	South Asia	6.7
6	China	6.6
7	Indonesia	6.4
27	Thailand	5.6
33	Sri Lanka	5.5
35	Pakistan	5.4
69	Malaysia	4.6
102	Nepal	3.9
	World	3.8

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-6: คาดการณ์เปอร์เซ็นต์รายได้จากภาคการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและ GDP

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของปากีสถานสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาได้ โดยในปี 2014 ปากีสถานมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 530,000 คน มีมูลค่าการท่องเที่ยว 308 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และหลังจากนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 1.9 ล้านคนในปี 2018 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากสหราชอาณาจักร ประมาณ 270,000 คน รองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกา 108,786 คน นักท่องเที่ยวชาวอินเดีย 48,100 คน นักท่องเที่ยวชาวจีน 29,100 คนและชาวอิหร่าน 36,600 คน โดยนักท่องเที่ยวชาวอินเดียและจีนมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากมีการยกเว้นวีซ่าการท่องเที่ยวในสถานที่ที่มีวิวสวยงาม การพักผ่อน รวมถึงการเข้าชมการแข่งขันกีฬา เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีการเข้ามาของนักแสวงบุญชาวซิกข์จากอินเดียอันเนื่องมาจากมีสถานที่สำคัญทางศาสนาหลายแห่ง นักท่องเที่ยวต่างชาติมากกว่าร้อยละ 50 เข้ามาท่องเที่ยวในปากีสถานเพื่อเยี่ยมเพื่อนและญาติ มีเพียงร้อยละ 14.7 ที่เข้ามาปากีสถานท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสามารถบ่งชี้ได้ว่าศักยภาพภาคการท่องเที่ยวของปากีสถานยังถูกนำมาใช้ไม่เต็มที่ อย่างไรก็ตามมีการคาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณร้อยละ 6.4 ต่อปี และคาดว่าในปี 2028 จะมี

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 2,054,000 คน สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศ 192.5 พันล้านรูปีปากีสถาน และรัฐบาลมีแนวโน้มการลงทุนในสินทรัพย์เพื่อรองรับภาคการท่องเที่ยวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2017 มีการลงทุน 410.4 พันล้านรูปีปากีสถาน ต่อมาในปี 2018 มีอัตราการลงทุนในสินทรัพย์เพื่อการท่องเที่ยวสูงขึ้นร้อยละ 5.2 ของปี 2017 และมีแนวโน้มการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวสูงขึ้นร้อยละ 4.1 ต่อปี และคาดการณ์ว่าจะมีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 647.4 พันล้านรูปีปากีสถานในปี 2028

รูปภาพที่ 5-7: เปรี่เซ็นต์การเพิ่มอัตราการลงทุนในสินทรัพย์ปี 2018 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2017

TRAVEL & TOURISM INVESTMENT		2018 % growth
15	Bangladesh	8.0
20	Nepal	7.6
34	India	6.7
35	Indonesia	6.6
South Asia		6.6
53	China	6.2
78	Thailand	5.2
80	Pakistan	5.2
World		4.8
88	Myanmar	4.6
102	Sri Lanka	4.3
113	Malaysia	3.9

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

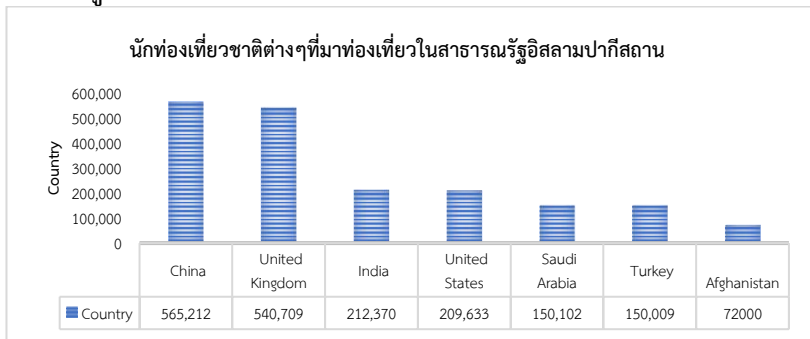
ปี 2016 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวปากีสถาน 965,498 คน มีรายได้เข้าประเทศ 317.0 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อคนประมาณ 328.3 เหรียญสหรัฐฯ

รูปภาพที่ 5-8: จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 1994 -2018

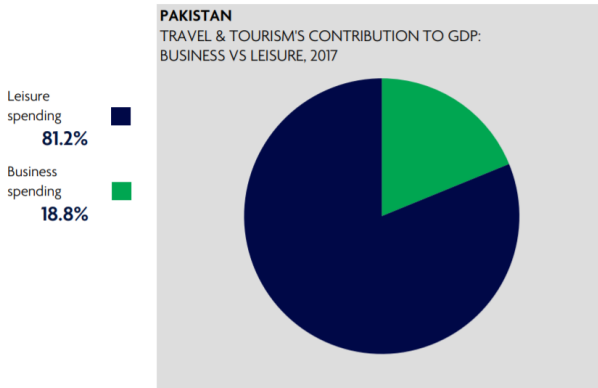
ที่มา : The nation (2018). Tourism in Pakistan.

รูปภาพที่ 5-9: นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในปากีสถาน

ที่มา : The nation (2018). Tourism in Pakistan.

รูปภาพที่ 5-12: วัตถุประสงค์ในท่องเที่ยวปากีสถาน

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

ภาคการท่องเที่ยวแหล่งส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจของปากีสถานให้มีความเจริญในวงกว้างอย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้าส่งการค้าปลีก การขนส่งทางบก การขนส่งทางอากาศ ระบบการสื่อสาร รวมถึงภาคการท่องเที่ยวเฉพาะ เช่น มัคคุเทศก์นำเที่ยว พนักงานยกสัมภาระ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของปากีสถาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่าง เช่น ที่ โรงแรม อาหารการเดินทางและขนส่ง การจับจ่ายซื้อของ ฯลฯ จึงสามารถเป็นแหล่งสร้างงานได้ถึง 1,429,580 ตำแหน่งหรือเป็น 2.4 ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ และรายได้ของรัฐบาลโดยผ่านการจัดเก็บภาษีที่ส่วนใหญ่มาจากภาคโรงแรม โดยเมืองที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้แก่ Karachi Rawalpindi and Islamabad Lahore Peshawar Quetta Swat Muzaffarabad Gilgit และ Skardu

ปี 2017 การจ้างงานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นร้อยละ 6.5 ของการจ้างงานภายในประเทศทั้งหมด หรือประมาณ 3,894,000 ตำแหน่ง ส่วนในปี 2018 มีอัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 ของปี 2017 และคาดว่าจะมีอัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 ต่อปีและมีการจ้างงาน 5,017,000 ตำแหน่งงานในปี 2028

รูปภาพที่ 5-13: การเติบโตการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ของปากีสถาน ปี 2018

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO EMPLOYMENT		2018 % growth
14	Thailand	5.5
29	Nepal	4.2
66	China	3.2
70	India	3.1
	World	3.0
	South Asia	3.0
79	Pakistan	2.6
82	Sri Lanka	2.6
88	Bangladesh	2.5
102	Indonesia	2.0
117	Malaysia	1.5
152	Myanmar	0

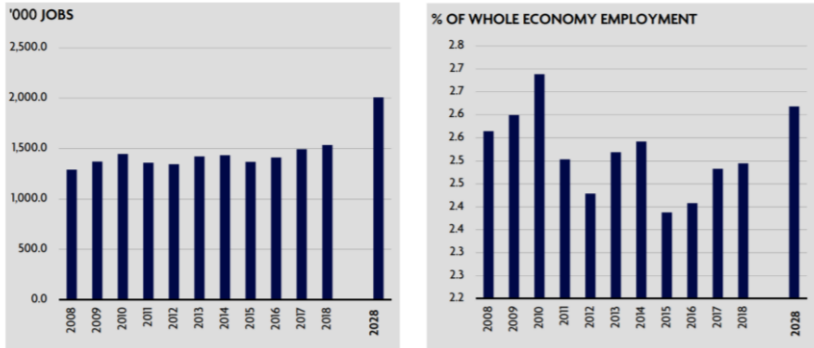
ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-14: การคาดการณ์การเติบโตการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
ของปากีสถาน

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO EMPLOYMENT		2018 - 2028 % growth pa
18	China	3.5
21	Myanmar	3.4
23	Thailand	3.4
32	Malaysia	3.1
35	Indonesia	3.1
62	Bangladesh	2.7
	World	2.5
84	Pakistan	2.3
92	Nepal	2.1
	South Asia	2.0
98	India	2.0
133	Sri Lanka	1.5

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-15: ตำแหน่งงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในอดีต ปัจจุบัน และ การคาดการณ์ในปี 2028 ของปากีสถาน

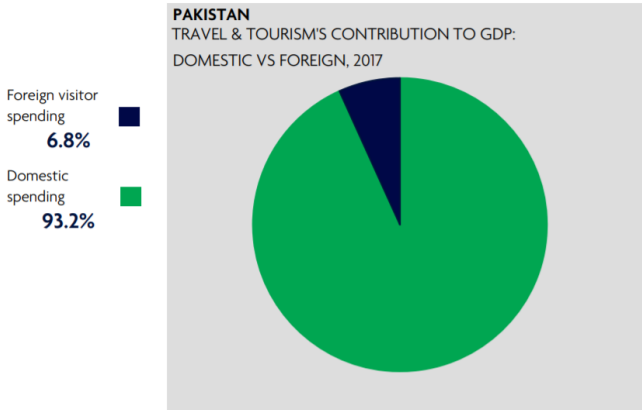

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

การท่องเที่ยวภายในปากีสถาน

ในปี 2017 การใช้จ่ายเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศสร้างรายได้ โดยตรงร้อยละ 93.2 ของมูลค่าการท่องเที่ยว และคาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตร้อยละ 5.9 ต่อปี และจะมีมูลค่า 2,564.3 พันล้านรูปีปากีสถานในปี 2028 และส่วนมูลค่า การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2017 เป็นร้อยละ 6.8 ของมูลค่า การท่องเที่ยวทั้งหมด และคาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตร้อยละ 6.4 ต่อปี และจะมีมูลค่า 192.5 พันล้านรูปีปากีสถานในปี 2028

รูปภาพที่ 5-16: การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ
นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในปากีสถานกับ GDP

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-17: การคาดการณ์การเติบโตของการท่องเที่ยว
ของนักท่องเที่ยวในปากีสถาน

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO EMPLOYMENT		2018 - 2028 % growth pa
18	China	3.5
21	Myanmar	3.4
23	Thailand	3.4
32	Malaysia	3.1
35	Indonesia	3.1
62	Bangladesh	2.7
	World	2.5
84	Pakistan	2.3
92	Nepal	2.1
	South Asia	2.0
98	India	2.0
133	Sri Lanka	1.5

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

รูปภาพที่ 5-18: การเติบโตของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปากีสถาน และการคาดการณ์ในอนาคต

PAKISTAN	2017 USDm ¹	2017 % of total	2018 Growth ²	USDm ¹	2018 % of total	Growth ³
Direct contribution to GDP	8,832.1	2.9	5.9	16,391.9	3.0	5.8
Total contribution to GDP	22,286.3	7.4	5.8	39,851.6	7.4	5.4
Direct contribution to employment ⁴	1,493	2.5	2.8	2,008	2.6	2.7
Total contribution to employment ⁴	3,894	6.5	2.6	5,017	6.5	2.3
Visitor exports	936.4	3.7	4.7	1,826.4	2.5	6.4
Domestic spending	12,932.3	4.3	6.1	24,329.1	4.5	5.9
Leisure spending	11,259.3	2.4	5.5	21,387.8	2.5	6.1
Business spending	2,609.4	0.5	7.9	4,767.7	0.6	5.4
Capital investment	3,893.4	9.1	5.2	6,142.0	7.6	4.1

ที่มา : World Travel & Tourism council (2018). Travel & Tourism economic impact 2018 Pakistan.

ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของปากีสถานในด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว

ในปี 2015 อันดับดัชนีความสามารถในการแข่งขันของปากีสถานในด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว TTCI (The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015) is published by the World Economic Forum Geneva Switzerland within the framework of the Global Competitiveness Network and the Industry Partnership Program for Aviation Travel and Tourism) ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติหลัก ใน 14 ด้าน โดยมีตัวชี้วัดรวมทั้งหมด 90 ตัวชี้วัด ปากีสถานอยู่ในระดับที่ 125 จาก 141 ประเทศ ซึ่งจัดอยู่ในระดับต่ำ และมีศักยภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เช่น ดัชนีที่มีผลต่อธุรกิจท่องเที่ยว (Enabling Environment) อยู่ในอันดับที่ 130 ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security) อยู่ในอันดับที่ 138 ด้านสุขภาพและสุขอนามัย (Health and Hygiene) อยู่ในอันดับที่ 102 ด้านทรัพยากรบุคคลและตลาดแรงงาน (Human Resources and Labor Market) อยู่ในอันดับที่ 138 ดัชนีด้านนโยบายและเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว (Travel and Tourism Policy and Enabling Conditions) อยู่ในอันดับที่ 123 การให้ความสำคัญต่อนโยบายการท่องเที่ยวโดยรัฐบาล (Prioritization of Travel & Tourism) อยู่ในอันดับที่ 120 ด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) อยู่ในอันดับที่ 141 และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว (Tourism Infrastructure)

อยู่อันดับที่ 107 อย่างไรก็ตาม ภาคการท่องเที่ยวของปากีสถานมีปัจจัยเชิงบวกบางประการ ได้แก่ การได้รับการพิจารณาให้เป็นหนึ่งในประเทศที่มีค่าใช้จ่ายสำหรับนักท่องเที่ยวต่ำที่สุดในโลก อันดับที่ 9 ในความสามารถด้านการแข่งขันราคาและ อันดับที่ 60 ในด้านการเดินทางเพื่อธุรกิจและด้านวัฒนธรรม

นโยบายและแผนการท่องเที่ยวในอดีตและปัจจุบัน

องค์กรเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งรัฐปัญจาบได้เป็นต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐสินธ์ (Sindh) และแคว้นไคเบอร์ปัคตูนควา (Khyber Pakhtunkhwa: KP) ที่มีการจัดตั้งโครงการความร่วมมือการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด และเริ่มได้มีการดำเนินโครงการการท่องเที่ยวหลายโครงการในภูมิภาคนั้น เช่นเดียวกับองค์การการท่องเที่ยวของรัฐบาลในปากีสถาน แต่เนื่องจากการขาดทรัพยากรทางการเงินและความเป็นมืออาชีพ โครงการจึงไม่สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างเต็มที่ จนถึงขณะนี้ยังไม่มีการพัฒนาอย่างจริงจัง แต่รัฐบาลปัจจุบันของแคว้นไคเบอร์ปัคตูนควาได้ให้ความสำคัญกับภาคการท่องเที่ยวและต้องการให้ภาคการท่องเที่ยวสนับสนุนกลไกของการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการทำให้แคว้นไคเบอร์ปัคตูนควา เป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น รัฐบาลแคว้นไคเบอร์ปัคตูนควาได้มีการประกาศนโยบายการท่องเที่ยวระดับจังหวัดเป็นครั้งแรกในเดือนมีนาคม 2015 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยการปรึกษากับผู้มีส่วนได้เสียสำคัญจำนวนมากจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยวัตถุประสงค์ระยะสั้นและระยะกลางของนโยบายนี้ คือ การส่งเสริมให้แคว้นไคเบอร์ปัคตูนควาเป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยว ส่วนวัตถุประสงค์ระยะยาวของโครงการนี้คือการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดอย่างน้อยร้อยละ 10 ในอีกห้าปีข้างหน้า นอกจากนี้ยังมุ่งถึงการขยายการลงทุนของภาคเอกชน การปรับปรุงคุณภาพของแรงงาน และสร้างผู้ให้บริการในภาคการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างระบบการประกันคุณภาพของผู้ให้บริการการท่องเที่ยวในจังหวัด นอกจากนี้รัฐบาลยังได้พัฒนารอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนในกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการโรงแรม

ประเด็นสำคัญและความท้าทายที่เผชิญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของปากีสถาน

1. ขาดหน่วยงานด้านการจัดการการท่องเที่ยวในระดับรัฐบาล

เนื่องจากการยกเลิกกระทรวงการท่องเที่ยวจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญของปากีสถาน จึงไม่มีหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการท่องเที่ยวในระดับชาติโดยตรง แต่มีโครงการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากมายที่ก่อตั้งโดยรัฐบาลกลาง เช่น การสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ การแก้ไขปัญหาความยุ่งยากในการออกวีซ่าสำหรับนักท่องเที่ยว สถานการณ์ความปลอดภัยภายในประเทศ การประกันคุณภาพและมาตรฐานการบริการในภาคการท่องเที่ยว เป็นต้น การไม่มีองค์กรของรัฐที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยตรงได้สร้างสูญญากาศด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศและไม่สามารถแก้ไขและจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้

2. การจัดลำดับความสำคัญของภาคการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ

ถึงแม้ว่าความสำคัญของภาคการท่องเที่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของปากีสถานเริ่มมีชัดเจนมากขึ้น แต่การท่องเที่ยวยังไม่ได้รับความสนใจจากทั้งรัฐบาลกลางหรือระดับจังหวัด จากรายงานการแข่งขันระดับโลกด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว (TTCI) ปากีสถานได้รับการจัดอันดับที่ 120 ในด้านการให้ความสำคัญต่อนโยบายการท่องเที่ยวโดยรัฐบาล และได้อันดับที่ 123 ด้านเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว

3. ความมั่นคงและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

สถานการณ์ความสงบและการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอซึ่งเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของปากีสถาน การมีกองกำลังรักษาความปลอดภัยใกล้กับสถานที่สำคัญต่างในเขตเมืองและในเขตชานเมืองส่งผลให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าคุณภาพและความปลอดภัยจะเข้าไปท่องเที่ยว นอกจากนี้การที่มีผู้แทนของกองกำลังทหารเข้าพักในโรงแรมเดียวกันพร้อมกับนักท่องเที่ยว ถึงแม้เพื่อการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว แต่กลับกลายเป็นการเพิ่มความเสี่ยงแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

4. ความยุ่งยากในการออกวีซ่า

เนื่องจากความไม่แน่นอนด้านความปลอดภัยและความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์ นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกสบายในการขอวีซ่าเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในปากีสถาน โดยความยุ่งยากจะเพิ่มมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการเดินทางเข้าสู่ปากีสถานจากอินเดีย

5. การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ไม่เพียงแต่หน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น การท่องเที่ยวยังเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นด้วย เช่น หน่วยงานที่ดูแลด้านสภาพแวดล้อม ซีส์ทีวี่ป่า ป่าไม้ ถนนและทางหลวง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวยังขาดความร่วมมือกับหน่วยงานเหล่านี้ ส่งผลให้พลาดโอกาสมากมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากนัก

6. ขาดการลงทุนของภาคเอกชนในภาคการท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้การลงทุนจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะอาศัยการลงทุนจากรัฐบาลเท่านั้น การลงทุนร่วมกันกับภาคเอกชนจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดหรือการขยายโครงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การขาดการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนที่เข้ามาร่วมลงทุน รวมถึงนโยบายเพื่อดึงดูดการลงทุนภาคเอกชนในด้านการท่องเที่ยวยังคงต้องมีการพัฒนาต่อไปในอนาคต

7. การขาดศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวระดับจังหวัด

โดยทั่วไปการจัดการการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดมีความสามารถไม่เพียงพอและขาดความเป็นมืออาชีพในด้านการวิจัยตลาด ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ทางโบราณคดี ความรู้ทางขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นและการลงทุนเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

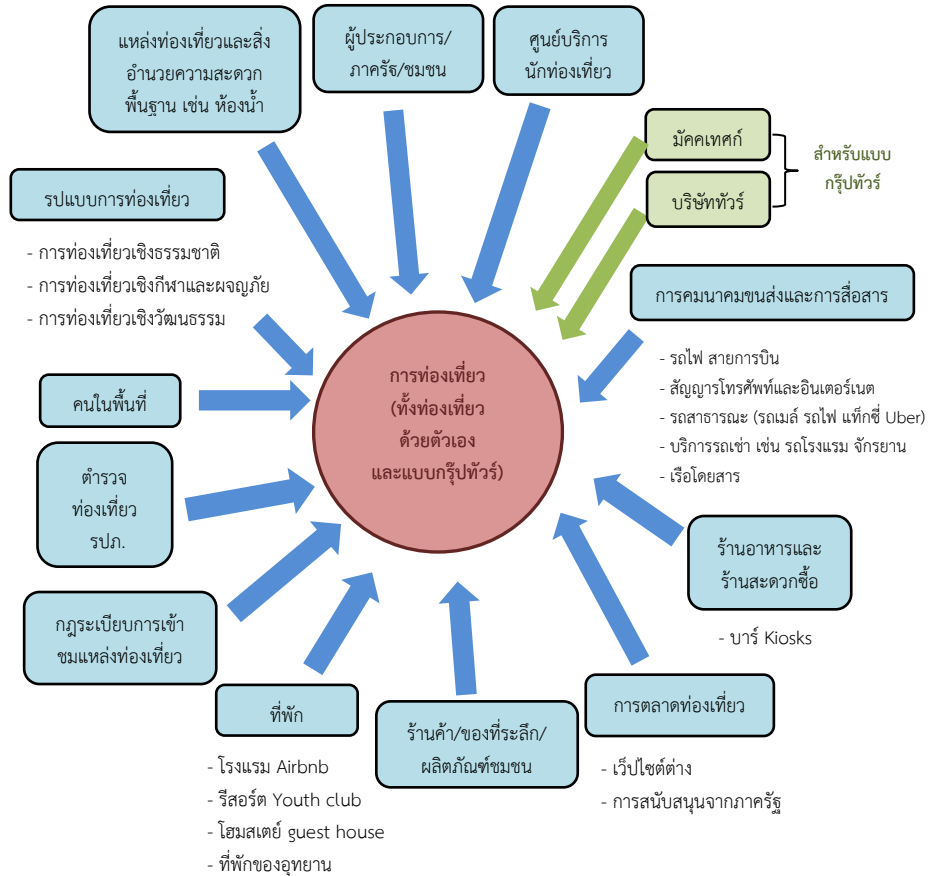

8. การขาดการบังคับใช้มาตรฐานที่เหมาะสมและมาตรฐานที่ได้รับการรับรอง ความรับผิดชอบในการจัดการกฎหมาย มาตรฐานโรงแรม มีคฤหาสน์และตัวแทนการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับกรมบริการนักท่องเที่ยว (DTS) ซึ่งมีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ 3 ฉบับ ดังต่อไปนี้

- 1) พระราชบัญญัติโรงแรมและภัตตาคารในปากีสถาน 1976
- 2) พระราชบัญญัติคู่มือนักท่องเที่ยวปากีสถาน 1976
- 3) พระราชบัญญัติ บริษัท ตัวแทนท่องเที่ยว 1976

ถึงแม้จะมีการกำหนดพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว การพิจารณาเกณฑ์ระดับต่ำที่สุดของมาตรฐานคุณภาพของบริการของโรงแรมและภัตตาคาร ก็เห็นได้ชัดว่ากรมบริการนักท่องเที่ยวไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการมอบดาวมาตรฐานคุณภาพของบริการของโรงแรมและภัตตาคารยังมีอยู่สำหรับการสร้างมาตรฐานคุณภาพของบริการ แต่ในทางปฏิบัติจริงไม่มีการปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้

1. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของ ปากีสถานด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

ที่มา: มุลนิธึ สวค.

ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการท่องเที่ยวในกรุงอิสลามาบัต เมืองลาฮอร์ และเมืองการาจี

1. กรุงอิสลามาบัต

กรุงอิสลามาบัตเป็นเมืองหลวงของปากีสถาน มีพื้นที่ 906 ตารางกิโลเมตร ถูกสร้างขึ้นในคริสต์ทศวรรษ 1960 เพื่อเป็นเมืองหลวงของประเทศแทนนครการาจี จัดเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางการค้าและการเงินของประเทศ ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มาที่นี่เพื่อทำธุรกิจและเป็นจุดเริ่มต้นของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเยือนเนินเชิงเขาหิมาลัยอีกด้วย

กรุงอิสลามาบัตแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 เขต ตามการแบ่งส่วนหน่วยงาน การปกครอง ได้แก่ พื้นที่สำหรับการพาณิชย์ เขตการทูต สถาบันการศึกษา พื้นที่สีเขียว พื้นที่อุตสาหกรรม เขตที่อยู่อาศัยและเขตชนบท โดยเขต Blue Area ตั้งอยู่บนถนน Jinnah Avenue ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าและถนน Constitution Avenue ซึ่งเป็นย่านอาคารของหน่วยงานปกครองหลักทั้งหมด

นอกจากนี้ กรุงอิสลามาบัต ยังเป็นเมืองที่มีความเจริญทางศิลปะอย่างมากอีกด้วย มีสถานที่แสดงผลทางศิลปะแห่งชาติ (National Arts Gallery) ตั้งอยู่ตรงข้ามกับรัฐสภา ซึ่งแสดงภาพวาดร่วมสมัยและคลาสสิกมากมาย นอกจากนี้ยังมีสถานที่แสดงผลงานศิลปะอื่น ได้แก่ Rohtas Gallery Nomad Gallery และ Kuch Khaas

รูปภาพที่ 5-19: National Arts Gallery

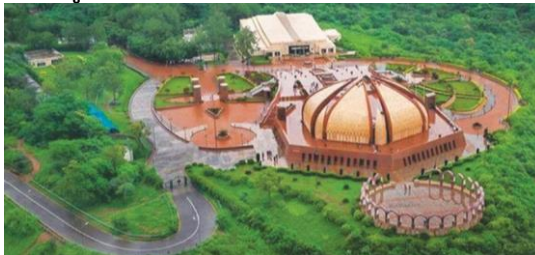

ที่มา : wikipedia.org

หากต้องการชมความงามของกรุงอิสลามาบัต นักท่องเที่ยวสามารถไปที่ Shakar Parian ซึ่งเป็นย่านเนินเขาเหมาะสำหรับการเดินเล่น หรือเข้าชมสวน Shakar Parian Park ซึ่งภายในเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ Lok Virsa Heritage Museum ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดีที่สุดในกรุงอิสลามาบัตที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของปากีสถาน และบริเวณใกล้เคียงยังเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์ National Monument ที่ล้อมรอบด้วยสวนดอกกุหลาบและดอกมะลิ รวมถึงทะเลสาบ Rawal Lake ที่สวยงาม

นอกจากนี้กรุงอิสลามาบัตเป็นที่ตั้งของมัสยิด Shah Faisal Mosque ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยกษัตริย์ Faisal แห่งซาอุดีอาระเบีย เป็นมัสยิดหินอ่อนสีขาวที่โดดเด่นทั้งกลางวันและกลางคืน อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมสามารถเข้าชมได้เฉพาะในบริเวณลานรอบมัสยิดเท่านั้น

รูปภาพที่ 5-20: Shakar Parian Park

ที่มา : wikipedia.org

รูปภาพที่ 5-21: มัสยิด Shah Faisal Mosque

ที่มา : wikipedia.org

สำหรับผู้ที่ชื่นชอบอาหารและความบันเทิงยามค่ำคืน กรุงอิสลามาบัตมีตัวเลือกอาหารนานาชาติขึ้นดีมากมาย เช่น ร้านอาหาร ร้านสติก ร้านอาหารไทยและร้านอาหารจีนได้ตามโรงแรมและภัตตาคารต่างที่ตั้งอยู่ในเขต Blue Area

อย่างไรก็ตาม อาหารท้องถิ่นของปากีสถานนั้นมีรสชาติอร่อย และมีความหลากหลายให้ลองชิมได้ในราคาที่ไม่แพง เช่น เมนู Halim (เนื้อแกะบดหมักเครื่องเทศโดยรับประทานพร้อมแป้ง Naan) ซึ่งมีขายอยู่มากมายหลายร้านบริเวณตลาด Aabpara Market หรือเมนูไก่หรือเนื้อแกะหมักเครื่องเทศหรือ Tikka บริเวณตลาด Jinnah Market และ Namak Mandi นอกจากนี้ หากนักท่องเที่ยวต้องการเมนูที่ประณีตกว่านั้นสามารถรับประทานอาหารได้ตามภัตตาคารจำนวนมากที่อยู่ตั้งบนถนน Jinnah Avenue ตลอดทั้งเส้น แล้วรับประทานของหวานที่เลื่องชื่อด้วยเมนู Lassi หรือโยเกิร์ตที่เสิร์ฟพร้อมมะม่วงที่ช่วยให้รู้สึกสดชื่น

ถ้าต้องการท่องเที่ยวภายนอกตัวเมืองอิสลามาบัต ทางตอนเหนือสุดของกรุงอิสลามาบัตมีอุทยานแห่งชาติ Margalla Hills ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเทือกเขาหิมาลัย มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลากหลายชนิดและเป็นจุดเดินป่ายอดนิยมของนักท่องเที่ยว สามารถไปถึงอุทยานแห่งชาติได้โดยใช้เวลาไม่นานจากใจกลางกรุงอิสลามาบัต นอกจากนี้ยังมีจุดท่องเที่ยว Pir Sohawa ซึ่งสามารถนั่งรถยนต์ไปถึงได้ภายในเวลา 40 นาที หรือเดินประมาณ 2 ชั่วโมง และยังมีหมู่บ้านเก่าแก่กว่าศตวรรษ Saidpur ที่มีความงามตามธรรมชาติอันน่าทึ่ง และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันอุดมสมบูรณ์

หากนักเที่ยวผู้ที่ชื่นชอบประวัติศาสตร์สามารถไปเยี่ยมชมแหล่งขุดค้นทางโบราณคดี Taxila ซึ่งอยู่ห่างออกไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงอิสลามาบัตเพียง 30 กิโลเมตร Taxila นี้ประกอบไปด้วยสถานที่ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจากองค์การ UNESCO ถึง 18 แห่ง และเป็นที่ตั้งของกลุ่มโบราณสถานที่มีพื้นที่กว้างขวางผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธ ฮินดู และกรีกโบราณ

รูปภาพที่ 5-22: Taxila

ที่มา : wikipedia.org

2. เมืองลาฮอร์

ลาฮอร์ เป็นเมืองหลวงของแคว้นปัญจาบ ปากีสถาน และเป็นเมืองหลวงอันดับ 2 ของประเทศ รองจากเมืองการาจี ตั้งขนานด้วยแม่น้ำราวี มีประชากร 6,318,745 คน และเป็นเมืองใหญ่อันดับ 5 ของภูมิภาคเอเชียใต้ และมีประชากรมากเป็นอันดับที่ 26 ของโลก เมืองลาฮอร์มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่อุดมไปด้วยเรื่องราวทางอารยธรรม ความสวยงามของสถาปัตยกรรม เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเป็นเมืองที่เป็นที่ตั้งของ มหาวิทยาลัยและสถานที่ให้การศึกษามีชื่อเสียงหลายแห่ง

สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในเมืองลาฮอร์ ได้แก่ Shalimar Garden Lahore หรือรู้จักกันในชื่อ “Shala mar Gardens” ซึ่งเป็นสวนที่ตั้งใกล้กับ “Baghbanpura” ในปากีสถาน ด้วยความงดงามของสถาปัตยกรรม Mughal ที่สร้างโดย Mughal Emperor Shah Jahan ในปี 1641 ทำให้นักท่องเที่ยวที่พบเห็นตกตะลึงราวกับอยู่ในภาพวาด

เมืองลาฮอร์ยังเป็นที่ตั้งของสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ Hazrat Syed Ali Al-Hajweri Shrine ซึ่ง Hazrat Syed Ali Al-Hajweri เป็นผู้ที่เป็นที่ได้รับการเคารพสักการะของคนในศตวรรษที่ 11 ตั้งอยู่ใกล้กับมัสยิด Bad Shahi masjid ซึ่ง Hazrat Syed Ali Al-Hajweri เป็นบุคคลที่เผยแพร่ศาสนาอิสลามในเอเชีย และทำให้เชื่อว่าพระเจ้าอยู่ใกล้ที่นี่ สถานที่แห่งนี้เปิดให้เข้าชมตลอดเวลาทั้งในเวลากลางวันและเวลากลางคืน และจะมีอาหารมาแจกจ่ายอยู่ตลอดเวลาให้แก่ผู้ที่อดอยาก สถานที่แห่งนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงสถานที่สำคัญของศาสนา แต่ยังเป็นสถานที่ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงวัฒนธรรมอันหลากหลายของปากีสถาน

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบประวัติศาสตร์ Tomb of Jahangir Lahore เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่งดงาม สร้างขึ้นโดย Shah Jahan เพื่อระลึกถึงการตาย 10 ปีให้หลังของกษัตริย์ Mughal Emperor Jahangir ผู้เป็นพระบิดา นอกจากนี้ Lahore Fort ที่สร้างในยุคของจักรพรรดิชาห์ชะฮัน (Shah Jahan) ผู้โดดเด่นเรื่องการสร้างสถาปัตยกรรมที่งดงามอย่างทัชมาฮาลในอินเดีย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมประวัติศาสตร์ของเมืองลาฮอร์ได้ในพิพิธภัณฑสถานเมืองลาฮอร์ (Lahore Museum) สร้างขึ้นในปี 1894 ตั้งเด่นอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัย Punjab ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้มีสิ่งของต่าง เช่น พรหม งานศิลป์ ที่บอกเล่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

รูปภาพที่ 5-23: Tomb of Jahangir Lahore และ Lahore Fort

ที่มา : wikipedia.org

รูปภาพที่ 5-24: Lahore Museum

ที่มา : wikipedia.org

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการจับจ่ายซื้อของ รวมทั้งรับประทานอาหาร Fortress Stadium เป็นแหล่งรวมของร้านค้า ร้านอาหารและร้านกาแฟ เป็นย่านที่มีการค้าขายคึกคักในเมืองลาฮอร์ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการชมสัตว์ป่าอย่างใกล้ชิดสามารถเข้าชมสวนสัตว์ลาฮอร์ซึ่งเป็นสวนสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียใต้ ก่อตั้งเมื่อ 1872 ตั้งอยู่บนถนน Mall โดยแนวคิดของรัฐบาลที่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ สัตว์ป่า และยังมี Minar-E-Pakistan เป็นอนุสรณ์สถานที่ตั้งอยู่ในสวน Iqbal เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการเป็นรัฐอิสระ (reedom of Islamic Republic of Pakistan) เริ่มก่อสร้างเมื่อปี 1960 ใช้เวลาสร้างทั้งสิ้น 8 ปี มีความสูงถึง 92 เมตร สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายจากระยะไกล

สถานที่แห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาดชม คือ พิธี Border Ceremony หรือ พิธีเชิญธงลงจากเสาที่พรมแดนวากาห์ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปชมเป็นประจำทุกวันกว่า 2 หมื่นคน เป็นพิธีที่ทำดูได้ยากและเป็นที่น่าประทับใจ ที่เป็นการแสดงของทหารทั้ง 2 ชาติ ได้แก่ ปากีสถานและอินเดีย เป็นพิธีการเชื่อมต่อความสัมพันธ์กันของทั้ง 2 ชาติซึ่งในอดีตเคยเป็นชาติเดียวกัน ก่อนจะถูกอังกฤษจับแบ่งแยก หลังปี 1947 ออกเป็น 2 ประเทศและ 2 ศาสนา ด้วยเหตุผลทางการเมืองการปกครอง

รูปภาพที่ 5-25: Wagah Border Ceremony

ที่มา : wikipedia.org

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าชมความอลังการของมัสยิดในเมืองลาฮอร์ มัสยิด Badshahi Mosque เป็นมัสยิดที่สวยงามแห่งหนึ่ง สร้างด้วยหินสีแดงในยุคสมัยของ Mughal emperor Aurangzeb Alamgir ที่ 6 เป็นมัสยิดที่เคียยิ่งใหญ่ที่สุดเป็นเวลา มากกว่า 300 ปี แต่ปัจจุบันใหญ่เป็นอันดับ 2 ของปากีสถาน และจัดเป็นอันดับที่ 5 ของโลก มัสยิดนี้ออกแบบผสมผสานกันระหว่างศิลปะของแบบอินเดีย เปอร์เซีย อิสลาม และแบบ เอเชียกลางได้อย่างลงตัว

รูปภาพที่ 5-26: Badshahi Mosque

ที่มา : wikipedia.org

3. เมืองการาจี

การาจี (Karachi) เป็นเมืองหลวงของรัฐซินด์ (Sindh) ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของปากีสถาน ติดชายฝั่งทะเลอาหรับ (Arabian Sea) มีพื้นที่ 3,527 ตารางกิโลเมตร ในอดีตเมืองการาจีเคยเป็นเมืองหลวงของปากีสถาน และปัจจุบันยังเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ทำให้เมืองนี้ได้รับสมญานามว่า "Economic Capital" หรือเมืองหลวงทางเศรษฐกิจของประเทศ ความโดดเด่นของเมืองการาจี คือ เป็นเมืองที่ขับเคลื่อนกลไกเศรษฐกิจของปากีสถาน เพราะเป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมขนส่ง การเงิน และยังเป็นแหล่งผลิตซอฟต์แวร์ที่สำคัญ จนได้รับการขนานนามว่าเป็น "Software Outsourcing Hub of Pakistan" ด้วย โดยมีบริษัทยักษ์ใหญ่ข้ามชาติและบริษัทท้องถิ่นมาเปิดสำนักงานและโรงงานอยู่ที่นี่ ทำให้เมืองการาจีเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับรัฐสูงถึงร้อยละ 60 ของรายได้จากทั้งประเทศ

ปัจจุบันเมืองการาจีเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญ มีท่าเรือขนาดใหญ่และมีถนนหนทางทางสะดวกสบาย และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวหลากหลาย หากนักท่องเที่ยวชื่นชอบทะเลการกิจกรรมดำน้ำ เกาะ Churna ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากใจกลางกรุงการาจีเพียง 2 ชั่วโมงหากเดินทางด้วยรถยนต์เป็นสถานที่หนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก เกาะแห่งนี้นักท่องเที่ยวสามารถว่ายน้ำดำน้ำดูปะการังหรือสามารถดำน้ำลึกรอบแนวปะการังของเกาะและชมสัตว์ทะเลสวยงามที่มีอยู่มากมาย เช่น ปลาหลากหลายชนิด เต่าทะเล หรือสัตว์ทะเลอื่น สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบความสวยงามของสถาปัตยกรรม พระราชวัง Mohatta เป็นพระราชวังออกแบบสไตล์ Rajasthani ที่สร้างขึ้นโดยชาวฮินดูในปี 1925 เพื่อใช้เป็นหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์

รูปภาพที่ 5-27: พระราชวัง Mohatta

ที่มา : wikipedia.org

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของเมืองการาจีนั้นมีอยู่หลายแห่ง หากนักท่องเที่ยวชื่นชอบประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ Quaid-e-Azam House Museum หรือเยี่ยมชม PAF Museum หรือพิพิธภัณฑ์ของกองทัพอากาศปากีสถาน เป็นที่จัดแสดงเครื่องบินหลายลำ เช่น เครื่องบินเจ็ต มีการแสดงเรดาร์และอาวุธที่กองทัพอากาศปากีสถานใช้ โดยตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงคราม 1965 กับอินเดีย หรือสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์แห่งชาติปากีสถานที่เป็นสถานที่แสดงผลงานศิลปะที่มีความหลากหลายมากที่สุดตั้งแต่ภาพวาดจนถึงของประติมากรรมประติมากรรม เหริยญโบราณ และต้นฉบับคัมภีร์อัลกุรอาน

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถเยี่ยมชมสุสานโบราณที่ได้รับการรับรองให้เป็นมรดกโลกโดย UNESCO สุสาน Chaukhandi เป็นสถานที่ที่แนะนำ เนื่องจากเป็นหลุมฝังศพที่ซับซ้อนและดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวอย่างมากที่สุด ด้วยการแกะสลักและการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งต้นกำเนิดของสุสานนี้มีระยะประมาณระหว่างช่วงศตวรรษที่ 15-18 หรือชมเมืองยุคก่อนประวัติศาสตร์ Bhamboore หรือหากชอบเที่ยวแบบครอบครัว ก็ต้องแวะไปที่ Aladin Park ซึ่งเป็นสวนสนุกชื่อดังของเมืองการาจี

รูปภาพที่ 5-28: สุสาน Chaukhandi และ Bhamboore

ที่มา : wikipedia.org

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการช้อปปิ้ง เมืองการาจีมีตลาดมากมายให้เลือกซื้อหาไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน เครื่องแต่งกาย ไปจนถึงเครื่องประดับ สินค้ามีของแบรนด์เนม; โนเนม และสินค้าเลียนแบบ มีทั้งมือหนึ่งและมือสอง นอกจากนี้ยังมีตลาดนัด "Sunday Market" อีกด้วย

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการชิมอาหาร Do Darya เป็นสวรรค์ของคนรักอาหารท้องถิ่นที่สร้างขึ้นตามแนวชายฝั่ง มีร้านอาหารและคาเฟ่มากมาย

นอกจากนี้ เมืองการาจียังมีสนามกอล์ฟและสโมสรกีฬาสโมสรอาหรับซีคันทรีที่อำนวยความสะดวกสำหรับการเล่นกีฬาหลากหลายประเภท ได้แก่ คริกเก็ต สควอช เทนนิส สไนก์เกอร์และว่ายน้ำ หรือไปเล่นเรือใบที่ Marina Club ที่มีพนักงานवलและนกระสาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

2. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมด้วยเครื่องมือ Porter 5 Forces Model

การแข่งขันภายในตลาด

ผู้ประกอบการเน้นกลยุทธ์ไปที่ความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยเป็นหลัก เนื่องจากปากีสถาน มีคนหลากหลายชาติพันธุ์ หลากหลายวรรณะ และมีคนยากจนหรือคนในวรรณะต่ำอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีปัญหาเรื่องการลักขโมย การหลอกลวง ขอทาน และอาชญากรรม

- ช่องทางการตลาดหลักอยู่ที่การท่องเที่ยวแบบกรุ๊ปทัวร์ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถไว้วางใจในความปลอดภัยได้ และมีความสะดวกในเรื่องการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ที่อยู่ห่างไกลกันเนื่องจากบริษัททัวร์จะเป็นผู้จัดการเรื่องการเดินทางให้ นักท่องเที่ยวไม่ต้องลำบากเดินทางด้วยตนเอง
- มีการลดราคา Package Tour ขึ้นกับ Positioning ที่วางไว้
- ปัจจุบัน คู่แข่งด้านการนำเที่ยว ร้านอาหารและโรงแรมที่ได้มาตรฐานสากลสำหรับอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวยังมีไม่มาก การแข่งขันยังไม่สูง ความแตกต่างของคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการซึ่งเป็นสาเหตุที่ลูกค้าทำการตัดสินใจในการเลือก
- การนำระบบอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียมาใช้ในการประชาสัมพันธ์มากขึ้น ส่งผลให้ในอนาคตอาจมีคู่แข่งมากขึ้น

อุปสรรคของผู้มาใหม่

- ความเชื่อมั่นของผู้ซื้อในเรื่องความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญในการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้ที่เข้ามาใหม่จึงต้องพยายามทำให้บริการมีคุณภาพทัดเทียมกับผู้ประกอบการอื่นหรือพัฒนาการบริการให้ดีกว่า และมีข้อแตกต่างจากรายอื่นเพื่อเป็นจุดขาย
- การขอสัมปทานจากรัฐบาลในการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ รวมถึงกิจกรรมใหม่ที่เป็นที่สนใจตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงวัยมีขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อน และใช้เวลานาน และผู้ประกอบการต้องสร้างคุณภาพและมาตรฐานให้ทัดเทียมหรือมากกว่ารายเดิมที่มีอยู่

- ช่องทางประชาสัมพันธ์และโฆษณาค่อนข้างจำกัด แต่ยังมีช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ เช่น โซเชียลมีเดียต่าง และแอฟริเคชั่น รวมถึงป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง เช่น สนามบิน ในทางกลับกัน ผู้มาใหม่สามารถจัดสรรทรัพยากรต่าง เช่น วัตถุดิบอาหาร เครื่องดื่ม เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ตกแต่งห้องพัก ให้มีความสะดวกและทันสมัย ตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวทุกระดับได้ และยังเป็นโอกาสในการสร้างความแตกต่างในด้านคุณภาพสินค้าและบริการกับคู่แข่งรายอื่น
- ผู้มาใหม่ที่มีทุนน้อย สามารถทำการร่วมทุนกับผู้ประกอบการที่มีอยู่เดิม เพื่อพัฒนาการให้บริการที่ดีขึ้น
- ปัจจุบันโรงแรมในปากีสถานมีโรงแรมขนาดใหญ่ได้มาตรฐานอยู่ไม่มาก และราคาค่อนข้างสูง ดังนั้นการเปิดโรงแรมที่มีขนาดเล็กกว่าแต่ได้มาตรฐานสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากกว่า
- ระบบการจ่ายเงินค่าสินค้าและบริการด้วยบัตรเครดิตยังไม่แพร่หลาย รวมถึงจำนวนตู้ ATM มีค่อนข้างจำกัด สถานที่แลกเงินมีจำนวนน้อย รวมถึงความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ดีพอที่นักท่องเที่ยวจะพกเงินสดในปริมาณมาก ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้บริการกิจกรรมเหล่านี้แก่นักท่องเที่ยว

อำนาจต่อรองของผู้บริโภค สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน ปากีสถาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

- กลุ่มที่ 1 : กลุ่มนักท่องเที่ยวรายบุคคล มีอำนาจต่อรองปานกลางเนื่องจาก การเข้าถึงข้อมูลในการติดต่อดีเท่ากับบริษัททัวร์ และจำนวนคนน้อยกว่า การต่อรองเรื่องราคาจึงไม่สูง แต่ในปัจจุบัน ผู้บริโภคเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต จึงสามารถทำการเปรียบเทียบราคาในการซื้อสินค้าหรือบริการ และทำการจองล่วงหน้าได้สะดวกสบาย
- กลุ่มที่ 2 : กลุ่มลูกค้าองค์กร หรือบริษัททัวร์มีอำนาจต่อรองสูงเนื่องจากมีข้อมูลในการติดต่อและความสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก หรือร้านค้าที่ดีกว่า เนื่องจากผู้บริโภคมีความต้องการที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมผจญภัยหรือชอบท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนั้นผู้ประกอบการควรออกแพคเกจการท่องเที่ยวให้หลากหลาย หรือรับเป็น Join Group เพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวเดี่ยว ที่อยากท่องเที่ยวในสถานที่ค่าใช้จ่ายสูงแต่ไม่สามารถหาราคาท่องเที่ยวได้

อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองปานกลาง เนื่องจากมีจำนวนผู้ประกอบการให้นักท่องเที่ยวเลือกหลายระดับ และการมาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้นักท่องเที่ยวมักเลือกผู้ประกอบการที่น่าเชื่อถือและมีความปลอดภัยมากกว่าผู้ประกอบการรายเล็กทั่วไป ดังนั้นหากเป็นผู้ประกอบการรายเล็กจะยังมีอำนาจต่อรองต่ำ
- การจัดหาพนักงานเพื่อมาให้บริการในธุรกิจการท่องเที่ยวและร้านอาหารที่มีคุณภาพ ผ่านการอบรม รวมถึงมีจิตใจรักการบริการนั้นหาได้ค่อนข้างยากในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานถึงแม้มีประชากรว่างงานอยู่มาก อย่างไรก็ตามยังพอมีโอกาสในการพัฒนาได้โดยการจัดฝึกอบรม รวมถึงให้ค่าตอบแทนที่น่าดึงดูดใจแก่พนักงาน และปัจจุบันสามารถหาพนักงานได้ง่ายผ่านทางเว็บไซต์จัดหางานต่าง
- องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ระบุว่านักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 45 ทั่วโลกนิยมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมถึงบริโภคอาหารท้องถิ่นเพื่อเข้าถึงวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ผู้ประกอบการควรบริหารและเจรจาต่อรองกับผู้จัดส่งวัตถุดิบให้ได้ในราคาที่เหมาะสมและมีปริมาณเพียงพอในทุกฤดูกาลเพื่อตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยว
- ผู้ประกอบการสามารถร่วมมือกับสายการบิน โดยจัดทำแพคเกจที่พักพร้อมโรงแรม รวมถึงเพิ่มทางเลือกช่องทางในการนำเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคว่าสามารถได้ท่องเที่ยวได้จริง มีที่พักพร้อมและปลอดภัย

สินค้าทดแทน

- บริการนำเที่ยวโดยคนพื้นเมือง หรือไกด์ท้องถิ่นซึ่งไม่ผ่านบริษัททัวร์
- บริการนำเที่ยวโดยโรงแรมที่พัก เช่น รถเช่าของโรงแรมพร้อมคนขับ เป็นต้น
- บริการนำเที่ยวโดยผู้ขับรถสาธารณะ เช่น คนขับ Uber

ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภัยพิบัติและการบริการมักจะมีโอกาสสูงที่จะมีคู่แข่งธุรกิจใหม่ มาการพัฒนาการให้บริการให้ได้มาตรฐาน และมีความทันสมัย มีการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจองที่พักและร้านอาหาร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ต่าง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีทางเลือกในการเข้าพักกับเว็บแพลตฟอร์ม เช่น Airbnb ซึ่งมีราคาที่ถูกกว่าอีกด้วย

3. SWOT Analysis : การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในปาปัวนิวกินี

Strength	Weakness
<ul style="list-style-type: none"> ● แหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย สวยงาม ● มีความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น ความสมบูรณ์ของป่า สัตว์ป่า นก เป็นต้น ● มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว ● ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมและภาษา ● มีศูนย์จัดนิทรรศการและแสดงสินค้า (Exhibition) ● คนส่วนใหญ่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ● มีโรงแรมและภัตตาคารระดับ 5 ดาว ● มีสินค้าที่ระลึกหลากหลาย เช่น เครื่องเพชร พรหมทอมือ เสื้อผ้า เป็นต้น ● มีตลาดแรงงานขนาดใหญ่และราคาถูก 	<ul style="list-style-type: none"> ● เส้นทางการเดินทางยังไม่สะดวก ● โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้าและน้ำประปา ยังไม่เสถียรและไม่ได้มาตรฐาน ● ขาดการดูแลรักษาสถานที่สำคัญอย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น อนุสาวรีย์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ● มีมลภาวะสูง เช่น มลภาวะทางอากาศและเสียง ● ขาดจตุรบริการนักท่องเที่ยว ● การเดินทางมีข้อจำกัดอยู่บางประการ
Opportunity	Threat
<ul style="list-style-type: none"> ● เส้นทางที่เปิดใหม่ ยังไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ● ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม ● มีผู้ประกอบการจำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นการรับลูกค้าภายในประเทศ ● กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น สปา มีอยู่ไม่มาก ● การพัฒนาโรงแรมระดับ 3-7 ดาว ● การลงทุนพัฒนาความสะดวกสบายภายในสนามบิน ● การพัฒนาโรงพยาบาล ● การบริหารจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุ ● นวัตกรรมการท่องเที่ยวทางภูเขา เช่น กระเช้า ควบคู่กับการเป็นเขาที่มีอยู่เดิม รวมถึงอุปกรณ์การปีนเขาที่ทันสมัยและปลอดภัย ● การลงทุนร่วมในหลากหลายอุตสาหกรรม ● การพัฒนา Motorway ถนน รวมถึงระบบขนส่งสาธารณะอื่น ● การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ● ที่พักยังมีอยู่อย่างจำกัดและราคาสูง ● สิ่งอำนวยความสะดวกมีอยู่อย่างจำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> ● กระบวนการคัดสรรหาพันธมิตรธุรกิจที่ไว้วางใจกันได้ ● ขั้นตอนการเดินทางเข้าและกฎระเบียบการตรวจสอบในการเดินทางเข้าสู่ประเทศ ● การขออนุญาตดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว หรือ ที่พัก หรือ โรงแรม ของชาวต่างชาติ ● เศรษฐกิจภายในประเทศ ● ราคาที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้น ● การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง เช่น วนดภัย และ อุทกภัย ● การขาดแคลนน้ำ ● การแข่งขันของประเทศเพื่อนบ้าน ● การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบายสำหรับตัวแทนนำเที่ยว

จุดแข็ง

สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีความหลากหลายทั้งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ทะเลทราย ภูเขา ธารน้ำแข็งที่สวยงามสำหรับเล่นสกี ทะเลสาบหุบเขาและชายฝั่ง ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสวยงาม และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีเทศกาลต่าง ตลอดทั้งปี ทำให้สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีความโดดเด่นในด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและกีฬา เช่น การเดินป่า ปีนเขาเทือกเขาหิมาลัย ล่องแก่ง เล่นสกี นั่งรถจี๊ปชมทะเลทราย การตั้งแคมป์ การตกปลาและการล่าสัตว์ คริกเก็ต ฮ็อกกี้ ซี่มบ้า และโปโล เป็นต้น

นอกจากทรัพยากรและกิจกรรมแล้วสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานยังโดดเด่นในการท่องเที่ยวสำหรับผู้แสวงบุญทางศาสนา เช่น สุเหร่าที่ใหญ่ที่สุดในโลก อารามพุทธ ประติมากรรม และซากปรักหักพังที่ตั้งอยู่ตามเมืองต่าง เช่น Swat Peshawar Mansera และ Taxila ศาลเจ้าซิก (บ้านเกิดของ Nanakana) ซาฮิบ วัดฮินดู (Tilla Jogia และ Kalar Kahar) และโบสถ์คริสเตียนเก่า

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีซากวัตถุโบราณที่ได้รับอารยธรรมจากเส้นทางสายไหมในประเทศจีน เส้นทางการเดินทางของอเล็กซานเดอร์คันธาระ มรดกทางวัฒนธรรมและอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่หลายแห่งได้ โดยมีเมืองตากอากาศที่ได้รับความนิยมหลายแห่งทางตอนเหนือ นอกจากนี้ยังมีศูนย์จัดนิทรรศการและแสดงสินค้าขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น อิสลามมาบัต และลาฮอร์ เป็นต้น

โดยจากปัจจัยจุดแข็งหลายประการทำให้สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีความโดดเด่นในความหลากหลายของทรัพยากรและกิจกรรมที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบกับอัตราค่าจ้างที่มีความเป็นมิตรของชาวปากีสถานที่มีต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยสร้างความประทับใจให้กับผู้มาเยือนและส่งผลต่อความต้องการของบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

จุดอ่อน

จุดอ่อนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานยังมีอยู่พอสมควร โดยเฉพาะในส่วนของ โครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ เป็นอุปสรรคการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวของสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ได้แก่ ถนนสายหลักและสายรองต่าง รวมถึงสนามบิน ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสนามบิน ร้านค้า ร้านอาหารและห้องน้ำที่สะอาดภายในอาคารสนามบิน รวมถึงจำนวนเที่ยวบิน ความล่าช้ารวมถึงการยกเลิกเที่ยวบิน นอกจากนี้ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นอื่น เช่น ระบบไฟฟ้าและระบบน้ำประปาที่สะอาด รวมถึงห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะยังคงเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวอีกด้วย รวมถึงการขาดการดูแลรักษาสถานที่สำคัญอย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น อนุสาวรีย์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ และขาดแคลนโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศพอสมควร ซึ่งอีกปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน คือ ภาพลักษณ์ของสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานในสื่อต่างประเทศและนักท่องเที่ยว การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศด้วยระบบขนส่งสาธารณะที่ยังไม่สะดวก รวมถึงข้อจำกัดด้านการสื่อสาร แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการอนุญาตการขับรถ Uber อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวที่ปลอดภัย

นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในส่วนของ การออกกฎระเบียบที่เคร่งครัดในการพัฒนา และการขยายขนาดโรงแรมทั้งโรงแรมขนาดใหญ่และขนาดกลาง การออกระเบียบที่เคร่งครัดในการจำกัดด้านความสูงและจำนวนชั้นของอาคารที่พักอันเนื่องมาจากการจราจรโดยรอบมีความแออัด และใกล้เคียงสถานที่สำคัญที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นปัญหาที่สำคัญของธุรกิจการท่องเที่ยวของสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน เช่น กรณีโรงแรม Pearl Continental ในการาจี ที่ต้องการขยายห้องพักเพิ่ม 600 ห้อง กำลังเผชิญกับปัญหานี้และยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาต่อได้ และยังมีข้อจำกัดในส่วนของที่ดินที่มีราคาสูง การสนับสนุนการลงทุนของภาคธนาคารพาณิชย์ยังมีจำกัดเนื่องด้วยราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการพัฒนาโครงการเมื่อเทียบกับราคาห้องพักโดยเฉลี่ยจะสูงกว่าร้อยละ 60-80 ธนาคารควรให้การสนับสนุนการปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำสำหรับนักลงทุน ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นจุดอ่อนแต่สามารถพัฒนาต่อไปได้ ได้แก่ การขาดแคลนการอบรมและพัฒนาทักษะการให้บริการ ถึงแม้ว่ารัฐบาลดำเนินการก่อตั้งสถาบันฝึกอบรมและบริหารโรงแรมปากีสถาน (PITHM) ในการาจี สถาบันการจัดการ

การท่องเที่ยวและโรงแรมปากีสถาน-ออสเตรีย (PAITHOM) ใน SWAT แต่ยังขาดแคลนบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรม

โอกาส

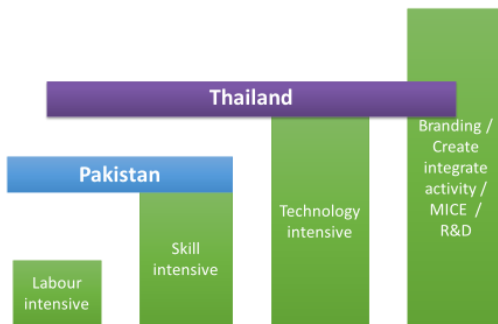
อุปสงค์ภายในของชาวปากีสถานต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีปริมาณมากและมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสของธุรกิจที่อยู่ในห่วงโซ่คุณค่าในหลายกิจการ และมีโอกาสสำหรับนักลงทุนที่สนใจลงทุนในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานอยู่มากและหลากหลาย เช่น การร่วมทุนในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานต่าง เช่น ระบบการขนส่งสาธารณะ การปรับปรุงถนนและทางด่วน การพัฒนาสนามบินให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เดินทาง การลงทุนโรงแรมระดับ 3-6 ดาวใกล้เคียงกับสถานที่ท่องเที่ยว การเปิดร้านอาหารหรือภัตตาคาร การสร้างสถานพยาบาลที่มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการให้บริการการนำเที่ยวในสถานที่ต่าง เป็นต้น

อุปสรรค

อุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานหลัก คือ ข้อจำกัดด้านการเดินทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวและความกังวลด้านความปลอดภัย สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ การสรรหาพันธมิตรธุรกิจที่ไว้วางใจกันได้ การขออนุญาตดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้งและอุทกภัย ที่เกิดอยู่บ่อยครั้ง เป็นต้น โดยในส่วนของคุณภาพของบริการด้านการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว มีอุปสรรคในด้านภาษีการนำเข้ายานพาหนะที่สูงมาก ร้อยละ 20 สำหรับรถบัสและรถตู้ และสูงถึงร้อยละ 100 สำหรับรถยนต์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการทัวร์ไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือและสะดวกสบายเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล นอกจากนี้การใช้บริการรถเช่าที่มีค่าบริการสูงมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานของประเทศอื่น ที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่นการเดินทางด้วยรถเช่าไป-กลับข้ามคืนจากอิสลามาบัดไปเพชวาร์ มีราคาสูงระหว่าง 250-300 เหรียญสหรัฐฯ

4. Production technology gab: การวิเคราะห์เทคโนโลยีที่ใช้กับอุตสาหกรรมระหว่างเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปากีสถานกับของไทย

Gap Analysis : Service Technology

ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีและเทคนิคของทั้ง 2 ประเทศที่ทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันโดยไทยมีการนำเทคโนโลยีและเทคนิค รวมถึงกิจกรรมต่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่มีความทันสมัยและครอบคลุมกิจกรรมต่าง ของอุตสาหกรรมมากกว่าในปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นโอกาสของนักธุรกิจไทยที่จะนำเทคโนโลยีและเทคนิค รวมถึงกิจกรรมต่างที่มีความครอบคลุมและทันสมัยเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจ ในปากีสถานได้ โดยเฉพาะในด้านของโรงแรมที่พัก เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และเทคโนโลยีในประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการการบริหารจัดการแบรนด์และการให้บริการที่ต่อเนื่องกับการท่องเที่ยวหลัก เป็นต้น

5. รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทางที่วิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	Franchise or Hotel Chain	Joint Venture ในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	ผสมผสานการขยายการลงทุนในรูปแบบ ranchise/Hotel Chain Joint Venture และ Green Field
	ศึกษาด้านการลงทุนในรูปแบบ FDI	Green Field ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยการเจาะกลุ่มโรงแรม และบริษัทนำเที่ยว	เข้าลงทุนโดยการเจาะกลุ่มโรงแรมและบริษัทนำเที่ยว และขยายสู่การจัดกิจกรรมและ MICE	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกันได้ => พัฒนาการบริการเพื่อเพิ่ม Value ให้แก่ธุรกิจ
1.3 สถานที่ลงทุน	ในตัวเมืองหรือใกล้สถานที่ท่องเที่ยว หรือในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	ในตัวเมืองหรือใกล้สถานที่ท่องเที่ยวหรือในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	ในตัวเมืองหรือใกล้สถานที่ท่องเที่ยวหรือในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	กลุ่มลูกค้าภายในประเทศและภายนอกประเทศ เช่น ASEAN EU JP	กลุ่มลูกค้าภายในประเทศและภายนอกประเทศ เช่น ASEAN EU JP	กลุ่มลูกค้าภายในประเทศและภายนอกประเทศ เช่น ASEAN EU JP
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ	สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ	สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ
	สร้างการรับรู้คุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยว	สร้างการรับรู้คุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยว และ พัฒนางานบริการให้เป็นที่ยอมรับ	สร้างการรับรู้คุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยว และ เริ่มสร้าง Brand
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	จัดหาแรงงานระดับคุณภาพให้เพียงพอ	จัดหาแรงงานระดับคุณภาพให้เพียงพอ	ต้นทุนแรงงานควรเน้นการพัฒนาทักษะการให้บริการที่ประทับใจ
	อบรมความรู้ด้านงานบริการ	อบรมความรู้ด้านงานบริการ	สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	ควรพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และการควบคุมคุณภาพการบริการ	ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการควบคุมคุณภาพการบริการ	ควรพัฒนาด้านการใช้สื่อ Social Media ในการประชาสัมพันธ์ และการควบคุมคุณภาพการบริการ
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสุทธิถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. ค่าการอนุญาตให้ใช้เฟรนไชส์ โดยคิดจากส่วนแบ่งเป็นร้อยละจากรายได้จ่ายคืนสู่บริษัทที่เข้าไปลงทุน 3. การแบ่งปันผลกำไรในรูปแบบของสินค้าหรือโควต้าบริการ	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสุทธิถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. ค่าการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ของระบบจัดการ โดยคิดจากส่วนแบ่งเป็นร้อยละจากรายได้จ่ายคืนสู่บริษัทที่เข้าไปลงทุน 3. การแบ่งปันผลกำไรในรูปแบบของสินค้าหรือโควต้าบริการ 4. การเก็บรายได้โดยตรงจากลูกค้าในต่างประเทศแล้วแบ่งจ่ายค่าบริการสู่กิจการที่ลงทุนในประเทศ ปากีสถาน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสุทธิถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. ค่าการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ของระบบจัดการ โดยคิดจากส่วนแบ่งเป็นร้อยละจากรายได้จ่ายคืนสู่บริษัทที่เข้าไปลงทุน 3. การแบ่งปันผลกำไรในรูปแบบของสินค้าหรือโควต้าบริการ 4. การเก็บรายได้โดยตรงจากลูกค้าในต่างประเทศแล้วแบ่งจ่ายค่าบริการสู่กิจการที่ลงทุนในประเทศ ปากีสถาน

ทั้งนี้รายละเอียดอื่น ที่เป็นข้อแนะนำสำหรับการลงทุนจะปรากฏในบทที่ 6

การลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีโอกาสอย่างมาก เนื่องจากปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่สำหรับการจัดแสดงสินค้า โดยแหล่งท่องเที่ยวยังมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมากจากทรัพยากรธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ แต่ยังมีขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงแรม หรือ ที่พัก ที่มีระดับ 4-5 ดาวที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ยังมีไม่มากนัก โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังเป็นชาวปากีสถาน อีกทั้งทางภาครัฐให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของประเทศ โดยการจัดมาตรการต่าง ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนและเป็นที่ยึดดูใจของนักลงทุนตามกิจกรรมที่นักลงทุนจะดำเนินการโดยขออนุมัติมาตรการสนับสนุนการลงทุนต่าง ต่อภาครัฐ ซึ่งภาครัฐจะมีมาตรการส่งเสริมให้ตามกิจกรรมที่ได้ยื่นไป เช่น สัมปทานโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง เป็นต้น อย่างไรก็ตามสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัจจัยที่ต้องเตรียมแผนการจัดการให้รัดกุม เช่น การขนส่ง การขออนุญาตกิจกรรมต่าง เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และกฎระเบียบต่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้เริ่มการลงทุนในรูปแบบ Joint Venture และทำความร่วมมือกับภาครัฐและนักธุรกิจท้องถิ่น โดยเน้นจุดเด่นด้านการตลาดโดยการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ และกิจกรรมบริการต่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยในช่วงเริ่มต้นจำเป็นต้องสรรหาพันธมิตรในพื้นที่เพื่อการประสานงานต่าง กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันภายในประเทศ โดยการลงทุนใน ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือจะมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในแต่ละอุตสาหกรรมที่แตกต่าง โดยสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากบทที่ 3 และการร่วมลงทุนกับพันธมิตรธุรกิจดังกล่าวทางทีมที่ปรึกษาเสนอแนะให้ใช้วิธีร่วมลงทุน (Joint Venture) โดยเน้นจุดเด่นในด้านการตลาด เช่น การนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อาทิ ซาฟารี และการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากนี้นักลงทุนควรวางแผนการขยายการลงทุนและการถอนทุนในด้านต่าง เป็นการสำรองไว้ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนได้ทันทั่วทั้งตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ดังเช่นตัวอย่างการวางกลยุทธ์ด้านต่าง ในแต่ละช่วงเวลาของธุรกิจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่ระบุรายละเอียดกลยุทธ์ด้านต่างไว้โดยสังเขป โดยอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปใน ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ควรเน้นกลยุทธ์ในด้านการจัดกิจกรรม การตลาด และการพัฒนาความสัมพันธ์กับพันธมิตรทางธุรกิจ ให้มีความรัดกุม ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายธุรกิจในลำดับต่อไปเป็นอย่างมาก

อุตสาหกรรมที่ 2

5.2.2 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

ภาพรวมเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน

เศรษฐกิจปากีสถานมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องในปี 2018 ที่ร้อยละ 5.8 โดยมีปัจจัยจากอุปสงค์การบริโภค (Consumption demand) ที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการผ่อนคลายนโยบายการเงินและการคลัง เป็นผลให้เกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ทำให้เกิดความไม่สมดุลของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic imbalance) อย่างมาก ในปี 2018 ปากีสถานเกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (Current account deficit : CAD) ที่ร้อยละ 6.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพิ่มจากปี 2017 ที่มีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอยู่ที่ร้อยละ 4.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เพิ่มสูงขึ้นสะท้อนถึงการขาดดุลการค้า (Trade deficit) ที่ภาคการส่งออกที่ขยายตัวน้อยกว่าภาคการนำเข้า เนื่องมาจากมีการใช้จ่ายเงินในประเทศ (Domestic demand) อยู่ในระดับสูง การขาดดุลการคลัง (Fiscal deficit) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.6 ในปี 2018 ซึ่งสวนทางกับมาตรการรัดเข็มขัดทางการคลัง (Fiscal consolidation) ในปีที่ผ่านมา ปัจจัยหลักที่ทำให้มาตรการฯ ดังกล่าวไม่สัมฤทธิ์ผล ได้แก่การที่ภาครัฐมีค่าใช้จ่ายในขณะที่การขยายตัวของรายรับในระดับต่ำ (รายได้ที่มีใช้ภาษีอากร)

คณะรัฐบาลชุดใหม่ได้ลงมือจัดการความไม่สมดุลนี้ แต่ผลลัพธ์ในช่วงกลางปีชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม ทั้งนี้ ปัจจัยที่บ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจล่วงหน้า (Leading indicators) ทางกิจกรรมของภาคเศรษฐกิจจริง (Real sector) ชี้ให้เห็นการ

หดตัวของอุปสงค์ ซึ่งการผลิตในปริมาณสูงมีส่วนถึงร้อยละ 65 ของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดนั้น มีการหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.3 ในช่วงปีงบประมาณ 2019

ปากีสถานมีกลุ่มผู้มียรายได้ระดับปานกลางเป็นอันดับที่ 6 ของโลก โดยในปี 2018 ผู้ที่มีรายได้ระดับปานกลางมีจำนวน 17 ล้านครัวเรือน หรือ 102 ล้านคน ทั้งนี้ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ในปากีสถาน รองจากอุตสาหกรรมสิ่งทอ คิดเป็นร้อยละ 27 ของภาคการผลิต และร้อยละ 16 ของการจ้างงานในภาคการผลิต รวมถึงอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้ดึงดูดการลงทุนเข้ามาในประเทศถึง 223.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในระหว่างปี 2012 – 2018¹

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาของอุตสาหกรรมอาหารเนื่องจากการเชื่อมโยงกันระหว่างภาคส่วนอุตสาหกรรม การเกษตรและภาคส่วนอุตสาหกรรมการผลิตอาหารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย กลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ได้มีการสร้างสรรค์และบริหารจัดการความเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตรและภาคส่วนอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเข้าด้วยกันเพื่อสร้างให้เกิดมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร

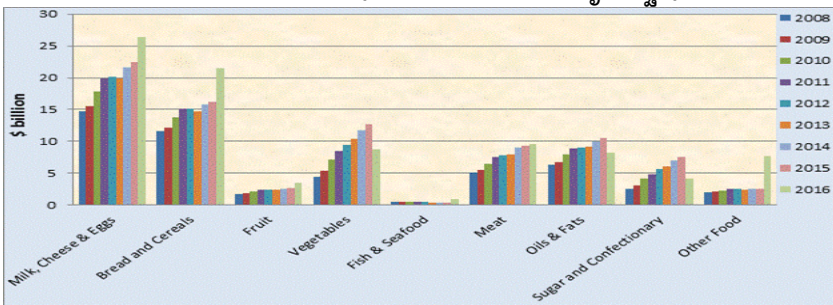
พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อบริโภคอาหารของปากีสถาน ร้านค้าปลีกในปากีสถานมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงภาคการจำหน่ายอาหารในปากีสถาน แต่ชาวปากีสถานยังคงซื้ออาหารในตลาดและร้านของชำ ทั้งนี้ในเมืองใหญ่ ผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ปานกลางถึงสูง ค่อย เปลี่ยนพฤติกรรมจากการซื้ออาหารสดและการซื้ออาหารครั้งละมากไปเป็นอาหารแปรรูปและอาหารที่ถูกบรรจุภัณฑ์ รวมถึงอาหารสำเร็จรูป และอาหารแช่แข็ง อีกทั้งยังมีปัจจัยสนับสนุนพฤติกรรมบริโภคนี้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงานหญิงและรายได้สุทธิที่เพิ่มมากขึ้น โดยพฤติกรรมบริโภคอาหารหลักในชนบทไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยยังคงบริโภคข้าวสาลีและธัญพืชรวมถึงเนื้อสัตว์เป็นหลัก ในภาคเหนือของปากีสถานมีการบริโภคเนื้อแกะและเนื้อวัว แต่ในภาคใต้จะบริโภคเนื้อไก่

¹ The Board of Investment of Pakistan. (2018).

เป็นหลัก โดยมีโอกาสที่จะลงทุนในผลิตภัณฑ์นมได้ แต่จำเป็นต้องปรับรสชาติให้เข้ากับรสนิยมคนพื้นเมือง

โดยทั่วไปแล้ว คริวเรือนปากีสถานเน้นบริโภคอาหารที่คนทั่วไปบริโภคเป็นหลัก เช่น แป้งสาลี ธัญพืช น้ำมันบริโภค ผัก ผลไม้ นม และเนื้อสัตว์ เป็นต้น โดยจะหาซื้อในร้านค้าปลีกที่อยู่อาศัยในจำนวนหลายครั้งต่อเดือน เนื่องจากความสะดวกสบาย ความสดใหม่ของอาหาร และพื้นที่จัดเก็บในบ้านที่จำกัด และจำนวนร้านค้าปลีกที่อยู่อาศัยประชากรวัยหนุ่มสาวของปากีสถานนิยมซื้ออาหารจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น การเข้าถึงร้านค้าที่อยู่ร่วมกัน มีร้านอาหารทั้งยังสามารถทำอาหารในร้านได้เลย โดยผู้อยู่อาศัยในสังคมเมืองที่มีรายได้ปานกลางนั้นร้านขายของชำแบบครบวงจรเป็นที่นิยม ขณะที่คริวเรือนที่มีฐานะร่ำรวยจะนิยมร้านค้าปลีกที่ทันสมัยเนื่องจากที่เดินทางไปได้สะดวก มีอาหารแปรรูปนำเข้าที่หลากหลาย

รูปภาพที่ 5-29: การเติบโตของการใช้จ่ายของผู้บริโภคของปากีสถานในแต่ละประเภทของอาหาร (หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

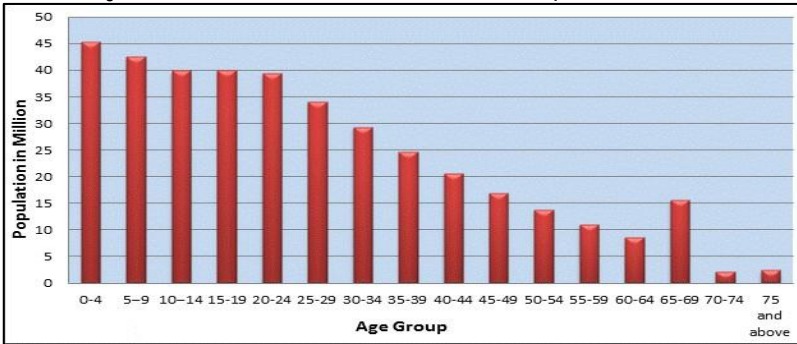
ที่มา : <https://gain.fas.usda.gov/>. (2017).

ความต้องการในอาหารที่มีการเพิ่มมูลค่า ได้แก่ อินทผลาล้ม ซีเรียล เครื่องดื่มช็อคโกแลต อัลมอนต์ เค้ก ผลไม้ และน้ำผลไม้ จะพุ่งมากขึ้นถึงจุดสูงสุดในช่วงที่มีงานสำคัญตามศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะวันฮารีรายอ อีดิลฟิตรี (Eid) และเดือนรอมฎอน (Ramadan) ซึ่งจัดขึ้นตามปฏิทินจันทร์คติตามศาสนาอิสลาม

ผู้บริโภครส่วนใหญ่ของปากีสถานเลือกทานอาหารที่มีความสดใหม่ และอยู่ใกล้บ้าน ในราคาที่สมเหตุสมผล ขณะที่อาหารเพื่อสุขภาพกำลังเป็นที่นิยมในหมู่คนมีการศึกษา ซึ่งได้มีการโฆษณาผ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และโทรทัศน์ โดยผู้บริโภครที่มีรายได้ปานกลางถึงสูงจะนิยมบริโภคผลไม้สด น้ำผลไม้ และเครื่องดื่มที่ผสมผลไม้ที่มีความเข้มข้นสูง อาหารออร์แกนิก ของหวานไร้น้ำตาล อาหารสำเร็จรูปที่มีใยอาหารสูง ผลิตภัณฑ์จากนม และอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของวิตามินและแคลเซียม ในอีกด้านหนึ่งผลิตภัณฑ์จากสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากสัตว์จำเป็นต้องได้รับการรับรองคุณภาพฮาลาล เพื่อรับประกันว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมาจากแหล่งและผ่านกรรมวิธีที่ถูกต้องตามหลักของศาสนาอิสลาม ในขณะที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกห้ามตามหลักของศาสนา การเพิ่มขึ้นของผู้บริโภครที่มีรายได้ปานกลางเป็นปัจจัยที่ทำให้มีความนิยมอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น แต่ก็ยังชอบที่ทานอาหารใหม่นอกบ้าน โดยอาหารจีน อิตาลี ไทย โมร็อกโค เลบานอน กำลังเป็นที่นิยมในปากีสถาน

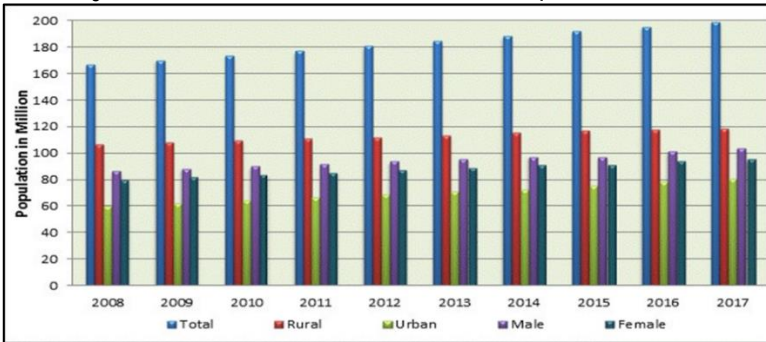
ปากีสถานเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 6 ของโลก ซึ่งมากถึง 200 ล้านคน และมีจำนวนประชากรที่มีอายุน้อยกว่า 14 ปี มากเป็นอันดับต้น ของโลก ซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลักสำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคทุกประเภทในอนาคต โดยประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่ตามชนบทมากกว่าในเขตเมือง และมีจำนวนประชากรที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยปากีสถานมีผู้มีรายได้ปานกลางเป็นจำนวน 60 ล้านคน โดยผู้บริโภครที่มีรายได้ปานกลางจะบริโภคสินค้าทั้งในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ

รูปภาพที่ 5-30: ประชากรในแต่ละช่วงอายุของปากีสถาน

ที่มา : <https://gain.fas.usda.gov/>. (2017).

รูปภาพที่ 5-31: ประชากรในแต่ละช่วงอายุของปากีสถาน

ที่มา : <https://gain.fas.usda.gov/>. (2017).

ปากีสถานเป็นประเทศสังคมนิยม เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามดังนั้นสินค้าอาหารที่จำหน่ายหรือบริโภคจึงต้องมีมาตรฐานสากลเกือบทั้งสิ้นนี้กระทรวงพาณิชย์และสิ่งทอปากีสถานได้ออกคำสั่ง Statutory Regulatory Order (SRO) ที่ 237 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ปี 2014 เพื่อแก้ไขกฎระเบียบเพิ่มเติมในการนำเข้าสินค้า (Import Policy) ที่ออกในปี 2016 ซึ่งสาระสำคัญของคำสั่งใหม่นี้คือการบังคับให้ผู้จำหน่ายหรือผู้นำเข้าสินค้าปิดฉลากสินค้าเป็นภาษาอูรดู (ภาษาทางการของปากีสถานและภาษาอังกฤษ) การพิมพ์ตราสัญลักษณ์ฮาลาลบนบรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก

(consumer packaging) การกำหนดให้แนบใบรับรองฮาลาลพร้อมกับสินค้านำเข้า (shipment) และรายละเอียดอื่น ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าไทย ไปยังปากีสถาน

โดยคำสั่ง SRO 237 กำหนดเงื่อนไขในการนำเข้าสินค้า ดังนี้

1. พิมพ์ข้อความระบุส่วนผสมและรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ เช่น คุณค่าทางโภชนาการ วิธีการใช้ ของผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นภาษาอูรดูและภาษาอังกฤษ บนบรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก
2. ต้องพิมพ์สัญลักษณ์การรับรองฮาลาล (Halal Logo) บนบรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก
3. ฉลากที่ระบุตามข้อ 1. และ 2. ไม่ควรเป็นฉลากในรูปแบบสติ๊กเกอร์ (ลอกและปิด) หรือการพิมพ์ทับ (overprinting) หรือตราประทับ (Stamp) หรือฉลากแบบลอก (Scratched Labeling)
4. สินค้านำเข้า (shipment) ต้องแนบใบรับรองฮาลาล (Halal Certificate) ที่ออกโดยหน่วยงานที่รับรองฮาลาลที่ได้รับการรับรองจากองค์กรรับรองฮาลาลที่เป็นสมาชิกของ International Halal Accreditation Forum Body (IHAF) หรือ Standards Metrology Institute for Islamic Countries (SMIIC)

ปากีสถานเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญใกล้ทะเลอาระเบียในภูมิภาคเอเชียใต้ซึ่งสามารถเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงระหว่าง ยุโรป จีน เอเชียกลาง รวมถึงอินเดียไว้ได้ทั้งหมด ปากีสถานเป็นประเทศที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาลงทุนอีกประเทศหนึ่ง เนื่องจากด้วยจำนวนประชากรในประเทศ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ไม่ห่างไกลจากทวีปยุโรปมากนัก และเป็นตลาดใหม่ที่มีการแข่งขันยังไม่สูงเท่าภูมิภาคอื่น และมีเมืองสำคัญ คือเมืองการาจี (Karachi) ซึ่งเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางเศรษฐกิจตั้งอยู่ทางใต้ของประเทศ อีกทั้งยังเป็นเมืองหลวงเก่า เมืองลาฮอร์ (Lahore) เป็นเมืองศูนย์กลางของธุรกิจอุตสาหกรรมทางตอนเหนือของประเทศ อยู่ในใกล้ชายแดนปากีสถาน-อินเดีย² โดยปากีสถานมีอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารหลักดังแสดงในรูปภาพที่ 5-32

² United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service. (2017).

รูปภาพที่ 5-32: ธุรกิจที่สำคัญในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

ที่มา : The Board of Investment (BOI) of Pakistan (2019).

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีประเด็นและหน่วยงานต่าง ที่เกี่ยวข้องตั้ง
รายละเอียดต่อไปนี้

1. ภาพรวมเกี่ยวกับภาคเกษตรกรรมและสินค้าเกษตรแปรรูป

ปากีสถานเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์แต่กลับเป็นประเทศที่มีรายได้น้อย ทั้งนี้ภาคการเกษตรเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้มีอาหารเพียงพอสำหรับสำหรับประเทศที่มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรสูง ภาคเกษตรกรรมของเป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจปากีสถาน โดยสร้างมูลค่าได้ถึงร้อยละ 18.9 ของรายได้ประชาชาติ (Gross Domestic Product; GDP) และมีกำลังแรงงานถึงร้อยละ 42.3 ของกำลังแรงงานทั้งหมดของปากีสถาน เป็นส่วนสำคัญต่อการดึงดูดเงินตราต่างประเทศ และมีส่วนกระตุ้นให้ภาคอื่น เติบโต โดยภาครัฐมีการสนับสนุนเกษตรกรรมรายเล็ก พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีขนาดย่อมเพื่อกระตุ้นให้ภาคเกษตรกรรมเติบโต ทั้งนี้ในปี 2017 ประชาชนชาวปากีสถานโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการประมง อุตสาหกรรมเกษตรมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ การจ้างงาน ความเป็นอยู่ และเสถียรภาพทางอาหารของปากีสถาน รวมทั้งส่งเสริมให้เศรษฐกิจก้าวหน้าในหลากหลายด้าน อย่างไรก็ตาม ในระหว่างปี 2015 - 2016 ภาคเกษตรกรรมมีการเจริญเติบโตไม่เต็มที่เท่าที่ควร หรือเติบโตในอัตราที่ลดลงร้อยละ 0.19 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากปริมาณผลผลิตฝ้ายลดลงร้อยละ 27.8 ขณะเดียวกันด้านป่านไม้และประมงมีการเติบโตค่อนข้างดี โดยเติบโตร้อยละ 8.84 และ 3.25 ตามลำดับ

ในปี 2016-2017 ภาครัฐตั้งแต่ระดับศูนย์กลางถึงระดับภูมิภาคมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะฟื้นฟูภาคการเกษตร โดยผ่านการจัดสรรงบประมาณจากกระทรวงการวางแผนพัฒนา และปฏิรูป (Ministry of Planning Development & Reform; PSDP) ไปยังกระทรวงวิจัยและเสถียรภาพด้านอาหารแห่งชาติ (Ministry of National Food Security and Research ; MNSFR) เป็นจำนวนประมาณ 9.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยที่ศูนย์กลางจะลงทุนในพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ เสริมโครงสร้างกฎเกณฑ์ที่จำเป็น และให้การสนับสนุนทางนโยบายจากแผนวิสัยทัศน์ 2025 (Vision 2025) และแผนพัฒนาระยะ 5 ปี

ครั้งที่ 11 ของปากีสถาน จะทำให้เกิดการลงทุนต่ออย่างเนื่องต่อภาคเกษตรกรรมในระดับภูมิภาค ซึ่งจะช่วยให้ภาคเกษตรพื้นฟูร้อยละ 3.5³

ปากีสถานมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรที่ร้อยละ 2.04 ต่อปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วนี้ทำให้มีความต้องการสินค้าเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น โดยรัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตรกรรม ให้มีพืชผลที่หลากหลาย การจัดการน้ำที่เพียงพอ และการสนับสนุนให้เกิดผลผลิตที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ สินเชื่อเกษตรกรรม ส่วนลดค่าปุ๋ย และค่าไฟฟ้าที่ราคาต่ำ ทำให้ภาคเกษตรกรรมเติบโตอย่างมากหลังจากเผชิญภาวะทรงและทรุดมาตลอด 13 ปี โดยระหว่างปี 2017 - 2018 ภาคเกษตรกรรมมีการเติบโตถึงร้อยละ 3.81 ซึ่งมากกว่าเป้าหมายการเติบโตที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 3.5 ซึ่งเป็นผลจากการลงทุน ผลผลิตที่มีราคานำดึงดูด และการสนับสนุนทางนโยบายโดยภาครัฐเกี่ยวกับ เมล็ดพันธุ์ การลดราคาปุ๋ย⁴

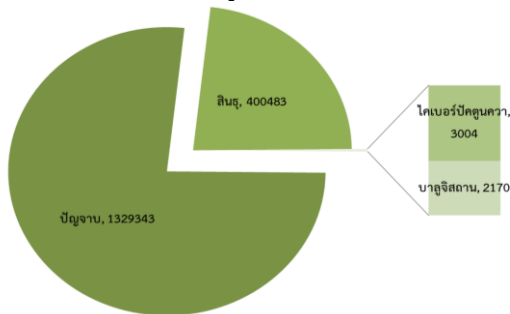
พืชผลหลักทางการเกษตรจำนวน 4 ใน 5 ต้องเผชิญกับการลดลงของกำลังการผลิตเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของที่แล้ว (2017-2018) เนื่องจากการขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะปลูก รวมทั้งเผชิญกับค่าเงินที่อ่อนค่า (Depreciation) อย่างต่อเนื่อง โดยที่อ่อนค่าลงประมาณร้อยละ 13.6 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2018 ถึงมีนาคม 2019 ผลจากการที่ค่าเงินอ่อนค่า แรงกดดันจากอุปสงค์ และราคาเชื้อเพลิงที่สูง กดดันให้เงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อค่าเฉลี่ยของอัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline inflation) เพิ่มสูงขึ้นจนถึงร้อยละ 6.8 ในช่วงกรกฎาคม 2018 ถึงมีนาคม 2019 (ขณะที่ในช่วงกรกฎาคม 2017 ถึงมีนาคม 2018 อยู่ที่ร้อยละ 3.8) ทำให้ธนาคารกลางของปากีสถานเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย 425 จุด จนแตะที่ร้อยละ 10.75

³ The Board of Investment of Pakistan.

⁴ Ravi Agric. (2019).

มะม่วงเป็นผลไม้ประจำชาติของปากีสถาน และเป็นผลผลิตจำพวกผลไม้ที่สำคัญเป็นอันดับ 2 ของปากีสถาน โดยมีพื้นที่เพาะปลูกสูงถึง 167,500 เฮกตาร์ (1,675 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งให้ผลผลิตถึง 1,732,000 ตันต่อปี โดยปลูกมากในแคว้นปัญจาบ ทั้งนี้ ปากีสถานสามารถผลิตมะม่วงออกสู่ตลาดโลกได้ถึงร้อยละ 2 - 3 ของมะม่วงทั้งหมด ซึ่งทำให้ปากีสถานเป็นผู้ผลิตมะม่วงเป็นอันดับ 4 ของโลก และมีมากถึง 250 สายพันธุ์ ทั้งยังส่งออกมะม่วงเป็นอันดับที่ 5 ของโลก โดยสามารถส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ได้มากที่สุด รองลงมาคือสหราชอาณาจักร ตลาดในต่างประเทศมีความต้องการเป็นอย่างมาก เนื่องจาก มีรสชาติอร่อย กลิ่นหอม และมีคุณค่าทางอาหาร นั่นก็คือ แร่ธาตุและสารอาหาร ปลูกมากในแถบปัญจาบและลาฮอร์

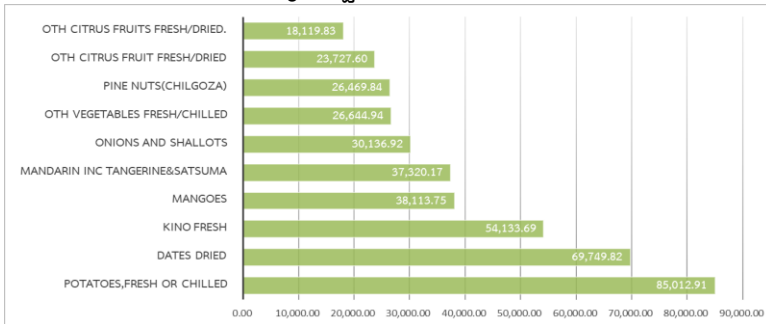
รูปภาพที่ 5-34: ปริมาณมะม่วงที่เพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ของปากีสถานปี 2017-2018 (ตัน)

ที่มา : ECONOMIC WING MINISTRY OF NATIONAL FOOD SECURITY & RESEARCH ISLAMABAD GOVERNMENT OF PAKISTAN. (2019)

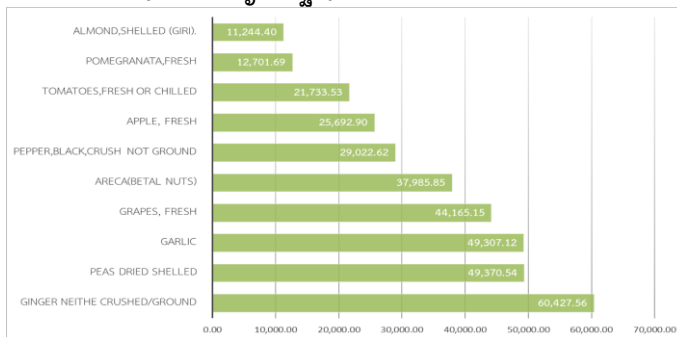
ผลไม้ตระกูลส้มเป็นหนึ่งในผลไม้ที่ปลูกมากที่สุดในปากีสถาน โดยผลิตได้ในปากีสถานเป็นอันดับที่ 11 ของโลก โดยมีการปลูกมากที่สุดในแคว้นปัญจาบ ซึ่งในปี 2016 สามารถเก็บเกี่ยวได้ถึง 2.34 ล้านตัน (คิดเป็นร้อยละ 97 ของผลิตรวมในประเทศ) โดยเมืองซาร์โกดา (Sargodha) เป็นเมืองที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ถึงร้อยละ 53.1 ของแคว้นปัญจาบ นอกจากนี้ปากีสถานยังเป็นแหล่งปลูกพืชผลทางการเกษตรอีกหลากหลายเช่น Pine nut ที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลก โดยส่วนใหญ่ปลูกใน โคเบอ์ร์ปัคตูนควา (KPK) บาลูจิสถาน (Balochistan) และทางตอนเหนือ คือ แคชเมียร์ (Kashmir) และกิลกิต (Gilgit)

รูปภาพที่ 5-35: มูลค่าการส่งออกของพืชผักผลไม้และเครื่องเทศของปากีสถาน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ประจำปี 2017-2018

ที่มา : ECONOMIC WING MINISTRY OF NATIONAL FOOD SECURITY & RESEARCH ISLAMABAD GOVERNMENT OF PAKISTAN. (2019)

รูปภาพที่ 5-36: มูลค่าการนำเข้าของพืชผักผลไม้และเครื่องเทศของปากีสถาน (พันเหรียญสหรัฐฯ)ประจำปี 2017-2018

ที่มา : ECONOMIC WING MINISTRY OF NATIONAL FOOD SECURITY & RESEARCH ISLAMABAD GOVERNMENT OF PAKISTAN. (2019)

โดยในปี 2017-2018 สินค้าส่งออกที่สำคัญของปากีสถานได้แก่ มันฝรั่ง อินทผาลัม และ Kino ส่วนสินค้านำเข้าหลักคือ ชিং ถั่ว และกระเทียม ซึ่งแสดงถึงค่านิยมในการบริโภคของชาวปากีสถาน และการผลิตในประเทศที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

3. อาหารทะเล

ภาคประมงมีบทบาทอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจโลก และมีผลต่อเสถียรภาพทางอาหารของปากีสถาน โดยปริมาณผลผลิตภาคประมง จะปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการเนื้อแกะ วัว และสัตว์ปีกในตลาด โดยในช่วงเดือนกรกฎาคม 2015 ถึง มีนาคม 2016 มีปริมาณปลาประมาณ 501,000 เมตริกซ์ตัน (501,000,000 กิโลกรัม) และสามารถส่งออกได้ 91,965 เมตริกซ์ตัน (91,965,000 กิโลกรัม) โดยบริเวณรอบทะเลอาระเบียสามารถทำฟาร์มเลี้ยงกุ้ง โดยใช้ น้ำทะเลจากทะเลอาระเบีย ซึ่งไทยมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้อย่างมาก อีกทั้งรัฐบาลยังให้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษกับผู้ลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงกุ้งในปากีสถานอีกด้วย

อาหารทะเลที่สำคัญของปากีสถานได้แก่ กุ้ง กุ้งมังกร ปลาซาติน และปลาหมึกที่พบในบริเวณชายฝั่ง ทั้งนี้ปากีสถานเป็นเมืองมุสลิมจึงไม่นิยมรับประทานเนื่องจากผิดหลักของศาสนาอิสลาม ดังนั้น กุ้งมังกรและปู จึงเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ การส่งออกโดยส่วนใหญ่จะส่งออกในลักษณะเป็นวัตถุดิบสด ไม่ได้ผ่านการแปรรูป โดยส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งไทย ซึ่งยังมีโอกาสในการเจาะตลาดที่กำลังเติบโตของจีน อินเดีย และบังคลาเทศรวมถึงประเทศอื่น

4. เนื้อสัตว์

4.1 สัตว์ปีก เนื้อวัว เนื้อแกะ

ภาคปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 60.54 ในอุตสาหกรรมเกษตร โดยที่มูลค่าของภาคปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของ GDP ปี 2018-2019 ซึ่งมีการเติบโตขึ้นร้อยละ 4.0 เมื่อเทียบกับเป้าหมายคือร้อยละ 3.8⁶ ขณะที่ภาคสัตว์ปีกก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมถึงจำนวน 1.5 ล้านคน โดยมีมูลค่าการลงทุนมากกว่าประมาณ 1.26 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา (แปลงค่าเงิน ณ วันที่ 10 กรกฎาคม ปี 2019) ทำให้ปากีสถานอยู่ในลำดับที่ 11 ของประเทศที่มีผลผลิตสัตว์ปีกของโลก โดยมีกำลังการผลิตที่ 1.02 พันล้านต่อปี โดยที่เนื้อสัตว์ปีกคิดเป็นร้อยละ 30 ของเนื้อสัตว์ทั้งหมด และมีการเติบโตร้อยละ 8 - 10 ต่อปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.4 ของ GDP ในปี 2015

⁶ Finance Division Government of Pakistan

4.2 ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์ เช่น นม ปากีสถานผลิตนมเป็นอันดับที่ 4 ของโลก ซึ่งนมเป็นที่นิยมในปากีสถาน โดยรายจ่ายของภาคครัวเรือนได้ใช้จ่ายไปกับนมและผลิตภัณฑ์จากนม ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วนมจะถูกใช้ในการในการชงชาซึ่งเป็นเครื่องดื่มทั่วไปในชีวิตประจำวันของชาวปากีสถาน ฉะนั้นแล้วนมจึงค่อนข้างเป็นที่ต้องการในทุกครัวเรือน ซึ่งสามารถบริโภคได้ทั้งนมสด นมที่ผ่านกรรมวิธีให้ความร้อน นมผง รวมถึงนมที่ผ่านกรรมวิธีแปรรูปต่าง เช่น โยเกิร์ต เนยใส บัตเตอร์มิลค์ เนย ชีส ไอศกรีม และของหวานต่าง ทั้งนี้ รายได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์จากนมของปากีสถาน มีขนาดถึง 3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ

ภาคผลิตภัณฑ์จากนมค่อนข้างดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment; FDI) โดยในปี 2016 บริษัท Royal Friesland ซึ่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ในสินค้าอุปโภคบริโภค สวีเดนซื้อหุ้นในบริษัท Engro Foods ของปากีสถานถึงร้อยละ 51 ซึ่งถือเป็นการลงทุนโดยตรงจากภาคเอกชนในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากนมที่ใหญ่ที่สุด โดยมีมูลค่าสูงถึง 450 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยภายใต้สัญญาใหม่ และร่างยุทธศาสตร์ปี 2020 จะทำให้บริษัท Engro Foods สามารถผลิตนมที่มีคุณภาพสูง และสามารถแปรรูปได้หลากหลาย รวมถึงยังสามารถทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ดีขึ้นจากการรับซื้อ

ดังนั้นช่องทางที่น่าสนใจของนักธุรกิจไทยคือ ตลาดกลางเนื่องจากปากีสถานมีอัตราการเกิดใหม่ของประชากรค่อนข้างมากในวัยเด็กจะต้องการแคลเซียมค่อนข้างสูง และแหล่งแคลเซียมที่ใช้บริโภคสำหรับเด็กส่วนใหญ่มาจากนม โดยช่องทางที่นักธุรกิจไทยสามารถเข้าแข่งขันได้คือการนำผลิตภัณฑ์นมไปแปรรูป เช่น นมอัดเม็ด ของหวาน และเบเกอรี่และขนมปังต่าง ซึ่งใช้นมเป็นวัตถุดิบ หรือธุรกิจห้องเย็นและระบบการขนส่งโดยใช้ตู้แช่เพื่อคงคุณค่าและสารอาหารของนมไว้ก่อนจะนำไปทำการแปรรูป เป็นต้น

5. โครงสร้างพื้นฐาน

ในช่วงเวลาที่ปากีสถานประกาศอิสรภาพนั้น พื้นที่ของปากีสถานเต็มไปด้วยพื้นที่รกร้าง ไร่ร้างพื้นที่ที่พัฒนาแล้วยังได้รับผลกระทบจากสงคราม (กับอินเดีย) ดังนั้นแล้วปากีสถานจำเป็นต้องจัดสรรโครงสร้างพื้นฐานอย่างเร่งด่วน ซึ่งเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากลแล้ว

โครงสร้างพื้นฐานของปากีสถานยังไม่สนับสนุนให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของคนในประเทศ ได้แก่ ปัญหาไฟฟ้าดับบ่อย การขาดแคลนน้ำสะอาด และขาดแคลนระบบสุขาภิบาลที่ดี นอกจากนี้การขยายตัวของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วนับเป็นปัญหาที่ค่อนข้างน่าเป็นห่วง

ถนนในทางตอนเหนือของประเทศไม่ตีส่งผลกระทบต่อให้การขนส่งล่าช้า และยังมี การขนส่งด้วยระบบห้องเย็นจำนวนน้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงส่งผลกระทบต่อ การขนส่งผลไม้เมืองหนาวลงในภูมิภาคอื่นเกิดการเน่าเสียของผลผลิต

ระบบไฟฟ้าไม่เสถียรพบปัญหาไฟฟ้าดับบ่อย ในภาคอุตสาหกรรมจึงต้องมีแหล่ง สำรองไฟฟ้า เพื่อไม่ให้เกิดการ breakdown หรือความเสียหายต่อเครื่องจักรและการผลิต โดยระบบไฟฟ้าในปากีสถานดำเนินการในลักษณะกึ่งรัฐกึ่งเอกชน โดยมีบริษัท/องค์กร หลัก ได้แก่ Water and Power Development Authority (WAPDA) Karachi Electric Supply Company (KESC) National Electric Power Regulatory Authority (NEPRA) Private Power and Infrastructure Board (PIIB) และ กระทรวงพลังงานและ ชลประทาน (Ministry of Water and Power) โดยที่มีส่วนแบ่งตลาดดังนี้

ตารางที่ 5-4: ปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้และส่วนแบ่งในตลาดของหน่วยงานต่าง

บริษัท/องค์กร	สถานะ	ไฟฟ้าที่ผลิตได้ (เมกะวัตต์)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)
WAPDA	ภาครัฐ	13,083	66.5
IPPs	ภาคเอกชน	6,005	30.0
อื่น	ภาครัฐ/เอกชน	-	3.5

ที่มา : <https://www.ukessays.com/>. (2017).

ทั้งนี้ชาวปากีสถานสามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้เพียงร้อยละ 55 ของประชากรในประเทศ ขณะที่ประชากรส่วนที่เหลือจำเป็นต้องใช้พลังงานทางเลือกอื่น

แหล่งชลประทาน มีสถานการณ์น้ำและสุขาภิบาลในปากีสถานไม่ค่อยดีนัก โดย การชลประทานคิดเป็นร้อยละ 97 ของน้ำในประเทศ และอีกร้อยละ 7 ที่เหลือถูกใช้เพื่อ อุปโภคบริโภคในเมืองและชนบท รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้แหล่งน้ำสำหรับใช้ใน เมืองโดยส่วนใหญ่จะเป็นน้ำบาดาล (Groundwater) โดยลำเลียงผ่านท่อ ยกเว้นเมือง การากี (Karachi) เมืองไฮเดราบัด (Hyderabad) และบางส่วนของเมืองอิสลามาบัด

(Islamabad) และแหล่งน้ำสำหรับใช้ในชนบทมาจากน้ำบาดาล และคลองชลประทาน (Irrigation canal) จากข้อมูลของ MTFD มีเพียงร้อยละ 65 ของประชากรที่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดที่เหมาะสมแก่การบริโภค ทำให้ประชาชนจำเป็นต้องติดตั้งปั๊มไฟฟ้า สร้างบ่อเก็บน้ำ และติดตั้งถังเก็บน้ำขนาดใหญ่ไว้ใช้งาน เพื่อทดแทนการมีน้ำอุปโภคบริโภคที่ไม่เพียงพอ ทั้งนี้ปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อภาคเกษตรเฉพาะในรัฐปัญจาบ แต่ทางตอนเหนือและตอนใต้ยังเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมากจึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพาะปลูก

6. ปัจจัยการผลิต

แรงงานในภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 42.3 ของกำลังแรงงานทั้งหมดของปากีสถาน และคิดเป็นร้อยละ 19.8 ของรายได้ประชาชาติ (Gross domestic products; GDP) ในปี 2015 – 2016 โดยที่ผลผลิตทางการเกษตรมีมากถึง 22.75 ล้านเฮกตาร์ (227,500 ตารางกิโลเมตร) แต่เมื่อคิดเป็นผลผลิตต่อไร่เมื่อเทียบกับประเทศอื่นยังถือว่าค่อนข้างต่ำ เนื่องจากเทคโนโลยีการเพาะปลูก การเกษตรส่วนใหญ่เป็นการใช้แรงงานคนเป็นหลัก ทั้งยังขาดเทคโนโลยีและเครื่องจักรในการเพาะปลูกที่ทันสมัย รวมถึงการขาดการประยุกต์ใช้เครื่องยนต์กลไกในขั้นตอนต่าง ของการเพาะปลูก ตั้งแต่การหว่านเมล็ด ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว เช่น เครื่องนวด (Threshing machine) หัวพ่นกระจายน้ำ (Spraying Water) เป็นต้น ซึ่งการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเกษตรจะทำให้ประหยัดเวลาและลดการสูญเสียผลผลิต รวมถึงได้ผลผลิตที่คุณภาพดีขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนมากขึ้น

ขณะที่จนถึงทุกวันนี้ปากีสถานยังมีการเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีที่จำกัด โดยใช้เพียงแทรคเตอร์ และเครื่องจักรอื่น ในส่วนน้อย โดยผลผลิตที่ได้โดยการใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีต่อพื้นที่ในการเพาะปลูกของปากีสถานอยู่ที่ 1.50 แร่งม้าต่อเฮกตาร์ ในขณะที่อินเดียอยู่ที่ 2.50 แร่งม้าต่อเฮกตาร์ จีนอยู่ที่ 3.88 แร่งม้าต่อเฮกตาร์ ญี่ปุ่นอยู่ที่ 7.0 แร่งม้าต่อเฮกตาร์ โดยอุปสรรคในการพัฒนาภาคการเกษตรของปากีสถานคือเครื่องจักรการเกษตรราคาสูง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้การใช้เครื่องจักรทางการเกษตรที่ทันสมัยสามารถนำมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการเพาะปลูก โดยสามารถ

ประหยัดเมล็ดพันธุ์ได้ถึงร้อยละ 15-20 ประหยัดปุ๋ยได้ถึงร้อยละ 15-20 ลดเวลาได้ถึงร้อยละ 20-30 ลดแรงงานได้ถึงร้อยละ 20-30 และเพิ่มผลผลิตได้ถึงร้อยละ 5-20⁷

7. หน่วยงานและนโยบายจากภาครัฐและเอกชน

ในปีงบประมาณถัดไปรัฐบาลได้เสนอให้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการวิจัยด้านการเกษตรและกองทุนเทคโนโลยีการเกษตรแต่ละหน่วยมีการจัดสรรเบื้องต้นจำนวน 35 ล้านเหรียญสหรัฐฯ การสนับสนุนด้านงบประมาณ เช่น การลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตรและการลดภาษี GST ที่สม่าเสมอเกี่ยวกับปุ๋ยรวมถึงการจัดสรรเงิน 35 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการวิจัยการเกษตรและกองทุนเทคโนโลยีการเกษตร

กองทุนจะถูกนำไปใช้ในการจัดหาเงินทุนสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูงและเพื่อการพัฒนาพืชที่ทันสมัย ส่วนกองทุนอื่น จะถูกนำไปใช้เพื่ออุดหนุนการจัดการเทคโนโลยีที่ทันสมัยในทุกสาขาย่อยของการเกษตร มาตรการข้างต้นและมาตรการอื่น รวมถึงการลดภาษีนำเข้าสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตรและการใช้ภาษีการขายทั่วไปที่ลดลงในชุดปุ๋ย

จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมในขั้นต้นน้ำของปากีสถานนั้นได้รับการส่งเสริมโดยรัฐบาลซึ่งได้กำหนดเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังมีความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบอย่างมาก แต่ผลผลิตต่อไร่ยังได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากยังขาดเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัยทางการเกษตร และทางปากีสถานยังต้องการให้ไทยเข้าไปถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการประมงเพราะไทยมีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ ทั้งนี้ยังมีนโยบายในการลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตร และการลดภาษี GST ดังนั้นการเข้าไปลงทุนในภาคอุตสาหกรรมขั้นต้นน้ำในปากีสถานจึงถือได้ว่ามีความน่าสนใจไม่น้อยสำหรับนักธุรกิจไทยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้

⁷ Department of Agronomy Faculty of Agriculture University of Agriculture Faisalabad. (2015).

การวิเคราะห์ชั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในชั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. โรงงานแปรรูปอาหารขั้นต้น

การแปรรูปผลผลิตในชั้นกลางน้ำเป็นจุดที่สำคัญในการแปลงวัตถุดิบสดในขั้นต้น น้ำ ทั้งวัตถุดิบที่เป็นพืชผลทางการเกษตร วัตถุดิบสดที่เป็นเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และอาหารทะเล ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่รอการปรุงต่อในขั้นปลายน้ำ เช่น ผักผลไม้ เป็นผักผลไม้ตัดแต่งพร้อมนำไปปรุงต่อ ปลาตัดแต่งพร้อมนำไปปรุงต่อ เนื้อสัตว์ที่หมักไว้ เพื่อนำไปแปรรูปเป็นอาหารพร้อมทานในขั้นปลายน้ำ เพื่อให้เกิดมูลค่าและเป็นอาหารที่จะใช้บริโภคภายในประเทศ ตลอดจนสามารถส่งขายยังต่างประเทศเพื่อพัฒนาธุรกิจการส่งออกให้เติบโตตามนโยบายของรัฐบาลได้ ปัจจุบันปากีสถานมีการเพาะปลูกพืชผักและผลไม้จำนวนมาก เช่น ส้ม มะม่วง อินทผาลัม เป็นต้น ซึ่ง ส่งเกิดได้จากความต้องการของสินค้าแปรรูปจากผลไม้ โดยเฉพาะเนื้อผลไม้ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการทำน้ำผลไม้ ไอศกรีม โยเกิร์ตผลไม้ และผลิตภัณฑ์อื่นที่ใกล้เคียง โดยมีตลาดรองรับทั้งในและนอกประเทศโดยเฉพาะมะม่วงเป็นผลไม้ที่ปลูกมากในปากีสถานแต่มีการนำไปแปรรูปค่อนข้างน้อย ปากีสถานจึงต้องการให้นักลงทุนไทยเข้ามาทำโรงงานแปรรูปมะม่วง

ด้านการประมง ไทยถือว่าเป็นตลาดส่งออกอาหารทะเลที่สำคัญของปากีสถานซึ่งอาหารทะเลที่ส่งออกมายังไทย ได้แก่ กุ้ง ล็อบสเตอร์ ปู ปลาหมึก ปลาซาติน ซึ่งปัจจุบันปากีสถานมีฟาร์มเลี้ยงกุ้ง โดยสามารถใช้น้ำทะเลจากทะเลอาหรับ ในการทำฟาร์มซึ่งไทยมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนี้เป็นอย่างดี อีกทั้งทางรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมกิจการฟาร์มเลี้ยงกุ้งโดยเฉพาะ การส่งออกสินค้าประมงของปากีสถานจะส่งในลักษณะวัตถุดิบสดเนื่องจากปากีสถานยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่จะสนับสนุนแปรรูปในอุตสาหกรรมนี้ เช่น กิจการห้องเย็น การขนส่งห้องเย็น โรงงานแปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น ในส่วนของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปนั้น มีบริษัทไทยได้เข้าไปลงทุนในปากีสถานแล้ว ได้แก่ เครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) ที่เข้าไปลงทุนผลิตอาหารสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์ปีกและร้านไถ่ย่างห่าน เป็นต้น

การแปรรูปสินค้าเกษตรและโมคภัณฑ์ (Agri Food Processing) ครอบคลุมอาหารที่ถูกแปรรูปจากเกษตรกรรม (ขั้นต้น) ซึ่งมีมูลค่าถึงร้อยละ 21 ของรายได้ประชาชาติ (Gross Domestic Product; GDP) รวมถึงการแปรรูปขั้นต้นในผักและผลไม้ อาหารสด แป้ง น้ำตาล ถั่วพัลส์ (เป็นถั่วที่มีโปรตีนสูง ต้องเป็นถั่วที่มีไขมันต่ำ และต้องเป็นถั่วที่เก็บเกี่ยวในรูปเมล็ดแห้งเท่านั้น) และธัญพืช ซึ่งผักและผลไม้มากกว่า 22 ประเภทถูกผลิตในปากีสถาน และมีโรงงานผลิตแป้งประมาณ 1,400 โรงงาน ผลิตน้ำตาลจากอ้อยเป็นอันดับ 9 ของโลก ซึ่งปากีสถานเป็นประเทศที่เพาะปลูกอ้อยอันดับ 5 ของโลก โรงงานแปรรูปมันฝรั่ง โรงงานสกัดน้ำมันมะกอกซึ่งส่วนมากอยู่ในแคว้น Attock และ Chakwal โดยอยู่ในที่ราบสูงโปโตฮาร์ (Potohar plateau)

ปากีสถานสามารถเก็บเกี่ยวผลมันฝรั่งได้ค่อนข้างมาก โดยมาจากแคว้นปัญจาบถึงร้อยละ 96 อย่างไรก็ตามปากีสถานยังขาดโรงงานแปรรูปมันฝรั่งเป็นแป้งมันฝรั่งและเกล็ดมันฝรั่ง ซึ่งถูกนำไปใช้เป็นส่วนผสมในขนมทานเล่น หรือแม้กระทั่งการใช้เพื่อผลิตอาหารอื่น รวมถึงยังเป็นส่วนผสมในสูตรการผลิตเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง หรือส่วนผสมเพื่อทำเป็นอาหารสัตว์

โรงงานแปรรูปอาหารจะอยู่ในแคว้นปัญจาบ (Punjab) ร้อยละ 60 แคว้นสินธ์ (Sindh) ร้อยละ 30 แคว้นไคเบอร์ปัคตูนควา (Khyber Pakhtunkhwa; KPK) แคว้นบาลูจิสถาน (Baluchistan) ร้อยละ 2 อิสลามาบัต (Islamabad Capital Territory; ICT) โดยมีจำนวนมากกว่า 2,500 ราย โดยเจ้าใหญ่ในภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้แก่ บริษัท Pepsi บริษัท Coca Cola บริษัท Unilever บริษัท Nestle บริษัท Mitchells บริษัท Engro Foods บริษัท K&N's บริษัท Shezan Shan Foods และ บริษัท Dawn Foods

2. การขนส่งเพื่อไปแปรรูป

ปากีสถานมีความต้องการรถบรรทุกห้องเย็นเพื่อการขนส่งผลผลิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวของประชากร และความต้องการอาหารที่เพิ่มขึ้น และการขนส่งวัตถุดิบบางชนิดเน่าเสียง่ายจึงต้องการระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพที่สามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตไว้ได้โดยไม่เน่าเสียหรือเสียหายระหว่างทาง รวมทั้งการรักษา

ความสะอาดของผลผลิต การขนส่งด้วยรถขนส่งที่มีระบบรักษาความเย็นหรือห้องเย็น เป็นเรื่องสำคัญสำหรับการรักษาคุณภาพของสินค้าและวัตถุดิบ เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และนม เป็นต้น ซึ่งระบบการขนส่งของปากีสถานยังไม่มี การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากนัก ปากีสถานยังคงใช้งานเทคโนโลยีห้องเย็นแบบดั้งเดิม และยังคงขาดเทคโนโลยีห้องเย็นที่ควบคุมบรรยากาศ (Controlled atmosphere storage) ที่ใช้เก็บรักษาผลผลิตได้อย่างดีและมีคุณภาพ เมื่อเทียบกับไทยแล้วถือว่ายังล้าหลังอยู่มาก รถขนส่งที่มีระบบห้องเย็นมีปริมาณน้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ประกอบกับระบบถนนหนทางยังไม่เจริญ มีความขรุขระในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะทางตอนเหนือของประเทศ จึงส่งผลต่อการขนส่งผลไม้เมืองหนาวลงในภูมิภาคอื่นจะทำให้การขนส่งล่าช้า และยังคงขาดการจัดการที่ดีพอ ดังนั้นจึงพบปัญหาวัตถุดิบและผลผลิตที่ขนส่งไปเกิดความเสียหายไปก่อนจะทำการแปรรูป หรือมีอายุการเก็บที่สั้น ส่งผลให้มีปริมาณไม่เพียงพอต่อการบริโภค ทั้งนี้รัฐบาลปากีสถานยังมีนโยบายในการส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการไปลงทุนทำธุรกิจเกี่ยวกับห้องเย็น เช่น การนำเข้าระบบขนส่งแบบห้องเย็น และถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น

3. อาหารสดและอาหารแช่แข็ง

3.1 อาหารแช่แข็ง การขยายตัวของจำนวนประชากร รวมถึงการเพิ่มขึ้นของสังคมเมือง เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้มีความต้องการอาหารแช่แข็งเพิ่มขึ้น อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ไฮเปอร์มาร์ท เช่น Metro Al fatah และ Hyperstar ที่เข้ามาแทนที่ร้านค้าที่จำหน่ายอาหารท้องถิ่น ส่งผลให้อาหารแช่แข็งออกสู่ตลาดมากยิ่งขึ้น ในปี 2017 ตลาดอาหารแช่แข็งในปากีสถานมีมูลค่าถึง 489.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยรายงานในเดือนธันวาคม 2016 ระบุว่าปากีสถานได้ส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งไปจีนได้มากที่สุด รองลงมาคือสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น โดยอาหารทะเลแช่แข็ง เช่น กุ้ง ปลาซาร์ดีน และกุ้งมังกร เป็นสินค้าทะเลพื้นฐานในปากีสถาน ในปี 2017 ตลาดอาหารแช่แข็งในปากีสถานมีมูลค่าถึง 489.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเดือนธันวาคม 2016 ปากีสถานได้ส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งไปจีนได้มากที่สุด รองลงมาคือสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น⁸

⁸ United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service (2017).

3.2 ผักและผลไม้แช่แข็ง มีจำนวนค่อนข้างมากในตลาดโลก ในปี 2015 มีมูลค่าการส่งออกผักแช่แข็งถึง 6.07 ล้านสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบไปด้วยถั่ว มันฝรั่ง ผักโขม สตรอเบอร์รี่ ราสเบอร์รี่ ข้าวโพดหวาน และอื่น ซึ่งเป็นโอกาสแก่เกษตรกรที่สามารถขายผลผลิตส่วนเกินที่ออกผลจำนวนมากระหว่างฤดูกาล ทั้งนี้กระบวนการแช่แข็งสามารถเพิ่มมูลค่าแก่อาหารสดได้มาก โดยเทคโนโลยีที่ใช้ในกระบวนการนี้คือวิธีการ Individual Quick Freezing (IQF) ซึ่งการลงทุนในกระบวนการดังกล่าวจะให้ผลตอบแทนที่ดีมาก

ทั้งนี้ผักและผลไม้ที่ผ่านกระบวนการ Individual Quick Freezing (IQF) ถือเป็นสินค้าส่งออกสำคัญในประเภทผักและผลไม้ โดยที่ปากีสถานมีผักและผลไม้ที่หลากหลายและคุณภาพสูง ซึ่งมีศักยภาพอย่างมากถ้าผ่านกระบวนการ IQF เช่น ถั่ว มันฝรั่ง แครอท ผักโขม มะระขี้นก ผักกระเจียว และมะม่วง เป็นต้น โดยพืชผลเหล่านี้เพียงพอต่อการแปรรูปเป็นอาหารแช่แข็ง ซึ่งมีตลาดรองรับทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตามปากีสถานยังมีผู้ผลิต IQF ในจำนวนน้อย

3.3 เนื้อสัตว์แช่แข็ง ถูกขับเคลื่อนโดยปัจจัยความต้องการผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เช่น เคบับ (Kebab) พารัตทา (Paratha) มีทบอล (Meat ball) ไส้กรอก (Sausage) เป็นต้น อาหารกึ่งสำเร็จรูป (The ready-to-cook; RTE) ได้เผชิญกับการขยายตัวของบริษัทแช่แข็งอาหารในปากีสถานเช่นกัน โดยมีเจ้าหลักคือบริษัท Dawn Foods และบริษัท K&N's ซึ่งจำหน่ายอาหารพร้อมทาน และขยายไปสู่พารัตทาแช่แข็ง ซาโมซ่าแช่แข็ง (Frozen soamosa) และเนื้อสัตว์แช่แข็งกับอาหารทะเลแช่แข็ง เช่น กุ้ง ปลาซาร์ดีน และกุ้งมังกร เป็นสินค้าทะเลพื้นฐานในปากีสถาน

4. เทคโนโลยีการแปรรูปและการถนอมอาหาร

โรงงานแปรรูปอาหารการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ยังมีน้อย และส่วนใหญ่ยังเทคโนโลยีในการแปรรูปผลผลิตแบบพื้นฐาน เช่น Individual Quick Freezing (IQF) การอบแห้ง (Dehydrated) การแช่เยือกแข็ง (Frozen) และการพาสเจอร์ไรส์ (Pasteurization) เป็นต้น

ตัวอย่างธุรกิจการแปรรูปอาหารที่สำคัญดังนี้

4.1 น้ำมันบริโภค และไขมัน (Edible Oils & Fats) ปากีสถานมีความต้องการซื้อในน้ำมันบริโภค และไขมันค่อนข้างมาก (โดยเฉพาะน้ำมันมะกอก) บวกกับมีตลาดต่างประเทศรองรับ แต่กำลังการผลิตในปากีสถานยังไม่เพียงพอ จึงต้องการการลงทุนจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศจำนวนน้ำมันบริโภคโดยรวมในทุกช่องทางของปากีสถานคิดเป็น 3 ล้านตันโดยประมาณ โดยร้อยละ 23 ของเม็ดเงินที่ใช้จ่ายผลิตน้ำมันมาจากในประเทศ ในขณะที่ เหลือนำเข้ามาจากต่างประเทศ

โรงงานสกัดน้ำมันมะกอก

1) ศักยภาพ ความต้องการน้ำมันมะกอกเพิ่มขึ้นในระดับวันต่อวันอันเป็นผลมาจากพฤติกรรมบริโภคบริโภคของชาวปากีสถาน ซึ่งการผลิตในประเทศยังน้อยกว่าความต้องการในประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพที่จะปลูกต้นมะกอกเพิ่มขึ้นในประเทศ น้ำมันบริโภคนั้นมีความจำเป็นและไม่ใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ดังนั้นความต้องการในน้ำมันบริโภคจึงไม่มีความผันผวน และเพิ่มขึ้นเรื่อย โดยมีการคาดการณ์ว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า ด้วยความช่วยเหลือของภาครัฐของแคว้นปัญจาบ จะทำให้มีการปลูกถึง 3.16 ล้านตัน ครอบคลุมพื้นที่ 23,400 เฮกเตอร์ (94.7 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งจะให้ผลมะกอกถึง 21,000 ตันเข้าสู่ตลาดเพื่อเข้าสู่กระบวนการแปรรูปต่อไป ซึ่งในระยะยาวแล้วจะเป็นการผลิตน้ำมันเพื่อการส่งออก ซึ่งจะเกิดบนฐานเศรษฐกิจน้ำมันมะกอกที่ยั่งยืนและเพียงพอ ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่สังคมชนบทในภูมิภาคนี้ ขณะที่ในปัจจุบันปากีสถานมีกำลังการผลิตน้ำมันบริโภคเพียงร้อยละ 34 ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการในประเทศ จึงจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันบริโภคจากต่างประเทศเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ

2) ตลาดเป้าหมาย ปากีสถานมีการนำเข้าน้ำมันมะกอกเป็นจำนวนมาก โดยมีการคาดการณ์ว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า จะมีการนำเข้าน้ำมันมะกอกประมาณ 50,000 ตัน ดังนั้นการตั้งโรงงานสกัดน้ำมันมะกอก (Olive Oil Extraction Unit) จะช่วยลดการนำเข้าและทำให้ปากีสถานก้าวขึ้นมาเป็นผู้ส่งออกน้ำมันมะกอกและผลิตภัณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้องของโลกได้

กลุ่มลูกค้าเป้าหมายของน้ำมันมะกอก ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น โดยประเทศหลักที่ปากีสถานส่งออกน้ำมันมะกอก คืออู่ฟกานิสถาน และประเทศใกล้เคียง อย่างไรก็ตาม การผลิตน้ำมันมะกอกส่วนมากยังทำเพื่อการขายในประเทศ เนื่องจากตลาดในประเทศมีความต้องการมาก จนต้องนำเข้าเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ซึ่งบ่งบอกศักยภาพในการลงทุนในตลาดน้ำมันมะกอก

3) ผลผลิตพันธุ์ที่มีศักยภาพ มะกอกสามารถแปรรูปไปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เช่น เครื่องสำอาง เครื่องปรุง เวชภัณฑ์ อาหารสัตว์ เป็นต้น น้ำมันมะกอกบริสุทธิ์ (Virgin Olive Oil) ค่อนข้างเป็นที่นิยม โดยน้ำมันมะกอกบริสุทธิ์ สามารถนำไปใช้ในเป็นน้ำมันปรุงอาหาร และมีความเป็นกรดต่ำ

- น้ำมันมะกอกบริสุทธิ์ชนิดพิเศษ (Extra Virgin Olive Oil) เป็นน้ำมันมะกอกที่มีคุณภาพดีที่สุด ที่ได้มาจากกรรมวิธีการบีบเย็น (Cold pressing)
- น้ำมันมะกอกแบบผสม (Olive Oil หรือ Pure Olive Oil) เป็นน้ำมันที่ผสมผสานกันระหว่าง น้ำมันมะกอกบริสุทธิ์ชนิดพิเศษ (Extra Virgin Olive Oil) กับน้ำมันมะกอกที่ผ่านกรรมวิธีเพิ่มคุณค่าทางสารอาหาร (Refined Olive Oil) เข้าไป
- น้ำมันตะเกียง (Lampante Oil) ใช้เป็นเชื้อเพลิง และไม่เหมาะแก่การปรุงอาหาร

4) สถานที่ ที่ราบสูงโปโตฮาร์ (Potohar plateau) เป็นที่ราบสูงขนาดใหญ่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของปากีสถาน โดยครอบคลุมพื้นที่ 8,592 ตารางไมล์ (22,253.18 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกต้นมะกอก เนื่องจากมีสภาพอากาศและภูมิประเทศที่เหมาะสม โดยที่สภาพอากาศ อุณหภูมิ คุณภาพดิน ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย และปัจจัยอื่น ในเมือง Sialkott เมือง Narowal เมือง Gujrat เมือง Jhelum เมือง Rawalpindi เมือง Islamabad เมือง Attock เมือง Chakwal และเมือง Khushab เหมาะแก่การเพาะปลูกมะกอก ซึ่งภาครัฐของแคว้นปัญจาบได้ประกาศให้โปโตฮาร์เป็น Olive Valley โดยกระจายต้นมะกอก และให้การอบรมการเพาะปลูกแก่เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งอาจสามารถตั้งโรงงานสกัดน้ำมันมะกอกได้ในพื้นที่นี้ โดยเฉพาะแคว้น Attock และ Chakwal (ใกล้สวนมะกอก)

4.2 แป้งมันฝรั่งและโรงงานผลิตเกล็ดมันฝรั่งอบแห้ง

1) ศักยภาพ มันฝรั่งไม่เพียงแต่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น แต่ยังเป็นวัตถุดิบในร้านอาหารอีกด้วย การบริโภคมันฝรั่งในระดับโลกนั้น ได้เปลี่ยนจากการบริโภคมันฝรั่งโดยตรงเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมันฝรั่ง โดยน้อยกว่าร้อยละ 50 ของผลผลิตมันฝรั่งทั่วโลกจะถูกบริโภคโดยตรง ขณะที่เหลือจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูปสู่ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมันฝรั่ง และส่วนผสมในอาหารสัตว์ รวมถึงแป้งสตาร์ช (Starch) ในอุตสาหกรรม และนำผลไปใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ในการเพาะปลูกใหม่ในฤดูกาลถัดไป โดยตลาดแป้งและเกล็ด (Flake) มันฝรั่งได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.52 ต่อปี โดยในปี 2015 ปากีสถานมีการนำเข้าแป้งและเกล็ดมันฝรั่งถึง 2,764 ตัน มีมูลค่า 3.78 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ ปากีสถานมีผลมันฝรั่งที่ไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแคว้นปัญจาบ อย่างไรก็ตามหลาย บริษัทในปากีสถานยังต้องนำเข้าแป้งและเกล็ดมันฝรั่งเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูปต่อไป

2) ตลาดเป้าหมาย ปากีสถานมีการนำเข้าแป้งและเกล็ดมันฝรั่งอบแห้งเป็นจำนวนมาก และมีการคาดการณ์ว่าในทศวรรษหน้า จะมีการนำเข้าถึง 450,000 ตัน ทั้งนี้ การตั้งโรงงานแปรรูปมันฝรั่งเป็นแป้งและเกล็ด (Potato Powder and Flakes Manufacturing Unit) จะช่วยลดการนำเข้าได้ และจะทำให้ปากีสถานสามารถส่งออกแป้งและเกล็ดมันฝรั่งออกสู่สากลได้ โดยกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร เบเกอรี่ อาหารสัตว์ และอื่น โดยลูกค้ารายสำคัญคือกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศตะวันออกไกล จีน มาเลเซีย และประเทศอื่น ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีตลาดในประเทศรับรองผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมันฝรั่งอีกด้วย

3) ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ เกล็ดมันฝรั่งอบแห้ง (Dehydrated Potato Flake) ถูกใช้เพื่อทำมันบดเพื่อค้ำปลีก เป็นส่วนผสมในขนมทานเล่น หรือแม้กระทั่งการใช้เพื่อผลิตอาหารอื่น แม้กระทั่งใช้ในการผลิตอาหาร การทำขนม ซุปอาหารทอด ไก่ทอดแช่แข็ง และอาหารทะเล หรือเป็นตัวผสมเพื่อทำให้น้ำซุปลและอาหารทารกเข้ากัน รวมถึงเป็นวัตถุดิบพื้นฐานในขนมทานเล่นต่าง อีกทั้งยังเป็นส่วนผสมในสูตรการผลิตเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง หรือส่วนผสมเพื่อทำเป็นอาหารสัตว์

แป้งมันฝรั่ง (Potato powder) ถูกใช้ในอุตสาหกรรมอาหารเพื่อคลุกเคล้าเนื้อสัตว์ น้ำเกรวี่ และน้ำซุบให้เข้ากัน ซึ่งแป้งมันฝรั่งผลิตมาจากผลมันฝรั่งที่ดูดซับน้ำเข้าไปเป็นจำนวนมาก และนำไปอบแห้งต่อ และถูกใช้ในหลากหลายอุตสาหกรรมเช่น อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม อาหารสัตว์ เป็นต้น

4) สถานที่ ปากีสถานสามารถเก็บเกี่ยวผลมันฝรั่งได้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในแคว้นปัญจาบ อย่างไรก็ตามปากีสถานยังขาดโรงงานแปรรูปมันฝรั่งเป็นแป้งมันฝรั่งและเกล็ดมันฝรั่ง ซึ่งถูกนำไปใช้เป็นส่วนผสมในขนมทานเล่น หรือแม้กระทั่งการใช้เพื่อผลิตอาหารอื่น รวมถึงยังเป็นส่วนผสมในสูตรการผลิตเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง หรือส่วนผสมเพื่อทำเป็นอาหารสัตว์ โดยการตั้งโรงงานแปรรูปมันฝรั่งควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบ (ผลมันฝรั่ง) ได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองโอการา (Okara) ซึ่งเป็นผู้เพาะปลูกมันฝรั่งรายใหญ่ไม่เฉพาะแคว้นปัญจาบแต่เป็นรายใหญ่ในปากีสถาน ในระหว่างปี 2014 - 2015 เมืองโอการาได้ผลิตผลมันฝรั่งได้ถึง 1.4 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นกำลังการผลิตมันฝรั่งในรัฐปัญจาบร้อยละ 37 และปากีสถานร้อยละ 34

4.3 ผัก ผลไม้ นมและสินค้าชั้นกลางที่ผ่านการเพิ่มมูลค่า ภาคผักและผลไม้ก็มีโรงงานที่รองรับการแปรรูปมากกว่า 25 โรงงาน และปากีสถานยังเป็นประเทศที่ผลิตนมสูงเป็นอันดับ 4 ของโลก ซึ่งก่อให้เกิดโอกาสที่จะเพิ่มมูลค่าในภาคผลิตภัณฑ์นมโดยนำนมไปเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตอาหารแปรรูปต่อไป เช่น เบเกอรี่ นมอัดเม็ด เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าปากีสถานยังขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปที่สามารถคงคุณภาพของวัตถุดิบและอาหารได้ดี จึงเป็นช่องทางที่สำคัญของนักธุรกิจไทยซึ่งมีเทคโนโลยีในการแปรรูปที่สูงกว่าและเข้าไปถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับปากีสถาน ซึ่งสามารถคงคุณภาพของวัตถุดิบและอาหารได้มากขึ้น และลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผลผลิต

5. เทคโนโลยีการจัดเก็บ/เก็บรักษา

ปากีสถานมีความต้องการระบบขนส่งแบบห้องเย็น เพื่อการขนส่งผลผลิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการขยายตัวของประชากร และความต้องการอาหารที่เพิ่มขึ้น แต่ปากีสถานมีเทคโนโลยีในการจัดเก็บและการเก็บรักษาค่อนข้างน้อย ยังคงใช้งาน

เทคโนโลยีห้องเย็นแบบดั้งเดิม และยังขาดเทคโนโลยีห้องเย็นที่ควบคุมบรรยากาศ (Controlled Atmosphere Storage) ที่ใช้เก็บรักษาผลผลิตได้อย่างดีและมีคุณภาพ ห้องเย็นและการขนส่งที่เป็นระบบห้องเย็นยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้สินค้า และวัตถุดิบเกิดความเสียหายและเน่าเสีย ปากีสถานจึงมีนโยบายสนับสนุนให้ไทยในการ เข้าไปทำธุรกิจเกี่ยวกับห้องเย็น

6. โรงงาน/เทคโนโลยีผลิตบรรจุภัณฑ์

ภาคอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารของปากีสถานมีศักยภาพที่จะขับเคลื่อน ภาคอุตสาหกรรมอื่น เช่นภาคบรรจุภัณฑ์ บรรจุขวด เทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้ และโรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์จัดเป็นสิ่งสำคัญที่จะมองข้ามเสียมิได้ เนื่องจากพืชผลหรือ ผลิตภัณฑ์จากการเกษตรที่ทำการแปรรูป และผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปนั้น ต้องใช้บรรจุ ภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพเพื่อรักษาผลิตภัณฑ์และอาหารที่ผลิตได้ให้มีคุณภาพ และสามารถ เก็บรักษาได้นานตามอายุของผลิตภัณฑ์นั้น โดยผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องบรรจุในภาชนะ หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นสุญญากาศ บางชนิดต้องเป็นบรรจุภัณฑ์ที่บดแสง และบรรจุภัณฑ์ ต้องสามารถป้องกันการผ่านของออกซิเจนได้ เป็นต้น ซึ่งเทคโนโลยีด้านบรรจุภัณฑ์ของ ไทยนั้นมีความก้าวหน้ามากกว่าปากีสถาน ประกอบกับไทยเองมีความชำนาญสำหรับ บรรจุภัณฑ์ที่ใช้กับอาหารอยู่แล้ว ดังนั้นอาจทำการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านนี้ให้แก่ ปากีสถานได้ หรือสามารถส่งบรรจุภัณฑ์จากไทยมาขายยังปากีสถานได้เช่นกัน

7. ปัจจัยการผลิต

เครื่องจักรกลในการแปรรูปและถนอมอาหารยังคงเป็นแบบพื้นฐาน และยังมี จำนวนค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นช่องทางที่จะนำ เครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีที่สูงกว่าและคงคุณภาพอาหารได้ดีกว่าเข้าไปทำตลาด

แรงงาน ปากีสถานนับว่าเป็นประเทศที่มีแรงงานที่มีความรู้มากเป็นอันดับต้น ของโลก โดยมีนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรอันดับที่ 7 ของโลก ทำให้สามารถนักลงทุน สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีได้ง่าย ประกอบกับมีค่าแรงที่ต่ำเมื่อเทียบกับไทย จึงเป็น โอกาสที่ดีในการลงทุน

ตารางที่ 5-5: เปรียบเทียบค่าแรงขั้นต่ำต่อปีของไทยและปากีสถาน

ประเทศ	ค่าแรงขั้นต่ำต่อปี (เหรียญสหรัฐฯ)	ค่าแรงขั้นต่ำต่อปี (บาท)
ไทย	2,882	88,737
ปากีสถาน	1,543	47,509

ที่มา : Wikipedia. (2019).

การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ด้วยขนาดจำนวนประชากรที่มากเป็นอันดับต้นของโลก และมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 43 ของโลก ซึ่งปากีสถานมีศักยภาพที่จะเป็นกลุ่มตลาดใหม่ในภูมิภาคเอเชียใต้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะเกิดการเติบโตของอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว โดยปากีสถานยังถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศ Next Eleven (N-11) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะมีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับต้น ของโลก โดยภาครัฐมีปฏิญาณที่จะสนับสนุนการลงทุนในภาคส่วนที่มีโอกาสเติบโต และจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนมากขึ้น ซึ่งภาคอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารของปากีสถานมีศักยภาพที่จะขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมอื่นเช่นภาคบรรจุภัณฑ์ บรรจุขวด และค้าปลีก (ไฮเปอร์มาร์ท และซูเปอร์มาร์เกต) เป็นต้น

1. สินค้าอาหารแปรรูป

ในภาคอาหารแปรรูปนั้นประมาณร้อยละ 25 ของผลผลิตทางการเกษตรได้ถูกนำไปแปรรูปต่อไป และภาคอาหารแปรรูปก่อให้เกิดการจ้างงานร้อยละ 16 ของภาคการผลิตในปากีสถาน และก่อให้เกิดรายได้ประชาชาติ (Gross Domestic Product: GDP) ถึงร้อยละ 17 ซึ่งโดยส่วนใหญ่ประกอบด้วย ข้าว การสีข้าว และการแปรรูปอ้อย และมีโรงงานแปรรูปอาหารขนาดใหญ่มากกว่า 1,000 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในชนบทมากกว่าร้อยละ 75 เจ้าใหญ่ในภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปได้แก่ บริษัท Pepsi บริษัท Coca Cola บริษัท Unilever บริษัท Nestle บริษัท Mitchells บริษัท Engro Foods บริษัท K&N's บริษัท Shezan Shan Foods และบริษัท Dawn Foods ซึ่งในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ผักผลไม้แปรรูป ปากีสถานยังมีความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้อบแห้งในประเทศค่อนข้างสูง บวกกับมีตลาดต่างประเทศรองรับ แต่กำลังการผลิตในปากีสถานยังไม่เพียงพอ จึงต้องการการลงทุนจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ปากีสถานขาดโรงงานล้างทำความสะอาดผลผลิต โรงงานคัดแยก และโรงงานบรรจุที่ได้มาตรฐาน เนื่องจากโดยมากแล้วปากีสถานยังมีขั้นตอนการบรรจุแบบพื้นบ้าน และขาดมาตรฐานยกเว้นในบางผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มะม่วงและส้มที่มีโรงงานคัดแยกและบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานแต่มีขึ้นเพื่อใช้ในการส่งออกเท่านั้น

มะม่วงในปากีสถานถูกแปรรูปแค่ร้อยละ 3-4 โดยที่แปรรูปได้แก่น้ำมะม่วงที่ผสมเยื่อมะม่วง ไอศกรีมมะม่วง มะม่วงกระป๋อง และมะม่วงแห้ง ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีมากที่จะลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปมะม่วง

เนื้อเยื่อมะม่วง : เนื้อเยื่อมะม่วงนับเป็นการแปรรูปที่ค่อนข้างสำคัญ และมีความต้องการอย่างมากในตลาดทั้งในและต่างประเทศ ในรูปแบบที่ผสมในน้ำผลไม้

มะม่วงแห้ง : มะม่วงแห้งเป็นสินค้าแปรรูปสำคัญที่เป็นที่ต้องการในหลายประเทศทั่วโลก ผลมะม่วงที่มีบรรจุภัณฑ์และมีคุณภาพดี น้ำมะม่วง โยเกิร์ต แยม เยลลี่ ไอศกรีม มะม่วงดอง และอื่น

อาหารแปรรูป การเพิ่มมูลค่าในผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ (Value Addition in Major Food Crops) ปากีสถานเป็นหนึ่งในผู้ผลิตของอุตสาหกรรมผลผลิตทางการเกษตรเช่น ข้าวสาลี และข้าวเจ้า ได้ถูกแปรรูปไปเป็นหลากหลายผลิตภัณฑ์ เช่น ซีเรียล มั๊กกะโรนี สปาเกตตี้ พาสต้า เป็นต้น ซึ่งเทคนิคการแปรรูปที่ดี เช่นการอัดขึ้นรูป (Extrusion) ถูกใช้ในปากีสถานเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ในผลิตภัณฑ์เช่น ซีเรียล พาสต้า ขนม เป็นต้น อาหารแปรรูปที่ทำจากเนื้อสัตว์ เช่น เคบับ (Kebab) พาร์ตทา (Paratha) มีทบอล (Meat ball) ไส้กรอก (Sausage) เป็นต้น อาหารกึ่งสำเร็จรูป (The Ready-to-Cook: RTE) ได้เผชิญกับการขยายตัวของบริษัทแช่แข็งอาหารในปากีสถานเช่นกัน โดยมีเจ้าหลักคือบริษัท Dawn Foods และบริษัท K&N's ซึ่งจำหน่ายอาหารพร้อมทาน และขยายไปสู่พาร์ตทาแช่แข็ง ซาโมซ่าแช่แข็ง (Frozen Soamosa)

อาหารทะเลแปรรูป ปากีสถานนิยมบริโภคเนื้อสัตว์หรืออาหารทะเลที่ยังไม่แปรรูป เพราะชอบในรสชาติและปลอดภัย โดยซูเปอร์มาร์เก็ตได้มีการนำห้องเย็นเข้ามาติดตั้ง ซึ่งซูเปอร์มาร์เก็ตบางแห่งได้นำพนักงานชายมาแนะนำลูกค้าถึงประโยชน์ของเนื้อสัตว์และอาหารทะเลแปรรูป

โรงงานแปรรูปปลาเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มจะมีกำไรมากในแง่ของการกำหนดเป้าหมายทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ปากีสถานยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่จะสนับสนุนแปรรูปในอุตสาหกรรมนี้ เช่น กิจการห้องเย็น การขนส่งห้องเย็น โรงงานแปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น

เครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเครื่องดื่มในปากีสถานแบ่งหมวดหมู่ ได้แก่

- น้ำอัดลม (Aerated Beverages)
- น้ำผลไม้และน้ำเชื่อม (Juices Squashes and Syrups)

ทั้งสองหมวดมีการเติบโตอย่างมากจากผู้ผลิตรายใหญ่ ได้แก่ บริษัท Pepsi บริษัท Coca Cola บริษัท Nestle บริษัท Mitchells บริษัท Shezan และบริษัท Maza เป็นต้น ซึ่งโดยมากแล้วมีหน่วยผลิตในแคว้นปัญจาบ (Punjab) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองลาฮอร์ (Lahore) เมืองซากอดฮา (Sargodha) และเมืองบาฮาลปูร์ (Bahawalpur)

ในปี 2016 ร้อยละ 36 ของสินค้าส้มในตลาดสากลคือน้ำส้ม และร้อยละ 32.5 ของน้ำส้มนั้นคือน้ำส้มเข้มข้นแช่เยือกแข็ง (Frozen Concentrated Orange Juice) ส้มแมนดาริน ได้ถูกแปรรูปเป็นน้ำส้มแมนดารินเข้มข้นแช่เยือกแข็ง (Frozen Concentrated Kinnow Juice: FCKJ) ซึ่งเป็นน้ำส้มพร้อมดื่ม (Ready-to-Drink) ทั้งนี้การลงทุนในโรงงานแปรรูปน้ำส้มแมนดารินแช่เย็นค่อนข้างน่าดึงดูด โดยมีปัจจัยจากความเฉพาะตัวของส้มแมนดารินในปากีสถาน สามารถเพิ่มมูลค่าได้สูง และมีตลาดการส่งออกนอกประเทศและขายในประเทศรองรับ ทั้งนี้ส้มแมนดารินสามารถนำไปแปรรูปเป็นน้ำมันหอมระเหย (Kinnow Peel Oil) และผลิตภัณฑ์อื่นจากส้มแมนดารินที่เกิดจากกระบวนการต่าง ในการแปรรูป

ทั้งนี้ตลาดในประเทศยังมีความต้องการน้ำผลไม้ค่อนข้างสูง โดยน้ำส้มยังถูกนำเข้ามาในประเทศค่อนข้างมากอีกด้วย โดยตลาดน้ำหวานและน้ำผลไม้ในปากีสถานเติบโตอย่างรวดเร็วถึงร้อยละ 16 ในทศวรรษที่ผ่านมา โดยในปี 2017 ตลาดเครื่องดื่มสามารถขายได้ถึง 44 พันล้านลิตร (ซึ่งตลาดน้ำหวานและน้ำผลไม้คิดเป็นร้อยละ 4 ของตลาดเครื่องดื่ม โดยคาดว่าจะมีส่วนแบ่งถึง 2 พันล้านลิตรในปี 2018) โดยที่ตลาดส่งออกน้ำส้มเข้มข้นแช่เยือกแข็งของปากีสถานได้แก่ 1) สหรัฐอเมริกา 2) เยอรมนี 3) ญี่ปุ่น 4) จีน และ 5) อินโดนีเซีย นอกจากนี้เนื้อผลไม้ยังสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการทำน้ำผลไม้ ไอศกรีม โยเกิร์ตผลไม้ และผลิตภัณฑ์อื่นที่ใกล้เคียง โดยมีตลาดรองรับทั้งในและนอกประเทศ

อาหารกระป๋อง เป็นสินค้ามีศักยภาพในการส่งออกอีกผลิตภัณฑ์หนึ่ง โดยมีตลาดเป้าหมายคือประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน และประเทศตะวันตก และปากีสถานยังมีความได้เปรียบในการแข่งขันจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศตะวันตกเป็นอย่างมาก

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากนม เช่น นมที่ผ่านกรรมวิธีให้ความร้อน นมผง รวมถึงนมที่ผ่านกรรมวิธีแปรรูปต่าง เช่น โยเกิร์ต เนยใส บัตเตอร์มิลค์ เนย ชีส ไอศกรีม และของหวานต่าง เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของปากีสถาน ทั้งนี้รายได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์จากนมของปากีสถาน มีขนาดถึง 3 หมื่นเหรียญสหรัฐฯ โดยในปี 2016 บริษัท Royal Friesland ซึ่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ในสินค้าอุปโภคบริโภค สัญชาติฮอลแลนด์ ถือหุ้นในบริษัท Engro Foods ของปากีสถานถึงร้อยละ 51 ซึ่งถือเป็นการลงทุนโดยตรงจากภาคเอกชนในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากนมที่ใหญ่ที่สุด โดยมีมูลค่าสูงถึง 450 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยภายใต้สัญญาใหม่ และร่างยุทธศาสตร์ปี 2020 จะทำให้บริษัท Engro Foods สามารถผลิตนมที่มีคุณภาพสูง และสามารถแปรรูปได้หลากหลาย รวมถึงยังสามารถทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ดีขึ้นจากการรับซื้อของบริษัท Engro Foods

2. การขนส่งเพื่อจัดจำหน่าย

ปากีสถานมีเส้นทางคมนาคมขนส่งหลายเส้นทางที่สามารถเลือกขนส่งสินค้าได้ตามความสะดวก ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และยังมีโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน (China-Pakistan Economic Corridor-CPEC) ซึ่งมีมูลค่ากว่า 6 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ และเป็น 1 ใน 6 ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้ข้อริเริ่ม Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน

รูปภาพที่ 5-37: เส้นทางสายไหมใหม่ Belt and Road Initiative (BRI)

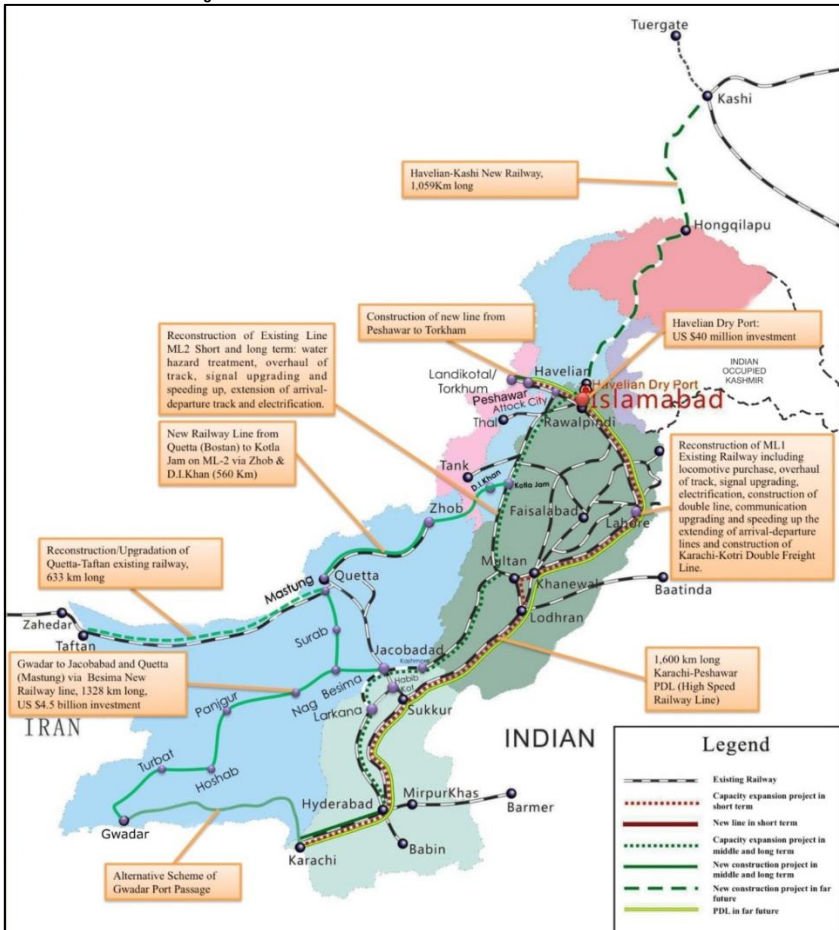
ที่มา : CPEC China Pakistan Economic Corridor. (2019).

รูปภาพที่ 5-38: เส้นทางหลวงของ CPEC

ที่มา : CPEC China Pakistan Economic Corridor. (2019).

รูปภาพที่ 5-39: เส้นทางรถไฟของ CPEC

ที่มา : CPCE China Pakistan Economic Corridor. (2017).

การขนส่งทางถนน ถือเป็นกระดูกสันหลังของระบบคมนาคมในปากีสถาน โดยร้อยละ 80 ของการจราจรทางบกมีจำนวนถึง 9,574 กิโลเมตร ในทางหลวงและโครงข่ายทางด่วนของประเทศ และยังมีบริการมีการส่งสินค้าผ่าน Platform ออนไลน์ เช่น Food Panda อีกด้วย แต่อย่างไรก็ดีเส้นทางการขนส่งในแถบตอนเหนือของประเทศมีความขรุขระซึ่งส่งผลให้เกิดความล่าช้า

การขนส่งทางน้ำ ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่ติดทะเล จึงมีท่าเรือสำคัญหลายแห่ง มีการเติบโตร้อยละ 8 ต่อปี โดยที่การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของปากีสถาน ประมาณร้อยละ 95 เป็นการขนส่งผ่านทางเรือ โดยปากีสถานมีทางออกสู่ทะเลอาหรับ (Arabian Sea) ทางตอนใต้ของประเทศ ท่าเรือสำคัญที่ใช้ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นที่ท่าเรือการาจี (Port Karachi) และท่าเรือกอซิม (Port Qasim) และยังมีท่าเรือกวาดาร์ (Port Gwadar) ที่จะสร้างเป็นท่าเรือน้ำลึกอีกด้วย

ท่าเรือการาจี (Port of Karachi)⁹ ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลปากีสถานได้ใช้เงินราว 85 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อพัฒนาระบบการขนถ่ายสินค้าภายในท่าเรือการาจีให้มีความทันสมัยมากขึ้นและยังมีโครงการที่จะสร้างถนนและสะพานอีกหลายโครงการเพื่อแก้ไขปัญหการจราจรติดขัดบริเวณใกล้กับท่าเรือ รวมทั้งเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือการาจีกับเมืองท่าสำคัญอื่น ในต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลปากีสถานมีเป้าหมายที่จะพัฒนาท่าเรือการาจีให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งและกระจายสินค้าที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียใต้ (โดยมีลักษณะเป็นเมืองท่าเสรีคล้ายฮ่องกง) เพื่อเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียกลางและตะวันออกกลาง โดยอาศัยความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ของปากีสถานที่ตั้งอยู่ติดกับอินเดีย จีน อิหร่าน และอัฟกานิสถาน ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล

⁹ <http://www.thaibizpakistan.com/pk/about/>

ท่าเรือกอซิม (Port of Qasim)¹⁰ เป็นท่าเรือที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองการาจี ประมาณ 35 กิโลเมตร เป็นท่าเรือน้ำลึกเอนกประสงค์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อบรรเทาความแออัดของท่าเรือการาจี สามารถรองรับการขนถ่ายสินค้าได้ร้อยละ 35 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของปากีสถาน มีหน้าท่ากว้างถึง 45 กิโลเมตร มีพื้นที่ราว 12,000 เอเคอร์ และปัจจุบันสามารถรองรับการขนถ่ายสินค้าได้ราว 17 ล้านตัน/ปี

ท่าเรือกอซิม¹¹ เป็นที่ตั้งของบริษัท Pakistan Steel Mills (PSM) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเหล็กรายใหญ่ที่สุดของปากีสถาน และบริษัทผลิตไฟฟ้า K-Electric Bin Qasim Power Plant ซึ่งเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าที่สำคัญในรัฐซินด์ รวมทั้งมีโรงงานผลิตรถยนต์หลายบริษัทตั้งอยู่ในท่าเรือแห่งนี้ ได้แก่ บริษัท Toyota ของญี่ปุ่น มีโรงงานผลิตรถยนต์ซึ่งสามารถประกอบรถยนต์เพื่อจำหน่ายในปากีสถาน จำนวน 50,000 คัน/ปี โดยแบ่งเป็นการผลิตรถยนต์นั่ง Toyota Corolla จำนวน 42,000 คัน/ปี และรถปิกอัพ Toyota Hilux อีก 8,000 คัน/ปี ส่วนบริษัท Suzuki ของญี่ปุ่นก็มี โรงงานผลิตรถยนต์นั่งขนาดเล็กอาทิ รุ่น Swift ตั้งอยู่ในท่าเรือแห่งนี้ โดยสามารถผลิตรถยนต์เพื่อจำหน่ายในประเทศได้จำนวน 100,000 คัน/ปี

ท่าเรือกวาดาร์ (Port of Gwadar) เป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งใหม่ที่เปิดทำการปี 2007 ตั้งอยู่ที่เมืองกวาดาร์ในรัฐบาโลจิสถาน อยู่ห่างจากเมืองการาจี ประมาณ 460 กิโลเมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้เป็นท่าเรือน้ำลึกที่ใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าจากปากีสถานไปยังอัฟกานิสถานและประเทศแถบเอเชียกลาง ซึ่งล้วนเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล อาทิ คาซัคสถาน อุซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน และคีร์กีซสถาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นท่าเรือที่ช่วยลำเลียงสินค้านำเข้าจากจีน อัฟกานิสถาน และประเทศแถบเอเชียกลางเพื่อส่งออกไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกด้วยบริหารจัดการโดยการท่าเรือสิงคโปร์ ท่าเรือนี้มีบทบาทสำคัญในแผนทางเดินเศรษฐกิจของจีน-ปากีสถาน และถือเป็นความเชื่อมโยงระหว่างโครงการ One Belt One Road และ Maritime Silk Road

¹⁰ อ้างอิงแล้วในหมายเลข 9

¹¹ อ้างอิงแล้วในหมายเลข 9

การขนส่งทางอากาศ¹² ปากีสถานมีท่าอากาศยานในประเทศทั้งหมด 59 แห่ง (ทั้งที่เป็นท่าอากาศยานเชิงพาณิชย์และของกองทัพปากีสถาน) โดยท่าอากาศยานนานาชาติส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองสำคัญต่าง อาทิ กรุงอิสลามาบัด การาจี เมืองลาฮอร์ และไฟซาลาบาด รัฐปัญจาบ เมืองเคเวตตา รัฐบาโลจิสถาน เมืองเปชวาร์ และรัฐโคเคเบอร์ ปักตุงค์ว เป็นต้น โดยสายการบินแห่งปากีสถาน (Pakistan International Airlines: PIA) เป็นสายการบินรัฐที่ใหญ่ มีส่วนการตลาดถึงร้อยละ 70 ของผู้โดยสารในประเทศ โดยมีคู่แข่งเป็นสายการบินเอกชน

สำหรับเมืองการาจี มีท่าอากาศยานนานาชาติการาจี ชื่อ Jinnah International Airport ซึ่งเป็นท่าอากาศยานนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดของปากีสถาน ปัจจุบันมีสายการบินพาณิชย์และสายการบินขนส่งสินค้า (Cargo) ของประเทศต่าง เปิดทำการบินมายังเมืองการาจี จำนวน 34 สายการบิน สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 10 ล้านคนต่อปี

ที่มา : The Board of Investment (BOI) of Pakistan (2019).

¹² อ้างอิงแล้วในหมายเลข 9

3. การจัดจำหน่ายภายในประเทศ

การจัดจำหน่ายสินค้าอาหารแปรรูปของปาเลสไตน์ที่ได้รับความนิยมจะเป็นแบบร้านค้าปลีกที่ทันสมัย เนื่องจากค่านิยมของผู้บริโภคในปาเลสไตน์ยังคงนิยมซื้อสินค้าจากตลาดแบบดั้งเดิม (Traditional trade) เป็นรูปแบบการวางขายในตลาดสดซึ่งมีอยู่ทั่วไป เช่น ตลาดนัดและร้านขายของชำเป็นส่วนมาก ส่วนรูปแบบตลาดสมัยใหม่ (Modern trade) เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีอยู่ไม่มากเท่ารูปแบบของตลาดแบบดั้งเดิม มีซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ที่มีสินค้าทั่วไปอยู่บ้าง โดยมาจากสัญชาติยุโรป 2 เจ้าที่เข้ามาร่วมมือกับกลุ่มผู้ค้าในปาเลสไตน์ซึ่งเปิดในเมืองการาจี ลาสฮอร์ ไฟซาลาบัต และอิสลามาบัตในรูปแบบบริการตนเอง ซึ่งมีขนาดโดยทั่วไปอยู่ที่ 25,000 – 100,000 ตารางฟุต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์การค้าครบวงจร ที่แตกต่างจากร้านค้าทั่วไปในปาเลสไตน์ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐยังมีร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค และเป็นช่องทางในการควบคุมราคาสินค้าของรัฐบาล รวมถึงภาคทหารมี Canteen Stores Department (CSD) ที่เป็นเครือข่ายร้านค้าจำหน่ายสินค้าลดราคา และกระจายไปสู่เมืองใหญ่ทั่วประเทศ ทำให้มีช่องทางในการเข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น

ผู้บริโภคที่มีระดับรายได้ปานกลางถึงสูงค่อยเปลี่ยนพฤติกรรมจากการซื้ออาหารสดและการซื้ออาหารครั้งละมาก ไปเป็นอาหารแปรรูป อาหารที่มีบรรจุภัณฑ์ อาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารบรรจุห่อ (Packaged food) รวมถึงอาหารสำเร็จรูป อีกทั้งยังมีการเติบโตของห้างสรรพสินค้า (Metro and Makro) และไฮเปอร์สตาร์ (Hyperstar) อย่างต่อเนื่องและได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ซึ่งมีสินค้าที่หลากหลายและมียี่ห้อที่เป็นสากลและสะดวกต่อการกระจายสินค้า โดยมีบริษัทระดับภูมิภาค เช่น บริษัท K&N และบริษัท Meat One ทั้งนี้ช่องทางจำหน่ายแบบออนไลน์ที่เริ่มมีการเติบโตขึ้น

ปาเลสไตน์ยังคงมีระบบการกระจายสินค้าเพื่อการนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารในรูปแบบเก่า ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนพิธีการค่อนข้างมาก โดยสินค้าอาหารนำเข้าโดยผู้ประกอบกิจการให้บริการบริหารจัดการขนส่งสินค้าทางทะเล ซึ่งมีหน้าที่กระจายสินค้าสู่ร้านค้าปลีก โดยส่วนมากแล้วผู้นำเข้าจะมีคลังสินค้าเพื่อรองรับการนำเข้า ส่วนการกระจายสินค้ามีค่าใช้จ่ายในการสร้างและบำรุงรักษาคลังสินค้าค่อนข้างสูง ซึ่งโดยส่วนมากแล้วผู้นำเข้า/ผู้กระจายสินค้า จะมีสำนักงานย่อยประจำเมืองสำคัญต่าง

จากการที่ปากีสถานมีสินค้าที่เป็นยี่ห้อทั้งในประเทศและต่างประเทศค่อนข้างน้อย ร้านค้าขนาดใหญ่ในปากีสถานจำหน่ายสินค้าที่เป็น Private Brand โดยผู้บริโภคนิยมมาก มีมุมมองที่ดีต่อสินค้าที่เหล่านี้

4. การจัดจำหน่ายต่างประเทศ

ปากีสถานมีตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญโดยเชื่อมต่อกับเอเชียกลาง ตะวันออกกลาง จีน และสหภาพยุโรป โดยในปี 2015 มีมูลค่าการส่งออกถึง 243.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งปากีสถานมีค่าขนส่งไปสู่เอเชียกลางที่ต่ำกว่าประเทศใกล้เคียง สะดวกต่อการกระจายสินค้า โดยช่องทางหลักที่ใช้ในการกระจายสินค้าคือ ทางบกและทางเรือโดยผ่านท่าเรือในเมืองการาจี สหภาพยุโรปได้สนับสนุนปากีสถานโดยให้ GSP+ ซึ่งจะได้รับการลดภาษีเป็นพิเศษร้อยละ 66 ของรายการสินค้าทั้งหมด สิทธิ GSP ของสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ จะไม่เก็บภาษีนำเข้าสินค้าบางรายการจากประเทศกำลังพัฒนาโดยรวมปากีสถานอยู่ในนั้นด้วย

5. การตลาดเพื่อการจัดจำหน่าย

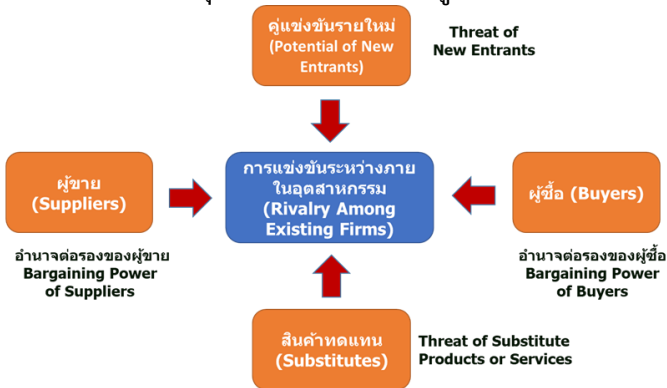
การตลาดต้องอาศัยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ซึ่งปากีสถานมีเอเจนซีโฆษณา รายใหญ่อยู่มากซึ่งบางรายเป็นการร่วมกับต่างชาติ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์เป็นวิธีการโฆษณาที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และยังมีวิธีการอื่น ในการโฆษณา ได้แก่ วิทยู ป้ายโฆษณา วารสารและวารสารการค้า สื่อโฆษณาแบบเจาะตรง (Direct Response Advertising) สไลด์และโฆษณาหนังสือในโรงภาพยนตร์ ข้อความสั้น ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ เช่นเดียวกับอินเทอร์เน็ต ปากีสถานมีหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่า 120 ฉบับ แม้ว่าสื่อภาษาอังกฤษจะมีเพียงเล็กน้อยแต่ก็มีอิทธิพลในแวดวงการเมือง ธุรกิจ วิชาการ และแวดวงผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นของปากีสถานสามารถเข้าถึงช่องสัญญาณระดับชาติและระดับนานาชาติผ่านทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ช่องสัญญาณที่เป็นภาษาฮินดีเป็นที่นิยมในหมู่ประชากรส่วนใหญ่ที่มีรายได้ปานกลาง นอกเหนือจากโทรทัศน์ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลในภาษาต่าง ในภูมิภาคแล้วยังมีช่องของเอกชนที่ได้รับความนิยมอีกหลายช่อง ประชากรในเมืองส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ และประชากรชนบทของปากีสถานมีโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น

มีการจัดงานแสดงสินค้าประจำปีหลายครั้งโดยมุ่งเน้นไปที่ภาคอาหารในรูปแบบต่างที่หลากหลาย อีกทั้งงานแสดงสินค้าเหล่านี้จะให้ความสำคัญกับผู้ส่งออกชาวปากีสถานและอุตสาหกรรมอาหารภายในประเทศ แต่มีเพียงไม่กี่งานที่เริ่มให้ความสำคัญกับสำหรับผู้ส่งออกอาหารชาวต่างชาติ

ทั้งนี้การสร้างคุณภาพที่ดีและสม่ำเสมอให้กับตัวสินค้า การติดตามผลการจัดจำหน่ายเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มยอดขายและขยายตลาดได้มากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1. Market Environment: การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมด้วย Porter 5 Forces Model

รูปภาพที่ 5-41: การวิเคราะห์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปด้วย Five Forces Model

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

การแข่งขันภายในตลาด

ผู้ประกอบการภาคเอกชนต่าง ที่เป็นผู้เล่นในอุตสาหกรรมนี้ยังมีอยู่ไม่มาก และเป็นแบบอุตสาหกรรมแปรรูปขนาดเล็กซึ่งเป็นสินค้าในรูปแบบของ Private Brand ค่อนข้างมาก บางรายเป็นการแปรรูปแบบพื้นบ้าน ยังไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้สมัยใหม่เข้ามาใช้มากนัก ขณะเดียวกันปากีสถานยังมีบริษัทข้ามชาติที่เข้ามา

ลงทุนในปากีสถานแล้ว เช่น บริษัท Pepsi บริษัท Coca Cola บริษัท Unilever บริษัท Nestle บริษัท Mitchells บริษัท Engro Foods บริษัท K&N's บริษัท Shezan Shan Foods บริษัท Dawn Foods และบริษัท CP เป็นต้น แต่เนื่องด้วยจำนวนประชากรที่มาก จึงทำให้ตลาดในปากีสถานค่อนข้างใหญ่ ดังนั้นการแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้จึงยังมีไม่มากนัก หากไทยนำเทคโนโลยีการแปรรูปที่มีความทันสมัยเข้าไปลงทุน อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่มีความน่าสนใจในการลงทุน ได้แก่ อาหารทะเลแปรรูป อาหารกระป๋อง อาหารกึ่งสำเร็จรูป ผักผลไม้แปรรูป ขนมหวาน เบเกอรี่ ห้องเย็น และการขนส่งระบบห้องเย็น เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องห้องเย็นและการขนส่งสินค้าที่มีระบบห้องเย็น ซึ่งปากีสถานยังมีนโยบายสนับสนุนให้กับไทยเพื่อเข้าไปลงทุนทางด้านนี้

อุปสรรคของผู้มาใหม่

ปากีสถานมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนต่าง ดังนั้นการที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก การเข้าถึงแหล่งทรัพยากร และการเข้าถึงตลาด การสร้างการรับรู้ในตราสินค้า เงินทุนในการดำเนินกิจการ แหล่งเงินทุน และการผลิตอาหารแปรรูปภายใต้มาตรฐานฮาลาล เป็นต้น

อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

ผู้บริโภคในพื้นที่มีอำนาจต่อรองสูง เนื่องจากสามารถเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลาย ทั้งสินค้าสดที่มีอยู่ตามสมบูรณ์ สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอาหารแปรรูปขึ้นพื้นฐาน โดยเฉพาะผักและผลไม้ซึ่งมีอุดมสมบูรณ์มากในภูมิภาคนี้ อย่างไรก็ตาม ปากีสถานยังประสบกับปัญหาอาหารไม่เพียงพอในบางฤดูกาลเนื่องจากยังขาดแคลนเทคโนโลยีการจัดเก็บและการถนอมอาหารที่ดี ซึ่งทำให้ไม่สามารถกักเก็บอาหารไว้รับประทานในฤดูกาลที่ขาดแคลน จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้บริโภคปานกลางในฤดูกาลที่มีผลผลิตจำนวนมาก และอำนาจการต่อรองต่ำในฤดูกาลที่ผลผลิตขาดแคลน

อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- กรณีเครื่องจักรในการแปรรูปอาหาร เนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของปากีสถานยังไม่มีหรือนำเทคโนโลยีและเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้มากนัก รวมทั้งยังขาดแคลนเครื่องจักรกลในการแปรรูปอาหาร ส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับสูง
- กรณีวัตถุดิบ เช่น พืชผลทางการเกษตร เนื้อสัตว์ สัตว์ทะเล ปากีสถานนับว่าเป็นแหล่งที่มีวัตถุดิบอุดมสมบูรณ์ ปากีสถานเป็นวัตถุดิบที่หลากหลายและมีวัตถุดิบมากมาย ส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับต่ำ

สินค้าทดแทน

- สินค้าเกษตร ไม่แปรรูป เช่น ผัก ผลไม้สดต่าง
- สินค้าแปรรูปแบบพื้นฐาน เช่น ผักและผลไม้อบแห้ง เนื้อสัตว์แช่แข็ง
- อาหารที่ทำสด เช่น อาหารในร้านอาหาร หรือในตลาด

2. SWOT การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในปากีสถาน

Strengths	Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของวัตถุดิบในชั้นต้นน้ำทั้ง พืชผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล และราคาถูก เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดี มีท่าเรือหลายแห่งสามารถกระจายสินค้าไปยัง ยุโรป จีน เอเชียกลาง รวมถึงอินเดียได้ มีเส้นทาง EPEC มีแรงงานทั้งที่มีทักษะและแรงงานภาคเกษตรกรรมจำนวนมาก ซึ่งมีค่าแรงที่ถูกลง มีแรงงานที่มี skill จำนวนมากสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีได้ง่าย ลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตรมีเขตเศรษฐกิจหลายแห่งที่รองรับที่แปรรูปผลไม้และอาหารแปรรูป 	<ul style="list-style-type: none"> ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังไม่เอื้ออำนวยทั้งถนนที่ไม่ดี ระบบชลประทานที่ไม่เพียงพอในบางพื้นที่ ระบบไฟฟ้าไม่เสถียรดับบ่อย ระบบขนส่งแบบท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อความต้องการ อาจทำให้ผลผลิตเน่าเสีย การวิจัยและพัฒนาการแปรรูปขั้นสูง ที่จะสามารถสร้างมูลค่าได้เพิ่มขึ้นยังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปขั้นพื้นฐาน ปัญหาการขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่
Opportunities	Treats
<ul style="list-style-type: none"> มีโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่า เช่น เครื่องจักรในการแปรรูปอาหาร ห้องเย็น เครื่องจักรการเกษตร อาหารกระป๋อง อาหารที่สำเร็จรูป เป็นต้น ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม โอกาสในการนำสินค้าประมาณแปรรูปเพื่อการส่งออก เนื่องจากมีจำนวนมากและชาวมุสลิมไม่น้อยมบริโภค ค่านิยมในการบริโภคของผู้ที่มีระดับรายได้ปานกลางถึงสูง ซึ่งเริ่มนิยมอาหารแปรรูปและอาหารนำเข้าจากต่างประเทศ อีกทั้งมีอัตราการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางอย่างรวดเร็วทำให้ตลาดใหญ่ขึ้นด้วย ตลาดในการบริโภคอาหารใหญ่มีประชากรมากถึง 200 ล้านคน ต่างชาติสามารถถือหุ้นในกิจการได้มากถึงร้อยละ 100 สามารถแลกเปลี่ยนเงินของปากีสถานไปเป็นเงินสกุลเงินอื่นได้อย่างอิสระ ได้สิทธิ GSP 	<ul style="list-style-type: none"> สภาพแวดล้อมที่จำกัดสำหรับการประกอบธุรกิจ เทคโนโลยีด้าน Logistic สำหรับอาหารสดและเวลาในการขนส่งเนื่องจากพื้นที่กว้างและระบบถนนยังไม่สะดวก มาตรการในการเก็บภาษีให้อ่านางในแต่ละรัฐทำให้เกิดการเสียภาษีซ้ำซ้อน

จุดแข็ง

ปากีสถานมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของวัตถุดิบในชั้นต้นน้ำ วัตถุดิบมีราคาไม่สูงและแรงงานในพื้นที่มีค่าแรงต่ำ โดยแรงงานในปากีสถานมีทั้งแรงงานที่ไม่มีทักษะเป็นจำนวนมาก และแรงงานที่มีทักษะ เช่น นักวิทยาศาสตร์ และวิศวกร เป็นอันดับต้นของโลก และด้วยการมีแรงงานที่มีความรู้นี้ทำให้ง่ายต่อการถ่ายทอด เทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบในการเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศปากีสถาน เช่น การตั้ง โรงงานผลิต โดยการนำวัตถุดิบในชั้นต้นน้ำไปแปรรูปให้เป็นสินค้าในชั้นกลางน้ำหรือ ปลายน้ำ โดยใช้แรงงานท้องถิ่น ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่าการผลิตในไทยแล้ว ส่งออกไปยังปากีสถาน

อีกทั้งปากีสถานยังเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ ใกล้ทะเลอาระเบียในภูมิภาคเอเชียใต้ ซึ่งสามารถเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงระหว่าง ยุโรป จีน เอเชียกลาง รวมถึงอินเดียไว้ได้ ทั้งหมด ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ไม่ห่างไกลจากทวีปยุโรปมากนัก มีเส้นทางการขนส่งสินค้าที่สะดวกทั้งทางถนน ทางน้ำ และทางอากาศ และมีท่าเรือหลายแห่ง รวมถึงท่าเรือน้ำลึกและเป็นตลาดใหม่ที่มีการแข่งขันยังไม่สูงเท่าภูมิภาคอื่น ทั้งนี้นักลงทุนยังสามารถประกอบกิจการโดยเลือกจากทำเลที่ตั้งที่สะดวกและเหมาะสมกับลักษณะของ ธุรกิจตนเองได้เนื่องจากมีเขตเศรษฐกิจหลายแห่งที่รองรับในกิจการเกี่ยวกับด้านแปรรูป ผลไม้และอาหารแปรรูป

จุดอ่อน

เนื่องด้วยระบบโครงสร้างพื้นฐานยังไม่เอื้ออำนวย อาทิ เช่น ถนนที่มีความขรุขระ และระบบชลประทานที่ไม่เพียงพอ มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ ระบบขนส่งแบบห้องเย็นมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตที่สามารถเน่าเสียได้ง่าย ระบบไฟฟ้าไม่เสถียร ในภาคอุตสาหกรรมจึงต้องมีแหล่งสำรองไฟฟ้า เพื่อไม่ให้เกิดการ breakdown หรือความเสียหายต่อเครื่องจักร และการผลิต

โอกาส

ปากีสถานถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีโอกาสในการทำธุรกิจอยู่มากมาย โดยเฉพาะใน อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เนื่องด้วยจำนวนประชากรที่มีมากถึง 200 ล้านคน นักลงทุน

สามารถผลิตสินค้าอาหารแปรรูปเพื่อรองรับความต้องการในการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งถือเป็นตลาดในการบริโภคอาหารขนาดใหญ่ ทั้งยังมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในระดับชั้นกลางอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีค่านิยมในการบริโภคอาหารแปรรูปและอาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ตลาดในการบริโภคสินค้าประเภทนี้ขยายตัวขึ้นด้วย โดยนักลงทุนสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งในส่วนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่า เช่น เครื่องจักรในการแปรรูปอาหาร ห้องเย็น เครื่องจักรการเกษตร อาหารกระป๋อง อาหารกึ่งสำเร็จรูป รวมถึงการนำสินค้าประมงมาแปรรูปเพื่อการส่งออก เนื่องจากมีจำนวนมากและชาวมุสลิมไม่นิยมบริโภค เป็นต้น

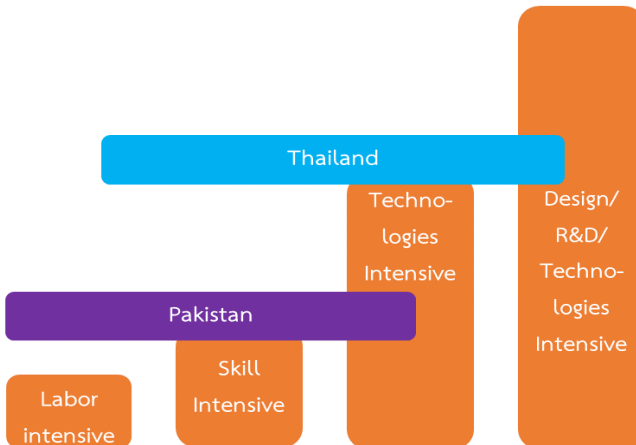
ทั้งนี้ภาครัฐยังให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริมมากมาย เช่น การให้ต่างชาติถือหุ้นในกิจการได้มากถึงร้อยละ 100 การแลกเปลี่ยนเงินของปากีสถานไปเป็นเงินสกุลเงินอื่นได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ภาครัฐยังมีนโยบายส่งเสริมในภาคเกษตรกรรม โดยมีมาตรการลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตรอีกด้วย ทั้งยังได้สิทธิ GSP โดยสหภาพยุโรปได้สนับสนุนปากีสถานโดยให้ GSP+ ซึ่งจะได้รับการลดภาษีเป็นพิเศษร้อยละ 66 ของรายการสินค้าทั้งหมด และสิทธิ GSP ของสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ จะไม่เก็บภาษีนำเข้าสินค้าบางรายการจากประเทศกำลังพัฒนาโดยรวมปากีสถานอยู่ในนั้นด้วย เป็นต้น

อุปสรรค

อุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป คือ สภาพแวดล้อมที่จำกัดสำหรับการประกอบธุรกิจ ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมภายในประเทศโดยเฉพาะในเมืองการจีซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักธุรกิจต่างชาติ เทคโนโลยีด้าน Logistic สำหรับอาหารสดและเวลาในการขนส่งเนื่องจากพื้นที่กว้างและระบบถนนยังไม่สะดวกทำให้เวลาในการขนส่งนานขึ้น ปากีสถานยังคงใช้งานเทคโนโลยีห้องเย็นแบบดั้งเดิม และยังขาดเทคโนโลยีห้องเย็นที่ควบคุมบรรยากาศ (Controlled Atmosphere Storage) ที่ใช้เก็บรักษาผลผลิตได้อย่างดีและมีคุณภาพ เมื่อเทียบกับไทยแล้วถือว่ายังล้าหลังอยู่มาก มาตรการในการเก็บภาษีให้อ่านาจในแต่ละรัฐทำให้เกิดการเสียภาษีซ้ำซ้อน ซึ่งอาจทำให้นักลงทุนต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่มเติม

3. Gap Analysis

Gap Analysis : Production Technology

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศที่ทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยไทยมีการนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมมากกว่าปากีสถาน โดยปากีสถานมีแรงงานทั่วไป และแรงงานมีทักษะ ขณะที่การเกษตรของปากีสถานจะใช้เทคโนโลยีในการเพาะปลูกขั้นพื้นฐานทั้งยังขาดเครื่องจักรในการเกษตรทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าที่ควร และเทคโนโลยีในการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตรไปเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นต้นเท่านั้น ประกอบกับปากีสถานยังไม่มีเทคโนโลยีในการแปรรูปอาหารที่ทันสมัยเทียบเท่ากับไทย จึงเป็นโอกาสของนักธุรกิจไทยที่จะนำเทคโนโลยีการผลิตที่มีความก้าวหน้าเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจในปากีสถาน

4. สิทธิประโยชน์ / ภาวะเยียบทางภาษี

รัฐบาลปากีสถานได้เพิ่มนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน กระตุ้นการลงทุนในปากีสถานมากขึ้น ดังนี้

- อนุญาตให้ต่างชาติลงทุนในทุกอุตสาหกรรม ยกเว้น อุตสาหกรรมการทหาร การจัดการวัตถุอันตรายรวมถึงวัตถุระเบิด กัมมันตภาพรังสี สารเคมีอันตราย ความมั่นคงและปลอดภัย การเงิน และเครื่องตีแมลงอฮอลล์
- อนุญาตให้ต่างชาติสามารถถือหุ้นในกิจการได้มากถึงร้อยละ 100
- ไม่จำกัดขอบเขตการลงทุนขั้นต่ำ
- สามารถแลกเปลี่ยนเงินตราของปากีสถานไปเป็นเงินตราต่างประเทศ และสามารถเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศได้โดยอิสระโดยที่ไม่มี การควบคุมจากภาครัฐบาล
- ไม่มีกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่เลือกปฏิบัติต่อต่างชาติ หรือในประเทศ
- ให้การอารักขาการลงทุน โดยผ่านการบังคับใช้พระราชบัญญัติ
- กำหนดอัตราภาษีศุลกากรขาเข้าสำหรับ PME (โรงงาน เครื่องจักร และ อุปกรณ์) โดยแบ่งเป็นรายอุตสาหกรรมดังนี้¹³
 1. การผลิตร้อยละ 5
 2. การเกษตรรวมถึงภาษีศุลกากร
 3. โครงสร้างพื้นฐานและโซเซียลร้อยละ 5
 4. การบริการรวมถึง IT และ Telecom ร้อยละ 0-5
- การยกเว้นภาษี (ค่าเสื่อมราคาขั้นต่ำ (IDA) ร้อยละของต้นทุนที่เป็น PME) : หักค่าเสื่อมราคาร้อยละ 25 ของมูลค่าต้นทุน สำหรับอุตสาหกรรมการผลิต การเกษตร โครงสร้างพื้นฐานโซเซียล การบริการรวมถึง IT และ Telecom
- สหภาพยุโรปได้สนับสนุนปากีสถานโดยให้ GSP+ ซึ่งจะได้รับการลดภาษีเป็นพิเศษร้อยละ 66 ของรายการสินค้าทั้งหมด¹⁴
- สิทธิ GSP ของสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ จะไม่เก็บภาษีนำเข้าสินค้าบางรายการจากประเทศกำลังพัฒนาโดยรวมปากีสถานอยู่ในนั้นด้วย¹⁵

¹³ Prime Minister Office Board of Investment Pakistan (2019)

¹⁴ European Commission (2019).

¹⁵ Office of the United States Trade Representative. (2019)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ปากีสถานประกอบด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษ 9 แห่งตามภาพ

ตารางที่ 5-6: เขตเศรษฐกิจพิเศษในปากีสถาน

เขตเศรษฐกิจพิเศษ	อุตสาหกรรม	ขนาดพื้นที่ (เอเคอร์)	เมือง	จุดเชื่อมต่อ
1. Rashakai Economic Zone	<ul style="list-style-type: none"> แปรรูปผลไม้ บรรจุภัณฑ์อาหาร (Food Packaging) หินอ่อน (Marble) สิ่งทอ (Textile Stitching/Knitting) 	1000	Nowshera KP	<ul style="list-style-type: none"> ท่าอากาศยาน (Airport) ท่าเรือบก (Dry port) ทางหลวง (Highway) รถไฟ (Railway)
2. Bostan Industrial Zone	<ul style="list-style-type: none"> แปรรูปผลไม้ เครื่องจักรในงานเกษตรกรรม (Agriculture Machinery) เวชภัณฑ์ (Pharmaceutical) ประกอบรถจักรยานยนต์ (Motor Bikes Assembly) เซรามิก (Ceramic and chromite industries) ห้องเย็นและเครื่องใช้ไฟฟ้า (Cold storage Electric Appliances) อาหารฮาลาล (Halal Food Industry) 	1000	Baluchistan	<ul style="list-style-type: none"> ท่าอากาศยาน (Airport) ท่าเรือบก (Dry port) ทางหลวง (Highway)
3. Atllama Iqbal Industrial City	<ul style="list-style-type: none"> Textile & Apparel เหล็กกล้า (Steel Industry) เวชภัณฑ์ (Pharmaceuticals) วิศวกรรมไฟฟ้า (Light Engineering) เคมีภัณฑ์ (Chemicals) อาหารแปรรูป (Food Processing) พลาสติก (Plastics) 	3000	Faisalabad (Punjab)	<ul style="list-style-type: none"> ทางด่วนหมายเลข 3 (Motorway M3) รถไฟ (Railway)
4. GB Moqpondass	<ul style="list-style-type: none"> เหมืองแร่ (Minerals) แปรรูปแร่เหล็ก (Iron Ore processing) 	250	Gilgit (GB)	<ul style="list-style-type: none"> ท่าอากาศยาน (Airport) ท่าเรือบก (Dry port) เส้นทาง CPEC (CPEC routes)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ	อุตสาหกรรม	ขนาดพื้นที่ (เอเคอร์)	เมือง	จุดเชื่อมต่อ
	<ul style="list-style-type: none"> แปรรูปผลไม้ เหล็กกล้า (Steel Industry) Processing Unit แปรรูปหนัง (Leather industry) 			
5. ICT Industrial Zone	<ul style="list-style-type: none"> เหล็กกล้า (Steel Industry) อาหารแปรรูป (Food Processing) & Beverages เวชภัณฑ์ (Pharmaceutical) & เคมีภัณฑ์ (Chemicals) การพิมพ์ (Printing and Packaging) วิศวกรรมไฟฟ้า (Light Engineering) 	200-500	Islamabad	<ul style="list-style-type: none"> ท่าอากาศยาน (Airport) ทางหลวง (Highway) รถไฟ (Railway) ทางด่วนหมายเลข 1-2 (Motorway M1 M2)
6. Industrial Park on PSM	<ul style="list-style-type: none"> ชิ้นส่วนยานยนต์ (Steel Auto & Allied) เวชภัณฑ์ (Pharmaceutical) Chemical การพิมพ์ (Printing and Packaging) เสื้อผ้า (Garments) 	1500	Qasim Karachi	<ul style="list-style-type: none"> ท่าอากาศยาน (Airport) sea port รถไฟ (Railway) ท่าเรือบก (Dry port)
7. Mohmand Marble City	<ul style="list-style-type: none"> หินอ่อน (Marble) 	300	FATA	<ul style="list-style-type: none"> ทางหลวง (Highway) ท่าเรือบก (Dry port)
8. AJK SEZ	<ul style="list-style-type: none"> ธุรกิจการเกษตร (Agro-business) 	1078	Mirpur AJK	<ul style="list-style-type: none"> Grand trunk road ท่าเรือบก (Dry port) รถไฟ (Railway)

ที่มา : The Board of Investment of Pakistan (2019).

โดยการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจะได้รับสิทธิพิเศษ ได้แก่

- ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรขาเข้า สำหรับการนำเข้าเครื่องจักร 1 ครั้ง
- ในกรณีที่ เป็น Developer ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นเวลา 5 ปี
- ในกรณีที่ เป็น Enterprise ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นเวลา 10 ปี

ในทศวรรษที่ผ่านมา ปากีสถานเผชิญปัญหาการขาดแคลนพลังงานและโครงสร้างพื้นฐานที่ล้าสมัย ทั้งนี้ปากีสถานได้รับการสนับสนุนจากจีนในโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีนปากีสถาน (China Pakistan Economic Corridor: CPEC) ซึ่งคาดการณ์ว่าจะช่วยให้ปากีสถานสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้เพิ่มถึง 10,400 เมกะวัตต์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการลงทุนของนักลงทุนและภาคอุตสาหกรรม

โดยโครงการ CPEC จะยังช่วยในการเชื่อมต่อกับภูมิภาคเอเชียกลาง ภูมิภาคตะวันออกกลาง ทวีปแอฟริกา และทวีปยุโรป ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในอีก 15 ปีข้างหน้า โดยแบ่งโครงการเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 อยู่ระหว่างปี 2013 – 2020 ช่วงที่ 2 อยู่ระหว่างปี 2020 – 2025 และช่วงที่ 3 อยู่ระหว่างปี 2025 – 2030 ประกอบไปด้วย 22 โครงการซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 29.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ทั้งนี้ โครงการ CPEC ได้ถือภาคอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเป็นอุตสาหกรรมหลัก และถูกบรรจุแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว โดยประกอบไปด้วยโครงการลงทุนดังนี้

- โครงการจัดตั้งโรงงานแปรรูปผักและผลไม้ใน Asadabad Islamabad Lahore และ Gwadar ซึ่งคาดการณ์ว่าจะได้ผลผลิตถึง 20,000 ตันต่อปี และได้ผลผลิตน้ำผลไม้และแยมถึง 10,000 ตันต่อปี และธัญพืชเพื่อการแปรรูปต่อไปถึง 1 ล้านตันต่อปี
- โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยใน NPK ซึ่งคาดการณ์ว่าจะได้ปุ๋ยอยู่ที่ 800,000 ตันต่อปีโครงการจัดตั้งโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ที่ Sukkur โดยคาดการณ์ว่าจะได้ผลผลิตที่ 200,000 ตันต่อปี รวมถึงการจัดตั้งโรงงานสาธิตการแปรรูปนม 2 แห่ง โดยคาดการณ์ว่าจะได้ผลผลิตที่ 200,000 ตันต่อปี เช่นกัน
- โครงการสาธิตพันธุ์พืชประสิทธิภาพสูงและชลประทานในแคว้น Punjab
- โครงการโครงข่ายโลจิสติกส์ครอบคลุมทั่วประเทศ (Nationwide Logistics Network) และขยายโครงข่ายคลังสินค้าและการกระจายสินค้า ระหว่างเมืองใหญ่ของปากีสถาน โดยจุดหมายแรกคือการเชื่อมต่อเมืองอิสลามาบัด และเมืองกวาดาร์

โดยมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 แห่งที่เป็นเป้าหมายของ CPEC ในเรื่องของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารได้แก่

- Rashakai Economic Zone M1 Nowshera โดยมีพื้นที่ 1,000 เอเคอร์
- Bostan Industrial Zone โดยมีพื้นที่ 1,000 เอเคอร์
- Allama Iqbal Industrial City M3 Faisalabad โดยมีพื้นที่ 3,000 เอเคอร์
- ICT Model Industrial Zone Islamabad โดยมีพื้นที่ 500 เอเคอร์

ซึ่งผู้สนใจลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารในปากีสถานจะได้รับผลประโยชน์ในเส้นทางการค้าและเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เกิดขึ้นโดย CPEC

5. รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในปากีสถาน โดยทางทีมวิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในปากีสถาน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

กลยุทธ์	ช่วงเวลา	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลง
1.1 รูปแบบการลงทุน		1. Trader เช่น เครื่องจักรในการแปรรูปอาหาร หรือ เครื่องจักรในเคส spare part ในเครื่องจักร ทั้งชิ้นต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ อาหารแปรรูป 2. Technology Transfer 3. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนโดยการทำ CSR	- เริ่มลงทุน FDI ในรูปแบบ Joint Venture โดยเริ่มลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ - ขยายการลงทุนในส่วนของชั้นกลางน้ำและปลายน้ำ	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม		1. ออกบูตในงานแสดงสินค้าต่างและหา Distributor ที่เป็นคนพื้นที่ 2. เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่น การถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยี ในส่วนของต้นน้ำ เช่น ธุรกิจท้องถิ่น โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ รวมถึง	1. ขยายการลงทุนด้านการผลิตในอุตสาหกรรมกลางน้ำหรือปลายน้ำเพื่อเป็นอาหารสำหรับบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน Joint Venture เป็นต้น	1. เพิ่มปริมาณและหลากหลายในการแปรรูปอาหาร 2. ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain ในอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเพิ่ม Value และความหลากหลายของ

กลยุทธ์	ช่วงเวลา	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลง
		พืชผลการเกษตร เป็น ต้น การลงทุนในส่วนของปลาย น้ำ เช่น อาหารทะเลแปรรูป เครื่องดื่ม เบเกอรี่	2. Strategic Partner หา ผู้ร่วมทุนที่เป็นคนพื้นเมือง และไว้วางใจได้	ผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งขายทั้งใน และต่างประเทศ เป็นต้น
1.3	สถานที่ลงทุน	บริเวณที่ภาครัฐให้การ ส่งเสริมหรือในกรณีมี พันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ	เขตเศรษฐกิจพิเศษ
2.1	เป้าหมายกลุ่มตลาดและ ลูกค้า	การขายเครื่องมืออุปกรณ์ใน การแปรรูปอาหารใน ประเทศ และการส่งออกไป ยังประเทศใกล้เคียง	การส่งเสริมด้านการแปรรูป อาหารภายในปากีสถาน และการส่งออกไปยัง ประเทศในแถบเอเชียใต้ เอเชียกลางและตะวันออก กลาง สหภาพยุโรป รวมถึง จีน	การส่งเสริมด้านการแปรรูป อาหารภายในปากีสถานและ การส่งออกไปยังประเทศใน แถบเอเชียใต้ เอเชียกลาง และตะวันออกกลาง สหภาพ ยุโรป รวมถึงจีน
2.2	กลยุทธ์การสร้างข้อ ได้เปรียบ	เน้นด้านการถนอมอาหาร สดจากสัตว์น้ำ สัตว์ทะเล และผลผลิตทางการเกษตร ให้มีคุณภาพ รักษาคุณค่า ทางอาหารได้มากขึ้น และ ได้มาตรฐาน GMP HACCP HALAL และสะอาดถูกหลัก อนามัยมากขึ้น	1.เน้นด้านการแปรรูปให้มี คุณภาพสูงขึ้น เพื่อยืดอายุ ของผลผลิตให้ยาวนานขึ้น และคงคุณค่าทางอาหาร ได้มากขึ้น / ส่งเสริมตลาด การส่งออกมากขึ้น 2. เพิ่มการลงทุนในส่วน ของการขนส่งแบบท้องถิ่น	พัฒนาการแปรรูปให้มี ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น
3.1	กลยุทธ์ด้านการบริหาร จัดการแรงงาน	ต้นทุนแรงงานต่ำ ควรมีกรอบความรู้ด้าน การใช้เทคโนโลยีเนื่องจากมี แรงงานที่มีความรู้อยู่มาก	ต้นทุนแรงงานต่ำ เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสเติบโตแก่ พนักงานท้องถิ่น	ต้นทุนแรงงานต่ำและให้ โอกาสเติบโตแก่พนักงาน ท้องถิ่น
3.2	กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีใน อุตสาหกรรม	เน้นการผลิตที่ใช้แรงงาน ประเภท Non Skill และ Semi Skill เป็นหลัก นำ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย เข้ามาใช้ ร่วมกับศึกษา แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้าน การพัฒนาสินค้าอาหารแปรร	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อ ยกระดับให้เป็น Semi Skill และเริ่มนำเทคโนโลยี และระบบ Semi Automation เข้ามาเริ่มใช้ ในบางส่วน และ ด้าน มาตรฐาน GMP HACCP HALAL	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อ ยกระดับให้เป็น Skill และ นำเทคโนโลยีการแปรรูปที่ ทันสมัยขึ้นเข้ามาใช้ควบคู่ไป กับส่วนที่ใช้แรงงานคน โดย มีเทคโนโลยีที่สามารถ ควบคุมคุณภาพของสินค้าได้

กลยุทธ์	ช่วงเวลา	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินการธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลง
		รูป และด้านมาตรฐาน GMP HACCP HALAL		
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน		แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่า Up font fee และ ค่า Royalty rate จาก Technology transfer	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่า Royalty rate จาก Technology transfer 4. ส่งคืนกำไรในรูปแบบของสินค้า	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่า Royalty rate จาก Technology transfer 4. ส่งคืนกำไรในรูปแบบของสินค้า

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 6 จะทำการสรุปและวิเคราะห์สู่ทางการลงทุนในปากีสถาน ในประเด็นต่างๆ ซึ่งได้จัดแบ่งไว้เป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม กับข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรมที่สนใจ 2 อุตสาหกรรม

ในส่วนของข้อเสนอแนะในภาพรวม ได้เริ่มจากการวิเคราะห์คำถามสำคัญข้อแรก คือ ความคุ้มค่าของการลงทุนก่อน ว่าในภาพรวมนั้น มีความคุ้มค่าหรือไม่ หากไม่มีคือลงทุนแล้วขาดทุนและไม่มีช่วงคืนทุนก็จะสรุปได้ว่า “ไม่ควรลงทุน” แต่หากสรุปได้ว่า คุ้มค้ำก็จะทำการศึกษาต่อไปว่าในภาพรวมมีประเด็นใดที่ต้องพิจารณาบ้าง โดยเริ่มจากการสรุปจุดเด่น จุดด้อยด้านการลงทุนในประเทศออกตามประเด็นการศึกษา ตั้งแต่ภาพรวมประเทศ กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง และทรัพยากรสำคัญ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ตำแหน่งของประเทศเป้าหมายต่อการลงทุนของไทย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการลงทุน แล้วจึงใช้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้วย TOWS Matrix ก่อนจะจำแนกเป็น ผังการลงทุนที่แนะนำ และกิจกรรมสำหรับแต่ละหน่วยงานต่อไป

ส่วนข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรม จะเป็นการรวบรวมข้อมูลจากบทที่ 5 มาทำการวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเฉพาะในรายอุตสาหกรรมผลการศึกษา มี ดังนี้

6.1 ข้อเสนอต่อรัฐและเอกชนทั่วไป

6.1.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน

ความเป็นไปได้ในการลงทุนเบื้องต้น (Feasibility Study)

คำถามสำคัญคำถามหนึ่งที่นักลงทุนมักถามเป็นอันดับแรก คือ การลงทุนนั้นมีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคุ้มค่าทางการเงิน เพราะหากไม่มีความคุ้มค่าปัจจัยและเหตุผลอื่นๆ ก็ไม่อาจจะจูงใจให้นักลงทุนออกไป “ขาดทุน” ย่างต่างประเทศได้ แต่ในทางกลับกันหากมีความคุ้มค่า คือ ลงทุนแล้วได้ “กำไร” นักลงทุนก็พร้อมจะศึกษาหาทาง ซึ่งรวมถึงการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการลงทุน เพื่อให้การลงทุนเกิดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า “หากการลงทุนมีกำไรทุกปัญหาย่อมมีทางออก” แต่ “หากการลงทุนขาดทุน ต่อให้ไม่มีปัญหาที่มีปัญหา”

สำหรับปากีสถาน การศึกษานี้ได้เลือกกิจกรรมเกษตรแปรรูป การทำผลไม้แช่แข็งมาเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากเห็นว่าประกอบกิจการได้ง่าย สามารถทำได้ในทุกภาคส่วนของปากีสถาน เป็น 1 ใน 5 กิจกรรมหลักที่รัฐให้ความสำคัญและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ มีความเหมาะสมทางด้านทรัพยากร มีประสิทธิภาพในการเพาะปลูก นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อทั้งเกษตรกรไทยให้มีรายได้สูงขึ้น ส่งผลดีต่อเกษตรกรปากีสถานให้มีงานทำและหลุดพ้นจากความยากจน และช่วยในเรื่องของการนำเทคโนโลยีการแปรรูปทางการเกษตรมาใช้ในปากีสถานได้เกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับข้อมูลด้านการทำเกษตรแปรรูปโดยการทำผลไม้แช่แข็ง เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในทรัพยากรที่มีของปากีสถาน เป็นกิจการที่เลือกมาศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนเบื้องต้น (Feasibility Study) ที่มาของข้อมูลอ้างอิงจากข้อมูลทุติยภูมิหลายแห่งประกอบกัน อาทิ รายงาน Sector Profile “Food Processing” ของ Pakistan Board of Investment รายงาน “Economic Wing, Fruit, Vegetables and Condiments Statistics of Pakistan ปี 2017-18” ของ Ministry of National Food Security and Research นอกจากนี้ที่มาของข้อมูลอ้างอิงจากข้อมูลปฐมภูมิ การลงพื้นที่ภาคสนาม ณ ปากีสถาน ในช่วงระหว่างวันที่ 15-22 มิถุนายน 2562

สำหรับปากีสถานมีกำลังการผลิตที่มากเกินกับเทคโนโลยีการเก็บรักษาที่มีในประเทศ เมื่อไทยมีความเชี่ยวชาญในด้านแปรรูปการเกษตร ดังนั้น จึงต้องมีกรนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีของไทย มาทำธุรกิจร่วมกันในปากีสถาน แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลร่วมกัน เพื่อกำหนดรายได้ของการทำผลไม้แช่แข็งในปากีสถานได้เมื่อจำนวนไร่ที่ลงทุนมากขึ้นก็จะยิ่งได้กำไรมากขึ้น โดยตารางที่ 6-1 ได้แสดงกำไรต่อการลงทุน ซึ่งหากนำค่าจัดตั้งธุรกิจ (รวมค่าก่อสร้างอาคาร เช่น ที่พักคนงานไทย) และค่าเครื่องจักรมาคำนวณก็จะสามารถหาระยะเวลาคืนทุนได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือหากต้นทุนในการจัดตั้งธุรกิจ และค่าเครื่องจักรต่ำก็จะยิ่งคืนทุนเร็วเท่านั้น

ตารางที่ 6-1: กำไรต่อการลงทุนการทำผลไม้แช่แข็งในปากีสถาน

	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6	ปี 7	ปี 8	ปี 9	ปี 10
รายรับ										
รายรับ	3,025,318.47	4,437,133.77	6,101,058.93	6,711,164.82	7,382,281.30	8,120,509.44	8,932,560.38	9,825,816.42	10,808,398.06	11,889,237.87
ต้นทุนทางตรง										
ผลใช้ขาด	1,310,076.75	1,921,445.90	2,641,988.11	2,906,186.92	3,196,805.62	3,516,486.18	3,868,134.79	4,254,948.28	4,680,443.10	5,148,487.41
ค่าแรงผู้เก็บ	238,509.32	349,813.66	480,993.79	529,093.17	582,002.48	640,202.73	704,223.01	774,645.30	852,109.83	937,320.82
ค่าไฟ	100,263.35	147,052.92	202,197.76	222,417.54	244,659.30	269,125.22	296,037.75	325,641.52	358,205.67	394,026.24
ค่าพืช	4,192.55	4,611.80	5,072.98	5,580.28	6,138.31	6,752.14	7,427.35	8,170.08	8,987.10	9,885.81
ค่าจ้างแรงงาน(ผลิต)	129,305.48	139,649.92	150,821.91	162,887.66	175,918.67	189,992.17	205,191.54	221,606.86	239,335.41	202,016.98
ค่าบำรุงรักษา เครื่องจักร	4,819.63	7,068.79	9,639.26	10,442.53	11,245.80	12,049.08	12,852.34	13,655.62	14,458.89	15,262.16
รวม ต้นทุนทางตรง	1,787,167.07	2,569,642.99	3,490,713.82	3,836,608.10	4,216,770.19	4,634,607.51	5,093,866.78	5,598,667.66	6,153,540.02	6,706,999.41
ต้นทุนการดำเนินการ										
ค่าจ้างแรงงาน(สำนักงาน)	71,146.25	76,837.94	82,984.98	89,623.78	96,793.69	104,537.17	112,900.15	121,932.16	131,686.73	142,221.67
ค่าติดตั้งระบบไฟฟ้า	45,398.08	49,029.93	52,952.32	57,188.51	61,763.59	66,704.68	72,041.05	77,804.33	84,028.67	90,750.97
ค่าเสื่อมราคา	108,554.39	108,554.39	108,554.39	108,554.39	108,554.39	104,357.14	104,357.14	104,357.14	104,357.14	104,357.14
ค่าติดตั้งน้ำ	22,978.40	22,978.40	22,978.40	22,978.40	22,978.40	-	-	-	-	-
ค่าการขาด	44,607.57	50,846.98	29,505.93	25,925.32	27,973.14	18,187.58	20,006.33	22,006.97	24,207.67	26,628.43
ค่าบำรุงรักษา สำนักงาน	6,665.73	7,779.50	8,290.65	8,839.58	9,429.40	10,063.49	10,745.54	11,479.58	12,270.00	13,121.59
ค่าซ่อมแซม ค่าธรรมเนียม	2,823.26	2,964.43	3,112.65	3,268.29	3,431.70	3,603.27	3,783.45	3,972.61	4,171.25	4,379.80
ค่ารถยนต์ส่วนบุคคล	2,352.72	2,470.36	2,593.87	2,723.56	2,859.75	3,002.73	3,341.09	3,310.51	3,476.04	3,649.84
ค่ากฎหมาย	2,823.26	2,964.43	3,112.65	3,268.29	3,431.70	3,603.27	3,783.45	3,972.61	4,171.25	4,379.80
ค่าอื่น	2,258.61	2,484.47	2,732.92	3,006.21	3,306.83	3,637.51	4,001.27	4,401.39	4,841.53	5,325.68
รวม ต้นทุนการดำเนินการ	309,608.27	326,910.83	316,818.77	325,376.34	340,522.59	317,696.85	334,959.47	353,237.31	373,210.29	394,814.94
กำไร										
รวม กำไร	928,543.13	1,540,579.95	2,293,526.34	2,549,180.38	2,824,988.53	3,168,205.08	3,503,734.13	3,873,911.44	4,281,647.76	4,787,423.53

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

การศึกษา pre-rough feasibility study ในขั้นนี้มิ่ววัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้เห็นว่าการลงทุนในปากีสถานนั้นมีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่/เพียงใด เท่านั้น ในทางปฏิบัติผู้ลงทุนสามารถลงทุนในรูปแบบธุรกิจอื่นที่เหมาะสมกว่า เช่น *การลงทุนในรูปแบบของเกษตรกรพันธสัญญา (contract farming)* การให้บริการที่ปรึกษาและเทคโนโลยีการเกษตร การแปรรูปวัตถุดิบการเกษตร เป็นต้น ทดแทนได้

6.1.2 ตำแหน่งการลงทุนของไทยในประเทศเป้าหมาย

SWOT Analysis

ตารางที่สรุปจุดเด่น จุดด้อยของปากีสถานในแง่มุมต่างๆ ทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริม ฯลฯ ในปากีสถาน ซึ่งพบว่าจุดเด่น ปากีสถาน มีอยู่หลากหลายประการทั้งด้านกฎระเบียบที่ค่อนข้างเปิดกว้าง มีความสะดวกในการทำธุรกิจ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงและได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างดีหากเปรียบเทียบกับในภูมิภาค นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และตลาดประชากรที่มีใหญ่กว่า 200 ล้านกว่าคน อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญของปากีสถาน คือ ระบบการเมืองยังไม่เสถียรภาพมากนัก และความไม่สงบในบางพื้นที่ของปากีสถาน

ตารางที่ 6-2: ตารางสรุปจุดเด่น จุดด้อยในแต่ละด้านของปากีสถาน

	จุดเด่น	จุดด้อย
การเมือง	-	- ยังไม่มีเสถียรภาพมากนัก - ความไม่สงบในพื้นที่
เศรษฐกิจ	- ขนาดตลาดใหญ่	- เศรษฐกิจตกต่ำ
สังคม	- ประชาชนเป็นมิตร - แรงงานจำนวนมาก	- วัฒนธรรมทางธุรกิจหลายอย่างแตกต่างจากไทย
โครงสร้างพื้นฐาน	- ระบบขนส่งดี	- ขาดแคลนไฟฟ้า
ตลาดหลัก	- เป็นตลาดเดียวกับไทย และมีทำเลที่ตั้งใกล้กว่าไทย	-
ต้นทุนธุรกิจ	- ค่าแรง ค่าไฟฟ้าต่ำ - ราคาวัตถุดิบต่ำ	- ค่าน้ำราคาค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ค่าน้ำจะขึ้นอยู่กับรัฐ - ต้องมีเครื่องปั่นไฟ
กฎระเบียบ	- มี FTA และ Gsp Plus - มีสิทธิประโยชน์ทางภาษี	- ระบบภาษีซับซ้อนและค่อนข้างสูง

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

เมื่อแยกจุดเด่นจากปัจจัยภายในออกเป็นจุดแข็ง จุดเด่นจากปัจจัยภายนอก ออกเป็นโอกาส จุดด้อยจากปัจจัยภายในเป็นจุดอ่อน และจุดด้อยจากปัจจัยภายนอก เป็นอุปสรรค จะสามารถสรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของปากีสถาน ได้ดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3: สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของปากีสถาน

S	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดตลาดใหญ่ - ระบบขนส่งดี - ต้นทุนการผลิตต่ำ - แรงงานจำนวนมากและราคาถูก
W	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบภาษีซับซ้อนและค่อนข้างสูง - ค่านำราคาค่อนข้างสูง
O	<ul style="list-style-type: none"> - มี FTA และ Gsp Plus - เป็นตลาดเดียวกับไทย และมีทำเลที่ตั้งใกล้กว่าไทย
T	<ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่มีเสถียรภาพมากนัก - ความไม่สงบในพื้นที่

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม

TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถจัดทำเป็นตาราง TOWS Matrix ได้ดังนี้

ตารางที่ 6-4: TOWS Matrix

	<p>O</p> <ul style="list-style-type: none"> - มี FTA และ Gsp Plus - เป็นตลาดเดียวกับไทย และมีทำเลที่ตั้งใกล้กว่าไทย 	<p>T</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง - ความไม่สงบในพื้นที่
<p>S</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนาดตลาดใหญ่ - ระบบขนส่งดี - ต้นทุนการผลิตต่ำ - แรงงานจำนวนมากและราคาถูก 	<p>S,O</p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายส่งเสริมการลงทุน ในเขต SEZ และ EPZ 	<p>S,T</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันแผนการตลาดในปากีสถาน - แผนการฝึกฝนและพัฒนาแรงงานท้องถิ่น
<p>W</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบภาษีซับซ้อนและค่อนข้างสูง - ค่านำราคาค่อนข้างสูง 	<p>W,O</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้คำปรึกษาประเด็นทางภาษีแก่ธุรกิจ 	<p>W,T</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนประชาสัมพันธ์ และการให้ข้อมูลแก่คนไทย - หน่วยงานรัฐช่วยเหลือธุรกิจ

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

จากตาราง TOWS Matrix สามารถสรุปแนวนโยบายสำคัญต่อการลงทุนได้ ดังนี้

นโยบายส่งเสริมการลงทุน ในเขต SEZ และ EPZ

เป็นนโยบายที่ช่วยการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ที่เศรษฐกิจพิเศษของปากีสถาน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนเขต EPZ เขต SEZ หรือเขต SEZ ภายใต้ CPEC รวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในการติดต่อนัดหมายหน่วยงาน การลดระยะเวลาและขั้นตอนกฎระเบียบต่างๆ เป็นพิเศษ การดูแล นักลงทุนระหว่างดำเนินการ เช่น การมีหน่วยงานคอยดูแลช่วยเหลือ และการทำประกันธุรกิจ การทำความเข้าใจกับแหล่งเงินทุน และธนาคารที่รับโอนเงิน เป็นต้น

ผลักดันแผนการตลาดในปากีสถาน

ปากีสถานเป็นประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่ ด้วยประชากรกว่า 200 ล้านคน และคนส่วนใหญ่อยู่ในชนชั้นกลาง มีค่านิยมในการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ และมีกำลังในการซื้อสูง นอกจากนี้ปากีสถานเป็นโครงการหนึ่งใน One belt one road ของจีน ที่จะช่วยเชื่อมโยงทางการค้าทั้งในและนอกภูมิภาค แผนการตลาดที่สำคัญ คือ การส่งออกสินค้าที่ผลิตในปากีสถาน กระจายให้ทั่วภูมิภาคในประเทศ แถบประเทศเพื่อนบ้าน และทั่วโลก โดยมีการจัดหา distributor ปากีสถาน ที่เชื่อถือได้มาติดต่อร่วมธุรกิจในตลาดปากีสถานให้ในเบื้องต้น

แผนการฝึกฝนและพัฒนาแรงงานท้องถิ่น

เนื่องจากปากีสถานมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 6 ของโลก จำนวนแรงงานกว่าร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ จึงจำเป็นต้องมีแผนในการพัฒนาบุคลากรของปากีสถาน ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะทำให้ได้รับการยอมรับจากทั้งรัฐบาลปากีสถาน และประชาชนในพื้นที่อันจะทำให้การลงทุนในปากีสถานมีความยั่งยืน

การให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ ประเด็นทางภาษี แก่ธุรกิจ

ด้านระบบภาษีในปากีสถานมีความซับซ้อน และยังมีความยุ่งยากในระบบภาษีอยู่ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางคอยให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในเรื่องภาษีของปากีสถาน นอกจากนี้ การให้คำปรึกษาในด้านอื่นๆ เช่น ด้านกฎหมาย แผนการลงทุน แผนการตลาด มีความจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักธุรกิจรายเล็ก และกลาง โดยเฉพาะ

ในช่วงเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยง และปัญหาในการดำเนินการได้ รวมถึงช่วยในการเพิ่มกำไรได้ด้วย การให้คำปรึกษานี้รัฐสามารถให้ความช่วยเหลือได้ใน 2 แง่ คือ ในแง่ทั่วไปรัฐอาจให้คำปรึกษาฟรีแก่นักลงทุน หรือให้นักลงทุนศึกษาจากรายงานการศึกษา หรือการสัมมนาเป็นต้น กับอีกแง่ คือ การให้คำปรึกษาในประเด็นเฉพาะ รัฐอาจช่วยออกค่าใช้จ่ายกับเอกชนก็ได้

แผนประชาสัมพันธ์ และการให้ข้อมูลแก่คนไทย

โดยเฉพาะโอกาสทางธุรกิจ เช่น การเผยแพร่รายงานการศึกษา การจัดสัมมนา การเผยแพร่ผ่านช่องทาง Social Media การทำคลิปสารคดี การทำ Info Graphic การจัด Road Show หรือ Exhibition หรือ ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ผ่านการท่องเที่ยว และภาพยนตร์ (รวม ละคร สารคดี โฆษณา เกมโชว์ ฯลฯ)

หน่วยงานรัฐช่วยหาคู่ธุรกิจ

การไปลงทุนในตลาดที่ไม่คุ้นชินอย่างปากีสถาน อาจส่งผลให้การลงทุนไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ (เช่น อาจไม่ชำนาญในเรื่องของระบบตลาด เป็นต้น) จึงจำเป็นต้องร่วมมือกับนักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ ซึ่งความชำนาญในด้านที่แตกต่างกับไทย (เช่น นักลงทุนท้องถิ่นอาจเชี่ยวชาญในการหาแหล่งวัตถุดิบกับตลาด และการประสานกับหน่วยงานรัฐ ส่วนไทยอาจเชี่ยวชาญในการผลิตและแปรรูป หรือกับตลาดใน EU) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกันได้ดี นโยบายหาและจับคู่ธุรกิจ เช่น การทำ Business Matching หรือ การรวบรวมรายชื่อ นักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ จึงมีความจำเป็น อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันความเสี่ยง การทำสัญญาที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นเช่นกัน จึงต้องนโยบายในการร่างสัญญาคู่ธุรกิจที่เหมาะสมที่ไทยจะไม่ถูกฉ้อโกง หรือเอาเปรียบ (และในทางกลับกันไทยก็ไม่ควรฉ้อโกง และเอาเปรียบคู่ธุรกิจด้วย เพราะจะทำให้เสียชื่อเสียงต่อภาพรวมของนักลงทุนไทยรายอื่น)

สรุปตำแหน่งการลงทุนของไทยในประเทศเป้าหมาย

ตำแหน่งการลงทุนของไทยในปากีสถาน คือ ฐานในการขยายฐานการผลิตเกษตรแปรรูป รวมถึงอาหารฮาลาล ที่คุณภาพดีและมีต้นทุนการผลิตต่ำ เพื่อตลาดในประเทศและต่างประเทศ เช่น จีน ยุโรป อาหรับ และเอเชียกลาง และแหล่งลงทุนใหม่ของไทย ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือของประเทศ

แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ

รายงานฉบับนี้ ได้มีการประมวลข้อเสนอแนวทางการลงทุน ในปากีสถานเป็นขั้นตอนจำนวน 15 ขั้นตอน โดยจะได้แบ่งการอธิบายเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงตั้งแต่การเริ่มต้นมีความสนใจไปจนถึงได้มีการตัดสินใจทำธุรกิจ และช่วงของการเริ่มทำธุรกิจไปจนถึงการนำเงินกลับ

ในช่วงตั้งแต่นักลงทุนเริ่มมีความสนใจไปจนถึงมีการตัดสินใจทำธุรกิจ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและวิธีการที่แนะนำดังนี้

1. หากมีความสนใจลงทุนในปากีสถาน นักลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากทั้งหน่วยงานของไทย หน่วยงานในปากีสถาน รวมถึงบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ในขั้นของ*การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ* แหล่งข้อมูลสำคัญคือ รายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนของ BOI ซึ่งได้มีการจัดทำรายงานเป็นภาษาไทย สะดวกต่อการศึกษาของนักลงทุน หรืออาจเข้าร่วมหลักสูตรการพัฒนาักลงทุนไทยในต่างประเทศของ BOI ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้แหล่งข้อมูลภายในประเทศ สำหรับนักลงทุนที่สะดวกจะติดต่อกับปากีสถาน นักลงทุนควรติดต่อกับ BOI สภาธุรกิจไทย-ปากีสถาน หอการค้าไทย-ปากีสถาน เพื่อขอรับทราบข้อมูล
3. ใน*การสำรวจเชิงลึก หรือลงพื้นที่ภาคสนาม* เพื่อตรวจสอบความเป็นจริง BOI และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประโยชน์ยิ่งต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพราะเป็นหน่วยงานกำกับและดูแลภาคธุรกิจในประเทศ ซึ่งนอกจากจะชี้พื้นที่ศักยภาพเหมาะสมต่อการลงทุนแล้ว ยังสามารถแนะนำหุ้นส่วนธุรกิจหรือร่วมกันพัฒนาโครงการลงทุนให้เข้าใจถึงความจริงได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ BOI นำคณะผู้อบรม TOISC สำรวจภาคสนาม พร้อมพบปะหน่วยงานรัฐ และ Potential Partners

4. เมื่อนักลงทุนยังคงสนใจลงทุน และมีความชัดเจนในรูปแบบธุรกิจ นักลงทุนจะต้องจัดทำ**รายงานศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน (Feasibility Study)** โดยสามารถปรึกษา BOI ระดับจังหวัด หน่วยงาน SEZ เพื่อที่จะจัดทำ Feasibility Study เชิงลึก หรือที่ปรึกษาทางธุรกิจซึ่งสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างครอบคลุม และช่วยให้การจัดการธุรกิจในอนาคตเป็นไปได้ อย่างราบรื่น
5. ขั้นตอนการจัดหาหุ้นส่วนธุรกิจถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการลงทุนในปากีสถาน ความห่างไกลและข้อจำกัดบางประการในพื้นที่ไม่สามารถจัดการจากไทยได้ หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นจะคอยช่วยเหลือ และดูแลการจัดการต่างๆ ให้เป็นไปได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 6-5: แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ และข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่างๆ ที่สำคัญ

ลำดับ	กิจกรรม/หน่วยงาน	เอกชน	หน่วยงานสนับสนุนของไทย	หน่วยงานสนับสนุนของประเทศเป้าหมาย	เอกชน/องค์กรอิสระ
1	ผู้ลงทุนมีความสนใจลงทุนในประเทศเป้าหมาย	นักลงทุนมีความสนใจ			
2	ศึกษาข้อมูลสุดท้ายภูมิภาคในประเทศ		BOI, สภาธุรกิจไทย-ปากีสถาน, หอการค้าไทย-ปากีสถาน		
3	สำรวจภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลยังประเทศเป้าหมาย	ร่างรูปแบบธุรกิจและลักษณะ partners ที่สนใจ	BOI และ กต. นำคณะผู้อบรม TOISC สำรวจภาคสนาม พร้อมพบปะหน่วยงานรัฐ และ Potential Partners	BOI ปากีสถาน (ระดับประเทศและจังหวัด)	Potential Partners, Consultant
4	จัดทำรายงานศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน (Feasibility Study)	ยังคงสนใจลงทุนและมีความชัดเจนในรูปแบบธุรกิจ		BOI ปากีสถาน	Law/Consulting Firm
5	จัดหา/ตัดสินใจเลือกผู้ร่วมลงทุน/คู่ธุรกิจท้องถิ่น (Local Partner)	ตัดสินใจลงทุนและเลือก Partner		BOI ระดับจังหวัด, หน่วยงาน SEZ	Local Partner

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ (ต่อ)

เมื่อนักลงทุนมั่นใจ พร้อมทั้งจะลงทุนในปากีสถาน ในรูปภาพต่อไปจะได้อธิบายถึงขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นทำธุรกิจไปจนถึงการนำเงินกลับ

ในช่วงตั้งแต่นักลงทุนเริ่มมีความสนใจไปจนถึงมีการตัดสินใจทำธุรกิจ และขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นทำธุรกิจไปจนถึงการนำเงินกลับ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและวิธีการที่แนะนำดังนี้

6. จัดทำแผนธุรกิจ (Business Plan) ที่ครอบคลุมแผนการผลิต แผนการตลาด แผนการขนส่ง โลจิสติกส์ และอื่นๆ ตัดสินใจเลือกที่ ปรึกษาไทยหรือ ปากีสถาน และศึกษาเรื่อง ระบบภาษี
7. ตัดสินใจจัดตั้งธุรกิจ
 - 7.1 จัดทะเบียนธุรกิจ ทะเบียนผู้เสียภาษี ใบอนุญาต ฯลฯ Single Window ที่ SEZ และ/หรือ Website BOI ปากีสถาน
 - 7.2 การขอสิทธิประโยชน์ ตามที่ได้อธิบายข้างต้น สามารถขอ BOI SEZ หรือ EPZ ตามวัตถุประสงค์ของการลงทุน
 - 7.3 การเปิดบัญชีธนาคาร กำนธนาคารในปากีสถาน
8. การซื้อ/เช่าที่ดิน-ก่อสร้างอาคาร/สำนักงาน/โรงงาน/สถานประกอบการ และติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์ตกแต่งภายใน เลือกระหว่าง SEZ EPZ ที่ดินของตนเอง (Private Land)
9. การจัดหาแรงงาน ซึ่งปรึกษาหน่วยงาน BOI SEZ หรือ EPZ
10. เริ่มประกอบกิจการ ควรแจ้ง (Inform) ภาครัฐไทย และประเทศเป้าหมาย โดยในส่วนของไทยคือสถานทูตไทย ณ อิสลามาบัด หรือการาจี หน่วยงานสนับสนุนของประเทศเป้าหมาย เช่น EY PWC Deloitte หรือ บริษัทที่เกี่ยวข้อง สำหรับ เรื่องภาษี
11. ดำเนินกิจกรรมสร้าง และพัฒนาเครือข่าย (Networking)
12. และ 13. ตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการผลิตและทำงาน พัฒนาช่องทาง การจำหน่ายสินค้า เป็นไปได้ 2 แนวทาง คือ (1) การจำหน่ายด้วยตัวเอง ในกรณีที่บริษัทมีชื่อเสียงมากพอ และมีความมั่นใจในระบบการจัดการ โลจิสติกส์ และ (2) การให้หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ในการสร้างเครือข่ายเพื่อขยายช่องทางทางธุรกิจในปากีสถาน หรือแม้กระทั่งการร่วมกันวิจัยพัฒนา หรือดัดแปลงสินค้าให้ตรงตาม ความต้องการของตลาด
14. การตัดสินใจลงทุนเพิ่ม/ชะลอการลงทุน/ถอนทุน/เลิกกิจการ การโอนเงินทุน และผลกำไรกลับ

ตารางที่ 6-6: ขั้นตอนการลงทุนแนะนำของปากีสถาน (ต่อ)

ลำดับ	กิจกรรม/หน่วยงาน	เอกชน	หน่วยงานสนับสนุนของไทย	หน่วยงานสนับสนุนของประเทศเป้าหมาย	เอกชน/องค์กรอิสระ
6	จัดทำแผนธุรกิจ (Business Plan) ที่ครอบคลุมแผนการผลิต แผนการตลาด แผนการลงทุนส่งโลจิสติกส์ ฯลฯ	ตัดสินใจเลือกที่ปรึกษาไทยหรือปากีสถาน		BOI, SEZ	บ.ที่ปรึกษาปากีสถาน/ไทย
7	จัดตั้งธุรกิจ (Start Up Business)	ตัดสินใจจัดตั้งธุรกิจ			
7.1	จดทะเบียนธุรกิจ ทะเบียนผู้เสียภาษี ใบอนุญาต ฯลฯ			Single Window ที่ SEZ และ/หรือ Website BOI ปากีสถาน	
7.2	ขอสิทธิประโยชน์			BOI, SEZ, EPZ	
7.3	เปิดบัญชีธนาคาร				Loca/Inter Bank
8	ซื้อ/เช่าที่ดิน-ก่อสร้างอาคาร/สำนักงาน/โรงงาน/สถานประกอบการ ติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์ตกแต่งภายใน	เลือกระหว่าง SEZ EPZ ที่ดินของตนเอง (Private Land)		BOI, SEZ, EPZ	Local Partner
9	จัดหาแรงงานและบุคลากร			BOI, SEZ, EPZ	
10	เริ่มประกอบกิจการ ซึ่งควรแจ้ง (inform) ภาครัฐไทย และประเทศเป้าหมาย		สถานทูตไทย ณ อิสลามาบัด หรือการวิจัย	EY,PWC,Deloitte หรือ บริษัทที่เกี่ยวข้อง สำหรับเรื่องภาษี	บริษัทที่โลจิสติกส์ และ Distributor ตลาดยุโรป เอเชียกลาง เอเชียใต้
11	ดำเนินกิจกรรมสร้าง และพัฒนาเครือข่าย (Networking)			BOI, SEZ, EPZ	
12	ตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการผลิต และทำงาน	ทีมงานตรวจสอบจากไทย (เดินทางเอง หรือผู้แทน)			บริษัทที่ปรึกษาทางเทคนิค
13	ศึกษา วิจัย พัฒนา ปรับปรุง และขยาย ธุรกิจ			หอการค้าต่างประเทศในปากีสถาน	
14	ลงทุนเพิ่ม (Re-Invest)	ตัดสินใจลงทุนเพิ่ม/ชะลอการลงทุน/ถอนทุน/เลิกกิจการ			Partner
15	โอนผลกำไรกลับ				Loca/Inter Bank

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ

จากการศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ของไทยได้ดังนี้

- **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กิจกรรมที่เหมาะสมมี อาทิ**
 - กิจกรรมฝึกอบรมนักลงทุน
 - กิจกรรม Road Show
 - กิจกรรม Business Matching แบบเจาะจง คือ คัดเฉพาะนักลงทุนไทยที่มีโครงการหรือประเด็นลงทุนที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง ไปพบปะกับนักลงทุนปากีสถาน ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับที่ระบุในโครงการ
 - เผยแพร่รายงานการศึกษาสู่ทางการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายงานการศึกษาฉบับเต็ม คู่มือการลงทุน คลิปวิดีโอ Info Graphic และบทความ เป็นต้น
 - ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ จัดทำความตกลงอนุสัญญาคุ้มครองการลงทุน เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีความตกลงดังกล่าว
- **กระทรวงการต่างประเทศ**
 - ร่วมช่วยเอกชนในการเจรจาต่อรองเพื่อลดอุปสรรค หรือให้ได้มาซึ่งมาตรการส่งเสริมอันเป็นพิเศษเพิ่มเติม
 - ร่วมกับ BOI และกระทรวงพาณิชย์ในการจัดหานักลงทุนไทยที่มีศักยภาพไปศึกษาสู่ทาง หรือ ไปลงทุน
 - ร่วมกับสถานทูตใน EU สหรัฐฯ และประเทศในอ่าวอาหรับ ประชาสัมพันธ์ หรือหาช่องทางตลาดสำหรับนักลงทุนไทยในปากีสถาน
 - ผลักดันความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญ
 - ช่วยผลักดันแผนการลงทุนขนาดใหญ่อื่นๆ
 - จัดทำความตกลงอนุสัญญาคุ้มครองการลงทุน และอนุสัญญาภาษีซ้อน
- **กระทรวงการคลัง**
 - พิจารณาความเป็นไปได้ และดำเนินความตกลงอนุสัญญาภาษีซ้อน

- **กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ)**

- กิจกรรม Business Matching แบบทั่วไป
- ติดตาม และรายงาน โอกาสการลงทุน เช่น ประกาศประมูลโครงการของรัฐ และความต้องการของเอกชนในการหาคู่ธุรกิจกับไทย
- รวบรวมรายชื่อเอกชนปากีสถานที่มีศักยภาพและเชื่อถือได้ และเอกชนไทยที่มีความสนใจ
- ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศใน EU สหรัฐฯ และประเทศในอ่าวอาหรับ ประชาสัมพันธ์ หรือหาช่องทางตลาดสำหรับนักลงทุนไทย
- เป็นที่ปรึกษาเอกชนไทยในต่างแดน
- ศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำความตกลง FTA ไทย-ปากีสถาน
- จัดงาน Trade Fair เพื่อเผยแพร่สินค้าไทย

- **กิจกรรมของรัฐที่ยังไม่มีเจ้าภาพ**

ในส่วนนี้ คือ กิจกรรม/กลยุทธ์ ที่ควรเกิดขึ้นในการส่งเสริม แต่ยังไม่มีหน่วยงานรัฐใดดำเนินการ หรือ อยู่ภายใต้ภารกิจ จึงอาจต้องจัดหาหน่วยงานเจ้าภาพ ตั้งคณะกรรมการ หรือปรับจัดรูปเป็นหน่วยงานใหม่เพื่อดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ มี อาทิ จัดทำ และ/หรือ สนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

- จัดทำแผนการลงทุนของไทยในปากีสถาน ทั้งระยะสั้น กลาง และยาว
- แผนการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเงินกู้
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว และ/หรือ ถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี เกมโชว์ และละคร ในปากีสถาน¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารคดีที่ชี้ให้เห็นถึงโอกาสทางธุรกิจ ในปากีสถาน
- ผลักดันกลุ่มอุตสาหกรรมลงทุนในกานา โดยเฉพาะผ่านโครงการ 1 Distric 1 Factory

¹ ที่ใกล้เคียงคือ กรมการท่องเที่ยว และกองส่งเสริมการค้าทำภาพยนตร์ต่างประเทศในไทย อย่างไรก็ตามหน่วยงานดังกล่าว ทำหน้าที่ส่งเสริมในประเทศ (In-Bound) ไม่ใช่ในต่างประเทศ (Out-Bound)

● **ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาคเอกชน**

- ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ส่งเสริม และผลักดัน ให้ภาคการเงิน ทั้งธนาคาร และบริษัทประกัน ให้เงินทุน และทำประกันความเสี่ยงต่างๆ กับภาคเอกชน ในอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยประกันที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนเงิน
- ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ และโอกาสของการลงทุนไทยในปากีสถาน
- ให้ความเห็นต่อแผนต่างๆ เช่น แผนการลงทุนระยะยาว และแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ (ของรายงานนี้)

● **ข้อเสนอแนะต่อเอกชน**

- เข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ เช่น การเข้ารับฟังสัมมนาเพื่อให้ได้แนวคิด ในเบื้องต้น การเข้ารับการอบรมเพื่อให้ได้แนวทางในเชิงลึก การออก Road Show เพื่อเข้าใจสถานการณ์จริง การจัดทำร่างโครงการ และการทำ Business Matching เชิงลึก
- สำหรับบางกิจการสามารถเข้าร่วมให้บริการ หรือ ขายวัสดุอุปกรณ์ แก่กิจการใหญ่ หรือรัฐวิสาหกิจที่เข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานได้
- ช่วยเหลือส่งเสริมนักลงทุนไทยด้วยกันเพื่อสร้างเครือข่าย
- แจ้งข่าว หรือรายงานขอความช่วยเหลือกับภาครัฐไทย เช่น กระทรวง การต่างประเทศ หรือ ทูตพาณิชย์ ไม่เอาเปรียบ ฉ้อโกง หรือ สร้างทัศนคติ ในแง่ลบของไทย

6.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรม

6.2.1 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมที่ 1: อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีโอกาสอย่างมาก เนื่องจาก ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่สำหรับการจัดแสดงสินค้า โดยแหล่งท่องเที่ยวยังมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมากจากทรัพยากรธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ แต่ยังมีขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงแรม หรือ ที่พัก ที่มีระดับ 4-5 ดาวที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ยังมีไม่มากนัก โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังเป็นชาว ปากีสถาน อีกทั้งทางภาครัฐให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของประเทศ โดยการจัดมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนและเป็นที่ดึงดูดใจของนักลงทุนตามกิจกรรมที่นักลงทุนจะดำเนินการโดยขออนุมัติมาตรการสนับสนุนการลงทุนต่างๆ ต่อภาครัฐ ซึ่งภาครัฐจะมีมาตรการส่งเสริมให้ตามกิจกรรมที่ได้ยื่นไป เช่น สัมปทานโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน ปากีสถานแถบตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัจจัยที่ต้องเตรียมแผนการจัดการให้รัดกุม เช่น การขนส่ง การขออนุญาตกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

6.2.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมที่ 2: อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

การลงทุนในปากีสถานยังมีโอกาสอย่างมาก เนื่องจากปากีสถานยังมีโอกาสและทรัพยากรที่หลากหลายซึ่งเป็นต้นน้ำในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปอยู่จำนวนมาก แต่ขาดเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตร ปศุสัตว์ หลายประการ อาทิ เทคโนโลยีการแปรรูป เทคโนโลยีการเพาะปลูก เป็นต้น อีกทั้งทางภาครัฐให้การสนับสนุนผู้ประกอบการต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวของประเทศ โดยการจัดมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเข้า

มาลงทุนและเป็นที่ยึดใจของนักลงทุน ทั้งในแง่ของการสนับสนุนทางภาษี การร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างไรก็ตาม สำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในปากีสถาน มีปัจจัยที่ต้องเตรียมแผนการจัดการให้รัดกุม เช่น การขนส่ง ความปลอดภัย การพัฒนาพันธมิตรทางธุรกิจ และกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้เริ่มการลงทุนในรูปแบบของการ Trader โดยสรรหา Distributor ที่ไว้วางใจได้ซึ่งเป็นนักธุรกิจท้องถิ่นหรือนักธุรกิจไทยที่ทำธุรกิจในปากีสถานอยู่แล้วและมีความชำนาญรู้ช่องทางการขายและช่องทางการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

บทที่ 1

10 Most Famous Mosques in Pakistan Retrieved from

<https://www.wonderslist.com/10-famous-mosques-pakistan/>

5 STYLISH PAKISTANI SALWAR KAMEEZ PATTERNS GARNERING EYEBALLS

Retrieved from <https://www.wishbook.io/5-pakistani-salwar-kameez-patterns-garnering-eyeballs/>

A Stylish Man's Guide to Business Casual Retrieved from

<https://lifetailored.com/style/what-is-mens-business-casual/>

China-Pakistan Economic Corridor Takes a Military Turn? Retrieved from

<https://countercurrents.org/2018/12/china-pakistan-economic-corridor-takes-a-military-turn>

Christina Lamb on Benazir Bhutto Retrieved from

<https://www.bbc.co.uk/programmes/b0bksd3l>

Gwadar Port symbol of development, prosperity Retrieved from

<https://www.pakistantoday.com.pk/2018/06/09/gwadar-port-symbol-of-development-prosperity/>

Khujerab Pass Retrieved from <http://www.apnakohat.com/khunjerab-pass/>

Kushanmap Retrieved from

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kushanmap.jpg>

Logistics Capacity Assessments (LCAs) Retrieved from

<https://dlca.logcluster.org/display/public/DLCA/LCA+Homepage>

Pakistan Population 2019 Retrieved from

<https://worldpopulationreview.com/countries/pakistan-population/>

President Alvi to address parliament's joint session Retrieved from

<https://www.pakistantoday.com.pk/2018/09/11/president-alvi-to-address-parliaments-joint-session/>

Report for Selected Countries and Subjects Retrieved from

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/weorept.aspx?pr.x=57&pr.y=6&sy=2018&ey=2019&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=564&s=NGDPD%2CPPPGDP%2CNGDPDPC%2CPPPPC&grp=0&a=>

Supreme court of Pakistan Retrieved from

<http://www.supremecourt.gov.pk/web/>

Taj Mahal Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/Taj-Mahal>

Why have Western and Indian experts studied the Harappan civilization

Retrieved from <https://www.harappa.com/answers/why-have-western-and-indian-experts-studied-harappan-civilisation>

พระพุทธรูปแห่ง “บามิยัน” สมัย “พระถังซำจั๋ง” เป็นพระพุทธรูปสีทองประดับด้วยอัญมณี Retrieved from https://www.silpamag.com/history/article_5711

พระพุทธรูปยุคคินธาระ Retrieved from <http://www.meetham.com/P-r/w001.html>

ระบบคมนาคมขนส่ง Retrieved from http://www.exim.go.th/doc/research/targeted_country/6031.pdf

บทที่ 2

Average Salary in Pakistan 2019 Retrieved from <http://www.salaryexplorer.com/salary-survey.php?loc=164&loctype=1>

Cost of living in Pakistan: Your guide Retrieved from <https://transferwise.com/gb/blog/cost-of-living-in-pakistan>

ELECTRICITY TARIFF Retrieved from <http://www.lesco.gov.pk/3000063>

EXPORT PROCESSING ZONES AUTHORITY PAKISTAN Retrieved from <https://epza.gov.pk/project/epz-risalpur/>

Maps of Pakistan, Agriculture and Land Use Retrieved from http://pakistanpaedia.com/maps/map_pakistan-agriculture.html

Marine Fisheries Department Retrieved from <http://moma.gov.pk/>

Minimum Wage – Pakistan Retrieved from
<https://paycheck.pk/salary/minimum-wage>

Ministry of National food Security & Research Retrieved from
<http://www.mnfsr.gov.pk/>

Pakistan Bureau of Statistics Retrieved from <http://www.pbs.gov.pk>

SCHEDULE OF ELECTRICITY TARIFFS FOR FAISALABAD ELECTRIC SUPPLY
COMPANY (FESCO)

EFFECTIVE FROM 01-01-2019 Retrieved from
www.fesco.com.pk/newtariff.asp

SCHEDULE OF ELECTRICITY TARIFFS Retrieved from
<https://iesco.com.pk/index.php/customer-services/tariff-guide>

Tariff List Retrieved from [https://tariffs.ib-
net.org/sites/IBNET/TariffTable?countryId=0#](https://tariffs.ib-net.org/sites/IBNET/TariffTable?countryId=0#)

The Step-by-Step Guide to Company Registration in Pakistan Retrieved
from [https://emerhub.com/pakistan/guide-to-company-
registration-in-pakistan/](https://emerhub.com/pakistan/guide-to-company-registration-in-pakistan/)

Top 10 Logistics Companies in Pakistan Retrieved from
[https://companylist.org/Pakistan/Keywords/Top_10_Logistics_Com
panies/](https://companylist.org/Pakistan/Keywords/Top_10_Logistics_Companies/)

บทที่ 3

Automobile, Retrieved from <https://invest.gov.pk/automobiles>

Business Registration Procedure Retrieved from
<https://pakistandoingbusiness.com/business-registration-procedure-2/>

Construction Permits Procedure Retrieved from
<https://pakistandoingbusiness.com/procedure-for-getting-construction-permits/>

Food Processing, Retrieved from <https://invest.gov.pk/food-processing>

Getting Electricity Procedure Retrieved from
<https://pakistandoingbusiness.com/getting-electricity-procedure/>

Investment **Regime** Retrieved from <https://invest.gov.pk/investment-regime#gallery-2>

IT, Retrieved from <https://invest.gov.pk/it-ites>

Logistics, Retrieved from <https://invest.gov.pk/logistics>

Minimum Wage Retrieved from <https://paycheck.pk/salary/minimum-wages>

Pakistan Environmental Protection Act (PEPA), 1997 Retrieved from
https://www.who.int/fctc/reporting/Pakistan_annex2_environmental_protection_act1997.pdf

Pakistan: Business Environment Retrieved from
<https://www.nordeatrade.com/fi/explore-new-market/pakistan/taxes>

Starting Business, Retrieved from <https://invest.gov.pk/starting-business>
Textile, Retrieved from <https://invest.gov.pk/textile>

บทที่ 4

Board of Investment of Pakistan Retrieved from <https://invest.gov.pk/>

Coordinated Direct Investment Survey (CDIS), IMF (2017) Retrieved from
<http://data.imf.org/?sk=40313609-F037-48C1-84B1-E1F1CE54D6D5>

บทที่ 5

Austin Bush. (2010). Pakistan Travel Information and Travel Guide - Lonely Planet. Retrieved from <https://www.lonelyplanet.com/pakistan>

Bloomberg. (2017). As Terror Attacks Recede, Tourism in Pakistan Starts to Thrive. Retrieved from
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-09-27/as-terror-attacks-recede-tourism-in-pakistan-starts-to-thrive>

Business recorder. (2016). 5,634 foreign tourists visited Pakistan in 2015: NA told. Retrieved from
<http://www.brecorder.com/2016/03/16/285426/>

- Dawn. (2010). 2 About 0.9m tourists visited Pakistan in 10 months.
Retrieved from <https://www.dawn.com/news/561782/about-0-9m-tourists-visited-pakistan-in-10-months>
- Dawn. (2017). Foreign tourists to Pakistan more than triple since 2013.
Retrieved from <https://www.dawn.com/news/1360604>
- Dawn. (2017). Pakistan improves ranking on tourism competitiveness index.
Retrieved from <https://www.dawn.com/news/1325829>
- Financial Times. (2010). The road between China and Pakistan. Retrieved from <https://www.ft.com/content/76d57272-6764-11de-925f-00144feabdc0>
- GulfNews. (2017). Pakistan tops list of world's best travel destination for 2018. Retrieved from <https://gulfnnews.com/world/asia/pakistan/pakistan-tops-list-of-worlds-best-travel-destination-for-2018-1.2148655>
- Haq, Riaz. (2018). Pakistan's \$20 Billion Tourism Industry is Booming.
Retrieved from <http://www.riazhaq.com/2018/01/pakistans-20-billion-tourism-industry.html?m=1>
- Index mundi. (2016). Pakistan - International tourism. Retrieved from <https://www.indexmundi.com/facts/pakistan/international-tourism>
- Ministry of Tourism, Figure based on Domestic Tourism Survey – 2000

Pakistan Tourism Development Corporation. (2019). Tourism Events in Pakistan Retrieved from <http://tourism.gov.pk/>

Paracha, Nadeem. (2008). "Before the Lights Went Out". nadeemfparacha.wordpress.com. Karachi. Archived from the original on 6 March 2010. Retrieved 19 September 2011.

Radio Pakistan. (2019). Retrieved from <http://www.radio.gov.pk/>
The Express Tribune. (2014). Number of foreign tourists in 2014 dips by 50%. Retrieved from <https://tribune.com.pk/story/767886/number-of-foreign-tourists-in-2014-dips-by-50/>

The Express Tribune. (2015). Tourism to contribute over Rs1 trillion by 2025. Retrieved from <https://tribune.com.pk/story/1011394/tourism-to-contribute-over-rs1-trillion-by-2025/>

The Guardian. (2006). Pakistan holidays- Out of the rubble. Retrieved from <https://www.theguardian.com/travel/2006/oct/17/pakistan?page=all>

The Ministry of Tourism, Government of Pakistan. (2009). Pakistan Tourism Facts and Figure.

The nation. (2019). Tourism in Pakistan. Retrieved from <https://nation.com.pk/07-Dec-2018/tourism-in-pakistan>

Travel Crafters. (2019). Destination – Travel Crafters. Retrieved from <https://travelcrafters.pk/destination/>.

Wikipedia. (2019). Tourism in Pakistan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Tourism_in_Pakistan

World Economic Forum. (2019). Pakistan- Travel & Tourism Competitiveness Index 2017 edition. Retrieved from <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2017/country-profiles/#economy=PAK>

World Travel & Tourism council. (2018). TRAVEL & TOURISM ECONOMIC IMPACT 2018 PAKISTAN. Retrieved from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact%20research/archived/countries-2018/pakistan2018.pdf>

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก

สรุปประเด็นสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์ ณ ประเทศไทย

สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์
คุณอุดม จริยวิลาศกุล
นายกสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย
วันที่ 7 มิถุนายน 2562 ณ ชั้น 6 อาคารสารธาณีย์

จากการสัมภาษณ์คุณอุดม จริยวิลาศกุล นายกสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2562 ณ ชั้น 6 อาคารสารธาณีย์ ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนของไทยในปากีสถาน ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของภาคการผลิตในปากีสถาน

ภาคการผลิตในปากีสถานพึ่งพาการใช้แรงงานเป็นหลัก ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสูงเพราะปากีสถานยังมีเทคโนโลยีที่ล้าหลัง สินค้าสำคัญที่ปากีสถานสามารถผลิตและส่งออกเป็นจำนวนมาก คือ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สิ่งทอคุณภาพต่ำที่มีกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนชนรายได้น้อยภายในประเทศและต่างประเทศ บริษัทส่วนใหญ่ในปากีสถานบริหารโดยครอบครัวซึ่งไม่ได้แยกส่วนเจ้าของออกจากการจัดการ นอกจากนี้สิ่งที่พึงระวัง คือ ภายในประเทศยังเต็มไปด้วยธุรกิจฟอกเงิน และเศรษฐกิจปากีสถานมักนำเงินไปฝากยังต่างประเทศ จึงทำให้ไม่เกิดการสะสมทุนเพื่อพัฒนาการผลิตของประเทศ ส่งผลให้อัตราการว่างงานในปากีสถานสูงอย่างต่อเนื่อง

2. สถานการณ์การผลิตสินค้าประมงในปากีสถาน

บริเวณมหาสมุทรอินเดียใกล้กับชายฝั่งปากีสถานยังอุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ปลาน้อยใหญ่ แต่เนื่องด้วยเรือประมงจากอินเดียข้ามเข้ามาจับปลาในน่านน้ำประกอบกับเรือประมงปากีสถานที่ยังด้อยสมรรถนะและไม่มีระบบถนอมอาหารทะเล เช่น ตู้แช่แข็งในเรือที่ติดัก ทำให้การประมงปากีสถานไม่สามารถดึงเอาความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลมาสร้างมูลค่าได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้สะพานปลาและตลาดปลา อาทิ Karachi Fish Harbour ยังไม่ถูกพัฒนาให้มีมาตรฐานและสุขอนามัย กล่าวคือ สัตว์ทะเลที่จับมาได้ไม่ได้ถูกคัดแยกและไม่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูป เช่น การควักไส้ และถอดเกล็ด แต่อย่างไรก็ตามเพียงแต่ทำการแช่น้ำแข็งเท่านั้น สินค้าประมงเหล่านี้จึงมีราคาต่ำและมีต้นทุนในการขนส่งสูง จากข้อมูลไทยนำเข้าสินค้าประมงจากปากีสถานถึง 54,000 ตัน ในปี 2561 แต่ล้วนแล้วแต่เป็นสินค้าขั้นปฐมที่ต้องทำการแปรรูปต่อไป

3. โอกาสของนักลงทุนไทย

เนื่องด้วยความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลปากีสถานที่มีสัตว์น้ำที่มีมูลค่าในเชิงพาณิชย์ เช่น ปลาหมึก ประกอบกับศักยภาพของธุรกิจประมงไทยที่อยู่ในระดับต้นของโลก ทำให้การลงทุนธุรกิจประมงมีแนวโน้มจะสร้างผลกำไรให้กับนักลงทุนไทย ปัจจุบันไทยยังใช้เรือประมงเทคโนโลยีสูงและศักยภาพการแปรรูปสินค้าทะเลได้ยังไม่เต็มศักยภาพที่สามารถรองรับได้ทั้งหมด จึงเป็นโอกาสในการไปทำประมงในทะเลปากีสถานและตั้งโรงงานแปรรูปบางขั้นตอนในปากีสถานเพื่อลดต้นทุนการขนส่งรวมทั้งต้นทุนแรงงาน ทั้งนี้นักลงทุนอาจทำตลาดในปากีสถานและประเทศข้างเคียงหรือนำเข้าประเทศไทยเพื่อแปรรูปต่อเป็นสินค้าขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่นักลงทุนไทยจะทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในปากีสถาน เช่น ปลาเทราเปีย เพราะที่ดินและแรงงานในปากีสถานที่ยังไม่ถูกใช้ประโยชน์มีมาก โดยจะต้องตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์รองรับซึ่งประเทศไทยครอบครององค์ความรู้สำหรับการประกอบธุรกิจเหล่านี้อยู่แล้วจึงไม่ใช่เรื่องยากในการบุกเบิกในปากีสถาน ไม่เพียงเท่านั้นการผลิตสินค้าทะเลที่ว่่ามานี้จะสร้างงานให้ชาวปากีสถาน จึงมีแนวโน้มที่รัฐบาลประเทศดังกล่าวจะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่

4. ผลประโยชน์จากกฎระเบียบและความตกลงระหว่างประเทศ

ประเทศปากีสถานจัดอยู่ในสถานะ GSP+ กล่าวคือ จะได้รับสิทธิพิเศษในการยกเลิกภาษีศุลกากรขาเข้าประเทศในสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นประโยชน์กับการลงทุนของชาวไทยในการตั้งฐานการผลิต ณ ปากีสถาน ที่จะส่งออกสินค้าไปยังสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นตลาดกำลังซื้อสูงแห่งหนึ่งของโลก

5. ความท้าทายและข้อจำกัด

การลงทุนธุรกิจประมงและค้าสัตว์น้ำในปากีสถานจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อมีสะพานปลาและตลาดปลาที่มีมาตรฐาน ประเทศไทยนำโดยการทำเรือจึงสามารถมีบทบาทในการข้ามผ่านข้อจำกัดนี้โดยการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสะพานปลาและการเข้าออกของเรือสินค้าให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้รองรับการขนถ่ายซื้อขายสินค้าประมงให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งกรมประมงยังมีศักยภาพที่สามารถทำ Stock Assessment เพื่อประมาณการจำนวนสัตว์น้ำ ซึ่งสามารถสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้ชาวไทยเข้าไปลงทุนในธุรกิจประมงที่ปากีสถาน นอกจากนี้ปากีสถานยังขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า ทำให้เสี่ยงต่อการเน่าเสียของสินค้าทะเลที่ต้องแช่ในตู้แช่เยือกแข็ง แต่ในอีกไม่ใช้การลงทุนของเงินในการผลิตพลังงานที่ปากีสถานก็จะแล้วเสร็จ

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะประการแรก การลงทุนในปากีสถานนักลงทุนควรหา Local Partner เพื่อสร้างความเป็นต่อในด้านความชำนาญในพื้นที่และความสะดวกสบายในการติดต่อเจรจากับชาวปากีสถาน ข้อเสนอแนะประการต่อมา คือ ประเทศปากีสถานยังมีศักยภาพด้านอื่น เช่น ผลไม้คุณภาพดีที่ยังไม่ถูกพัฒนาให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ จึงเป็นโอกาสให้นักลงทุนไทยได้เข้าไปแสวงหากำไรอีกทางหนึ่ง และประการสุดท้าย คือ เมื่อแบบแผนในการประกอบธุรกิจในปากีสถานประสบความสำเร็จ นักลงทุนไทยสามารถนำแนวทางนี้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในศรีลังกาและบังคลาเทศต่อไป

สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์

ดร.สมบัติ ธีระตระกูลชัย

ประธานสภาธุรกิจไทย-ปาปัวนิวกินี

วันที่ 10 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมเมอร์เคียว กรุงเทพฯ มักกะสัน

จากการสัมภาษณ์ดร.สมบัติ ธีระตระกูลชัย ประธานสภาธุรกิจไทย-ปาปัวนิวกินี เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมเมอร์เคียว กรุงเทพฯ มักกะสัน ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนของไทยในปาปัวนิวกินี ดังนี้

1. สภาธุรกิจไทย-ปาปัวนิวกินี

สภาธุรกิจไทย-ปาปัวนิวกินี จัดตั้งโดยคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.) ซึ่งประกอบด้วยสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย เพื่อสนับสนุนให้เกิดการค้าและการลงทุนระหว่างไทยและปาปัวนิวกินี โดยสภาธุรกิจนี้ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แม้ยังไม่สามารถผลักดันให้ภาคธุรกิจไทยและปาปัวนิวกินีบรรลุข้อตกลงการลงทุนระหว่างกันได้ แต่ก็ยังมุ่งมั่นประสานงานและจัดการประชุมเพื่อให้นักลงทุนไทยทราบถึงช่องทางและโอกาสสำหรับการค้าและการลงทุนในปาปัวนิวกินี

2. บริษัทไทยที่ดำเนินการในปากีสถาน

- I. บริษัทที่ดำเนินการผลิตสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่ม และการเกษตร
 - Charoen Pokphand Foods PCL.
 - Grand Asia Food Industry Co., Ltd.
 - Sea Value PCL.
 - Sanco Foods (Thailand) Ltd.
 - Mitrphol Group
 - Charoen Pokphand Pakistan (Pvt.) Ltd.
- II. บริษัทที่ดำเนินการที่ดำเนินการเกี่ยวกับอะไหล่และเครื่องจักรอุตสาหกรรม
 - Micap Machinery (1986) Co., Ltd.
 - Panel Plus Co., Ltd.
 - Banpu PCL.
 - Selic Corp PCL.
 - TPI All Season Co., Ltd.
- III. บริษัทที่ดำเนินการในธุรกิจอื่นๆ
 - Grande Asset Hotels And Property PCL.
 - Apple Star Co., Ltd.
 - Thai Summit Group
 - Bangkok Chain Hospital PCL.
 - Srp Textile Co., Ltd.

3. โอกาสของนักลงทุนไทยในปากีสถาน

ปัจจุบันจีนและปากีสถานมีแผนพัฒนาโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถานร่วมกัน หนึ่งในนั้นคือโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมจากมณฑล Xinjiang ประเทศจีนสู่ท่าเรือ Gwadar ในประเทศปากีสถาน ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมปากีสถานเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและช่วยเพิ่มรายได้ให้ชาวปากีสถาน นอกจากนี้ยังมีโครงการที่จีนลงทุนสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อหยุดยั้งปัญหาการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าในปากีสถาน ทำให้มีไฟฟ้าเพียงพอรองรับการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและการอุปโภคบริโภค ประกอบกับการที่ปากีสถานอุดมไปด้วยแร่ธาตุและสินแร่ทำให้เป็นสามารถเป็นแหล่งวัตถุดิบให้กับ

อุตสาหกรรมหลายประเภท รวมทั้งการที่ตลาดปากีสถานยังไม่มีนักลงทุนต่างชาติมาลงทุนมากนัก เหล่านี้ทำให้เป็นโอกาสของนักลงทุนไทยที่จะไปลงทุนในปากีสถานและสร้างธุรกิจให้เติบโตไปพร้อมกับเศรษฐกิจปากีสถานที่เจริญเติบโตในภาพรวม

4. ข้อเสนอแนะและข้อพึงระวังสำหรับการลงทุน

นักลงทุนควรศึกษารายละเอียดและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจที่ตนสนใจ ซึ่งประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึงประกอบด้วยสามประเด็น ประเด็นแรกคือ เจ้าหน้าที่และพนักงานในท้องถิ่น ที่อาจใช้อำนาจเรียกรับสินบนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจในพื้นที่ ประเด็นต่อมา คือ วัตถุดิบ ว่าเหมาะสมต่อการผลิตสินค้าหรือไม่ (ดังเช่นกรณีบริษัทบ้านบุเข้าไปศึกษาถ่านหินในปากีสถานและพบว่าไม่เหมาะสมต่อการผลิตไฟฟ้า) และราคาวัตถุดิบเหล่านั้นผันผวนหรือไม่ ประเด็นสุดท้าย คือ ผู้ซื้อที่ต้องศึกษาให้แน่ชัดว่ามีจำนวนเท่าใดและมีกำลังซื้ออย่างน้อยเพียงใด ซึ่งสำหรับปากีสถานประชากรที่มีจำนวนมากนั้นมีแนวโน้มที่จะมีกำลังซื้อสูงขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีคำแนะนำเพิ่มเติมว่าการจะร่วมทำธุรกิจกับคนท้องถิ่นนั้นต้องอาศัยการเจรจาและทำความเข้าใจกันเป็นเวลานานเพื่อให้สามารถไว้วางใจกันจึงจะดำเนินธุรกิจอย่างราบรื่น และเมื่อประสบความสำเร็จในปากีสถานแล้วดินแดนต่อไปที่เป็นโอกาสในการลงทุนคือทวีปแอฟริกา

5. ประสบการณ์การจากดำเนินธุรกิจในประเทศปากีสถานของ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร เล็งเห็นสู่ทางการประกอบธุรกิจเลี้ยงไก่ในปากีสถาน เนื่องจากเป็นตลาดขนาดใหญ่และมีคู่แข่งน้อย จึงทำการศึกษาหาข้อมูลอย่างเจาะลึกและรอบด้านกว่าสองปีก่อนจะตัดสินใจลงทุนสร้างโรงเลี้ยงไก่และเชือดไก่ โดยเป็นการลงทุนเองทั้งหมดไม่พึ่งพาทุนจากปากีสถาน ทั้งนี้ทางบริษัทเลือกที่จะจ้างคนท้องถิ่นเป็นแรงงานตลอดจนผู้จัดการเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ชาวปากีสถานและลดแรงกดดันจากชุมชนผลิตส่วนใหญ่มักขายตลาดภายในประเทศทำให้ไม่มีภาระต้นทุนจากภาษีศุลกากร และในระยะหลังมานี้ทางบริษัทเริ่มใช้วิธีการควบคุมและการซื้อกิจการเพื่อประหยัดเวลาและต้นทุนการเริ่มต้นกิจการด้วยตนเอง ทำให้ธุรกิจคัมพูนได้อย่างรวดเร็ว

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ข

สรุปประเด็นสัมภาษณ์จากการลงพื้นที่ภาคสนามปากีสถาน
ณ เมืองอิสลามาบัต เมืองไฟซาลาบาด เมืองลาฮอร์
และเมืองการาจี ปากีสถาน
ระหว่างวันที่ 15-22 มิถุนายน 2562

การลงพื้นที่ภาคสนามปากีสถาน ระหว่างวันที่ 15-22 มิถุนายน 2562

จากการลงพื้นที่ภาคสนาม เริ่มจากวันที่ 15 มิถุนายน 2562 เดินทางจากประเทศไทยสู่ปากีสถาน ด้วยการบินไทย ไปลงการาจี้เพื่อเดินทางต่อไปยังเมืองหลวงอิสลามาบัต ด้วยสายการบินปากีสถานแอร์ไลน์ (โดยปกติสามารถบินตรงระหว่างไทย-การาจี้ได้ แต่ในช่วงเดือนมิถุนายน 2562 ประเด็นปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่แคชเมียร์ระหว่างปากีสถานและอินเดีย ทำให้ปากีสถานปิดน่านฟ้าในโซนภาคเหนือ และการบินไทยยกเลิกเที่ยวบินไปอิสลามาบัตทั้งหมด ซึ่งสามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่บทความ ความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการลงทุนของกลุ่มตลาดใหม่ ในชื่อบทความเรื่อง “**ปากีสถาน และอินเดีย เปิดน่านฟ้าระหว่างกันแล้ว**” ฉบับเดือนสิงหาคม 2562 ในเว็บไซต์ : <https://toi.boi.go.th/article/1/1952>)

โดยการลงพื้นที่ในปากีสถานครั้งนี้ เป็นการลงพื้นที่จำนวน 4 เมืองในปากีสถาน ได้แก่ อิสลามาบัต ไฟซาลาบัต ลากฮอร์ และการาจี้ จากการลงพื้นที่ผ่านการเดินทางด้วยรถยนต์ตามถนนทางหลวงของ อิสลามาบัต-ไฟซาลาบัต-ลากฮอร์ ซึ่งพบว่าถนนทางหลวงและจุดพักรถของปากีสถานดีมาก แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของขนส่งดี รวดเร็ว และมีคุณภาพ

รูปภาพที่ 1: เส้นทางหลวง และจุดพักรถระหว่างทางของปากีสถาน

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

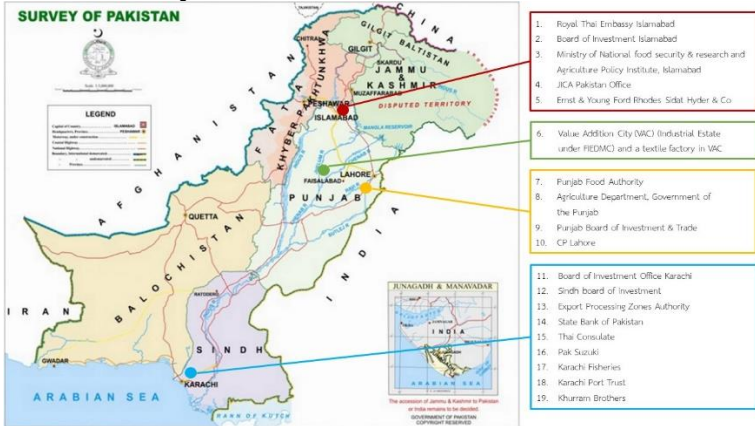
การนัดพบหน่วยงานในปากีสถาน โดยทั่วไปสามารถติดต่อได้ง่าย ผ่านทางอีเมลล์ และทางโทรศัพท์ หากมีหน่วยงานที่คอยประสานงานอยู่ที่ปากีสถานจะช่วยทำให้รวดเร็วมากขึ้น หน่วยงานที่พบในการลงพื้นที่ครั้งนี้มีทั้งหมด 17 หน่วยงาน แบ่งเป็น อิสลามาบัต จำนวน 5 หน่วยงาน ไฟซาลาบัต จำนวน 1 หน่วยงาน ลาฮอร์จำนวน 3 หน่วยงาน และ การาจี้ จำนวน 8 หน่วยงาน ดังตาราง 1

ตารางที่ 1: หน่วยงานในปากีสถาน

Date	No	Company	
16/6/2562	1	Royal Thai Embassy Islamabad	Islamabad
17/6/2562	2	Board of Investment Islamabad	
	3	Ministry of National food security & research and Agriculture Policy Institute, Islamabad	
	4	JICA Pakistan Office	
	5	Ernst & Young Ford Rhodes Sidat Hyder & Co	
18/6/2562	6	Value Addition City (VAC) (Industrial Estate under FIEDMC) and a textile factory in VAC	Faisalabad
19/6/2562	7	Punjab Food Authority	Lahore
	8	Agriculture Department, Government of the Punjab	
	9	Punjab Board of Investment & Trade	
	10	CP Lahore	
20/6/2562	11	Board of Investment Office Karachi	Karachi
	12	Sindh board of investment	
	13	Export Processing Zones Authority	
	14	State Bank of Pakistan	
	15	Thai Consulate	
21/6/2562	16	Pak Suzuki	
	17	Karachi Fisheries	
	18	Karachi Port Trust	
	19	Khurram Brothers	

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

รูปภาพที่ 2: แผนที่พบหน่วยงานในปากีสถาน

ที่มา: มุลนิธิ สวค.

1. Royal Thai Embassy Islamabad

สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอิสลามาบัด

วันที่ 16 มิถุนายน 2562 เวลา 18.00-19.30

Mr. Pornpop Uampidhaya, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary

เกี่ยวกับ Royal Thai Embassy Islamabad

- วันที่ 10 ตุลาคม 2494 ไทยกับปากีสถานได้เริ่มความสัมพันธ์ทางการทูต
- รัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศ มีนโยบายที่ส่งเสริมด้านการค้าการลงทุนที่คล้ายกัน โดยปากีสถานมีนโยบาย Vision East Asia และไทยมีนโยบาย Look West ทำให้ไทยและปากีสถานมีความร่วมมือกันทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี
- ในปี 2556 มีการลงนาม MOU เพื่อจัดตั้ง Joint Trade Committee (JTC) ไทย-ปากีสถาน และมีการจัดตั้งสภาธุรกิจร่วม (Joint Business Council) ระหว่างภาคเอกชน
- มีการจัดตั้งสมาคมมิตรภาพไทย-ปากีสถาน Thai-Pakistani Friendship Association

สภาพเศรษฐกิจปากีสถานในปัจจุบัน

- 2015 เริ่มโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน CPEC: China-Pakistan Economic Corridor เพื่อเพิ่มฐานการส่งออก อุตสาหกรรม การผลิต และการลงทุน
- มีการพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอ รองลงมาคือ สินค้าการเกษตร และผลิตภัณฑ์อาหาร และมีนโยบายในการลดการนำเข้าสินค้า เพิ่มการส่งออกสินค้าในประเทศ
- ปี 2018 อันดับความง่ายต่อการทำธุรกิจในปากีสถานอยู่ในอันดับที่ 136 ขึ้นมา 9 อันดับ จากเดิม ปี 2017 อยู่อันดับที่ 147
- ปี 2018 ปากีสถานขาดดุลการค้าและขาดดุลการคลัง เงินสำรองระหว่างประเทศเหลือน้อย เป็นผลมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอ และปัญหาเงินเฟ้อ ทำให้ปากีสถานจำเป็นต้องเข้าร่วมโครงการ IMP เป็นระยะเวลา 39 เดือน เพื่อมุ่งรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและเพื่อปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจในปากีสถาน

2. Board of Investment Islamabad

วันที่ 17 มิถุนายน 2562 เวลา 9.30-10.30

Mr. Omer Rasul, Secretary, Board of Investment

เกี่ยวกับ Board of Investment Islamabad

- สำนักงานที่ช่วยอำนวยความสะดวก สนับสนุนการลงทุนในปากีสถาน แก่นักลงทุนปากีสถาน และนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในปากีสถาน
- เป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างนักลงทุนและหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ

โอกาสการลงทุนในปากีสถาน

- ทำเลที่ตั้งของปากีสถาน ที่เอื้อต่อการคมนาคม มีท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ อีกทั้งยังมีโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ปากีสถาน CPEC: China-Pakistan Economic Corridor ที่จะสนับสนุนการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ของปากีสถานได้มากขึ้น โดย Priority Sector ภายใต้โครงการ CPEC ได้แก่ ภาคโลจิสติกส์ ภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ภาคสิ่งทอ ภาคยานยนต์ และภาคเทคโนโลยี ไอที
- ตลาดขนาดใหญ่ ที่กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีประชากรกว่า 200 ล้านคน โดยประชากรร้อยละ 55 อายุต่ำกว่า 19 ปี
- มีตลาดแรงงานจำนวนมาก ลักษณะของแรงงานในปากีสถานมีความขยัน ทำงานหนัก มีไหวพริบ รวมทั้งสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษได้

- นโยบายที่สนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาทำธุรกิจในปากีสถาน
- มีเขตเศรษฐกิจพิเศษ SEZ: Special Economic Zone ที่มีมาตรการการยกเว้นภาษี และมาตรการการสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่ SEZ ครอบคลุมการลงทุนทั้งประเทศ
- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยรวม ประกอบด้วย รัฐบาลอุดหนุนค่าไฟ มาตรการยกเว้นภาษีนิติบุคคล และภาษีศุลกากร นำเข้าเครื่องจักร
- ในการลงทุนทั่วไปต่างชาติสามารถถือครองหุ้นได้ร้อยละ 100 ไม่มีข้อจำกัดในการลงทุนขั้นต่ำ โดยนิติบุคคลสามารถถือครองที่ดินในปากีสถานได้ และไม่มีข้อจำกัดการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ สามารถโอนเงินกลับประเทศได้
- อยากให้นักลงทุนไทยมาลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะภาคเหนือ มีนักท่องเที่ยวจำนวน 1.6 ล้านคนต่อปี แต่สิ่งอำนวยความสะดวกและโรงแรมมีไม่เพียงพอ และทุกเทศกาลสำคัญ (Eid; มีคนประมาณ 2 ล้านคนมาที่อิสลามาบัต เพื่อประกอบพิธีกรรม) หากใครสนใจมีแผนที่จะประกาศเป็นพื้นที่เศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้งภาคเหนือได้ ทางรัฐบาลจะจัดสรรที่ดินให้ด้วย
- ในปี 2019 ขั้นตอนการก่อสร้าง เหลือ 90 วัน และจดทะเบียนธุรกิจใช้เวลา 1 วัน
- ในปี 2009 FDI มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2012 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ไปอีกจนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลมาจาก CPEC ซึ่งเป็นร้อยละ 70 ของ FDI ทั้งหมด

3. Ministry of National Food Security &
Research and Agriculture Policy Institute
วันที่ 17 มิถุนายน 2562 เวลา 11.00-12.00 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา

- สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีผลผลิตหลากหลาย ได้แก่ มะม่วง มะเขือเทศ มันฝรั่ง แอปเปิ้ล ถั่วฝักยาว ถั่วชนิดต่างๆ แอปพริคอต ข้าว เมล็ดธัญพืช เป็นต้น รวมถึงมีผลิตภัณฑ์ประมงจำนวนมาก
- มีประชากรชาวมุสลิมเป็นจำนวนมาก มีความต้องการบริโภคอาหารฮาลาลสูง
- มีฟาร์มแกะและฟาร์มวัว ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ อยู่หลายแห่ง
- ปัจจุบัน มาตรฐานทางอาหาร (Food Standard) มีเฉพาะอาหารที่ผลิตเสร็จแล้วเท่านั้น ยังไม่มีรองรับในกระบวนการการผลิต

โอกาสการลงทุนของไทย

- อุปกรณ์และเครื่องจักรสำหรับภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เช่น อุปกรณ์การหั่น การผลิตน้ำผลไม้ การอบแห้ง การปอกเปลือก การบรรจุผลิตภัณฑ์ รวมถึงการบรรจุใส่กระป๋อง เป็นต้น
- อุปกรณ์และเครื่องจักรสำหรับภาคอุตสาหกรรมกำจัดขยะ และการผลิตก๊าซธรรมชาติ เช่น ไบโอดีเซล จากขยะ
- การนำเข้าเครื่องจักรในภาคอุตสาหกรรมอาหาร
- อาหารฮาลาลพร้อมรับประทาน
- การผลิตผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปเป็นโอกาสหนึ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากมีวัตถุดิบปริมาณมากและราคาถูก ต้นทุนแรงงานต่ำ ผลิตภัณฑ์เป็นที่นิยม และมีคู่แข่งภายในประเทศน้อย เช่น น้ำผลไม้และผลไม้อบแห้ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มฝีมือแรงงานก่อนเริ่มทำงาน
- ลงทุนแบบ Joint venture
- ติดต่อร่วมลงทุนกับนักลงทุนภายในประเทศผ่านรัฐบาล
- ต้องการการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและประมง รวมถึงการยืดอายุการเก็บรักษาสินค้า
- ควรให้การอบรมด้านมาตรฐานอุตสาหกรรมอาหาร เช่น GMP และ HACCP
- ระบบไฟฟ้าและน้ำประปายังไม่เสถียร ควรติดตั้งระบบไฟฟ้าและน้ำประปาสำรอง
- ควรติดต่อหน่วยงานภาครัฐก่อน หากต้องการนำเข้าเครื่องจักรจำนวนมาก

4. Jica Pakistan Office

วันที่ 17 มิถุนายน 2562 เวลา 13.00-14.30

เกี่ยวกับ Jica Pakistan Office

- อุตสาหกรรมที่ JICA Pakistan ส่วนใหญ่เป็น อุตสาหกรรมยานยนต์ (Automobile) โดยในอุตสาหกรรมยานยนต์ทั้งหมดใน JICA Pakistan ร้อยละ 95 เป็นของบริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาทำกิจการอุตสาหกรรมนี้
- นโยบายทางการค้าของปากีสถาน คือ ลดการนำเข้า ทาง JICA Pakistan เห็นว่าไทยมีศักยภาพในเรื่องอุตสาหกรรมAutomobile อาทิ การผลิตชิ้นส่วน อะไหล่ยนต์ที่มีคุณภาพ จึงอยากให้ไทยเข้ามาช่วยในอุตสาหกรรมนี้

เกี่ยวกับ Pakistan ผ่านมุมมองของ Jica Pakistan Office

- ลักษณะโดยทั่วไปของการหาแรงงานในปากีสถาน พบว่า แรงงานด้านเทคนิคหาได้ง่าย โดยเฉพาะแรงงานชั้นกลาง มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งต่างจากอุตสาหกรรมเกษตรในปากีสถาน ที่หาแรงงานด้านนี้ยาก แต่โดยพื้นฐานด้านการเกษตรของปากีสถานดีแล้ว ขาดการพัฒนาด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร ที่ยังมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร เช่น อุตสาหกรรมประมง มีการประมงที่ดี ทรัพยากรประมงจำนวนมาก แต่ขาดห้องเย็นในการเก็บรักษาปลา ทำให้ปลาเน่าเสียง่าย (ข้อสังเกตคือ: คนปากีสถานไม่ทานปลา)

- สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า มีการเทคโนโลยีการผลิตที่ดีพอสมควร มีการผลิตสิ่งทอเพื่อส่งออกจำนวนมาก แต่ปากีสถานยังขาดเทคโนโลยีผสมในสังเคราะห์กับผ้าฝ้าย โดยพบว่า บริษัทเสื้อผ้าขนาดใหญ่ของญี่ปุ่น เน้นการนำเข้าสิ่งทอและเสื้อผ้าที่ผลิตจากโรงงานที่ปากีสถานเป็นหลัก แต่ในอนาคตคาดว่าบริษัทนี้มีแผนที่จะมาขยายฐานการผลิตในการผลิตเสื้อผ้าและสิ่งทอ

ปัญหาในการทำธุรกิจในปากีสถาน

- พลังงาน : พลังงานด้านไฟฟ้าและระบบชลประทานยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- ความปลอดภัย : จากความไม่สงบในพื้นที่ทางตอนเหนือของปากีสถาน ส่งผลให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่จะเข้ามาทำธุรกิจลดลง
- ระบบภาษี : ระบบภาษีในปากีสถานค่อนข้างยาก และซับซ้อนพอสมควร การที่เข้ามาทำธุรกิจในปากีสถาน จะต้องมีการศึกษาเรื่องภาษีให้ดีเสียก่อน หรือการจัดตั้งบริษัทในปากีสถานควรมี Consult เรื่องระบบภาษีในประเทศ เพื่อป้องกันความผิดพลาด

5. Ernst & Young Ford Rhodes Sidat Hyder & Co
วันที่ 17 มิถุนายน 2562 เวลา 15.00-16.30

เกี่ยวกับ Ernst & Young Ford Rhodes Sidat Hyder & Co

- ระบบภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ต่อการลงทุนในปากีสถาน ยังมีความซับซ้อน มีความยุ่งยาก และยังคงมีความไม่โปร่งใสในการทำงาน
- การโอนเงินกลับประเทศ สามารถโอนเงินกลับได้ แต่ยังมีข้อจำกัดอื่น ในเรื่องการโอนเงิน อาทิ การเปิดบัญชีธนาคารในธนาคารปากีสถาน ต้องลงทะเบียนการนำเงินเข้า-ออก กับธนาคารชาติปากีสถาน นอกจากนั้นบริษัทยังต้องมีที่ปรึกษาทางด้านการเงิน
- ขั้นตอนการนำเงินออกประเทศอย่างง่ายคือ การโอนเงินที่ได้จากการทำธุรกิจ อาทิ กำไร เงินปันผล เข้า-ออกในช่วงมูลค่าที่ต่ำกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐฯ สามารถโอนได้ทันที หากมูลค่าเกิน 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ต้องให้ธนาคารออก Statement เพื่อหักภาษี และขออนุมัติจากธนาคารแห่งชาติปากีสถาน (เข้าข่าย Capital Control) แล้วจึงนำเงินกลับได้ EY Pakistan แนะนำธนาคารท้องถิ่นแก่นักลงทุนเพื่อการทำธุรกรรมการเงิน (ซึ่งนี้ยังต้องมีการศึกษาเชิงลึกเพิ่มเติม)
- Visa ในการทำธุรกิจในปากีสถาน ประเภท Business visa สามารถทำได้ง่าย แต่เงื่อนไขของ Business visa คือ มาประชุมได้แต่ไม่สามารถทำงานได้ หากต้องการทำงานปากีสถานต้องทำ Working Visa เท่านั้น โดยสามารถขอได้สูงสุดนาน 3 ปี
- เวลาที่ใช้ในการจัดตั้งธุรกิจ ถือว่าจัดตั้งได้ง่าย ใช้เวลาประมาณ 7 วัน

6. Value Addition City (VAC) (Industrial Estate under FIEDMC)

วันที่ 18 มิถุนายน 2562 เวลา 11.30-12.30 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา

- จังหวัด Faisalabad นี้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการก่อสร้างพื้นฐานในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานให้มีความทันสมัย และให้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีระบบคมนาคมหลากหลายเส้นทาง ได้แก่ เครื่องบิน รถไฟ เรือและรถยนต์ มีทางด่วนเชื่อมต่อระหว่างหลายเมืองและได้รับการขนานนามว่าเป็น “Manchester of Asia”
- ปัจจุบันมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ วิศวกรรม อุตสาหกรรมอาหาร รวมถึงเครื่องสำอาง โดยอุตสาหกรรมที่มีจำนวนมากที่สุดในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมอาหาร เช่น ซอสปรุงรส นม และฝาเปิดกระป๋องน้ำอัดลม
- ราคาเช่าที่ดินภายในนิคมอุตสาหกรรมนั้นมีราคาเท่ากันทั่วทั้งนิคมอุตสาหกรรม มีการบริการระบบไฟฟ้า น้ำประปา รวมถึงระบบสาธารณสุขประเภทต่างๆ
- สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.fiedmc.pk

โอกาสการลงทุนไทย

- ลงทุนแบบ Joint venture
- ลงทุนด้วยตัวเอง
- นำเข้าหรือส่งออกสินค้าที่จำเป็นต้องใช้ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมอาหาร เช่น เครื่องจักรต่างๆ หรือวัตถุดิบหรือวัสดุปรุงแต่งอาหาร เป็นต้น
- นำเข้าหรือส่งออกผลิตภัณฑ์ เช่น ซอสปรุงรส ผลไม้กระป๋อง หรือน้ำผลไม้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- นักลงทุนที่สนใจสามารถติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ <http://fiedmc.com.pk/> หากสนใจลงทุนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม

7. Punjab Food Authority

วันที่ 19 มิถุนายน 2562 เวลา 09.00-10.00 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษ

- Punjab Food Authority เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยของอาหาร ออกระเบียบและข้อบังคับแก่ผู้ผลิตอาหาร ผู้นำเข้าอาหาร และผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์อาหาร รวมถึงวัสดุที่ใช้ตกแต่งอาหาร เพื่อให้ได้มาตรฐาน เช่น Codex และให้มีความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
- มีห้องปฏิบัติการทางอาหารที่ได้รับการรับรองเพื่อให้บริการตรวจคุณภาพอาหาร แก่โรงงานอุตสาหกรรม และมีโครงการอบรมนักวิทยาศาสตร์การอาหาร รวมถึงมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร
- นอกจากนี้ Punjab Food Authority ยังมีหน้าที่ออกเอกสารรับรองความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อการนำเข้าและส่งออก รวมถึงเอกสารรับรอง HALAL และ Pakistan Safe Water ด้วย
- ปัจจุบันมีโครงการ School Management เพื่อดูแลความปลอดภัยอาหารและน้ำในโรงเรียนต่างๆ
- มีตลาดแรงงานขนาดใหญ่ที่มีค่าแรงไม่สูง

โอกาสการลงทุนไทย

- อุตสาหกรรมนม และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มาจากนม
- อุตสาหกรรมผลิตก๊าซธรรมชาติไปโอดีเซล และไปโอก๊าซ
- อุตสาหกรรมอาหาร HALAL
- อุตสาหกรรมการบรรจุผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม
- อุตสาหกรรมการค้าจัดเศษขยะมูลฝอย

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- ควรให้การอบรมด้าน Food Safety แก่พนักงาน
- นักลงทุนที่สนใจสามารถติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ www.pfa.gop.pk

8. Agriculture Department, Government of Punjab
วันที่ 19 มิถุนายน 2562 เวลา 10.30-12.30

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา

- Agriculture Department Government of Punjab เป็นหน่วยงานภาครัฐที่เป็น ศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฟาร์ม ให้ได้มาตรฐานระดับสากลและไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม
- มีโครงการพัฒนาการเกษตรและฟาร์มหลากหลายรูปแบบ ทั้งนวัตกรรม พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การส่งเสริมการลงทุน การเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการ พัฒนาผลิตภัณฑ์กำจัดศัตรูพืชที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม
- ปัจจุบันมีการร่วมมือกันกับสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ประเทศไทย ในการ ให้การศึกษาต่อสำหรับนักศึกษาชาวปากีสถานในระดับบัณฑิตศึกษา

โอกาสการลงทุนไทย

- การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ลงทุนแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลไม้ ได้แก่ ทุเรียน มะม่วง ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและราคาไม่แพง และผลผลิตจากฟาร์ม เช่น เนื้อสัตว์ แปรรูปต่างๆ
- พัฒนาห้องปฏิบัติการทางการเกษตร รวมถึงการจัดฝึกอบรมกระบวนการแปรรูป ผลผลิต ความปลอดภัยในกระบวนการผลิต

- เครื่องจักรทางการเกษตร
- การพัฒนาสายพันธุ์ของพืชพันธุ์ทางการเกษตร
- ห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- การบริหารจัดการน้ำ และระบบชลประทาน
- การพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ รวมถึงเทคโนโลยีเกษตรและฟาร์มอินทรีย์อื่นๆ
- การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเกษตร การจัดการฐานข้อมูลทางการเกษตร SMART FARMER และ SMART MACHINE อื่นๆ
- การนำเข้าและส่งออกปุ๋ย
- การพัฒนา Micronutrient สำหรับปุ๋ย เพื่อให้ได้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- นักลงทุนที่สนใจสามารถติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ www.fiedmc.pk

9. Punjab Board of Investment & Trade
วันที่ 19 มิถุนายน 2562 เวลา 13.30-14.30

- หน่วยงานส่งเสริมการค้าและการลงทุนในรัฐปัญจาบ โดยทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของปากีสถาน ส่งผลให้มีการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศมายังปัญจาบ
- ช่วยอำนวยความสะดวกในการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติและเป็นหน่วยงานกลางที่เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน
- ปัญจาบเป็นพื้นที่ที่มีการเกษตรมากที่สุดในปากีสถาน มีโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์ เกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นลักษณะพึ่งพาตนเอง ยังไม่มีอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปมากเท่าใดนัก มีข้อได้เปรียบในเรื่องถนน ที่เชื่อมโยงตั้งแต่พื้นที่เมืองไปจนถึงฟาร์ม

10. CP เมืองลาฮอร์

วันที่ 19 มิถุนายน 2562 เวลา 15.00-16.00 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษ

- บริษัท ซีพี ในกลุ่มเครือเจริญโภคภัณฑ์ ประกอบธุรกิจหลากหลายในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ทั้งอุตสาหกรรมการเกษตร อสังหาริมทรัพย์ และให้บริการสาธารณสุขไปทั่วโลกต่างๆ
- การลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตร มีมูลค่าประมาณ 18.5% ของ GDP
- ใช้เวลาจดทะเบียนบริษัทในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานประมาณ 1 ปี เพราะต้องติดต่อหลายหน่วยงาน
- ปัจจุบันเน้นอุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อไก่และเพาะพันธุ์ลูกไก่สายพันธุ์เนื้อจำหน่าย นอกจากนี้มีธุรกิจไก่อ่าง 5 ดาว (CP 5 STARS) ตั้งจำหน่าย 12 ร้าน
- ตลอดทั้งปี มี บ.ซีพี ประสิทธิภาพกระบวนการผลิตสัตว์ปีก 120 000 ตันต่อปี มีส่วนแบ่งการตลาดสัตว์ปีกประมาณ 1%
- ปัจจุบัน มีการจำหน่ายลูกไก่ประมาณ 25 ล้านตัวต่อปี คิดเป็นส่วนแบ่งทางการตลาด 1% และจำหน่ายไก่กระทง ประมาณ 5 ล้านตัวต่อปี
- สนับสนุนการเพาะปลูกและรับซื้อข้าวโพดแก่เกษตรกร เพื่อนำมาเลี้ยงไก่
- มีการนำเข้าวิตามินและวัคซีนสำหรับการเพาะเลี้ยงไก่จากประเทศแถบยุโรปและเกาหลี โดยเสียภาษีการนำเข้าในอัตราที่สูง

โอกาสการลงทุนไทย

- จัดจำหน่ายวิตามินและวัคซีน สำหรับฟาร์มเพาะเลี้ยงไก่
- สาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีจำนวนประชากรมาก ประมาณ 200 ล้านคน และ 60% อาศัยอยู่ในปัญหา
- 40% ของรายได้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค
- อาหารฮาลาลเป็นตลาดที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนซึ่งสามารถผลิตอาหารในปากีสถานแล้วสร้างตลาดส่งออกในกลุ่มประเทศมุสลิมอื่นๆ ได้โดยเป็นที่ยอมรับ

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- มีปัญหาขาดแคลนพลังงาน ระบบน้ำและไฟฟ้าไม่เพียงพอ นักลงทุนควรคัดเลือกพื้นที่ที่จะลงทุนอย่างละเอียดและเตรียมแผนสำรองสำหรับรองรับเหตุการณ์ดังกล่าว
- แรงงานมีฝีมือค่อนข้างหายาก ควรทำการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน
- สถานการณ์ทางการเมืองมีผลกระทบต่อยอดขายสินค้า

11. Board of Investment Karachi

วันที่ 20 มิถุนายน 2562 เวลา 9.00-10.00

ประเด็นจาก Board of Investment Karachi

- จากจำนวนประชากรในปากีสถานทั้งหมดกว่า 200 ล้านคน ร้อยละ 65.7 เป็นประชากรที่อยู่ในชนชั้นกลาง (Middle Class) มีกำลังและอำนาจในการซื้อสินค้า
- ส่วนแบ่งทางการตลาดของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปอยู่ที่ร้อยละ 21 ของ GDP
- กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริม 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านการเกษตรแปรรูป กิจกรรมด้านเสื้อผ้าและสิ่งทอ กิจกรรมด้านยานยนต์ กิจกรรมด้านการขนส่งโลจิสติกส์ และกิจกรรมด้านเทคโนโลยีและไอที

12. Sindh Board of Investment

วันที่ 20 มิถุนายน 2562 เวลา 10.00-11.00

ประเด็นจาก Sindh Board of Investment

- ที่ Sindh มี 3 SEZ โดยมี SEZ ที่ Port Qasim ด้วย มีจำนวนพื้นที่กว่า 938 เอเคอร์ หากมาลงทุนในพื้นที่นี้ จะได้รับการยกเว้นด้านภาษี อาทิ ภาษีนำเข้าเครื่องจักร อุปกรณ์ และวัตถุดิบ 1 ครั้ง ภาษีเงินได้นิติบุคคล 10 ปี (ข้อสังเกตจากการยกเว้นภาษีนำเข้า : ยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรครั้งเดียว แต่แผนธุรกิจในการนำเข้าสามารถทำล่วงหน้าได้ โดยวางแผนให้นำเข้าในอนาคตตามลำดับ และต้องนำมาเสนอแผนธุรกิจเพื่อการยกเว้นภาษีนำเข้าได้ครั้งเดียว)
- ปากีสถานมีทรัพยากรถ่านหินกว่า 175 ล้านตัน สามารถใช้ได้อีก 300 ปี
- การขนส่งจากท่าเรือการาจีไปตุรกี ใช้ระยะเวลา 18 วัน และ จากท่าเรือการาจีไปจีน ใช้ระยะเวลา 25 วัน
- ทาง Sindh board of investment สนใจอยากให้ไทยมาเลี้ยงกุ้ง ในอดีตเคยมีบริษัทใหญ่ของไทยมาลองแต่ไม่ได้ดำเนินการต่อ (ข้อสังเกต: พันธุ์กุ้งที่บริษัทดังกล่าวเลือกใช้ ไม่ใช่พันธุ์พื้นเมือง ทำให้ไม่สอดคล้องกับระบบนิเวศน์ในปากี หากไทยมาลงทุนจะให้พื้นที่ 10,000 เอเคอร์)

13. EPZA Karachi

วันที่ 20 มิถุนายน 2562 เวลา 12.00-14.00

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา

- เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาและปรับปรุงการส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของประเทศ สร้างบรรยากาศการแข่งขัน รวมถึงพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ
- หน้าที่หลัก คือ การออกนโยบายทางเศรษฐกิจ ให้แก่หลากหลายอุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตรกรรม การเพาะพันธุ์ปลา การเลี้ยงสัตว์ปีก และพลาสติก
- หน้าที่อื่นๆ เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในระบบอุตสาหกรรม เพื่อกระตุ้นการลงทุนจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ
- อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนในเขตนี้มากที่สุด คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้มีแบรนด์เสื้อผ้าต่างประเทศชื่อดังหลายแบรนด์เข้ามาลงทุนในเขตนี้ ได้แก่ ZARA และ Rebox เป็นต้น โดยเขตอุตสาหกรรมนี้มีการให้บริการระบบน้ำประปา ไฟฟ้า และแก๊ซ

โอกาสการลงทุนไทย

- ลงทุนแบบ Joint venture
- ลงทุนในอุตสาหกรรมการค้าจัดชยะ และรีไซเคิล

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- นักลงทุนที่สนใจสามารถติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ <https://epza.gov.pk/>

14. State bank of Pakistan

วันที่ 20 มิถุนายน 2562 เวลา 9.30-10.30

เกี่ยวกับ State bank of Pakistan

- ชี้แจงพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศ และนำเสนอความพยายามต่อการรักษาเสถียรภาพของศก ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า คณะของแบงก์ชาติที่มาพบ ต้องการมาชี้แจงเศรษฐกิจภายใต้ IMF
- ประเด็นเรื่องการโอนเงินกลับประเทศ ไม่มีข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายเงินทุน ซึ่งในประเด็นประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของเอกชน (JICA EY)

15. Thai Consulate Karachi

วันที่ 20 มิถุนายน 2562 เวลา 19.00-21.00

MR. THATREE CHAUVACHATA, Consul-General

ประเด็นจาก Thai Consulate Karachi

- ภาพรวมของปากีสถาน การที่เป็นประเทศตลาดใหญ่ จำนวนประชากรเยอะ แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจที่ต้องได้รับการฟื้นฟู และความไม่สงบทางการเมือง
- ผลไม้ที่เป็นตัวเอกหลักในปากีสถานคือ มะม่วง มีมะม่วงหลายสายพันธุ์ในปากีสถาน โดยแต่ละพันธุ์ก็จะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของพันธุ์นั้น
- ประเด็นการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การเปลี่ยนนายกรัฐมนตรี จากที่ปากีสถานมีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ อิมราน ข่าน และพูดถึงภาพรวมของการเมืองที่ยังไม่เสถียรภาพ ทั้งในตอนเหนือของประเทศ
- General ปัญหาการคอร์รัปชัน ที่มีผลในเรื่องความปลอดภัยต่อบุคลากรของประเทศ เห็นได้จากการเปลี่ยนเส้นทางการเดินทางของนักการทูต เวลาจะเดินทางไปไหนมาไหน จะไม่เดินทางซ้ำทางเดิม จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และลักษณะการคอร์รัปชันยังมีอยู่ให้เห็นได้

16. Pak Suzuki

วันที่ 21 มิถุนายน 2562 เวลา 09.00-11.30 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษ

- เป็นอุตสาหกรรมโรงงานรถยนต์ยี่ห้อ Suzuki ที่ใหญ่ที่สุดในสาธารณรัฐอิสลามปาकिสถาน บริษัทตั้งโดยประเทศญี่ปุ่น และจัดจำหน่ายโดยผู้แทนขายชาวปาकिสถาน โดยเน้นกลุ่มลูกค้าภายในประเทศ โดยบริษัท Suzuki เป็นรายแรกๆ ที่เข้ามาลงทุนขนาดใหญ่ในปาकिสถาน จึงได้มาตรการสนับสนุนพิเศษหลายประการจากภาครัฐ ทำให้ได้เปรียบในหลายปัจจัย อาทิ การขนส่ง ต้นทุน การเป็นที่รู้จักของคนในประเทศ เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อความนิยมในสินค้า
- บริษัทใช้ระบบบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามบริษัทแม่ โดยให้สวัสดิการที่ดีและโอกาสการเติบโตแก่พนักงานทำให้พนักงานร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาบริษัท

โอกาสการลงทุนไทย

- นักลงทุนไทยสามารถส่งชิ้นส่วนยานยนต์ และอะไหล่อื่นๆ ได้
- ชิ้นส่วนสำหรับเปลี่ยน หรือ ซ่อมแซม มีโอกาสในตลาดรถของปาकिสถานเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- การลงทุนในปากีสถานควรจัดระบบบริหารจัดการ ให้การอบรม สวัสดิการ ที่จูงใจ เพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพ และให้โอกาสในการเจริญเติบโตแก่พนักงานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและความรักองค์กรของพนักงาน

17. Karachi Fish Harbor Company

วันที่ 21 มิถุนายน 2562 เวลา 12.30-14.00 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา

- เป็นสมาคมของท่าเรือขนาดใหญ่ ผลิตรถยนต์ประมงกว่าร้อยละ 90 และมีสมาชิกจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่การาจี และมีการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม
- ปัจจุบันมีสมาชิกทำการประมงแล้วส่งออกมาที่ประเทศไทยในรูปแบบของ วัตถุดิบขั้นต้น
- มีการเจรจาความร่วมมือกับสมาคมประมงของไทยถึงความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการทั้ง 2 ประเทศ โดยผู้ประกอบการทางฝ่ายปากีสถานมีความต้องการให้ผู้ประกอบการในฝั่งไทยมีความร่วมมือกันในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อให้อุตสาหกรรมนี้เติบโตไปร่วมกัน

โอกาสการลงทุนไทย

- ส่งเสริมและร่วมลงทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีต้นน้ำ เนื่องจากปากีสถานมีผลผลิตมีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการของประเทศและยังเป็นการส่งออกวัตถุดิบพื้นฐาน
- อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ประมงแห้ง หรือผลิตภัณฑ์ประมงแปรรูปอื่นๆ
- การให้บริการท่องเที่ยว
- การส่งออกอุปกรณ์ประมงที่ทันสมัย
- หน่วยงานนี้มีความต้องการให้ประเทศไทยเข้าร่วมลงทุนเป็นอย่างสูง

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- จัดทำข้อตกลงให้ชัดเจนทั้งในส่วนของ หน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย รวมถึงราคาและมูลค่าการลงทุนให้ชัดเจนก่อนสรุปข้อตกลง

18. Karachi Port trust

วันที่ 21 มิถุนายน 2562 เวลา 14.30-16.00 น.

สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา

- ท่าเรือการาจี เป็นท่าเรือน้ำลึกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในแถบเอเชียใต้ ตั้งอยู่ระหว่างเมืองการาจี และ Kiamariand Saddar ใกล้กับเส้นทางคมนาคมขนส่งหลากหลาย
- เป็นหน่วยงานของรัฐบาลสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานภายใต้การควบคุมการบริหารของรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการเดินเรือและกำกับดูแลกิจการของท่าเรือการาจีในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน
- ปี 2017-2018 มี Cargo ประมาณ 55 ล้านตัน
- มูลค่าการนำเข้าและส่งออกที่ทำเรือนี้สูงถึง 55% ของมูลค่าทั้งประเทศ
- ขณะนี้กำลังพัฒนาให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและศูนย์กลางธุรกิจของประเทศ
- นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำในบริเวณโดยรอบควบคุมกับระบบบำบัดน้ำเสีย

โอกาสการลงทุนไทย

- ลงทุนแบบ Joint venture ในการพัฒนาโกดังเก็บสินค้า และห้องเย็น
- มีแรงงานจำนวนมากและค่าแรงต่ำ

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- ติดต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดก่อนการลงทุน

19. Khurram Brothers

วันที่ 21 มิถุนายน 2562 เวลา 18.00-20.00

เกี่ยวกับ Khurram Brothers

- Family business พื้นฐานการทำธุรกิจ และข้อตกลงทางธุรกิจ มีหลายกิจการ โดยใช้เครือข่ายความสัมพันธ์ของครอบครัว ขนส่ง ขยายต่อการทำโรงแรม และท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการจัดจำหน่าย ตัวแทนจำหน่ายสินค้าหลากหลายชนิด จักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า
- สนใจอาหารแปรรูปของไทย
- เครือข่ายของ Khurram เป็นเครือข่ายหอการค้า

ภาคผนวก ค

ภาคผนวก ค

สรุปการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อมูล
และเผยแพร่ผลการศึกษาของ
โครงการศึกษาระเบียบการลงทุน/การทำธุรกิจในกลุ่มประเทศตลาดใหม่
ประจำปีงบประมาณ 2562

“จับตาทิศทางการลงทุนต่างประเทศ เจาะลึกตลาดใหม่...
ไนจีเรีย กานา ปากีสถาน คาซัคสถาน”

วันพฤหัสบดีที่ 19 กันยายน 2562 เวลา 08.30 – 16.00 น.
ณ ห้องกมลทิพย์บอลรูม 3 ชั้น 2 โรงแรม เดอะ สุโกศล

ประมวลรูปภาพการจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลการศึกษา

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ได้ร่วมกับทีมสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จัดการสัมมนาในหัวข้อ “จับตาทิศทางการลงทุนต่างประเทศ เจาะลึกตลาดใหม่... ไนจีเรีย กานา ปากีสถาน คาซัคสถาน” โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 19 กันยายน 2562 เวลา 08.30-16.00 น. ณ ห้องกมลทิพย์บอลรูม 3 ชั้น 2 โรงแรม เดอะ สุโกศล

ในการสัมมนาดังกล่าว มีแขกผู้มีเกียรติเข้าร่วมการสัมมนาทั้งสิ้น 108 คน ประกอบไปด้วย

**คณะผู้ทรงเกียรติจากสถานทูตของประเทศไนจีเรีย ปากีสถาน และคาซัคสถาน
จำนวน 7 ท่าน**

สถานทูตไนจีเรีย ประจำประเทศไทย

1. H.E. Mr. Ahmed Nuhu Bamalli, Ambassador of the Embassy of Nigeria
2. Mrs. Francisca U. Jomomoh, Minister Counselor of the Embassy of Nigeria

สถานทูตปากีสถาน ประจำประเทศไทย

1. H.E. Mr. Asim Iftikhar Ahmad, Ambassador
2. Mr. Ghulam Nabi Kamboh, Commercial Counsellor
3. Ms. Lalada Chantrawong

สถานทูตคาซัคสถาน ประจำประเทศไทย

1. H.E. Raushan Yesbulatov
2. Mr. Yerlan Danabekov

วิทยากรและบุคคลสำคัญ

1. จำนวน 8 ท่าน

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

1. จำนวน 93 ท่าน

ทั้งนี้ มีกำหนดการสัมมนาดังนี้

8.30-9.00 น.	ลงทะเบียน “เล่าเรื่องเดินทาง ปากีสถาน – ในจีเรีย” โดย ทีมงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ มูลนิธิ สวค. และ/หรือ วิทยุทัศน์ประกอบ
9.00-9.10 น.	กล่าวเปิดงานสัมมนา โดย คุณบุษราคัม ศรีรัตนา ผู้อำนวยการกองความร่วมมือการลงทุนต่างประเทศ
9.10-9.40 น.	ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การลงทุนตลาดใหม่ทิศทางที่ต้องไปของผู้ประกอบการไทยในอนาคต” โดย ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์มูลนิธิ สวค. และอดีตรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงพลังงาน
9.40-9.45 น.	แขกผู้มีเกียรติถ่ายรูปร่วมกัน
9.45-10.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.00-10.50 น.	นำเสนอผลการศึกษา “ระเบียบการลงทุน การทำธุรกิจใน ปากีสถาน และในจีเรีย” โดย ดร. พิเศษพร วศวงค์ ผู้บริหารทีมการค้าและการลงทุน มูลนิธิ สวค. ดร. วรณสินธ์ สัตยานุวัตร นักวิจัยอาวุโส มูลนิธิ สวค. คุณเมธา จารัตนากร ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม
10.50-12.15 น.	เสวนา “ประสบการณ์ มุมมอง และโอกาสการลงทุนในปากีสถาน และในจีเรีย” โดย 1. คุณทักษ์ ศรีรัตนโกส ตำแหน่ง ผู้แทนสภาธุรกิจไทย-ปากีสถาน และผู้อำนวยการด้านโครงการร่วมทุนและการค้าระหว่างประเทศ บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด 2. คุณกานติช เปล่งศรีงาม กรรมการผู้จัดการ บริษัท Thai-African Corporation Limited ดำเนินรายการ โดย ดร. พิเศษพร วศวงค์
12.15-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-13.30 น.	“เล่าเรื่องเดินทาง กานา และคาคัสสถาน” โดย ทีมงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และ มูลนิธิ สวค. และ/หรือ วิทยุทัศน์ประกอบ
13.30-14.30 น.	นำเสนอผลการศึกษา “ระเบียบการลงทุน การทำธุรกิจในกานา และคาคัสสถาน” โดย ดร. พิเศษพร วศวงค์ ผู้บริหารทีมการค้าและการลงทุน มูลนิธิ สวค. คุณเมธา จารัตนากร ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม คุณชฎานิศา ใจช็อกกุล นักวิจัยอาวุโส มูลนิธิ สวค.
14.30-14.40 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.40-16.00 น.	เสวนา “ประสบการณ์ มุมมอง และโอกาสการลงทุนในกานา คาคัสสถาน” โดย 1. คุณทรงสิทธิ์ รังสิคนาวิทย์ ที่ปรึกษาโครงการภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม บริษัท ผักไทย จำกัด (กานา) 2. คุณพีระพล พิภวาร ตำแหน่ง CEO และผู้ก่อตั้ง บริษัท Sea Dragon Holding จำกัด ดำเนินรายการ โดย ดร. พิเศษพร วศวงค์
16.00 น.	จบการสัมมนา

โดยประเด็น และข้อมูลที่ได้รับจากการสัมมนาเป็นดังนี้

➤ การปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ

“การลงทุนตลาดใหม่ทิศทางที่ต้องไปของผู้ประกอบการไทยในอนาคต”

โดย ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี

- ความสำคัญของการลงทุนในต่างประเทศ (OFDI)
 - OFDI (Outward Foreign Direct Investment) ทั้งโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน 3 ทศวรรษที่ผ่านมา
 - สัดส่วน OFDI ของ Developing Countries เพิ่มขึ้น เพราะมีการขยายตัวสูงกว่า OFDI ของ Developed Countries
 - อันดับ OFDI ของไทยดีขึ้นต่อเนื่อง โดย ณ ปี 2017 ไทยมีมูลค่า OFDI มากถึง 107,298 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งภาคธุรกิจที่ออกไปลงทุนต่างประเทศมากที่สุดคือ ภาคการผลิต
 - ตลาดใหม่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของไทย เพราะปัจจุบันไทยกำลังเผชิญปัญหาขาดแคลนแรงงาน สูญเสียความได้เปรียบทางการแข่งขัน อีกทั้ง ไทยมี Current Account ส่วนเกินสะสมมาก
 - Technology Disruption และ One Belt One Road เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้ไทยมีความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตภายในภูมิภาคมากขึ้น
- รูปแบบการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ
 - เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนในต่างประเทศของกลุ่มประเทศเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน สิงคโปร์ และจีน พบว่า สามารถแบ่งรูปแบบการส่งเสริมได้เป็น (1) การอำนวยความสะดวกด้านข้อมูล (2) การประกันความเสี่ยง (3) โครงการลงทุนขนาดใหญ่ (4) มีหน่วยงานสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ (5) มาตรการทางการเงินต่างๆ หรืออื่นๆ
- ประเทศเป้าหมายที่ไทยจะออกไปลงทุน
 - ปัจจุบันไทยออกไปลงทุนในอาเซียนเป็นหลัก โดยแบ่งเป็นฝั่งตะวันออก ใช้เมียนมาเพื่อเชื่อมโยงกับอินเดีย และบังกลาเทศ ขณะที่ฝั่งตะวันออกใช้ลาว กัมพูชา และเวียดนามเพื่อเชื่อมโยงกับจีนทางตอนใต้ โดยอาศัยกรอบ

ความร่วมมือ AEC IMG-GT และ Japan Indo-Pacific strategy มีสาขาที่น่าสนใจ อาทิ พลังงาน วัสดุก่อสร้าง บริการ อาหารแปรรูป และสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม

- กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยได้เข้าไปลงทุนในประเทศต่างๆ ของอาเซียนแล้ว อาทิ กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์ กลุ่มเอสซีจี กลุ่มไมเนอร์ และกลุ่ม ปตท. เป็นต้น
- สำหรับตลาดอื่นที่อยู่ไกลออกไป เช่น แอฟริกา และเอเชียกลาง ยังเป็นตลาดใหม่สำหรับไทย
- ตลาดตะวันออกกลาง และเอเชียกลาง มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะน้ำมัน แต่เทคโนโลยีต่างๆ ยังพึ่งพาประเทศอื่นๆ ที่เข้ามาลงทุน
- ตลาดเอเชียใต้ มีจุดเด่นด้านทรัพยากรแรงงาน ตลาดกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว และสถานที่ตั้งอยู่ใกล้กับไทย
- ตลาดแอฟริกา มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ วัตถุดิบ และแรงงานมีให้เลือกสรรเป็นจำนวนมาก ตลาดกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเทคโนโลยีต่างๆ ยังต่ำกว่าไทย
- สรุปข้อเสนอแนะต่อการลงทุนในต่างประเทศของไทย
 - การลงทุนสำหรับไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศอาเซียน และกลุ่มประเทศตลาดใหม่
 - รูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจ และขีดความสามารถของธุรกิจ ซึ่งสามารถลงทุนได้ทั้งรูปแบบ
 - Green Field (เอกชน)
 - Joint Venture (เอกชน)
 - Merge and Acquisition (เอกชน)
 - Government to Government (รัฐบาลช่วยเหลือ)
 - Support Lending Firms (รัฐบาล และสถาบันการเงินช่วยเหลือ)
 - Mega Project (รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือประเทศที่สามอื่นๆ ร่วมกันผลักดัน)
 - ยุทธศาสตร์การลงทุนสามารถแบ่งได้เป็น ระยะสั้น และระยะยาว โดยระยะสั้นจะเน้นการจัดทำแผนที่การลงทุน การวางแผนเทคโนโลยี และศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน ส่วนในระยะยาว เป็นการลงทุนนิคมอุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์สนับสนุนต่างๆ ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

สรุปกิจกรรมและข้อมูลในช่วงเช้า

➤ การนำเสนอผลการศึกษา

“ระเบียบการลงทุน การทำธุรกิจในปาเกีสถาน และไนจีเรีย”

โดย ดร. พิเศษพร วศวงค์ ผู้บริหารทีมการค้าและการลงทุน มูลนิธิ สวค.
ดร. วรณสินธ์ สัตยานุวัตร นักวิจัยอาวุโส มูลนิธิ สวค.
คุณเมธา จารัตนากร ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม

เริ่มต้นด้วยการนำเสนอข้อมูลของปาเกีสถาน

โดย ดร.วรณสินธ์ สัตยานุวัตร และคุณเมธา จารัตนากร

ภาพรวมการลงทุนในปาเกีสถาน

- ด้านการเมืองและสังคม ปาเกีสถานปกครองแบบสาธารณรัฐอิสลาม มีประธานาธิบดีเป็นประมุข นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ข้อดีของปาเกีสถานคือ แม้จะเป็นประเทศอิสลามแต่ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน อีกทั้ง มีประชากรมากถึง 200 ล้านคน อย่างไรก็ตาม ยังมีสถานการณ์ความไม่สงบ
- ด้านเศรษฐกิจ มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ GDP ประมาณ 2 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ รายได้ต่อหัวของประชากร 1,357 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน ส่วนตลาดแรงงาน มีกำลังแรงงานประมาณ 70 ล้านคน และอัตราการว่างงานร้อยละ 5.7 สำหรับด้านเสถียรภาพ มีอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 10.3
- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปาเกีสถานกำลังพัฒนาระบบสาธารณูปโภค โทรคมนาคมที่อยู่อาศัย ท่าเรือ สนามบิน ทั้งนี้ ปาเกีสถานมีระบบชลประทานที่ใหญ่ที่สุดในโลก และท่าเรือ Gwadar กำลังจะเป็นท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ไฟฟ้ายังคงไม่เพียงพอในบางพื้นที่
- ด้านเทคโนโลยี ปาเกีสถานมีการสะสมองค์ความรู้มากพอสมควร เนื่องจากครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และมีการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์และอาวุธปรมาณูอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักวิทยาศาสตร์ชื่อ Mohammad Abdus Salam ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์

- ด้านโลจิสติกส์ในภูมิภาค
 - อิหร่าน : จุดผ่านแดน Taftan ปากีสถาน – Mirjaveh อิหร่าน >> ทางบก ทางรถไฟสาย Quetta-Zahedan
 - อินเดีย : จุดผ่านแดน Wagah ปากีสถาน – Attari อินเดีย >> ทางบก และพิธีปิดพรมแดน จุดผ่านแดน Khokrapar ปากีสถาน – Munabao อินเดีย >> ทางรถไฟสาย Thar Express
 - อัฟกานิสถาน : จุดผ่านแดนหลัก(เปิดถาวร) จุดผ่านแดน Torkham ข้ามไปยัง Nangarhar ในอัฟกานิสถาน
 - จุดผ่านแดน Chaman ข้ามไปยัง Wesh ใน Spin Boldak อัฟกานิสถาน (ไม่เปิดแก่ชาวต่างชาติ)
 - จีน : จุดผ่านแดน Khunjerab Pass [โครงการ China Pakistan Economic Corridor (CPEC)] >> ทางบก

กฎระเบียบการลงทุนปากีสถาน

- นโยบาย
 - นโยบาย Look East Policy เน้นการขยายความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชีย
 - ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรี ยกเลิกการระบอบการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน ให้สิทธิประโยชน์ทางการค้าแก่ผู้ส่งออก
 - รูปแบบการส่งเสริม
 - Priority Sector: เกษตรแปรรูป โลจิสติกส์ ยานยนต์ ไอที และสิ่งทอ
- กฎระเบียบ: เปิดโอกาสการลงทุนเสรี
 - นักลงทุนต่างชาติถือครองหุ้นได้ 100%
 - นักลงทุนต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินได้
 - ด้านการเงิน
 - สามารถโอนเงินทุน เงินปันผล กำไร ได้อย่างเสรี
 - สามารถกู้ยืมเงินได้
 - อัตราภาษี
 - ภาษีการบริโภค: Vat ร้อยละ 17

- ภาษีนิติบุคคล: ธนาकर ร้อยละ 35 บริษัทมหาชนและกิจการอื่นๆ ร้อยละ 29 บริษัทขนาดเล็ก ร้อยละ 23 (2019) > ร้อยละ 22 > ร้อยละ 21 > ร้อยละ 20
- ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล: อัตราก้าวหน้า ในอัตราร้อยละ 0-20
- o ความตกลงระหว่างประเทศ
 - FTA: เอเชียใต้, มาเลเซีย, จีน, ศรีลังกา, อิหร่าน, มอริเชียส, อินโดนีเซียและอัฟกานิสถาน
 - Bilateral Investment Treaties กับ 47 ประเทศ (ยังไม่มีไทย)
 - อื่นๆ : สหภาพยุโรปให้สิทธิ GSP Plus ตั้งแต่ 2014
- ปากีสถานมีเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สำคัญกระจายตัวในแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะบริเวณที่ CPEC พาดผ่าน ซึ่งในแต่ละเขตพร้อมอำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุน
- สิทธิประโยชน์การลงทุนของปากีสถานมีทั้งรูปแบบภาษี และไม่ใช้ภาษี ซึ่งจำแนกรูปแบบการส่งเสริมได้เป็น 4 แบบ ได้แก่ SEZ EPZ สาขาการลงทุนที่สำคัญ และพลังงานทางเลือก
- ต้นทุนการผลิตในปากีสถาน
 - o ค่าจัดตั้งธุรกิจ ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำอยู่ที่ 2,150 รูปีปากีสถาน
 - o ค่าที่ดิน
 - EPZ การาจี่
 - ค่าเช่าพื้นที่แรกเริ่ม อยู่ที่ 10 เหรียญสหรัฐต่อเมตร
 - ค่าเช่าพื้นที่ต่อปี อยู่ที่ 2.5 เหรียญสหรัฐต่อเมตร
 - EPZ Risalpur
 - ค่าเช่าพื้นที่แรกเริ่ม
 - ✓ โรงงานอุตสาหกรรม อยู่ที่ 6.5 เหรียญสหรัฐต่อเมตร
 - ✓ คลังสินค้า ที่ 16 เหรียญสหรัฐต่อเมตร
 - ค่าเช่าพื้นที่ต่อปี
 - ✓ โรงงานอุตสาหกรรม อยู่ที่ 0.50 เหรียญสหรัฐต่อเมตร
 - ✓ คลังสินค้า ที่ 1.25 เหรียญสหรัฐต่อเมตร
 - o ค่าไฟฟ้า
 - ค่าไฟสำหรับพื้นที่การเกษตร มีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำต่อเดือนอยู่ที่ 2,000 รูปีปากีสถาน

- ค่าไฟสำหรับพื้นที่อุตสาหกรรม (0-25KW) มีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำต่อเดือนอยู่ที่ 350 รูปีปากีสถาน
- o ค่าน้ำ อัตราค่าน้ำสำหรับที่อยู่อาศัยในการวิจัยอยู่ที่ 0.09 เหรียญสหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร
- o ค่าก๊าซ gasoline (1 liter/0.25 gallon) ราคาเฉลี่ย 100.35 รูปีปากีสถาน
- o ค่าแรงขั้นต่ำแยกตามเมือง
 - เมือง Balochistan เมือง Islamabad เมือง Khyber Pakhtunkhwa และเมือง Punjab 17,500 รูปีปากีสถานต่อเดือน (48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)
 - เมือง Sindh 17,000 รูปีปากีสถานต่อเดือน (48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)
- ปากีสถานมีมูลค่าการส่งออก 24,217 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตลาดส่งออกสำคัญของปากีสถาน ได้แก่ สหรัฐฯ จีน และสหราชอาณาจักร
- ปากีสถานมีมูลค่าการลงทุนขาเข้า 52,436 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นักลงทุนสำคัญในปากีสถาน ได้แก่ จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และสิงคโปร์

ข้อมูลการลงทุนภาคการท่องเที่ยวของปากีสถาน

- ปากีสถานมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง โดยแต่ละภูมิภาคมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน เช่น ในภาคเหนือมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ภาคกลางมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ขณะที่ทางภายใต้มีแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวในปากีสถานยังขาดธุรกิจรองรับ อาทิ ร้านอาหาร สปา และการบริการต่อเนื่องอื่นๆ เป็นต้น
- ส่วนการวิเคราะห์ 5 Forces ของการท่องเที่ยวในปากีสถาน พบว่า
 - o ด้านการแข่งขันภายในตลาด ผู้ประกอบการเน้นกลยุทธ์ไปที่ความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยเป็นหลัก เนื่องจากสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน มีคนหลากหลายชาติพันธุ์ หลากหลายวรรณะ และมีคนยากจนหรือคนในวรรณะต่ำอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีปัญหาเรื่องการลักขโมย การหลอกลวง ขอทาน และอาชญากรรม
 - ช่องทางการตลาดหลักอยู่ที่การท่องเที่ยวแบบกรุปทัวร์ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถไว้วางใจในความปลอดภัยได้ และมีความสะดวกในเรื่องการเดินทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่อยู่ห่างไกลกันเนื่องจากบริษัททัวร์จะเป็นผู้จัดการเรื่องการเดินทางให้ นักท่องเที่ยวไม่ต้องลำบากเดินทางด้วยตนเอง

- มีการลดราคา Package Tour ขึ้นกับ Positioning ที่วางไว้
- ปัจจุบัน คู่แข่งด้านการนำเที่ยว ร้านอาหารและโรงแรมที่ได้มาตรฐานสากล สำหรับอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวยังมีไม่มาก การแข่งขันยังไม่สูง ความแตกต่างของคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการซึ่งเป็นสาเหตุที่ลูกค้าทำการตัดสินใจในการเลือก
- การนำระบบอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียมาใช้ในการประชาสัมพันธ์มากขึ้น ส่งผลให้ในอนาคตอาจมีคู่แข่งมากขึ้น
- o อุปสรรคของผู้มาใหม่
 - ความเชื่อมั่นของผู้ซื้อในเรื่องความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญในการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้ที่เข้ามาใหม่จึงต้องพยายามทำให้บริการมีคุณภาพทัดเทียมกับผู้ประกอบการอื่นหรือพัฒนาการบริการให้ดีกว่า และมีข้อแตกต่างจากรายอื่นเพื่อเป็นจุดขาย
 - การขอสัมปทานจากรัฐบาลในการนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ รวมถึงกิจกรรมใหม่ๆ ที่เป็นที่สนใจตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงวัยมีขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อน และใช้เวลานาน และผู้ประกอบการต้องสร้างคุณภาพและมาตรฐานให้ทัดเทียมหรือมากกว่ารายเดิมที่มีอยู่
 - ช่องทางประชาสัมพันธ์และโฆษณาค่อนข้างจำกัด แต่ยังมีช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ เช่น โซเชียลมีเดียต่างๆ และแอฟริเคชั่น รวมถึงป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่างๆ เช่น สนามบิน ในทางกลับกัน ผู้มาใหม่สามารถจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เช่น วัตถุดิบอาหาร เครื่องดื่ม เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ตกแต่งห้องพัก ให้มีความสะดวกและทันสมัย ตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวทุกระดับได้ และยังเป็นโอกาสในการสร้างความแตกต่างในด้านคุณภาพสินค้าและบริการกับคู่แข่งรายอื่นๆ
 - ผู้มาใหม่ที่มีทุนน้อย สามารถทำการร่วมทุนกับผู้ประกอบการที่มีอยู่เดิม เพื่อพัฒนาการให้บริการที่ดีขึ้น
 - ปัจจุบันโรงแรมในสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานมีโรงแรมขนาดใหญ่ได้มาตรฐานอยู่ไม่มาก และราคาค่อนข้างสูง ดังนั้นการเปิดโรงแรมที่มีขนาดเล็กกว่าแต่ได้มาตรฐานสามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากกว่า

- ระบบการจ่ายเงินค่าสินค้าและบริการด้วยบัตรเครดิตยังไม่แพร่หลาย รวมถึงจำนวนตู้ ATM มีค่อนข้างจำกัด สถานที่แลกเปลี่ยนเงินมีจำนวนน้อย รวมถึงความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ดีพอที่นักท่องเที่ยวจะพกเงินสดในปริมาณมาก ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้บริการกิจกรรมเหล่านี้แก่นักท่องเที่ยว
- อำนาจต่อรองของผู้บริโภค
 - กลุ่มที่ 1: กลุ่มนักท่องเที่ยวรายบุคคล มีอำนาจต่อรองปานกลางเนื่องจาก การเข้าถึงข้อมูลในการติดต่อดีเท่ากับบริษัททัวร์ และจำนวนคนน้อยกว่า การต่อรองเรื่องราคาจึงไม่สูง แต่ในปัจจุบัน ผู้บริโภคเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต จึงสามารถทำการเปรียบเทียบราคาในการซื้อสินค้าหรือบริการ และทำการจองล่วงหน้าได้สะดวกสบาย
 - กลุ่มที่ 2: กลุ่มลูกค้าองค์กร หรือบริษัททัวร์มีอำนาจต่อรองสูงเนื่องจาก มีข้อมูลในการติดต่อและความสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก หรือร้านค้า ที่ดีกว่า เนื่องจากผู้บริโภคมีความต้องการที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมผจญภัยหรือช้อปปิ้งเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนั้นผู้ประกอบการควรออกแพ็คเกจ การท่องเที่ยวให้หลากหลาย หรือรับเป็น Join Group เพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวเดี่ยวที่อยากท่องเที่ยวในสถานที่ค่าใช้จ่ายสูงแต่ไม่สามารถเหมา ราคาท่องเที่ยวได้
- อำนาจต่อรองของผู้ผลิต
 - ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองปานกลาง เนื่องจากมีจำนวนผู้ประกอบการให้นักท่องเที่ยวเลือกหลายระดับ และการมาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้นักท่องเที่ยวมักเลือกผู้ประกอบการที่น่าเชื่อถือและมีความปลอดภัยมากกว่าผู้ประกอบการรายเล็กต่างๆ ไป ดังนั้นหากเป็นผู้ประกอบการรายเล็ก จะยังมีอำนาจต่อรองต่ำ
 - การจัดหางานใหม่เพื่อมาให้บริการในธุรกิจการท่องเที่ยวและร้านอาหาร ที่มีคุณภาพ ผ่านการอบรม รวมถึงมีจิตใจรักการบริการนั้นหาได้ค่อนข้างยากในสาธารณรัฐอิสลามปาปัวนิวกินีถึงแม้มีประชากรว่างงานอยู่มาก อย่างไรก็ตามยังมีโอกาสในการพัฒนาได้โดยการจัดฝึกอบรม รวมถึงให้คำตอบแทนที่นำดึงดูดใจแก่พนักงาน และปัจจุบันสามารถหาพนักงานได้ง่ายผ่านทางเว็บไซต์จัดหางานต่างๆ

- องค์การการค้าโลก (WTO) ระบุว่านักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 45 ทั่วโลก นิยมผลิตภัณฑที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมถึงบริโภคอาหารท้องถิ่นเพื่อเข้าถึง วัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ ผู้ประกอบการควรบริหารและเจรจาต่อรองกับผู้จัดส่งวัตถุดิบให้ได้ในราคาที่เหมาะสมและมีปริมาณเพียงพอในทุกฤดูกาล เพื่อตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยว
- ผู้ประกอบการสามารถร่วมมือกับสายการบิน โดยจัดทำแพคเกจที่พักพร้อม โรงแรม รวมถึงเพิ่มทางเลือกช่องทางในการนำเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ ผู้บริโภคว่าสามารถได้ท่องเที่ยวได้จริง มีที่พักพร้อมและปลอดภัย
- o สินค้าทดแทน
 - บริการนำเที่ยวโดยคนพื้นเมือง หรือไกด์ท้องถิ่นซึ่งไม่ผ่านบริษัททัวร์
 - บริการนำเที่ยวโดยโรงแรมที่พัก เช่น รถเช่าของโรงแรมพร้อมคนขับ เป็นต้น
 - บริการนำเที่ยวโดยผู้ขับรถสาธารณะ เช่น คนขับ Uber
 - ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภัยพิบัติและการบริการมักจะมีโอกาสสูงที่จะมีคู่แข่งธุรกิจใหม่ มาการพัฒนาการให้บริการให้ได้มาตรฐาน และมีความทันสมัย มีการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจองที่พักและร้านอาหาร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ต่างๆ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีทางเลือกในการเข้าพักกับเว็บแพลตฟอร์ม เช่น Airbnb ซึ่งมีราคาที่ถูกกว่าอีกด้วย
- การวิเคราะห์ความต่างเทคโนโลยีพบว่า ไทยมีความก้าวหน้ามากกว่า

ข้อมูลอาหารแปรรูปของปากีสถาน

- มีจุดเด่นด้านทรัพยากรและวัตถุดิบชั้นต้นน้ำ มีประชากรเป็นจำนวนมากซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งแรงงานและตลาด แต่ยังคงขาดเทคโนโลยีในการแปรรูป
- การวิเคราะห์ 5 Forces พบว่า
 - o การแข่งขันภายในตลาด ผู้ประกอบการภาคเอกชนต่างๆ ที่เป็นผู้เล่นในอุตสาหกรรมนี้ยังมีอยู่ไม่มาก และเป็นแบบอุตสาหกรรมแปรรูปขนาดเล็กซึ่งเป็นสินค้าในรูปแบบของ Private brand ค่อนข้างมาก บางรายเป็นการแปรรูปแบบพื้นบ้าน ยังไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้สมัยใหม่เข้ามาใช้มากนัก ขณะเดียวกันปากีสถานยังมีบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในปากีสถานแล้ว เช่น

- 1) Pepsi 2) Coca Cola 3) Unilever 4) Nestle 5) Mitchells 6) Engro Foods 7) K&N's 8) Shezan 9) Shan Foods 10) Dawn Foods และ 11) CP เป็นต้น
- เนื่องด้วยจำนวนประชากรที่มาก ทำให้ตลาดในปากีสถานค่อนข้างใหญ่ ดังนั้น การแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้จึงยังมีไม่มากนักหากไทยนำเทคโนโลยีการแปรรูปที่มีความทันสมัยเข้าไปลงทุน อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่มีความน่าสนใจในการลงทุน ได้แก่ อาหารทะเลแปรรูป อาหารกระป๋อง อาหารกึ่งสำเร็จรูป ผักผลไม้แปรรูป ขนมหวาน เบเกอรี่ ห้องเย็น และการขนส่งระบบห้องเย็น เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องห้องเย็นและการขนส่งสินค้าที่มีระบบห้องเย็น ซึ่งปากีสถานยังมีนโยบายสนับสนุนให้กับไทยในเรื่องห้องเย็น
- อุปสรรคของผู้มาใหม่ ปากีสถานมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ ดังนั้น การที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก การเข้าถึงแหล่งทรัพยากร และการเข้าถึงตลาด การสร้างการรับรู้ในตราสินค้า เงินทุนในการดำเนินกิจการ แหล่งเงินทุน และการผลิตอาหารแปรรูปภายใต้มาตรฐานสากล เป็นต้น
 - อำนาจต่อรองของผู้บริโภค ผู้บริโภคในพื้นที่ที่มีอำนาจต่อรองสูง เนื่องจากสามารถเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลายทั้งสินค้าสดที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าอาหารแปรรูปแบบขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะผักและผลไม้ซึ่งมีอุดมสมบูรณ์มากในภูมิภาคนี้ อย่างไรก็ตาม ปากีสถานยังประสบกับปัญหาอาหารไม่เพียงพอในบางฤดูกาลเนื่องจากยังขาดแคลนเทคโนโลยีการจัดเก็บและการถนอมอาหารที่ดี ซึ่งทำให้ไม่สามารถกักเก็บอาหารไว้รับประทานในฤดูกาลที่ขาดแคลน จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้บริโภคปานกลางในฤดูกาลที่มีผลผลิตจำนวนมาก และอำนาจการต่อรองต่ำในฤดูกาลที่ผลผลิตขาดแคลน
 - อำนาจต่อรองของผู้ผลิต
 - กรณีเครื่องจักรในการแปรรูปอาหาร เนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของปากีสถานยังไม่มีกรนำเข้าเทคโนโลยีและเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้มากนัก รวมทั้งยังขาดแคลนเครื่องจักรกลในการแปรรูปอาหาร ส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับสูง
 - กรณีวัตถุดิบ เช่น พืชผลทางการเกษตร เนื้อสัตว์ สัตว์ทะเล ปากีสถานนับว่าเป็นแหล่งที่มีวัตถุดิบอุดมสมบูรณ์ ปากีสถานเป็นวัตถุดิบที่หลากหลายและมีวัตถุดิบมากมาย ส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับต่ำ

- สินค้าทดแทน
 - สินค้าเกษตร ไม่แปรรูป เช่น ผัก ผลไม้สดต่างๆ
 - สินค้าแปรรูปแบบพื้นฐาน เช่น ผักและผลไม้อบแห้ง เนื้อสัตว์แช่แข็ง
 - อาหารที่ทำสด เช่น อาหารในร้านอาหาร หรือในตลาด
- การวิเคราะห์ความแตกต่างเทคโนโลยีพบว่า ไทยมีความก้าวหน้ามากกว่า

➤ ถัดมาเป็นการนำเสนอข้อมูลของไนจีเรีย

โดย ดร. พิเศษพร วศวงศ์ และคุณเมธา จารัตนการ

ข้อมูลไนจีเรียในภาพรวม

- การเมืองและสังคม ไนจีเรียเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมเพราะประกอบไปด้วยหลายอาณาจักร มีอาณาเขตกว้างขวาง ประชากรจำนวนเกือบ 200 ล้านคน ผู้สูงอายุมีน้อย ทั้งนี้ การนับถือศาสนาก็แบ่งเป็นคริสต์ครึ่งประเทศ และอิสลามครึ่งประเทศ เช่นเดียวกับการเมือง การเลือกตั้งครั้งล่าสุด 2 ผู้ท้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีได้รับคะแนนแบ่งกัน 2 ชีกบน-ล่างของประเทศ
- ด้านเศรษฐกิจ มีขนาดใหญ่ที่สุดของทวีปแอฟริกา อย่างไรก็ตาม เป็นประเทศที่พึ่งพาการส่งออกน้ำมันเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ไนจีเรียกำลังสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สำหรับด้านเสถียรภาพพบว่า ค่าเงินไนราไนจีเรียอ่อนค่าลงในระยะหลัง และมีอัตราเงินเฟ้อค่อนข้างสูง
- โครงสร้างพื้นฐาน แม้ว่าในเมืองใหญ่จะมีสิ่งปลูกสร้างขนาดมทึมา แต่ถนนตามต่างจังหวัดยังเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ อีกทั้งระบบรางยังต้องการการพัฒนา ทั้งนี้ การขนส่งทางน้ำเป็นอีกช่องทางที่ได้รับความนิยมเพราะประหยัดมากกว่าทางถนน ส่วนท่าอากาศยานกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงโดยเฉพาะท่าอากาศยานในเมืองสำคัญเช่น เมืองอาบูจา และเมืองเลกอส เป็นต้น อีกปัญหาคือเรื่องไฟฟ้า พบว่าไม่ครอบคลุมและเพียงพอ ผู้ประกอบการต้องมีการติดตั้งเครื่องปั่นไฟสำรองไว้ นอกจากนี้ สัญญาณอินเทอร์เน็ตยังค่อนข้างช้า
- สาขาที่ไนจีเรียให้ความสำคัญ การพัฒนาเหล็กกล้า การผลิตยานยนต์ เทคโนโลยี ดานพลังงานทดแทน การแพทย์ทางไกล การผลิตยาภายในประเทศ การแปรรูปผลผลิต

จากการเกษตร การพัฒนาการวัสดุใหม่ๆ สำหรับการนำไปใช้ในงานโครงสร้างพื้นฐาน และ การนำเอาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ

- ความยากง่ายในการทำธุรกิจ
 - การถือครองธุรกิจ: ร้อยละ 100 ยกเว้น กิจการต้องห้าม และน้ำมัน และการเดินเรือ (ได้ร้อยละ 49)
 - กิจการต้องห้าม: อาวุธ ยาเสพติด เครื่องแบบเจ้าหน้าที่รัฐ และกิจการที่ห้ามเป็นครั้งคราว
 - ขั้นตอนสำคัญ: ลงทะเบียนออนไลน์ผ่าน CAC Company Registration Portal -> ชื่อที่ดิน + ขอ CCI + ขอ EIS -> ขออนุญาตก่อสร้าง + VISA และ Work Permit -> ขอมาตรฐาน -> เปิดดำเนินการ
 - มาตรฐาน: แล้วแต่สินค้า เช่น อาหารและยา ต้องขอ MAN จาก NAFDAC ส่วนกิจการอื่นๆ ต้องทำ EIA และ Factory License
 - แรงงาน: ค่าจ้างขั้นต่ำ 85 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน ทำงานไม่เกิน 40 ชั่วโมง และ 6 วันต่อสัปดาห์
 - การนำเงินกลับประเทศ: สามารถทำได้แต่จะต้องขอใบรับรองการนำทุนเข้า (CCI) และชี้แจงที่มาของรายได้ทั้งหมด ทั้งนี้ธนาคารที่เปิดบัญชีมีบริการจัดทำให้อยู่แล้ว
 - ภาษี
 - ภาษีนำเข้า ภาษีนำเข้าอาจไม่สูงแต่มี "ค่าธรรมเนียม (Levy)" ที่ขึ้นเป็นครั้งคราวและสูงมาก
 - นิติบุคคล ร้อยละ 30 บุคคลทั่วไป ร้อยละ 7-24 (อัตราก้าวหน้า) VAT ร้อยละ 5
 - ภาษีอื่นๆ อากรแสตมป์ (Stamp Duty) แล้วแต่ประเภทสินค้ามีทั้งที่ไม่จัดเก็บ จัดเก็บที่ประมาณไม่เกินร้อยละ 1.5 และจัดเก็บในอัตราก้าวหน้าที่ 200 โนราโนจีเรีย
 - การส่งเสริมการลงทุน
 - รูปแบบการส่งเสริม ส่งเสริมใน 3 ระดับ คือ ทั้งกิจการทั่วไป กิจการที่ให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ และกิจการที่มีความสำคัญสูง
 - เจ็อนไซ กิจการที่ให้การส่งเสริมเป็นพิเศษ (Pioneer) คือ กิจการที่อยู่ในบัญชีกิจการนำร่อง 99 รายการ

- สิทธิประโยชน์ทางภาษี Pioneer Status ที่ได้รับการอนุมัติจาก NIPC ได้รับการยกเว้นภาษี (Tax Holiday) 3-5 ปี ส่วนกิจการที่มีความสำคัญสูงสามารถเจรจาต่อรองได้
- สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี มีศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (OSIC) และสามารถนำต้นทุนมาหักภาษีได้ (Capital Allowance)
- ข้อตกลงพิเศษต่างๆ ECOWAS AGOA และสิทธิ GSP+ กับทั้งสหรัฐฯ และยุโรป
- o ตลาด ต้นทุน ราคา และผู้เล่นสำคัญในประเทศ
 - ประเทศหลักที่เข้ามาลงทุน สหรัฐอเมริกา อเมริกา และฝรั่งเศส
 - ตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ อินเดีย และเนเธอร์แลนด์ โดยส่งออกน้ำมันดิบเป็นหลัก ส่วนสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคยังต้องนำเข้าจากประเทศอื่นๆ
 - กำลังการผลิต กำลังการผลิตน้ำมันมากพอ ส่วนในภาคการเกษตร มีการปลูกพืชประเภทหัวมันมากที่สุด รองลงมาคือ ถั่ว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และข้าว
 - ท่าเรือ ท่าเรือศักยภาพสูงแต่มีข้อจำกัดด้านการขนส่งหลังจากนำสินค้าขึ้นบกแล้ว ท่าเรือ Lagos ซึ่งมี 1) Apapa Port 2) Tin Can Island Port และ 3) Lagos Port เป็นท่าเรือย่อย และมีท่าเรือในเมืองอื่นๆ อาทิ 1) Warri Port 2) Port Harcourt และ 3) Calabar Port

ข้อมูลอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปของไนจีเรีย:

เครื่องจักรการเกษตรและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

- ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวาง และมีจำนวนประชากรมาก ดังนั้น จึงมีศักยภาพสูงสำหรับการเพาะปลูก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่พร้อม และไม่ครอบคลุม ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการดูแลแหล่งเพาะปลูกของเกษตรกร
- การวิเคราะห์ 5 Forces พบว่า
 - o การแข่งขันภายในตลาด ผู้เล่นในตลาดสินค้าเกษตรของไนจีเรียส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กจนถึงขนาดกลาง ธุรกิจขนาดใหญ่ยังมีจำนวนผู้เล่นไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ดีในบรรดาผู้เล่นเหล่านี้ต้องแข่งขันกันสร้างผลิตภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพเพื่อส่งขายให้แก่ร้านค้าปลีกรายใหญ่หรือซูเปอร์มาร์เก็ตที่มีผู้เล่นรายใหญ่เพียงไม่กี่ราย ตลอดจนการบริหารจัดการต้นทุนด้านเครื่องจักร อุปกรณ์

และทรัพยากรต้นน้ำอื่นๆ ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง เพื่อให้สามารถอยู่ในตลาดและสร้างกำไรได้ จึงมีการแข่งขันในตลาดที่ค่อนข้างสูง

○ อุปสรรคของผู้มาใหม่

- เนื่องจากไนจีเรียมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมเกษตร และมีมาตรการยกเว้นในด้านภาษีเพื่อเป็นสิ่งจูงใจการเข้ามาลงทุนให้มากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก แต่อย่างไรก็ดีต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดีพอที่จะเข้าแข่งขันในตลาดได้
- สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงสำหรับการทำธุรกิจในไนจีเรียคือเรื่องของความปลอดภัย ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของไนจีเรีย และอาจสร้างความไม่มั่นคงให้แก่ธุรกิจต่างชาติที่ไปลงทุน ดังนั้นหากต้องการจะไปลงทุนควรจัดทหารคุ้มกันจากทหารเพื่อรักษาความปลอดภัยตลอดเวลาที่ทำธุรกิจในไนจีเรีย

○ อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

- เนื่องจากวัตถุดิบสดด้านการเกษตรแปรรูปในไนจีเรียมีค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลาย และมีราคาไม่แพง ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปจึงมีค่อนข้างสูงในการที่จะเลือกซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพซึ่งมีให้เลือกหลายราย

○ อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

- ไนจีเรียมีความต้องการสินค้าต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะหมวดอาหาร และสินค้าอุปโภคบริโภค แต่การกระจายรายได้ของประชากรยังไม่ดีนัก มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมสูง ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีกำลังซื้อต่ำแต่ยังมีความจำเป็นต้องซื้อ จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้บริโภคไม่สูงมากนัก

○ สินค้าทดแทน

- สินค้าเกษตรแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งไนจีเรียมีการนำเข้าสินค้ากลุ่มนี้ในปริมาณสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่เป็นกลุ่มอาหาร เนื่องจากการผลิตภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค

- ส่วนการวิเคราะห์เทคโนโลยีพบว่า ไทยมีความก้าวหน้ากว่ามากในสาขาเกษตรแปรรูปนี้

อุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของไนจีเรีย

- ไนจีเรียมีศักยภาพสูงสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งยังเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ ทั้งนี้ สาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพสำหรับไนจีเรียคือ การเพาะเลี้ยงในน้ำจืด และการเพาะเลี้ยงในน้ำกร่อย ส่วนการเลี้ยงในน้ำเค็มพบว่า ไนจีเรียมีข้อจำกัดเพราะการปิโตรเลียมนอกชายฝั่ง
- การวิเคราะห์ 5 Forces พบว่า
 - การแข่งขันภายในตลาด ผู้เล่นในอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของไนจีเรียมีอยู่หลายราย แต่ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กจนถึงขนาดกลางซึ่งเป็นธุรกิจภายในท้องถิ่น ธุรกิจขนาดใหญ่ยังมีจำนวนผู้เล่นไม่มากนักเนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง แต่อย่างไรก็ดีในบรรดาผู้เล่นเหล่านี้ต้องแข่งขันกันสร้างผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อให้สามารถอยู่ในตลาดและสร้างกำไรได้ จึงมีการแข่งขันในตลาดที่ค่อนข้างสูงสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก แต่สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ยังมีการแข่งขันที่ไม่สูงมากนัก
 - อุปสรรคของผู้มาใหม่ เนื่องจากไนจีเรียมีนโยบายส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อให้เป็นแหล่งผลิตปลาและผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำสำหรับการบริโภคอย่างเพียงพอภายในประเทศ ดังนั้น จึงมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจการเข้ามาลงทุนให้มากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ การที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก อีกสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงสำหรับการทำธุรกิจไนจีเรียคือ เรื่องของความปลอดภัย ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของไนจีเรีย และอาจสร้างความไม่มั่นคงให้แก่ธุรกิจต่างชาติที่ไปลงทุน ดังนั้นหากต้องการจะไปลงทุนควรจัดหาการคุ้มกันจากทหารเพื่อรักษาความปลอดภัยตลอดช่วงเวลาที่ทำธุรกิจไนจีเรีย
 - อำนาจต่อรองของผู้ผลิต เนื่องจากอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของไนจีเรียยังไม่มีเม็ดเงินนำเทคโนโลยีและเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้มากนัก รวมทั้งขาดแคลนในเรื่องของทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการทำธุรกิจ เช่น ลูกปลาที่จะนำไปเพาะเลี้ยง อาหารสัตว์และยาสัตว์ที่ต้องใช้ เป็นต้น แต่เนื่องจากเกษตรกรหรือกิจการที่ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีเงินลงทุนไม่สูงจึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับปานกลาง

- อำนาจต่อรองของผู้บริโภค ในจีเรียยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนอาหาร และสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้บริโภคไม่สูงมากนัก
- สินค้าทดแทน สินค้าสัตว์น้ำแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งในจีเรียมีการนำเข้าในปริมาณสูง เนื่องจากการผลิตภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค
- การวิเคราะห์ความแตกต่างของเทคโนโลยีพบว่า ไทยมีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีมากกว่าในจีเรีย

สรุปประเด็นการเสวนา

“ประสบการณ์ มุมมอง และโอกาสการลงทุนในปากีสถาน และในจีเรีย”

- ประเด็นเสวนาเกี่ยวกับการทำธุรกิจ/ลงทุนในปากีสถาน โดย **คุณทักษ์ ศรีรัตนภาส** ผู้แทนสภาธุรกิจไทย-ปากีสถาน และผู้อำนวยการด้านโครงการร่วมทุนและการค้าระหว่างประเทศ บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด
- ปากีสถานเป็นประเทศยุทธศาสตร์สำคัญของจีน เพราะเป็นเส้นทางที่ One Belt One Road พาดผ่าน ความสำคัญคือ สามารถปลดล็อกทรัพยากรกลุ่มประเทศเอเชียกลาง รวมถึงเมืองคัชการ์ และกลุ่มเมืองใน Tarim Basin ของจีนออกสู่ทะเลได้ หรือในทางกลับกัน สินค้าจากทั่วโลกจะเข้าสู่ภูมิภาคดังกล่าวได้สะดวกขึ้นเช่นกัน
- ทั้งนี้ ได้มอบประเด็นแบ่งไว้ตามแบบจำลอง SWOT ดังนี้
 - S – Strengths
 - มีประชากรมากถึง 217 ล้านคน ค่ามัธยฐานอายุ 22 ปี (ไทย 38 ปี) ดังนั้นตลาดในประเทศจึงใหญ่ อีกทั้ง ด้วยอัตราการเติบโตของประชากรร้อยละ 2-3 ต่อปี ในปี 2030 ปากีสถานอาจมีจำนวนประชากรมากถึง 260 ล้านคน โดยกลุ่มประชากรดังกล่าวสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้
 - อัตราการเติบโตของ GDP ร้อยละ 5-7 ต่อปี
 - มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และหลากหลาย ทั้งเหมืองแร่ และการเกษตร
 - มีความแข็งแกร่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เพราะค่าจ้างแรงงานถูก

- W – Weakness
 - อาจมีชื่อเสียงไม่สู้ดีนักด้านเสถียรภาพทางการเมือง และภัยก่อการร้าย
 - พื้นที่พิพาทระหว่างอินเดีย
 - ความแตกต่างทางรายได้ของคนในประเทศ
 - กฎระเบียบ ข้อมูลภาษีและอากรไม่เป็นที่แน่ชัด รวมไปถึงธรรมเนียมปฏิบัติ เช่นเดียวกับกฎหมายด้านการคุ้มครองสิทธิ
 - พลังงานไม่เพียงพอ
- O – Opportunities
 - ตลาดในประเทศกำลังเติบโต รวมถึงโอกาสในการส่งออกไปยังทวีปแอฟริกา ตะวันออกกลาง หรือยุโรป เพราะทำเลที่ตั้งมีความได้เปรียบ
 - FTA ระหว่างไทยกับปากีสถานใกล้จะได้บทสรุปในอนาคต รวมถึงข้อตกลงฉบับอื่นๆ ซึ่งปากีสถานได้ทำไว้กับประเทศอื่น
 - ตลาดฮาลาลของกลุ่มผู้มั่งคั่งระดับปานกลางกำลังเติบโต
 - โครงการ Gwadar ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญของ CPEC
 - โอกาสในกลุ่มสาขาธุรกิจ อาหารทะเล การประมง น้ำผลไม้ เกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหาร
 - โอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้าง ไฟฟ้าและพลังงาน รวมถึงในกลุ่มธุรกิจเหมืองแร่
 - โอกาสในธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา รวมไปถึงธรรมชาติในทางตอนเหนือ
- T – Threat
 - เสถียรภาพทางการเมืองและภัยก่อการร้าย
 - พลังงาน
 - ความยากง่ายในการทำธุรกิจ
- นอกจากนี้ ยังได้ให้ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างมิตรกับพื้นที่ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หุ้นส่วนทางธุรกิจ รวมไปถึงประชาชนในพื้นที่ โดยสามารถกระทำได้ผ่านการทำ CSR เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ

➤ ประเด็นเสวนาเกี่ยวกับการทำธุรกิจ/ลงทุนในไนจีเรีย

โดย คุณกานติท เปล่งศรีงาม

กรรมการผู้จัดการ บริษัท Thai-African Corporation Limited

ได้ชี้ถึงศักยภาพของไนจีเรีย รวมไปถึงมุมมองหลักคิดในการทำธุรกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- คุณกานติทได้ให้ข้อมูลส่วนตัวก่อนว่า ก่อนที่จะเริ่มทำธุรกิจได้มีการปรึกษาร่วมกับองค์กรนานาชาติต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น
- สำหรับไนจีเรีย มองว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูง และต้องการการปลดล็อก ซึ่งการที่เข้าไปทำธุรกิจไนจีเรียไม่ได้ไปเอง แต่ได้รวบรวมพาร์ทเนอร์ที่มีศักยภาพจากนานาชาติ จัดสรรหน้าที่ตามความถนัด ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ
- หลักคิดที่มอบให้ ได้แก่ Building Awareness การสร้างการรับรู้ทั้งกับหุ้นส่วนทางธุรกิจด้วยกัน รวมถึงกลุ่มคนในพื้นที่ โดยใช้วิธีการเข้าไปฝังตัว เก็บข้อมูลภาคสนาม รวมไปถึงเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกัน
- อีกหลักคิดคือ Enhance Value Chain คือ การเข้าไปยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของไนจีเรีย โดยได้มีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของไทย หรือของพาร์ทเนอร์ชาติอื่นๆ เข้าไป ทั้งนี้ ควรมีการวางตำแหน่งให้ธุรกิจไทยเป็นชาติผู้นำและพาร์ทเนอร์รายอื่นๆ เป็นผู้ตาม
- หลักคิดสุดท้ายที่มอบคือ Rewarding Partner คือ เมื่อลงมือแล้ว ควรมีการมอบความสุขตอบแทนให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หุ้นส่วนทางธุรกิจ หรือคนในพื้นที่ เพื่อความยั่งยืนในการทำธุรกิจ
- คุณกานติทได้ทิ้งท้ายประสบการณ์ตรงว่า ภาพเบื้องหลังของการทำงานมีความลำบาก แตกต่างกับภาพเบื้องหน้าซึ่งเป็นภาพที่ได้ฉายความสำเร็จเท่านั้น

สรุปกิจกรรมและข้อมูลในช่วงบ่าย

➤ การนำเสนอผลการศึกษา

“ระเบียบการลงทุน การทำธุรกิจในกานา และคาคัสสถาน

โดย ดร. พิเศษพร วศวงศ์	ผู้บริหารทีมการค้าและการลงทุน มูลนิธิ สวค.
คุณเมธา จาร์ตนการ	ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม
คุณชญานิศา ใจซื่อกุล	นักวิจัยอาวุโส มูลนิธิ สวค.

เริ่มต้นด้วยการให้ข้อมูลการลงทุน/ทำธุรกิจในกานาโดย ดร.พิเศษพร วศวงศ์ และคุณเมธา จาร์ตนการ

ข้อมูลภาพรวมการลงทุนของกานา

- ด้านการเมืองและสังคม พบว่าเสถียรภาพทางการเมืองของกานาค่อนข้างสูง และวัฒนธรรมการทำธุรกิจเป็นสากล ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี อย่างไรก็ตาม กานามีจำนวนประชากรไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น จึงอาจสังเกตว่ามีชาวแอฟริกันชาติอื่นได้เข้ามาทำงานในกานา
- ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มาก ขนาดเศรษฐกิจจึงเล็ก อย่างไรก็ตาม กานามีรายได้ต่อหัวสูงเมื่อเทียบกับประเทศใกล้เคียง ทั้งนี้ เศรษฐกิจของกานาพึ่งพาการส่งออก ทองคำ น้ำมันดิบ และโกโก้ เป็นสำคัญ กานาจึงมีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิตที่หลากหลายมากขึ้นในประเทศ เช่น โครงการ ODOF
- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - ถนน: ถนนของกานาอยู่สภาพที่ดี โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งระหว่างเมืองสำคัญ มีความยาวโครงข่ายรวม 109,515 กม. ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ชนบท และพื้นที่ห่างไกล
 - ราง: ความยาวโครงข่ายรวม 953 กิโลเมตร ไม่ได้ใช้งานมาเป็นระยะเวลาานาน กำลังอยู่ในช่วงการปรับปรุง และก่อสร้างเพิ่มเติม
 - ท่าอากาศยาน: Kotoka International Airport เป็นสนามบินนานาชาติแห่งเดียว ส่วนสนามบินอื่นๆ ยังเป็นสนามบินเล็ก รองรับการเดินทางภายในประเทศ
 - ท่าเรือ: ท่าเรือ Tema เป็นท่าเรือหลักสำหรับการขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภค รองรับการขนส่งประมาณ 14 ล้านตันต่อปี ปัจจุบันเริ่มมีความแออัด แต่ยังสามารถ

- จัดการได้ ส่วนท่าเรือ Takoradi เป็นท่าเรือสำหรับน้ำมันและก๊าซ แต่เริ่มขยายส่วนสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในพื้นที่
- นิคมอุตสาหกรรม: 1) Tema นิคมอุตสาหกรรมหลัก ณ ปัจจุบัน 2) Sekondi-Takoradi นิคมสำหรับก๊าซและน้ำมัน 3) Yabil-Shama ใกล้กับ Takoradi ต้องการให้เป็นนิคมสำหรับอุตสาหกรรมอื่นๆ และ 4) Ashanti (Kumasi) กำลังจะก่อสร้างเพื่อให้เป็นศูนย์เทคโนโลยี
 - ด้านเทคโนโลยีพบว่า แม้ต้องพึ่งเทคโนโลยีจากต่างประเทศ แต่บางโรงงาน พนักงานชาวกานาสามารถควบคุมเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติได้เอง
 - ความยากง่ายในการทำธุรกิจ
 - แรงงาน ค่าแรงขั้นต่ำ 2 เหรียญสหรัฐฯ ต่อวัน ทำงานไม่เกิน 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 - การโอนเงินกลับประเทศ โอนเงินได้เสรี โดยต้องมีบัญชีที่ได้รับการรับรองจากผู้ตรวจ และเอกสารประกอบอื่นๆ เช่น รายละเอียดสัญญาการกู้ยืม
 - ข้อตกลงต่างๆ ECOWAS AGOA และสิทธิ GSP กับทั้งสหรัฐฯ และยุโรป
 - การถือครองหุ้นต่างชาติ
 - ต่ำกว่า 200,000 USD ต้องมีธุรกิจงานร่วม JV อย่างน้อยร้อยละ 10 ของมูลค่าการลงทุน
 - มากกว่า 500,000 USD ชาวต่างชาติสามารถถือครองหุ้นกิจการได้ทั้งหมด
 - ยกเว้น กิจการการค้า ต้องมีการจ้างงานชาวกานาซึ่งเป็นผู้มีทักษะอย่างน้อย 20 คน และลงทุนมากกว่า 1 ล้านดอลลาร์
 - การขอ License ขึ้นอยู่กับประเภทกิจการ โดยมี GIPC และ GFZA คอยอำนวยความสะดวก
 - EIA ขอได้จาก Environmental Protection Agency (EPA)
 - ที่ดิน ชาวต่างชาติไม่สามารถถือครองได้ แต่สามารถเช่าระยะยาวได้ 49 ปี ถึงมากที่สุด 99 ปี อย่างไรก็ตาม แต่ละพื้นที่มี Chief เป็นผู้ให้สิทธิ์ในที่ดิน จึงควรตรวจสอบกับ Chief ของแต่ละพื้นที่ให้ดี
 - ภาษี เงินได้นิติบุคคลร้อยละ 25 เงินได้บุคคลสูงสุดร้อยละ 30 (อัตราก้าวหน้า) อากรขาเข้าร้อยละ 20 VAT ร้อยละ 12 NHIL ร้อยละ 2.5 GETFund ร้อยละ 2.5 และสรรพสามิตร้อยละ 0-47.5

- ODOF เป็นนโยบายสำคัญของกานาในการกระจายความเจริญจากพื้นที่เมืองสู่พื้นที่ห่างไกล สนับสนุนให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานในแต่ละพื้นที่ ซึ่ง ODOF มีความเป็นมาริเริ่มในปี 2016 โดยประธานาธิบดีคนปัจจุบัน “Nana Akufo-Addo” ของพรรค NPP คาดว่าในปี 2021 จะสามารถสร้างงานได้ 7,000-15,000 ตำแหน่งต่อเซตรวมสร้างงานประมาณ 1.5-3.2 ตำแหน่งทั่วประเทศ ซึ่งต้องการการสนับสนุนจากนักลงทุนต่างชาติ
- การส่งเสริมการลงทุน GIPC ส่งเสริมตามประเภทกิจการเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ร่วมกับการส่งเสริมตามพื้นที่เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้
 - สิทธิประโยชน์ทางภาษี การปลูกพืชยืนต้น และการแปรรูปสินค้าเกษตร ได้รับการดเว้นภาษีเป็นระยะเวลา 5-10 ปี ตามประเภทกิจการ
 - สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี มีศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (OSIC) และสามารถนำต้นทุนมาหักภาษีได้ (Capital Allowance)
- การส่งเสริมการลงทุน GFZA ส่งเสริมให้เกิดการผลิตเพื่อส่งออก สร้างงาน สร้างอาชีพให้กับชาวกานา โดยต้องมีการส่งออกมากกว่าร้อยละ 70 ของสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับคือ
 - งดเว้นอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้าสินค้าเพื่อนำมาผลิตหรือแปรรูปแล้วส่งออก
 - กิจการที่ได้รับสิทธิเขตปลอดอากรจะได้รับการดเว้นภาษี 10 ปี และภายหลังจากที่ได้รับการดเว้นภาษี 10 ปีแล้ว จะคิดอัตราภาษีตามลักษณะการทำธุรกิจ คือ
 - ส่งออกสินค้าและบริการไปนอกกานา ร้อยละ 15
 - จำหน่ายในประเทศ ร้อยละ 25
 - นักลงทุนจะได้รับการอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ
- ตลาด ต้นทุน ราคา และผู้เล่นสำคัญในประเทศ
 - ตลาดส่งออกสำคัญ อินเดีย จีน แอฟริกาใต้ สวิตเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา โดยส่งออก ทองคำ น้ำมัน และโกโก้ เป็นสำคัญ
 - กำลังการผลิต นอกจากทองคำและน้ำมัน สินค้าเกษตรสำคัญคือ โกโก้ เพลนแทน และพืชตระกูลหัวมัน อีกทั้ง การประมง จับสัตว์น้ำในทะเล 314,054 ตัน จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำจืด 76,754 ตัน และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 57,405 ตัน นอกจากนี้ การป่าไม้ผลิตซุงไม้เลื้อยและซุงไม้บางรวม 1.28 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถผลิตไม้อัดได้ 157,000 ลูกบาศก์เมตร

ข้อมูลอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปของกานา:

เครื่องจักรการเกษตรและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

- กานาเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรวัตถุดิบต้นน้ำ ทั้งที่เป็นเช่นนั้น กานายังต้องนำเข้าสินค้าประเภทอาหารจากต่างประเทศในบางส่วน ดังนั้น กานาจึงต้องการส่งเสริมให้มีการผลิตภายในประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ด้วยจำนวนประชากรกานามีไม่มาก ในการลงทุนระยะยาวในกานาจึงควรหวังการขยายผลกับประเทศใกล้เคียงซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าโดยใช้ข้อตกลงพิเศษต่างๆ
- โดยการวิเคราะห์ 5 Forces พบว่า
 - การแข่งขันภายในตลาด ผู้เล่นในตลาดสินค้าเกษตรของกานาส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กจนถึงขนาดกลาง ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ธุรกิจขนาดใหญ่แล้วยังมีจำนวนผู้เล่นไม่มากนักและส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในกานา การแข่งขันภายในตลาดระดับที่เป็นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางนั้นมีค่อนข้างสูงเนื่องจากมีผู้เล่นหลายรายและใช้เงินลงทุนไม่สูง แต่อย่างไรก็ดีผู้เล่นเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังใช้การผลิตแบบดั้งเดิม นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้น้อย ผลผลิตที่ได้จึงมีคุณภาพต่ำหรือมีปริมาณไม่เพียงพอ สำหรับการแข่งขันในตลาดระดับธุรกิจขนาดใหญ่ยังมีไม่มากนักเนื่องจากการจะลงทุนในกิจการขนาดใหญ่ได้ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีทั้งในส่วนต้นทุนด้านเครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ และทรัพยากรต้นน้ำอื่นๆ ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง
 - อุปสรรคของผู้มาใหม่ เนื่องจากกานามีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมเกษตรโดยมีมาตรการยกเว้นในด้านภาษี เพื่อเป็นสิ่งจูงใจการเข้ามาลงทุนให้มากขึ้น มีการปรับกฎระเบียบการลงทุนให้อัปเดตต่อการเข้ามาลงทุนมากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก แต่อย่างไรก็ดีต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดีพอที่จะเข้าแข่งขันในตลาดได้
 - อำนาจต่อรองของผู้ผลิต เนื่องจากวัตถุดิบสดด้านการเกษตรแปรรูปในกานามีค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลาย และมีราคาไม่แพง ดังนั้น อำนาจต่อรองของผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปจึงมีค่อนข้างสูงในการที่จะเลือกซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพซึ่งมีให้เลือกหลายราย

- อำนาจต่อรองของบริโศก กานามีความต้องการสินค้าเกษตรแปรรูปเป็นปริมาณมาก โดยเฉพาะหมวดอาหาร ประกอบกับอาหารบางประเภทยังคงขาดแคลน ต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ดี ประชากรกานาจัดได้ว่าเป็นผู้มีรายได้ค่อนข้างดีเมื่อเทียบกับอีกหลายๆ ประเทศในแอฟริกาตะวันตก ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีกำลังซื้อปานกลางจนถึงสูง จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้บริโภคอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับสูง
- สินค้าทดแทน สินค้าเกษตรแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งกานามีการนำเข้าสินค้ากลุ่มนี้ในปริมาณสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่เป็นกลุ่มอาหาร เนื่องจากการผลิตภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางของกานา:

การพัฒนาวัตถุดิบ (ต้นน้ำ) สำหรับอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง

- เนื่องจากประชาชนกานามีรายได้สูงมากกว่าประเทศใกล้เคียง ดังนั้นจึงเริ่มมีการใช้เครื่องสำอางและสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น ซึ่งนอกจากปัจจัยด้านการตลาด ด้านการผลิต กานายังเป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญของเซียร์บัตเตอร์ และโกโก้บัตเตอร์
- โดยการวิเคราะห์ 5 Forces พบว่า
 - การแข่งขันภายในตลาด ผู้เล่นในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงามในกานานั้นมีอยู่หลายราย แต่ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กลงถึงขนาดกลาง รวมทั้งธุรกิจที่ให้บริการด้านความงาม เช่น ร้านเสริมสวย ร้านทำผม ร้านทำเล็บ ร้านสปา ร้านขายเครื่องสำอาง ที่มีให้พบเห็นได้ทั่วไปในเขตเมือง ส่วนธุรกิจขนาดใหญ่แล้วยังมีจำนวนผู้เล่นไม่มากนักเนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง แต่อย่างไรก็ดีในบรรดาผู้เล่นเหล่านี้ต้องแข่งขันกันสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อให้สามารถอยู่ในตลาดและสร้างกำไรได้ จึงมีการแข่งขันในตลาดที่ค่อนข้างสูง
 - อุปสรรคของผู้มาใหม่ เนื่องจากผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจัดเป็นสินค้าที่ได้รับความควบคุมเนื่องจากเป็นสิ่งที่ใช้กับร่างกายโดยตรง จึงต้องมีความปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดผลเสียหรืออันตรายต่อผู้บริโภค ดังนั้นอุปสรรคของผู้ที่จะเข้ามาเล่นใหม่ในอุตสาหกรรมนี้ในส่วนของการผลิตเครื่องสำอางนั้นคือต้องผลิตให้สอดคล้องกับกฎหมายเป็นสำคัญ และต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ดีเพื่อป้องกันความไม่สอดคล้องที่อาจส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจได้

- อำนาจต่อรองของผู้ผลิต เนื่องจากวัตถุประสงค์การผลิตในขั้นต้นนำโดยเฉพาะสารสกัดจากธรรมชาติ เช่น เซียบัตเตอร์ โกโก้บัตเตอร์ และพืชสมุนไพรอื่นๆ นั้นหาได้ไม่ยาก และมีค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ในกานา จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับปานกลาง
- อำนาจต่อรองของผู้บริโภค เนื่องจากคนกานาส่วนใหญ่โดยเฉพาะในเขตเมืองเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ ประกอบกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเพื่อดูแลสุขภาพและความงามนั้นมีจำหน่ายทั่วไป ทั้งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเองภายในประเทศและผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้บริโภคค่อนข้างสูง
- สินค้าทดแทน ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีให้พบเห็นได้ทั่วไปในกานาโดยเฉพาะในเขตเมือง

➤ หลังจากนั้น เป็นการให้ข้อมูลการลงทุน/ทำธุรกิจในภาคีสถาน โดย คุณชญาธิดา ใจชื้อกุล นักวิจัยอาวุโส มูลนิธิ สวค.
คุณเมธา จารัตนากร ผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม

ข้อมูลภาพรวมการลงทุนของภาคีสถาน

- ด้านการเมืองและสังคม ภาคีสถานเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวาง แต่ขนาดประชากรไม่มากนัก (18 ล้านคน) ทั้งนี้ รายได้ต่อหัวของภาคีสถานมากกว่าไทยเกือบ 2 เท่า ด้านศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 นับถืออิสลาม ส่วนภาษาที่ใช้เป็นภาษาราชการ และภาคีสถาน เนื่องจากเคยเป็นสหภาพโซเวียตมาก่อน สำหรับการเมืองมีเสถียรภาพสูง แม้ว่าเพิ่งเปลี่ยนผู้นำไปในช่วงต้นปี 2019
- ด้านเศรษฐกิจ ภาคีสถานมีทำเลที่ตั้งเหมาะกับการเป็นชุมทาง เชื่อมโยง 3 พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ จีน รัสเซีย และยุโรป ทั้งนี้ รายได้หลักของประเทศมาจากเหมืองแร่ น้ำมัน และพลังงาน
- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีโครงสร้างพื้นฐานทางถนน และรางค่อนข้างดี นอกจากนี้ยังมีโครงการ mega project เพื่อพัฒนามากขึ้นด้วย เช่น โครงการ Khorgos ส่วนท่าอากาศยานมีครอบคลุมในเมืองสำคัญของประเทศ แต่สำหรับการขนส่งทางน้ำมีท่าเรือสำคัญคือ Aktau ซึ่งใช้สำหรับขนส่งในทะเลสาบแคสเปียนเชื่อมโยงกับยุโรปกลางหรืออิหร่าน ทั้งนี้ โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ภาคีสถานมีความพร้อมด้านพลังงานสูงมาก

- ด้านเทคโนโลยีพบว่า คาซัคสถานมีระดับการพัฒนาเทคโนโลยีสูง และประชาชนเข้าถึงการศึกษาในระดับสูง
- ตลาดที่สำคัญของคาซัคสถาน เรียงลำดับตามมูลค่าส่งออกดังนี้ 1) อิตาลี 2) จีน 3) เนเธอร์แลนด์ 4) รัสเซีย 5) ฝรั่งเศส ทั้งนี้ มากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการส่งออกส่งออกไปยังยุโรป
- สินค้าสำคัญที่คาซัคสถานผลิตได้ อาทิ กลุ่มแร่ต่างๆ เหล็ก สังกะสี ยูเรเนียม ตะกั่ว และเงิน กลุ่มสินค้าจากการปศุสัตว์ วัว นมวัว แกะ สุกร ม้า และสัตว์ปีก
- นโยบายส่งเสริมการลงทุน และกฎระเบียบ
 - มีแผน The National Investment Strategy 2018-2022
 - ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น โลหะ เคมีภัณฑ์ เกษษภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุก่อสร้าง และอาหาร จะได้รับสิทธิประโยชน์ งดเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 10 ปี งดเว้นภาษีที่ดิน 10 ปี และงดเว้นภาษีโรงเรือน 8 ปี
 - นอกจากนี้ ธุรกิจที่ลงทุนใน SEZ จะได้รับสิทธิการงดเว้นดังกล่าว (ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีที่ดิน และภาษีโรงเรือน) ยาวนานมากขึ้นอีก ถึงปี 2020 หรือ 2025 นอกจากนี้ มีโอกาสที่จะขยายเวลาการงดเว้นนานขึ้นอีก รวมไปถึงไม่มีการเก็บ VAT สำหรับสินค้าที่ใช้บริโภคภายใน SEZ
- ความยากง่ายในการทำธุรกิจ
 - รูปแบบองค์กรที่ลงทุนทำได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ Limited Liability Partnership (LLP) และ Joint Stock Company (JSC)
 - คาซัคสถานไม่ได้กำหนดธุรกิจหวงห้าม และไม่มีกิจการจำกัดสัดส่วนการลงทุน
 - ผู้บริหารที่จะทำงานในบริษัทสัญชาติคาซัคสถาน (Kazakhstani LLC) ต้องมี General Director's work permit (ยกเว้น ชาวรัสเซีย และเบลารุส)
 - ไม่มีข้อห้ามในการถือครองทรัพย์สิน ยกเว้น ที่ดินเพื่อการเกษตร
 - แรงงาน ค่าจ้างขั้นต่ำ 110 เทริยญสหรัฐฯ ต่อเดือน ชั่วโมงการทำงาน 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และแรงงานสตรีมีครรภ์สามารถลาคลอดได้ 70 วัน
 - มีความตกลงคุ้มครองการลงทุนกับไทย และความตกลงการค้าเสรี มีร่วมกับสหภาพศุลกากร รัสเซีย-เบลารุส สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย และ CISFTA

ข้อมูลอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของคาสค์สถาน

- คาสค์สถานเหมาะกับการเป็นศูนย์กลางเพื่อนำวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาแปรรูป และจำหน่ายในประเทศหรือส่งออก ทั้งนี้ ตลาดคาสค์สถานถือเป็นตลาดสำหรับสินค้าระดับพรีเมียม เพราะประชาชนมีกำลังซื้อสูง
- การวิเคราะห์ 5 Forces ของอุตสาหกรรม
 - การแข่งขันภายในตลาด ผู้เล่นในตลาดสินค้าอาหารแปรรูปในคาสค์สถานนั้นมีอยู่หลายราย ทั้งธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมไปถึงกิจการจากต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในคาสค์สถาน ดังนั้นการแข่งขันในตลาดจึงถือว่าอยู่ในระดับสูง
 - อุปสรรคของผู้มาใหม่ เนื่องจากคาสค์สถานมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร เพื่อสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจโดยไม่พึ่งพาธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเพียงอย่างเดียว จึงมีมาตรการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจการเข้ามาลงทุนให้มากขึ้น มีการปรับกฎระเบียบการลงทุนให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนมากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก แต่อย่างไรก็ดีต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดีพอที่จะเข้าแข่งขันในตลาดได้
 - อำนาจต่อรองของผู้ผลิต เนื่องจากวัตถุดิบสดด้านการเกษตรและปศุสัตว์สำหรับการนำมาแปรรูปเป็นอาหารในคาสค์สถานมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลาย ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้ผลิตวัตถุดิบสำหรับอาหารแปรรูปจึงมีในระดับปานกลางเพราะมีวัตถุดิบให้ผู้แปรรูปได้เลือกหลายราย
 - อำนาจต่อรองของผู้บริโภค เนื่องจากชาวคาสค์สถานส่วนมากเป็นผู้มีรายได้ ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีกำลังซื้อปานกลางจนถึงสูง ประกอบกับสินค้าอาหารในคาสค์สถานมีให้เลือกซื้อมากมาย ทั้งที่ผลิตเองภายในประเทศและที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มีทั้งสินค้าอาหารสดและอาหารแปรรูปต่างๆ ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้บริโภคจึงสูง
 - สินค้าทดแทน สินค้าอาหารแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนค่อนข้างสูงและมีความหลากหลาย โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากเกาหลี เยอรมนี อิตาลี รัสเซีย ยุโรป และจีนอาหารสด อาหารปรุงสำเร็จใหม่ๆ ที่จำหน่ายตาม

ร้านอาหารต่างๆ และอาหาร Street food ต่างๆ ซึ่งชาวคาซัคสถานนิยมบริโภค
อาหารสด ผักผลไม้สด มากกว่าอาหารแปรรูป

- ด้านความแตกต่างของเทคโนโลยีพบว่า คาซัคสถานกับไทยไม่มีความแตกต่างกัน

อุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ของคาซัคสถาน

- เป็นอุตสาหกรรมซึ่งมีความพร้อมของทรัพยากรต้นน้ำสูง อย่างไรก็ตาม ในการแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จซึ่งมีมูลค่าสูงนั้น ยังเป็นความท้าทายสำหรับคาซัคสถาน และต้องการการลงทุนจากต่างประเทศ
- การวิเคราะห์ 5 Forces ของอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์เป็นดังนี้
 - การแข่งขันภายในตลาด ผู้เล่นในอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในคาซัคสถานนั้นมีอยู่หลายราย แต่มูลค่าตลาดการผลิตภายในประเทศยังไม่สูงมากนักแม้จะมีทรัพยากรในขั้นต้นน้ำอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ น้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ แต่การผลิตเม็ดพลาสติกในขั้นกลางน้ำยังไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่คาซัคสถานจะส่งอวกวัตถุดิบต้นทางสำหรับการผลิตเม็ดพลาสติกไปยังต่างประเทศ แล้วนำเข้าเม็ดพลาสติกเพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกในขั้นปลายน้ำ ซึ่งโรงงานขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พลาสติกนั้นมีอยู่หลายราย แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการในประเทศและยังต้องนำเข้าเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการแข่งขันในขั้นการผลิตปลายน้ำจึงอยู่ในระดับปานกลาง
 - อุปสรรคของผู้มาใหม่ เนื่องจากเม็ดพลาสติกที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกหรือชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกภายในคาซัคสถานนั้นยังไม่เพียงพอต่อการป้อนเข้าสู่โรงงาน ดังนั้นผู้ที่เข้าไปตั้งโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกหรือชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกจะต้องจัดหาเม็ดพลาสติก รวมทั้งสารเคมีจากแหล่งอื่น หรือผลิตเม็ดพลาสติกขึ้นเองเพื่อใช้ป้อนเข้าสู่โรงงาน แต่อย่างไรก็ดีการผลิตเม็ดพลาสติกจำเป็นต้องใช้แรงงานฝีมือมากกว่าการผลิตสินค้าพลาสติกสำเร็จรูป ซึ่งค่าจ้างแรงงานฝีมือในคาซัคสถานค่อนข้างสูง อาจส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต
 - อำนาจต่อรองของผู้ผลิต เนื่องจากวัตถุดิบการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปและชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกนั้นยังมีไม่เพียงพอภายในประเทศ ส่วนใหญ่ยัง

ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งในส่วนของเม็ดพลาสติก สารเคมี และเครื่องจักรการผลิต จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

- อำนาจต่อรองของผู้บริโภค เนื่องจากชาวต่างชาติสถานส่วนมากเป็นผู้มีรายได้สูง ประกอบกับสินค้าพลาสติกในต่างชาติสถานมีให้เลือกซื้อมากมายทั้งที่ผลิตเองภายในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ มีทั้งสินค้าเกรดทั่วไปและสินค้าเกรดดีที่มีราคาสูงขึ้นมา ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้บริโภคจึงสูง
- สินค้าทดแทน ผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีให้พบเห็นได้ทั่วไปในต่างชาติสถาน ถ้าเป็นตลาดระดับล่างจนถึงระดับกลางจะนำเข้าจากจีน รัสเซีย เวียดนาม ส่วนตลาดระดับบนที่เป็นสินค้าคุณภาพสูงขึ้นนั้นจะนำเข้าจากอิตาลี รองลงมาคือนำเข้าจากเยอรมนี
- ด้านความแตกต่างของเทคโนโลยีพบว่า ไทยเหลือมากกว่าต่างชาติเล็กน้อย ในเรื่องของการออกแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าสำเร็จ

สรุปประเด็นการเสวนา

“ประสบการณ์ มุมมอง และโอกาสการลงทุนในกานา คาซัคสถาน”

➤ ประเด็นเสวนาเกี่ยวกับการทำธุรกิจ/ลงทุนในกานา

โดย คุณทรงสิทธิ์ รังสิคนาวิทย์ ที่ปรึกษาโครงการภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม บริษัท ผักไทย จำกัด (กานา)

- คุณทรงสิทธิ์ได้ให้ประสบการณ์ของตัวเองว่า ได้เข้าไปทำธุรกิจในกานากว่า 15 ปีแล้ว
- กานาเป็นประเทศที่คล้ายกับไทยเมื่อ 30 ปีก่อน ซึ่งปัจจุบันกำลังพัฒนาตามไทย อีกทั้งมีนโยบายที่คล้ายกับไทยในอดีตคือ One District One Factory
- พื้นที่ทำการเกษตรของกานาค่อนข้างอุดมสมบูรณ์
- อาหารท้องถิ่นของชาวกานาเป็นอาหารประเภทแป้งหมัก ซึ่งมีทั้งแป้งข้าวโพดหมักและแป้งมันหมัก
- ชาวกานามีความนิยมกับสินค้าไทย เช่น ข้าวไทย ซึ่งมีการคุยเล่นกึ่งขำขันว่า ข้าวไทยเป็นข้าววิเศษ เมื่อนำไปปรุงสุกแล้วจะพองเต็มหม้อ ต่างกับข้าวท้องถิ่นที่ปรุงสุกก็ยังมีขนาดเท่าเดิม เป็นต้น

- สินค้าที่สามารถทำตลาดในกานามีทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ด้านความงาม เครื่องสำอางและวิกผม หรือด้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น
- ปัจจุบัน กลุ่มคนไทยในกานามีการรวมตัวกันเหนียวแน่น ซึ่งหากนักธุรกิจท่านใด สนใจไปทำธุรกิจที่กานาสามารถประสานเพื่อขอรับความช่วยเหลือได้

➤ ประเด็นเสวนาเกี่ยวกับการทำธุรกิจ/ลงทุนในคาซัคสถาน

โดย คุณพีระพล พิภวาร

CEO และผู้ก่อตั้ง บริษัท Sea Dragon Holding จำกัด

- ประวัติศาสตร์เคยเป็นสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต ก่อนจะแยกเป็นคาซัคสถานในปี 1991
- ปัจจุบันนายคาสซิม โจนาร์ท โตกาเยฟ ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี
- คาซัคสถานเป็นประเทศซึ่งมีพื้นที่ใหญ่ แต่มีประชากร 18 ล้านคน และด้วยทรัพยากรทางเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ คือ แร่ธาตุ น้ำมัน และพลังงาน ประชากรของคาซัคสถานจึงเป็นประชากรที่มีรายได้สูง
- แรงงานคาซัคสถานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มมีฝีมือ
- อีกจุดเด่นของคาซัคสถานคือ ตั้งอยู่ใจกลางเส้นทางสายไหมใหม่ เดินทางจากจีนสู่ยุโรปเร็วขึ้นมากกว่าทางเรือ 3 เท่า (ทางราว 14 วัน ทางเรือ 40 วัน)
- ด้านนโยบายส่งเสริมการลงทุน และมอบสิทธิประโยชน์ คาซัคสถานมอบให้ทั้งในลักษณะของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และการพัฒนา SEZ
- เริ่มมีนักธุรกิจไทยเข้าไปทำธุรกิจในคาซัคสถานแล้ว ซึ่งรูปแบบการลงทุนเป็นการร่วมทำธุรกิจกับหุ้นส่วนทางธุรกิจชาวคาซัคสถาน โดยให้หุ้นส่วนทางธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้จัดการเรื่องต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งหากมีนักลงทุนไทยสนใจสามารถประสานขอคำปรึกษาได้
- ข้อพึงระวังสำหรับคาซัคสถาน 1) กฎระเบียบ 2) ธุรกิจทางการเงิน 3) การนำเข้า และ 4) การถอน/โอนเงิน